KURENAI : Kyoto University Research Information Repository

Title	Royal Orders of Burma in Burmese
Author(s)	
Citation	THE ROYAL ORDERS OF BURMA, A.D. 1598-1885 (1988), 7: 161-491
Issue Date	1988
URL	http://hdl.handle.net/2433/173886
Right	
Type	Departmental Bulletin Paper
Textversion	publisher

Kyoto University

1 January 1811

မိုးကောင်းမြို့ဝန်ရဲခေါင်စန္ဒသူ့ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်လာသူတို့စစ်ချက်များကိုဆက်သွင်းသည်မှာ ရဲခေါင်စန္ဒသူ့ကိုသံကွင်းတပ်၍ ရွှေဘဝါးတော်အောက်အကျည်းယူစေ၊ ရဲခေါင်စန္ဒသူ့အစား မိုးကောင်းမြို့ဝန်ခန့်ထားရန် တော်သင့်

3 January 1811

သူကိုရွေး၍သွင်း ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့ထွက်တော်မူ၍ မဟာဗောဓိပင်ကိုစိုက်တော်မူမည်၊ ခန့်ထားစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီးပြေအောင်စီရင်။

1 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၈ ရက်နေ့နား ခစမြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ပြည်မင်း ဝန်ကပို့ဆက်သည်သူခိုး ထား ပြတို့ကအစစ်ထွက်မြို့ရွာသူကြီး တို့မှာအစစ်
ထွက်သမ္မလူတို့ကိုရ အောင် တောင်း ၊ ကာမမြို့အဝင်ပုထိုး မိတ်သလိမ်ကမ်း နီတွင်
ရှိသည်အစစ်ထွက်လူဆိုး သူခိုး စုကိုလည်း ပုခန်း မင်း ကရ အောင်ဘမ်း စေ၊ ၄
ရွှေယည်သည်သူခိုး ခေါင်း ဖြစ်သည်၊ ၄ ရွှေယည်လူတို့ခိုး ယူသည်ကိုလည်း မိ၍ ရှိသည်၊
သင်း တို့အ ပေါင်း အ ဘော်စုကိုကုန်စင် အောင် ၄ ရွှေယည်ကိုစစ်။

2. January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မဟာဗောဓိပင်မှာမြင်းတော်သည် ၂၀၊ စုကြီး သေနတ် ၁၀၊ ကျွန်သီးတော် ၂၀၊ အစောင့်အနေခန့်ထားသည့်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ခြောက်စို့ဝင်းလေး မျက်နှာ အိပ်ဘန်တော်အိပ်လူစုကလည်း တစုတ ဃောက်စီ မဟာဗောဓိပင်မှာ စောင့်နေစေ၊ မဟာဗောဓိပင်ကိုသွန်းလောင်းရန် ရေကြည်တော်က ရေကိုသက်တော်ပြည့်ရေထွက်၍ နေ့စဉ်ပို့စေ၊ အကြီးအကြပ်အစောင့်အနေလူတို့က ဘောင်ကန်အိုးနှင့် လောင်းထား၍သွန်းလောင်းစေ၊ မတာဗောဓိပင်မှာ ကျောက်ပလ္လင်အချင်း ၁၀လုပ်စေ၊ သူနိုးထား ပြုမပြုမလုပ်မဆိုးသွမ်း ပါပြီအမှုတော်ကိုထမ်းပါမည်ဝင်ရောက်သူနတ် မြောင်ငအေး၊ ဝဂုံငသာအေး၊ ငပုံ၊ ငလူကြီး တို့နှင့်အပေါင်းအဘော်လူတို့အသက်စည်းစိမ်ကိုချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ အိမ်ရှေ့မင်းမှာထမ်းစေ၊ နောက်ကိုဝင်ရောက်သူရှိလျှင်လည်း ရာဇဝတ်တော်ကိုချမ်းသာစေ၍အိမ်ရှေ့မင်းမှာထမ်းစေ၊ ဇီးဖြူကုန်းရွာ တောင်နေတုလား ငငြိမ်းတွင်သူနိုးနိုးယူသည့်အမှုကြောင့် ငရွှေယည်ကိုအကျည်းထားသည်မှာ နိုးယူသည်ကိုငရွှေယည်မသိကြောင်းနှင့်အစစ်ခံထွက်သည့်အတိုင်း ငရွှေယည်ကိုအကျည်းကလွှတ်၍ အိမ်ရှေ့မင်းမှာထမ်းမြဲထမ်းစေ၊ နောက်ကိုငရွှေယည်အပေါင်းအဘော်သူနိုးလုဆိုး ပေါ်ထွက်လျှင်ငရွှေယည်ကိုအဆုံးစီရင်၊ သူနိုးတို့ကအပေါင်းအဘော်အစစ်ထွက်သူပခန်းမင်းလုတို့ကိုလည်း ပုခန်းမင်း ဝန်တို့ကအပ်စေ၊ ရွှေပန်းတန်လျှော်တော်၊ မင်းလျှော်တော်နှစ်စင်းကိုကုန်းမှာတင်၍ချိန်တုံးအတိုင်းထုံး ခု၍တောင်းမှန် (စွာ) ကာရံထားစေ။

5 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နား ခ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

အသုံး စာရေး သော၊ ငွေကြုတ်ကထား ပြဘမ်း တပ်မှူး တို့နှင့်အုပ်စုငယ်သား တို့တူး ဘောဂရသည့် ကျောက်စာရင်း ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ကျောက်တူး ကိုရပ်နှင့် စေ၍တူး ရ ကျောက်ကိုမြစ်ဆိပ် ရောက်သယ်ယူစုပုံ စေဦး ။ မြောက် ရေကာအုတ် စကဆက်၍အ ရှေ့ကိုဝါ ရောက် အောင် ရေကာလုပ် စေ၊ ပန်း ချီ၊ သန့်စင်၊အုန်း တော၊ အောင်သာ၊ ဇရပ် တော ကျေး ရွာကဘမ်း မိသည့်သူခိုး လူဆိုး တို့မှာခိုး ပေါင်း ခိုး တော်တို့ကိုကုန်စင် အောင်အစစ်ခံ စေ၊ သုံး လုပ္ပ ဇော် လှေ တော်သည် လှေသွား ဖြစ်သည်၊ ဦး ကအရုပ်ကိုချ၍လက် ရွေး ကြီး သား တို့ကိုအပ်၊ လက် ရွေး ကြီး လှေ တော်ဖြစ် စေ၊ လက် ရွေး ကြီး လှေ တော်ရင်း မှာဦး ကသုံး လုပ္ပ ဇော်အရုပ် ကိုကပ်၍သုံး လုပ္ပ ဇော် လှေလုပ် စေ၊ လက် ရွေး ကြီး လှေရင်း သုံး လုပ္ပ ဇော်လုပ်ရန် လှေ တော်ကိုကုန်း သို့တင် စေ၊ အလှူတော်သန့်စင်ထီး ထမ်း ခွန်များ ကိုစန္ဒမုန်ဘုရား ၊ အောင် မြေ လောကဘုရား ၊ ဂူကြီး ဘုရား ၊ မကာ မုန်ဘုရား ၊ ဆင်ကျိုး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေစကား ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက် တော်ရာဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိပင် ၂ များ မှာထီး ၁၊ တံခွန်၁စီလှူစေ။

6 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံရေခါး ရွာစီး ငပေါ်သီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တရားစကား ဆွေးနွေး ပြောဆိုတော်မူမည်သာသနာပြုဆရာတော်၊ ဆင်တဲ ဆရာတော်၊ ငါး ဖို့ဝန် ကျောင်းဆရာတော်၊ ရွှေကျင်ဆရာတော်၊ လောက မှန်ကင်းဆရာတော်၊ ကျောက်ဆောက်ဆရာတော်၊ မဲထီးဆရာတော်၊ ငင် ကြီး ရွှေတောင်၊ ပေါင်း လောင်ဂူဆရာတော်၊ လက်ဝဲဆရာတော်တို့ကို မင်း ထွန်းနန်းတော်သို့ပင့်စေ။

7 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နား ခစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရွေး တောင်းသူတေသန)

နေမျိုး ဇေယကျော်သူ သေလွန်သည်မှာ နေရာအလိုက်သဂြိုဟ်စေ။

8 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၅ရက် နေ့နာ၁း ခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရှင်မမွခန္ဓနှင့် ငတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ အကောက်ဝန်သီရိစန္ဒရတ်ကျော်တို့က ရောက်သည့်မေတ္တာစာ၊ ဌာနီး သံတော်ဦး တင်စာ၊ သေဝမဟ်ဒ္ဒီနကုမသင်း ဘောသူကြီး စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း က နောက် ရောက်ရှင် ဘောဂဟ တ်ဿတို့ထွက်ဆိုချက်များ ကို ထောက်၍ ရှင် ဘောဂဟတ်ဿနှင့် ပါသည့်လက်ဆောင်တော် မုဏ္ဍာစာရိကဆက်သည့်ယန္တရား စက်များ ကိုဟံသာဝတီမြို့ကကျည်း လုဆောင်လုနှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လှာစေ၊ ရှင်မမွခန္ဓ၊ ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ အ ကောက်ဝန်သီရိစန္ဒရတ်ကျော်တို့မှာ စေတော်မူရင်း အတိုင်း ဟံသာဝတီမြို့ကအ သွား အပြန်စား နပ်ရိက္ခာ တော်သင့် အောင် ပေး၍ သေဝမဟ်ဒ္ဒီနကုမသင်း ဘောတွင်စီး လိုက်စေ၊ ပြန်ဆိုသည်မှာထား ဌာနီသည်၊ သေဝမဟ်ဒ္ဒီနကုမသင်း ဘော် သူကြီး တွင်ပါသည့်ကုန်ကိုအဆီး အတား အကန့်အကွက်စရိတ်လက် ဆောင်မယူ စေရ၊ အ လံတော်ပင်လယ်စား များ နှင့်ရှင်မမွခန္ဓ၊ ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ အကောက် ဝန်သီရိစန္ဒရတ် ကျော်တို့ကိုရက်လမရှည်မကြာလွှင့်သွား စေရမည့်အကြောင်း နှင့် မှာထား၍လာလုတို့ကိုပြန်သွား စေမည်ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အိမ်ရှေ့ဝန် တို့ဌာနီး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အရပ်ရပ်ကပို့ ရောက်သမျှသူနီး ထား ပြုလုံး လူသွမ်း တို့ကိုအိမ်ရှေ့ဝန်တို့သို့အပ်ပြီး လျှင် နောင်မဆိုး မသွမ်း စေရ၊ ငြိမ်ဝပ် အောင်အိမ်ရှေ့မင်း မှာ လျှောက်ထား ၍ထိမ်း သိမ်း စီရင်စေ၊ မမွဝေသူက သနား တော်မူသည့် ငွေ တော်အရင်း နှင့် ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ် စေသည့် လှေစီး ကုန်သည်တို့ ရွှေမြို့တော် ရောက်မဆန်မတက်၊ ဝက်မစွတ်မိ ကျောင်း ရဲ အောက်မြို့ကျေး ရွာများ မှာဆိုက် ရောက်၍ နေကြပါသည်၊ လှေစီး ကုန်သည်တို့၌ နေရာစုန်ဆင်း ၍ ငွေ တော်ကိုသိမ်း ရုံး ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ဌာ နီး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မမွဝေသူကိုစုန်ဆင်း ၍သိမ်း ရုံး ဆက်သွင်း စေ။

9 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၁ရက် နေ့နာ း ခ ရေခါး ရွာ စား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

10 January 1811

31 January 1811

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ်) သောဠ္ဌသဗိမာသ်

သုမ္ဗဒိန် ၁၃၇ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၂ ရက် ၄ ဟူး နေ့ နေ့ ပဋ္ဌမယံအဝင်နာရီပြည့် ၃

ဝတ်တဗိဇနာ ၄ ပြန်ခရာပြည့်အခါ တော်အတိုင်း သံလျက် တော်လုပ် တော်မူမည်၊

ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုစီရင်မြဲစီရင်။

10 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့ညနေ ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငကြီး ကို အကျည်း ကလွှတ်၍ ယောက်ဖ နေမျိုး နော်ရထာကို အပ်၊ နေမျိုး နော်ရထာတွင် ဥစ္စာ ပျောက်သည့်အမှု ကြောင့် ငသာပြူး ကို အကျည်း ထား သည် မှာလည်း ရွှေမြို့တော်က လှေတွင်စီး၍ ပါသူသာဖြစ်သည်၊ အကျည်း ကလွှတ်၍ နေမျိုး နော်ရထာသို့အပ်၊ အလှူတော်သန့်စင်ထီး တံခွန်များ ကို စန္ဒမုနိဘုရား ၊ မဟာမုနိဘုရား ၊ ဆင်ကြူး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေစကား ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက်တော်ရာဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ သီဟ တောဘုရား ၊ ရွှေတန့်တစ်ဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိပင် ၂ ပင်များ မှာထီး တံခွန် တစ်လှူစေ၊ ရွှေမြို့တော်စကိုင်း အဝင်ဆရာ တော်တို့တပည့်ရဟန်း သင်္ဃာတို့ကို မင်း ကွန်း သို့ဝင်၍ ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်များ ကို နာ စေရမည်၊ တလှည့်လျှင် ၁၀ ပါး စီအလှည့်အလဲ ပင့် ခေါ် စေ။

12 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နံနက်ခ ရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်နီ။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ယခုရဟန်း သင်္ဃာပြုပြင်ကြသူတို့သည်သမ္မုတ်ရဟန်း မြောက်သည်မမြောက်သည်၊ ကာလဝိကာလကို မည်သို့အယူရှိသည်၊ မဇ္ဈိမန္တိကမှာလည်း ထီယံရဇ္ဇဒိ ဝေဝိမာ သောပါ ဠိ တော်လာသည်နှင့်အညီ နေ့နာရီ ၃၀ ညည့်နာရီ ၃၀ အလယ်အတည့်ကို မဇ္ဈိမန္တိကယူမည်၊ ရှေး အစဉ်ယူမြဲအတိုင်း နေမွန်း တည့်ကို မဇ္ဈိမန္တိကယူမည်၊ မည်သို့အယူအဆရှိကြသည်ကို သိတော်မူသာ အောင်သာသနာပြုဆရာတော်နှင့် မင်းကွန်း သို့ပင့်သည့်ဆရာ တော်တို့ ကျောင်း သို့အသီး အသီး စေလွှတ်၍ မေး မြန်း စေပြီး လျှင်ဆရာတော်တို့ ထွက်ဆိုချက်ကိုသွင်း ၊ င ရွှေပု၊ င ရွှေ ကျော်တို့က ရွှေမြို့တော်နယ် လေး ရပ်ရှစ်ရပ် တွင်း အရပ်ရပ်ဆိုက် ရောက်သည့်စပါး ၊ ဆန်၊ ပဲ၊ ပြောင်း ၊ နှမ်း ချင်ကုန်နှင့် စပ်သမျှကိုပွဲပြတ်တည် ကောက်တို့ပြတ် ကောက်၍တနှစ်လျှင်ဆန် ၂၁ဖ၀် ငွေ ၁၂၊ စား တော်ကဲတို့ထံ ပေး သွင်း ပါသည်၊ စပါး ဆန်ပဲ ပြောင်း နှမ်း ချင်ကုန်နှင့်စပ်သမျှ ကိုပွဲပြတ်တည် ကောက်အခြား မရှိ စေရ၊ အထက်ပွဲပြတ်တည် ကောက်တို့ပြတ် ကောက်သည့် နည်း တဝတည်း ပြတ် ကောက်၍ စား တော်ကဲတို့ထံ ပေး သွင်း မြဲဆန် ၂၁ဖ၀် ငွေ ၁၂ ကိုလည်း ပေး သွင်း ပါမည်၊ စား တော်ကဲတို့မှာ ပေး သွင်း မြဲပြင်စီး ပွဲ တော် ငွေ ၂၀လည်း ဆက်သွင်း ပါမည်၊ သား တော် တောင်ငူမင်းအအုပ်ကိုခံ၍ပြတ် ကောက် ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပွဲပြတ်တည် ကောက်အခြား မရှိ စေနှင့်၊ င ရွှေပု၊ င ရွှေ ကျော်တို့က တောင်ငူမင်း အအုပ်ကို ခံ၍တဝတည်း ပြတ် ကောက်ပြီး လျှင်စား တော်ကဲတို့ထံ ပေး သွင်း မြဲဆန် ငွေများ ကိုလည်း ပေး သွင်း စေ၊ တနှစ်လျှင် ငွေ တော် ၂၀လည်း င ရွှေပု၊ င ရွှေ ကျော်တို့ ကဆက် စေ၊ င ပိုက်ကြီး ၊ င ဝက်ကြီး တို့ကသူခိုး ယား ပြုမပြုမလုပ်မဆိုး မသွမ်း ဝံ့ပါ ပြီအမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်ပါမည် စေလွှတ် ရောက် ကြောင်း နှင့် တောင်ငူမြို့ဝန်ကရှိ ခိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာပြည်မင်း ဂန်ကလည်း အထက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက် ရှိသည်၊ မဆိုး မသွမ်း အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်လျှင်ရာဇဝတ် တော်ကိုချမ်း သာ စေ ၍ထမ်း ရွက် စေရမည်ဖြစ်သည်၊ တောင်ငူမြို့ဝန်က ခေါ် စေ၊ ပြည်မင်း ဝန်တံဝင် လိုလျှင်လည်း ပြည်မင်း ဝန်က ခေါ် စေ၊ ရောက်လျှင်ဝင် ရောက်သမျှလူတို့ကို ရွှေဘ ဝါး တော် အောက်ဆက်ပို့လာ စေ၊ တရား နား ခံရာဇနန္ဒ

အမိန့်တော်ရလက်ဝဲနန္ဒသူတို့သည်တရား စကား မှုကိုကျွမ်း သိနား လည်သူဖြစ်

သည်၊ ရာဇနန္ဒကျော်အမွေဝန်၊ လက်ဝဲနန္ဒသူကျော်တရားသူကြီး ခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အဆောင်တော်မြဲ ကျော်သူနရာသည်ရဲ့ လှေသမ္ဗာန် လှေတော်များကို နေ့ညကြီး ကြပ်လုပ် ဆောင်ထမ်း ရွက်သည်၊ အမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် အောင်ထွင်း သင်း တိုက်မလား ရှာလပ်သည်ကိုသနား တော်ခံ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

13 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၅ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

14 January 1811

သိလျက်တော်သွန်း လုပ်တော်မူမည်မှာထွက်တော်မမူပြီ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ကြပ်မျှ
လုပ်စေ၊ ကျောက်စိမ်းနန်း တော်တည်လုပ်တော်မူမည်မှာ (ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း
4 March 1811
သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ ၂၉ နှစ် သောဏ္ဏသမ်မာသိသုဒ္ဓဒိန် ၁၆၉တ
ပေါင်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် ဓငန္ဓ နေ့ နေ့ဒုတ်ယယံအဝင်ဖနာရီပါဒ်ဗီဇနာပြန်
ခရာပြည့်အချိန်သို့ ရောက်လျှင်ရတနာသုံးပါး သာသနာတော် စောင့်သမ္မာ ဒေ
ဝနတ်တို့ကိုပူဇော်ပသ စေ၍ ၂လာသား ၄သား တို့ကို တောင်သို့မျက်နှာမူစေလျက်
ရွှေတုရွှင်း ငွေတုရွှင်း တို့မြှင့်စ စေရာသည်၊ ပဂိုတ်ပန်း ၊ အုန်း ၊ တံ့ကော် ၊
နေဇာ၊ ခရာ၊ သပြေ၊ သရက်ဖူး၊ သီးညွန့်၊ ဒါန်း ညွန့်တို့ကို ဆောင်ရသည်၊
အခါတော်အတိုင်း ခန့်တား စီရင်ရန်ရှိသမျှကို ပြေကုန် အောင်စီရင်။

14 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နံ: ခဲဇေယနော်
ရထားတွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေမြို့တော်ရှိဆရာတစုတို့နှင့် ပေါင်း လောင်ဂူဆရာ၊ လက်ဝဲဆရာတို့အယူမညီ မညွတ်ကြဖြစ်သည်၊ နှစ်ဦး နှစ်ဘက်ဆရာတို့ကို မင်း ထွန်း သို့ပင့်၍ မည်သသူတို့အယူ သင့်သည် မည်သသူတို့အယူမသင့်သည်ကို ရွှေ တော်မှာ ပြောဆိုကြစေ၊ ပြင်စည်၊ ကျော် ဆောက်၊ ညောင်အုပ်၊ တလုတ်မြို့နယ်စပ်မြို့သာ၊ တောင်ကျင်း ၊ ငမြာ၊ သကျင်၊ နဘူး ဆိုင်၊ ပင်လယ်များ မှာသူခိုး ထား ပြတို့လာ ရောက် နှောက်ရှက် ကြောင်း နှင့်မြို့ဝန်မြို့အုပ် ကျေး ရွာသူကြီး တို့ လျှောက်ချက်စစ် မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကို ထော် ၍စုကြိုး သေနတ် ၂၄၅၊ ကျား ၆၀၀၊ ၂စုဂ၄၀ကို သေနတ် ဆေး ခဲ မီး ကျောက်စို နှင့်ငကြွယ်ဝ၊ ငပိုတို့ကိုတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်ထား ၍ဘမ်း ဆီး စေသည်၊ မြို့ ကျေးရွာ များ မှာလည်း မြို့ဝန်မြို့အုပ် ကျေး ရွာသူကြီး တို့က ကျေး အား ရွာအား နှင့်ကူညီ ဘမ်း ဆီး စေမည် ဆင့်ဆို ကြောင်း နှင့်သွင်း ချက်အတိုင်း မိ အောင်ဘမ်း စေ၊ ကျောက် မော်မြို့သူကြီး ဝဏ္ဏ ဇေယက ရောက်သည့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်စာ၊ က ရင်တို့စစ် မေး ထွက်ဆိုချက်၊ မုတ္တမမြို့ဝန်က ရောက်သည့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက် များ ကို ထောက်၍ မုတ္တမမြို့ဝန်၊ ဟံသာဝတီမြို့ ရေဝန်ဗညား သမိန်စက္က ဝေါတို့သို့ ပြန်ဆိုမှာထား ပြီး လျှင်လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေမည်၊ မုတ္တမမြို့ဝန်က ရောက်သည့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်စစ်ချက် ကျောက် မော်မြို့သူကြီး က ရှိခိုး သံ တော်တင်ချက် စစ်ချက်အရကို ထောက်၍လည်း မိုး နဲဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့သို့မှာထား မည်သွင်း ချက်အ တိုင်း သင့်ပြီ။

16 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၈ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မှူး ထွပ်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သံနှင့်မြို့မှာ စစ်ကဲ ရွှေ တောင်လက်ဝဲ ကျော်မကျန်း မမာ၍ရှိသည်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်ယူ စေမည်၊ ရွှေ တောင်လက်ဝဲ ကျော်အစား ရွှေ တောင်ရဲ ခေါင် ကျော်ထင်ကိုသံနှင့်စစ်ကဲခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

17 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေး ရနိုင်မင်း အဆက်ဆက်ကိုး ကွယ်သည့်မဟာဂိဘုရား ဂူဝိထု ယော်သုံး ဆုစေ
တိ်တော်နှစ်ဆူကာလအရှည်တံမ်မြဲပ်၍ ရှိသည်ကိုစိုစမ်း မေး မြန်း လျှင်ဓညဝတီမြို့
စံရင်စု ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့ရွာ ဟောင်း ထောင်ထိပ်တွင်ရှိ ကြောင်း ကို
စစ်ချက် မေး ချက်ရ သော ကြောင့်ရှာ ဖွေ စေရာ တွေ့၍မြို့သူကြီး သား တို့နှင့်တ
ခွန်ကုဏ္ဍား မ လေး ပွါး ပွဲသဘင်စံရင်ခင်း ကျင်း လျက်ဓညဝတီမြို့သို့ပင့် ဆောင်
ရောက် ကြောင်း ကိုအခွန်ဝန် ဇေယ ကျော်ထင်ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ဆည်။ မ
ဟာဂိဘုရား ဂူဝိထု စေတီ တော် များ ကိုဓညဝတီမြို့ဝန် ရောက်သည်ကာလအခွန်
ဝန် ဇေယျ ကျော်ထင်ကိုယ်ကြပ်မ၍ ကောင်း မွန် အောင်ပင့် ဆောင်ခဲ့ စေ။ မြို့၏
ရေး ရွှေ တောင်ပုံ့ချိ သေလွန်၍အရာလင်သည်မှာအ ဆောင် တော်မြိလက်ဝဲ ဝေ
သူကိုမြို့စာ ရေး အရာ ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။
ဘိသိက် တော်ဆက်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား သာသနာပိုင်ဝါသိ ဋ္ဌဗြဟ္မာက (သက္ကရာဇ် ၁၁ 1784
၄၆ခုနှစ်ရနိုင်မြို့ကိုအလို တော်ပြည့်၍သိမ်း ရုံး တော်မူရာဓညဝတီ၊ ရမ္မာဝတီ
မြို့များ မှာကြွင်း ကျန်ရှိ နေသည်ပုဏ္ဏား သုဒ္ဓိယဆက္ကာသည်တို့ကိုမြို့ဝန်အရာရှိလုအုပ်
ခေါင်း အကြီး တို့က ဒသမဘာဂတံဆိပ် တော်အသီး သီး ပေး အပ်၍ကွဲပြား ရှိ နေပါ
သည်။ အမျိုး ဘာဝမပျက် စေရ၊ တဝတည်း ထမ်း အုပ်၍အမျိုး အနွယ်မှန်ရာစာ
ရင်း တော်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
ဓညဝတီ၊ ရမ္မာဝတီမြို့ရှိ ပုဏ္ဏား သုဒ္ဓိယဆက္ကာသည်တို့ကိုအကွဲအပြား မရှိ စေနှင့်၊
သာသနာပိုင်ဝါသိဋ္ဌဗြဟ္မာကတဝတည်း ထမ်း အုပ် စေ၊ ပုဏ္ဏား သုဒ္ဓိယဆက္ကာသည်
တို့ကိုလည်း အမျိုး အနွယ်မှန်ရာဝါသိဋ္ဌဗြဟ္မာကစာရင်း ဆက် စေ၊ အလှူတော်သန့်
စင်ထီး တံခွန်များ ကိုရွှေစကား ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ၊ ဆင်ကြုံး ရွှေ
ဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ၊ ဂူကြီး ဘုရား ၊ မဟာမုနိဘုရား ၊ ပုထိုး တော်
ကြီး ဘုရား ၊ စက်ယော်ရာဘုရား ၊ အောင်မြေ လောကဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား၊
သိဟ တောဘုရား ၊ ရွှေတန့်ဘစ်ဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိပင် ၂ ပင်များ ကိုယ်ထီး ၁
စီလှူ စေ၊ နေမျိုး ရဲခေါင် ကျော်ကို ၅၀ တော်လက်ဝဲဘိနန်သူ သွေး သောက်မှာစာ
ရင်း သွင်း ၍ဘွဲ့၊ သား မထား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ နေမျိုး ရဲ
ခေါင် ကျော်ကိုဒူး နေရာမှာချ၍ခစား စေ၊ နေမျိုး ရဲခေါင် ကျော်ကိုကွမ်းခွက်

လဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဝတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ၊ ခွေးမ ၊ ခွေးငယ် ၅ တန့် ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၊ အိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေးမသံပတ် ၅ တန့် ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင် ခွက် ၅ ၊ သမ္ဘရာ ၁ ခွံ ရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ ၊ ဆတ် ၊ ပါး တာ ရွှေဇာဝါဝန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် ၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ ၊ ကတောင် ရွှေရေး စာမရိရှုပ် ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငှ့် ရွှေဝန်း ၊ ဥကွတ် ၊ ယံပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင် ပတ် ၊ သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ ဇီး နှီး သက္ကဒါန် ၊ သက္ကလပ်တင်ရမ်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ ဆင့် ၊ ယီး နံဆင်စွယ်ထွက် ၁ သနား တော်မူသည် ၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

19 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြှောင်မှုး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လက်ရွေးကြီး ၊ လက်သစ် ၊ ပြည်လုံး အုံ့လျှသင်း သား တို့ကို ခေါင်း လောင်း တော် ကသည်အာ ရှေ့မြစ်ဆိပ် ရောက် ချောင်း ကို ပေါက် အောင်တူး စေ ၊ ချောင်း ဝသစ် တပ်မှ စ၍ သိမ်း ရန်ဋ္ဌသည် များ ကိုသိမ်း စေ ။

20 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော် ရထာတွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သံလွင်အရှေ့ဘက်ရှမ်းယွန်းတို့အကြောင်း အရာကိုသိရအောင်စုံစမ်းစေသည် တွင်ရှမ်း ၃၀၀၀ ရန် အောင်ဆိပ်ကတူး၍ တောင်ငူမြို့သို့ချီကြက်လုပ်ကြမည်ကြားသံ ကြောင်းကို ကျောက်မော်မြို့သူကြီး ကအစီရင်ခံရောက်ကြောင်းနှင့် တောင်ငူမြို့ ဝန်အရာရှိတို့ရှိခုံး သံတော်ဦးတင်ချက်ကိုဆက်သွင်းသည်မှာ ရွှေဘဝါး တော်အော် သို့လည်း ကျောက်မော်မြို့ကအလျောက်အထား ရောက်ရမည်ဖြစ်သည်၊ ရှမ်းယွန်းတို့ အကြောင်း အရာကိုသိသာအောင် ကျောက်မော်မြို့သို့ခန့်ထား စေလွှတ်၍ မေးမြန်း စေ။

21 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်(ကျော်) ၁၃ ရက်နေ့နား ခံရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

22 January 1811

လိုင်မင်း သီဂို်မဗ္ဗရာဇာကမနုဖြူမြို့ကိုမြို့စား သနား တော်ခံပါရသည်၊ လိုင်မြို့
နည်း ပုသိမ်၃၂မြို့နှင့်တွဲပြား ၍တဝတည်း ဆင့်ဆိုစီရင်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
ဋ္ဌိုး သံ တော်ဦး တင်သည်မှာ မနုဖြူမြို့သည်ပုသိမ်၃၂မြို့အဝင်ဖြစ်သည့်နယ်ကိုတွဲပြား
စေမဆိုသာ၊ စစ်လက်နက်ကိုင်မင်း မှူးမင်း ခင်း ရာဇဝတ်ဋ္ဌိုး သေး မီး ပွား
စစ်ကြောစီရင်ရန်ဋ္ဌိုသည်ကိုသာမြို့စား လိုင်မင်း ကတဝတည်း စီရင် စေ၊ ပုသိမ်
မြို့ဝန်အရာဋ္ဌိုကမစီရင် စေနှင့်၊ ငရောက်၊ ငရွှေရန်တို့ကအစစ်ခံကြသည်၊ သမြင်
တုံမြို့၊ မြေတိုင်သူကြီး စကား မှာငရောက်အမိ၊ မိမင်း ကြီး တို့ကိုအရပ်ရင်စာရင်း
တော်မှား တွင်မြို့သူကြီး ငစံလှ ဘော်မ ပေး မဆက်မပါမဝင်၊ ငရွှေရန်အမိ၊ မိ
1802
မင်း ဖြူတို့ကိုသာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၆၄ ခုစာရင်း (သက္ကရာဇ်၁၁) ၆၇ ခုတဝ်လိုက်
1805
မြို့ စေါင့်စာရင်း ဆက်သွင်း ပါဝင်သည်ဖြစ်သည်၊ ငရောက်ကသမြင်တုံမြို့ကိုကြီး ဋ္ဌိုး ရ
ကောင်း သည်မဆိုသာ၊ စာရင်း တော်ပါမိမင်း ဖြူသား ငရွှေရန်ကို မြေတိုင်း
မြို့သူကြီး အရာကြီး ဋ္ဌိုး တိုင် ဆော် စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။
22 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၁၄ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး
တွင်ဖြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး တင် ဆောင်ရန်အ နောက်ဘက် ချောင်း တူး လုပ်မည် မှာ ချောင်း တူး ခထုတ် တော်မူသည့် ငွေ တော် ၆၀ ကိုသွင်း၍ အိမ် ရှေ့မင်း ကတူး လုပ်ပါမည်ဖို့နိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း တူး လုပ်စေ၊ မြေစွန်း ဝန်က ရွှေ ကြက်ယက် မြေစွန်း ဥယည် တော်ပုံ ဒတော်ပါနယ်တွင် မြေတိုင် ငအို၊ ငထွန်း လှ၊ င ခွေး၊ မိမင်း အောင်၊ မိ ဘော်၊ ငအို၊ ငလွှမ်း ၊ ငမြတ်ညို၊ မိညိုတို့တိုင် ဆော်နက် မြေ တွင်ချ ပေး တော်မူသည့်အစုအငန်း တို့ကလုပ် မြေ နေ မြေချ ပေး သည်ဆို၍ မြေစု အင်း စုအခွန် တော်များ ကိုမ ပေး မရ မဖို့ပါသည်၊ ရွှေကြက်ယက် မြေစွန်း ဥယည် တော်ပုံ တော်ပါနယ်တွင်း မှစ၍အရပ်ရပ် မြေစွန်း ကျေး ရွာနယ်အတွင်း ချ ပေး သည့်အစုအငန်း သား တို့နှင့်လုပ် ဆောင်သမျှလုတို့မှာ မြေစုအင်း စုအခွန် တော်ကိုသိမ်း ရုံး တောင်း ခံဆက်သွင်း ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဖို့နိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အစုအငန်း သား တို့မှာလုပ် မြေ နေ မြေ ပေး လျှင်လုပ်ရုံ နေရုံသာဖြစ်သည်၊ မြေစု မြေခွန်လွတ် စေရမည် မဟုတ်၊ မြေစွန်း ဥယည် တော် မြေစွန်း ကျေး ရွာနယ်အတွင်း စုသား ငန်း သား တို့နှင့်လုပ် ဆောင်သမျှလုတို့မှာ မြေစုအင်း စုအခွန် တော်ကို မြေ စွန်း ဝန်ကသိမ်း ရုံး တောင်း ခံဆက်သွင်း စေ၊ ပုခန်း ကြီး မြို့ကလက်နက်တိုင် ၉၀၄ ကိုမုတ္တမမြို့သို့မချီမသွား စေနှင့်၊ ရွှေမြို တော် (တည် ဆောက်) ရန်ပုခန်း ကြီး မြို့ခွဲ စုကျ ကျောက်ကိုသာပြီး ပြေလွယ် အောင်တူး ဘော်သယ်ယူ စေ။

24 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁ရက် နေ့နံ ၁း ခ ရေ ခါး ရွာစား ငပသိတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သကၠနတ်ရုပ်ကိုယ်ပုံတော်အတိုင်း မသွန်း မလုပ်ရသေး ဖြစ်သည်၊ ယခုနှစ်ပူဇော်ရန်ကိုလည်း ယမန်နှစ်နည်းနှိုး နှင့်ပုံတော်အတိုင်း လုပ်၍ပူဇော်စေ။

25 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုထပို့တွဲလဆန်း ၂ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မျိုး ဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လက်ပွေ့သဘင်ခံ တော်မမူသည်ဖြစ်လျက်သား တော်မြေး တော်တို့မှာလက်ပွေ့ပွဲ သဘင်ခံကြ ကြောင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ဝန်အကြီး စာရေး တို့ကို ခေါ်၍လက်ပွေ့ပွဲသဘင်ခံသည်၊ မခံသည်ကို စစ်၊ မင်း ကွန်း ရွှေဘဝါး တော်အော် ရွှေမြို့တော်စကိုင်း အဝမှစ၍ ရပ်စုကွက်စုများ တွင်ဆံတိုဆံဖြတ်ရှိသူတို့ကို သွေး ကြီး သွေး ဆော်တို့ကမ် အောင်ဘမ်း စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်တို့ မှာဆံတိုဆံဖြတ်ရှိသူတို့ကိုလည်း လုရှင်တို့ကအပ်ကြ စေ၊ ရှင်ရဟန်း ကလူထွက်၍ဆံတိုဆံဖြတ် ရှိသည်၊ နာ၍ဖြတ်သည်အစစ်ခံလျှင် သွေး ကြီး သွေး ဆော်အရပ် နေလူတို့ကိုစစ်၍ မှန် လျှင်လွှတ် စေ၊ ရှင်ရဟန်း ကထွက်သူ နာ၍ဖြတ်သူ မဟုတ်အလွတ်ဖြတ်သူတို့ကိုအကျည်း လို အောင်ထား ၊ ဆံတိုဆံဖြတ်ရှိသူတို့ကို မိ အောင် (မ) ဘမ်း နိုင်လျှင်ဝန် ဆောက်မြို့ ဝန်တို့ကိုရာဇဝတ်စီရင်မည်။

26 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာနန်းတော်တိုက်တော်ကျတော်ဆောက်လုပ်ရန်ရှိသည့်များကို ဆောက်လုပ်ပြီး ပြေ၍ရှိသည်၊ ဝန်ကြီး နေမျိုး သီဟသူကို ရွှေဘဝါး တော်အောက် ခေါ်စေမည်၊ ရွှေမြို့တော်မှာမြို့စောင့်ပေး အပ်ရန်အစုသေနတ် ၁၂၀၀၊ ဝင်းမျက်နှာတပ်မှူး တို့နှင့်နောက်ဝင်း တော်မှူး မင်းလှစည်သူ၊ ဝန်ထောက် လက်ယာရဲမိတ်၊ စာရေးကြီး သီရိရဲမိတ်တို့ကို စောင့်နေမြဲစောင့်နေစေမည် ဆက်သွင်းသည်မှာ ဝန်ကြီး မခေါ်စေနှင့်၊ ရွှေမြို့တော်မှာ စောင့်နေမြဲစောင့် နေစေ၊ မိုး နဲဗိုလ်မှူး မဟာသူရစစ်ကဲတို့ကဇင်း မယ်အကြောင်း အရာကိုသိရ အောင်ရွှေတောင်သာနှင့်ယွန်း ၁၀၀မိုင်း ပန်မြို့စား သား အမတ်ငဦး တို့ နှင့်မိုင်း ပန်ယွန်း ၅၀မြန်မာလက်နက်ကိုင် ၂၀များ ကိုဇင်း မယ်အနီး အပါး မိုင်း လားကြီး ၊ မိုင်း လားငယ်၊ မိုင်ယွန်၊ ဇင်း မယ်အနောက် တောင်တပြင် ရသာရာလူရှင်အရလှည့်ပတ်ဘမ်းဆီး ရမည်၊ ၂ ကြောင်း ၂သွယ်ခန့်ထား သွား စေကြောင်း နှင့်ရှိမိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာသံလွင်အရှေ့ဘက်အကြောင်း အ ရာကို ထောက်၍မိုး နဲတပ် တော်ကလက်နက်ကိုင် ၂၀၀၀တန်သည် ၃၀၀၀တန်သည် မိုင်း ဟင်မယ်သာများ သို့ချီသွား စေပြီး လျှင်စစ်ဂိုဝ်စစ် ရောင်ပြ စေရမည့် အကြောင်း နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး သို့မှာ။

29 . January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၆ရက်နေ့နား ခံဇေယျနော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သာသနာပြုဆရာတော်၊ ငါးဆုံ့ဝန်ကျောင်းဆရာ၊ မြင်းဝန်ကျောင်းဆရာ၊ ရွှေရေးဆောင်ကျောင်းနေဆရာ၊ ညောင်တန်ဆရာ၊ စည်ပါဆရာ၊ ရွှေကျင်ဆရာ၊ ရွှေစေတီကျောင်းဆရာ၊ ဆင်တဲဆရာ၊ မင်းရွာတိုက်ဆရာ၊ သိန္နီဆရာ၊ လောတမှန်ကင်းဆရာ၊ စံကျောင်းဆရာ၊ အောင်မြင်ဘုံကျော်ဆရာ၊ မြို့လပ်ဝန်ကျောင်းဆရာ၊ သစ်ဆိမ့်ကျောင်းဆရာ၊ ရွှေတောင်တိုက်ဆရာ၊ ကျောက်မြောင်းတိုက်ဆရာ၊ ဆီးပန်ကျောင်းနေဆရာ၊ အုတ်ကျောင်းဆရာ၊ မလည်တိုက်ဆရာ၊ မဲထီးဆရာ၊ သရက်တောတိုက်နေဆရာ၊ ဂူကြီးဆရာ၊ ကျောက်ဆောက်ဆရာ၊ မဟာဒါန်တိုက်ဝန်ကျောင်းဆရာ၊ မင်းကွန်းအနောက်ဘက်လက်ဝဲဆရာတို့ကို ရွှေတော်တွင်တရားစကားပြောဆိုစေရမည်၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲ

31 January 1811

လဆန်း ၈ ရက်နေ့ရောက်အောင်ခေါ်စေ၊ အမြမာသိရပါး သဘောသကန်အမိန့်တော်ရှိသည်များကိုနာခံစေရမည်၊ ရွှေမြို့တော်စောင့်ဝန်ကြီးကိုသက္ကရာဇ်

31 January 1811

၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၈ ရက်နေ့ရွှေဘဝါးတော်အောက်လာ၍နာခံစေ၊ မိုးမျှည်းမြို့ကျေးရှန်တားရွာနေတရုပ် ဝလောစံ၊ ငလောယ်တို့တွင်အရက်ဆိုးလုံးရေဖြဲခိုကိုမြင်းနှင့်တင်ဆောင်ယူခဲ့ရာတွေ့ကြောင်းနှင့်ရွှေမြို့တော်စောင့်ဝန်ကြီးကဆက်လာသည်၊ အရက်တို့ကိုတိုက်တော်သို့သွင်းစေ၊ တရုပ်ပြည်ကလာရောက်သည့်ကုန်သည်တရုပ်များဖြစ်သည်၊ ဈေးငွေအကုန်အကျမရှိ ၁၀စနှင့်၊ အရက်တင်ခဲ့သည့်မြင်းကိုလည်းမြင်းရှင်တရုပ်တို့သို့အပ်။

30 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၇ ရက်နေ့နားခံရေးခါး ရွာစားငပယ်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မှန်နန်း တော်ရာ မြေဘုံရန်ကိုအခြား က မြေကို မယူစေနှင့်။ မှန်နန်း တော်တည်ရပ်အ ရှေ့အရပ် တောင်အရပ် များ တွင်ကို ဦတန်သည် ဒိတန်သည် ပြေညီညွတ်ရစ် အောင်ယူ၍ဘုံ့စေ။ အလှူတော်ဂမုန်း သနံ့စင် ထီး တံခွန်များ ကို ရွှေစကား ဘုရား ။ **ရွှေလင်းပင်**ဘုရား ။ ဆင်ကြို ရွှေဂူဘုရား ။ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ။ ဂူကြီး ဘုရား ။ မဟာမုနိဘုရား ။ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ။ ရှင်ဖြူဘုရား ။ စက်တော်ရာဘုရား ။ အောင်မြေ လောကဘုရား ။ စန္ဒမုနိဘုရား ။ သီဟ တောဘုရား ။ ရွှေတန့်တစ်ဘုရား ။ မဟာ ဗောဓိပင် ၂ များ ကိုထီး ထံခွန်ထစ်လှူစေ။

31 January 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၈ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဟံသာဝတီမြို့ကပင့်ဆောင်ပို့ရောက်သည့်သီဟိုဠ်ရဟန်းတို့ကို ရွှေပြည်တော်သို့ရောက်သည့်အကြောင်း အရာ မေးမြန်း ရန်ရှိသည်များကို မေးမြန်း၍သွင်း ၊ ဆွမ်းပန္နည်းများကိုလည်း ကောင်းမွန်လှ လောက်အောင်လှူဒါန်း စေ၊ ဗန်းမော်စော်ဘွားနှင့်မိဘုရားသုံး ပါး အဘကျည်တော လောရဲကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ၊ တရုပ်ကဆက်သည့်လက်ဆောင်တော်များကိုမဆောင်မယူခဲ့စေနှင့်၊ နှစ်သစ်တက် ကောက်သစ်ထမင်းစား ပွဲတော်တွင်အမြောက်သံပေး မှစ၍ခန့်ထားစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုနှစ်စဉ်စီရင်မြဲအတိုင်း စီရင်၊ စာရင်းကိုလည်းသွင်း ။

3 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား ခရေခါး ရွာစား ငပယ်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မင်း တုန်း မင်း ဝန် ကျော်သူနန္ဒမိတ် ကြေး ငွေစား ဘည်ဆိုသည့်အမှုကိုအိမ်ရှေ့ မင်း အမိန့်တော်အတိုင်း လွှတ်တော်ကစစ်စေ၊ အသုံး ၈၁ ရေး ငသာ၊ င ရွှေ ကြူကြိုကြပ်မရှိ ခုံ တောင်မြစ်ဆိပ်သို့သယ်ယူ ရောက်သည့် ကျောက်စုကိုရဲ လှော်တော်ကြီး ၂စင်း အိမ်ရှေ့မင်း ရဲ လှော်များ နှင့်သယ်ယူ စေရမည်၊ ရဲ လှော်တော်ကြီး ကို ရွှေ ပန်းတံ၊ မင်း စံ၊ ဝန်ပို၊ ကျောက်မျက် လှော် တော်သား စုဘတဝက်၊ အိမ်ရှေ့မင်း လှော်သား စုကတဝက် ပေါင်း ရှဲ့သယ် စေ၊ ရဲ လှော်တော်တစင်း လျှင် ကျောက်မည်မျှ နိုင်သည်၊ မင်း တွန်း သို့မည်မျှရက်နှင့် ရောက်သည်ကိုလည်း သေချာ အောင်မှတ် သား စေ။

3 February 1811

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ရက် နေ့နံ: ခံစ ဖြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရတနာ လှော်ကား တော်မှူး အုပ်စု ရွှေကြာအင်း လွှတ်တိုက်ယိုး ဒယား လု ၅ဝကို ရွှေ
တိုက်ဝန်ဝန်စုလွှသမား တို့နည်း လစာဂိုကျွာသနား တော်ခံ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်
အတိုင်း သနား တော်ခံ စေ၊ ငရွှေပု၊ ငရွှေ ကျော်တို့က ရွှေမြို့ တော်နယ် လေး ရပ်
အတွင်း သို့ဆိုက် ရောက်သည့်ဆန်စပါး ပဲ ပြောင်း နှမ်း ချင်ကုန်နှင့်စပ်သမျှကို စား
တော်ကဲတို့အုပ်စုတည် ကောက်ပွဲပြတ်တို့ကပြတ် ကောက်၍ဆန် ၂၁၆ဝ် ငွေ ၁၂သာ စား
တော်ကဲတို့ထံ ပေး သွင်း ပါသည်၊ စား တော်ကဲတို့မှာ ပေး သွင်း မြဲဆန် ငွေများ
ကိုလည်း ပေး သွင်း ပါမည်၊ စီး ပွါး တော် ငွေ ၂ဝလည်း ဆက်ပါမည်၊ တောင်ငူ
မင်း အအုပ်ကိုခံ၍ပြတ် ကောက်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိုး သံ တော်ဦး
တင် သော ကြောင့်ပြတ် ကောက်ဆက်သွင်း စေအမိန့် တော်ထုတ်ပြန်၍ ရှိသည်ကို စား
တော်ကဲအုပ်စုလူတို့က ငွေ ၄ဝဆက်ပါမည်ရှိုး သံ တော်ဦး တင်ပြန်သည်မှာ ငရွှေပု၊
ငရွှေ ကျော်တို့ကလည်း ပွဲပြတ်တည် ကောက်တို့ ဆက်သည့် ငွေထွင် ၅တိုး ၍ ၄၅ဆက်ပါမည်
တင် ချက်ရှိသည် စား တော်ကဲအုပ်စုလူတို့မဆက်မသွင်း နေသည်ကို ငရွှေပု၊ ငရွှေ
ကျော်တို့ကထုတ် ဖော် လျှောက်ထား သည်တွင်မှတည် ကောက်ပွဲပြတ်တို့က ငွေ ၄ဝဆက်ပါ
မည်ရှိုး သံ တော်ဦး တင်ခြင်း ဖြစ်သည်၊ စား တော်ကဲအုပ်စုတည် ကောက်ပွဲပြတ်
တို့က မပြတ်မ ကောက် စေနှင့်၊ အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ငရွှေပု၊ ငရွှေ ကျော်တို့
က တောင်ငူ မင်း အအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ပြတ် ကောက် စေ၊ စား တော်ကဲတို့မှာ
ပေး သွင်း မြဲဆန် ငွေများ ကိုလည်း ပေး သွင်း စေ၊ ငရွှေပု၊ ငရွှေ ကျော်တို့က
၅၊ တိုး ၍ဆက်ပါမည်ရှိုး သံ တော်ဦး တင်သည့် ငွေကိုလည်း မတိုး စေနှင့်၊ တနှစ်
ကို ငွေ ၄ဝ၊ ငရွှေပု၊ ငရွှေ ကျော်တို့ကဆက်သွင်း စေ၊ သီဟိုဠ်က ရောက်သည့်ရဟန်း
ရှင် ဘောဂတတ်ဃတို့ကိုရန်ကုန်မြို့သို့စုန်သွား ၍ မုတ်သုံအချိန် မီသီဟိုဠ်ရဟန်း တို့တွင်
ပါသည့်လက် ဆောင် တော်များ ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း စေ။

6 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး
ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်ကျော်ထင်ရွှေတောင်စည်သူကို ၄၀ တော်ဗလရာဇာ သွေး
သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း
သွင်း ၊ တော်နေရာမှာလည်း ချ၍ခစား စေ၊ ကျော်ထင်ရွှေတောင်စည်သူကို
ထွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဝတ်ရှစ် ဆောင့်၊ ငွေ ဖွေး အင်၊ ထား အ
ဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေးမ ခွေးငယ်ရတနံ့ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ
အိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေးမယ်ပတ်ရတနံ့ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ထမ်း
စင်၊ တလဲ ၉၀ နန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊
ဘောင်ထိပ်ဘ ဆောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ်ဝတ်ကြာနုတမြုံခြုံး ၊ ကမ်ပတ်အတွင်း
ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီး လူ ခေါင်း၊ အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်တ
မြုံခြုံး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဆောင့်
ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျှောက် ၅၀ နန်း ၊ ထုပ် ၃၀ နန်း ၊ ထု ဖြောက်အ
နီသုတ်၊ ခါး ပန်း ခက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃၀ နန်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၃၀ နန်း ၊ စက်အ
တွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ဝန်း ၊ အိမ်
ဆင်စွယ် ၂တန့်လည်သီး ဆင်စွယ မှော် သေး ၊ ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်
ထိပ်ဘ ဆောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နံ ညောင်ရွက်တဆင့် ရွှေထွက် ၁ ညောင်ရွက်
ရေ ၄၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွက် ၁၊ ပေါင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ဆောင် ၉၊ စလွယ် ၉
သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ၊ ရွှေမြိတ်ခံ၊ မောက်တို ရွှေပန်း ၊ ရွှေကုံး ဇန် တောင်
ရ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွက်၄က်မနား ဇန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာ၊ မှောက်ရူ၊ ပါ
လည် ကွေး ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါဘဲနီကွပ်ဖုံး စုံသပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါနက်
ဘဲကွပ်ဖုံး စုံသတ်၊ မျည်း ရှည်ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ဖုံး စုံသတ်၊ သဏ္ဍာလပ်တင်ရန်း ၊ စက်
ရွှန်း ၃ဆင့်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး၍သွင်း ၊ အိမ်ရှေ့ဆင့်
သိရိ ဇေယျသူကို ၅၀ တော်လက်ဝဲဘိနန်သူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား
မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဒူး နေရာမှာလည်း ချ၍ခစား
စေ၊ သိရိ ဇေယျသူကိုထွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဝတ်အဝန်း ၊ ထား အ
ဆောက်ကတ္တီပါဇမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ် ၅တန့်၊ ရွှေသား ကျော်
အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါဇမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မယ်ပတ် ၅တန့်၊ ရွှေသား ကျော်

8 February 1811

အိမ်ပါ၊ မြင်း ကတိုင်း ၊ ညောင်ရွက်၅၊ သမ္ဗူရာခွဲ၊ ရတ် ဘောတ်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါဝန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး စာမရိရှုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံ့ ရွှေဝန်း ၊ ဥကွက်၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း ၊ စက်ရှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်ာ သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှဲ့သွင်း ။

8 February 1811

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ရက် နေ့နံ ခရေ ခါး ရွာစား ငပသီကွင်ပြန်။

(ရွှေး တောင်း သူ တေသန)

9 February 1811

သကန္တကဏ္ဍကာနတ်ကိုအတွင်း တော်မှာပုဇော် တော်မူမည်ခန့်ထား စာရင်ရန်ရှိ သည်ကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ ဂိုလ်တော်ဥစ်ငင်း နှင့်တင် ဆောင်၍ ရောက်သည့် ကျောက်စုကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း စေပြီး လျှင် ကျောက်သယ်ကိုရပ်စေဦး ၊ ဂိုလ်တော်များကိုလည်း ထား မြဲမှာထား စေ။

9 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နံ ား ခါစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

စက်တော်ရာဘုရား ဦး စရပ်အတွင်း ကို ရွှေတော်နှင့်ချစေ၊ သစွေး ရွှေခံမပြီး မပြေသေး လျှင်ပြီး ပြေအောင်လုပ်စေ၊ သီဟိုဠ်က ရောက်သည့်ရဟန်း ရှင်သောဝဟတိဿတို့ကိုလိုသည့်ပိဋကတ်စာပေများ ကို ပေး အပ်၍သီဟိုဠ်သို့ပြန်စေ။

10 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ကျောက်စီမှန်နန်း တော်တည်လုပ်တော်မူမည်မှာအခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုစာရင်း ရုံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြင်း စုကြီး ဝန်မင်းကြီး မဟာမင်း ခေါင်မှာအထက်သနား တော်မူသည့်ဗောင်း ဝတ်လုံစလွယ်အစီးအနင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုသနား တော်မူရင်း အတိုင်း သနား တော်မူသည်၊ တိုက် တော်သို့သွင်း မိလျှင်ထုတ်၍အပ်၊ မြောက်နန်း တော်ဝန် ကျော်ထင်နန္ဒစည်သူ၊ မဏ္ဍရာမင်း ဝန်ရက္ခမိတ် ကျော်ထင်တို့ကို ၅၀ တော်လက်ဝဲဘီနန်းသူ သွေးသောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကိုယ်ကိုလည်းသွင်း ၊ ဒူး နေရာ နေမှာလည်း ချ၍ ခစား စေ၊ ကျော်ထင်နန္ဒစည်သူ၊ ရက္ခမိတ်ကျော်ထင်တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တ တောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ် ၅တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါအိမ်တတီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ် ၅တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်းတကိုင်း ညောင်ရွက် ၅၊ သန္တရာခွံ၊ ရက်ဘောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး တာ၊ရွှေဇာပိဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိဝ်၊ အိမ် မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ က တောင်ရွှေ ရေး စာမရိုရုပ်ပန်း ခက်တိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေပိန်း ဥကွက်၊ ထိဝ် ဆောင်းမြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တဝ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်ာသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ ရဟန်း ရှင်လူပြည်သူပြည်သား တို့မှာ နေ့ စေ့၊ ရက် စေ့လနှစ်ဥပုသ်သတင်းများ ကိုယခုပြက္ခဒိန်အတိုင်း မခေါ်မဝေါ်မမှတ်မသား မသုံး မဆောင် စေနှင့်၊တောင်ဘီလိပုဂ္ဂိုလ်စီရင်ထား သည့် လောကဝိဓူကျမ်း ၊ ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း များရှိ လေပြီး သည်၊ တောင်ဘီလိအယူအတိုင်း တောင်ဘီလိပုဂ္ဂိုလ်စီရင်သည့် လောကဝိဓူကျမ်း ၊ ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း များ ကိုမှန်ကန် အောင်ထုတ်နှုတ်တွက် ချက်၍ပြက္ခဒိန်စီပြီး လျှင် နေ့ရက်ဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကဝ်များ ကို ခေါ် စေ၊ မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြ စေ၊ အထက်ပြက္ခဒိန်စာရှိသမျှကိုကုန်စင် အောင်သိမ်း ၍မီး တိုက် စေ၊နောက် နောင်လည်း ဗေဒင်သမား တို့လက်တွင် တောင်ဘီလိနည်းထွက်ပြက္ခဒိန်ပြင်အခြား ပြက္ခဒိန်မပေါ်မရှိ စေနှင့်၊ ပေါ်ရှိလျှင်အဆုံး စီရင်မည်။

12 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ န ၁း ခံစ မြောင်မှုး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြဿဒိန်စမည်သူ ရဟန်း ပုဏ္ဏား လူ ဗေဒင်သမား တို့ကို တောင်ဘီလာ စီရင်သည့် လောကဝိဓူကျမ်း ၊ ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း များ ကိုအစဉ်၍ စာရေး ကြီး လက်ဝဲဇေယကျော်က ဆောက်သည့်စရပ်မှာ ပြဿဒိန်စီစေ၊ စီသည့်ပြဿဒိန်အတိုင်း ကိုလည်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကိုအစဉ်၍သုံး ဆောင် ခေါ် ဝေါ် မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြစေ၊ ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး တင်ရန် လှေမှာ ကရဝိတ်ငှက်ရုပ်လုပ်စေ။

13 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နံနက် ခံ ဇေယ နေ ၇ ရ ထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒွါရာဝတီမင်း သား က ဒွါရာဝတီမြို့မှာအလျင်ခန့်ထား သူအခွန်ဝန်အကောက်ဝန် စစ်ကဲနား ခံမြို့စာ ရေး တို့နှစ်လ ရှည်ကြာပါသည်၊ ငရွှေဦး အစား ငပါကိုအခွန် အကောက်ဝန်၊ ကျော်ထင်စည်သူကိုမြို့ဝန်ခန့် တော်မူ၍အရာလပ်သည့်အစား ငသာ ရကိုအကောက်ဝန်၊ ငအိုး တုရင်မဏိတို့အစား ငစိမ်း ၊ ငသာအိုတို့ကိုစစ်ကဲ၊ င လှောက်၊ ငစိမ်း တို့အစား ငမြတ်ရာကြီး ၊ ငမြတ်ရာငယ်တို့ကိုနား ခံ၊ ငလှောက် ငသူတို့အစား ၊ ငနု၊ ငစံတို့ကိုမြို့စာ ရေး လဲလှယ်၍ခန့်ထား ထမ်း ရွက်ပါစေရမည့် အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဒွါရာဝတီမြို့မှာငပါကိုအခွန်ဝန် ငသာရကိုအကောက်ဝန်၊ ငစိမ်း ၊ ငသာအိုတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ငမြတ်ရာကြီး ၊ ငမြတ်ရာ ငယ်တို့ကိုနား ခံ၊ ငနု၊ ငစံတို့ကိုမြို့စာ ရေး ခန့်၊ ငရွှေဦး ၊ ငအို၊ တုရင်မဏိ၊ ငလှောက်၊ ငစိမ်း ၊ ငလှောက်၊ ငသူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ နောက် ရောက်သည့် ကျောက်စုကိုမှန်နန်း တော်တည်လုပ်ရာအနီး အပါး သင့်ရာတွင်ကန္နွ ဖြင်း လုပ်၍အပ်လုပ် စေ၊ အရင် ရောက်သည့် ကျောက်ကိုလည်း အပ်လုပ်သည့်ကန္နွ ဖြင်း အနီး အပါး စုပုံထား စေ။

15 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၀ ရက်နေ့ နားခံ စာ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်းတော်ရာ မြေညှိမည်မှာ အောင်ပင်လယ်လမိုင်းသား ၊ တောင်ဘက်လမိုင်းသားတို့ကိုခန့်ထား၍ညှိစေ၊ အမိန့်တော်ရေး နန္ဒမိတ်ကျော်ထင် သေလွန်၍အရာလပ်သည့်အစား ငစံရကိုအမိန့်တော်ရေး ၊ အဝေးရောက်စာရေး ကျော်ထင်နန္ဒသူကိုယ်တော်ဆင့်ခန့်တော်မူ၍အရာလပ်သည့်အစား ငပြောင်ကိုအဝေးရောက်စာရေး ခန့်ထား ထမ်းရွက်စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ကျိဝန်မင်း ကျော်ရွှေ တောင်ကဆက်သည့်အုတ်ဖို ရေ၂ဝကိုမှန်နန်းတော်တည်လုပ်ရာစီခင်း စေရမည်၊ နန်းတော်တည်ရပ် ရောက်သယ်ယူ၍သင့်ရာစုပုံထား စေ၊ ယခုခန့်ရန်စည်းကြပ်တော်မူသည့်လက်နက်ကိုင် ၁၀၀၀ တွင်ပုခန်းကြီး မြို့ခွဲစုကုလုကိုနှိမ်၍ကျန်လူအနက် ၃၀၀ လူကိုမူတ္တမမြို့မှာဟံသာဝတီ ရေဝန်ဗညား သမိန်စက္က ဝေါစောင့်နေ၍အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ထမ်းရွက်စေ၊ သီဟိုဠ်အမတ်စစ်သူကြီး တို့ကသီဟိုဠ်ကျွန်း တွင်စိုး အုပ်သူမင်း ဇိလွှက်မင်း လှာပေး ပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရဟန်းရှင်ဘောဂဟတီဿကို စေလွှတ်လာ ရောက် လျှောက်ထား သည်မှာတရား နှင့်မညီ လျှောက်ချက်အတိုင်း အခွင့်မပေး သင့်ဖြစ်သည်၊ ရဟန်း ရှင် ဘောဂဟတီဿတို့ကိုသီဟိုဠ်သို့ပြန်စေ၊ ပိဋကတ်စာ တောင်း သည်မှာလည်း အလျင်ရောက်ရှင်မမွခန္ဓတို့တွင်ပေးသည့်ပြင်နောက်ကိုမပေး စေနှင့်။

16 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၈ ရက် နေ့ နားခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ သီရိဇွနန္ဒရတ် ကျော်တို့ကိုသီဟိုဠ်သို့မကူး မသွား စေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာ စေ၊ စလွယ်တင် တော်မူသည့်ငမွင့်ပဒ္ဒါနာပဂု ဏအတိဗျာတို့အစုမှာအကြီး အအုပ်သင့်ရာ ရွေး ၍ ခန့် တော်မူပ်ည်၊ ခင်ကြီး ငွေ တောင်ကြီး သွေလွှန်ရာမှာလူကိုသဂြိုဟ်သကဲ့သို့ တော်သင့် အောင်သဂြိုဟ် စေ၊ ပြည် မင်း ဝန်ကပို့ ရောက်သူငဝတ်ငယ်နှင့်လူ ၅ မှာပြည်မင်း ထံထမ်း ရွက် စေ၊ ပြည် မင်း ဝန်ထံဝင် ရောက်ရှိသည့်ငဝင်း ၊ ငစိ နောင်တို့နှင့်လူ ၁ဝကိုလည်း ရွှေဘ ဝါး တော် အောက် ခေါ်၍မြည်မင်း ထံထမ်း ရွက် စေ၊ ငကောက်ငယ်ကိုလည်း တွေ့ မိ အောင်ဖမ်း ဆီး စေ၊ မြန်မာမြင်း စာ ရေး ကြီး င အောကိုဒုး နေရာမှာ ချ၍ ခစား စေ၊ မြန်မာမြင်း စာ ရေး ကြီး င အောကိုကွမ်း နှုက်လက်ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၅၊ သမ္ဘရာခွံရက် ဘောက်၊ တတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြှောင်ရင် ဘတ်ကွင်း ရွှေဇာဝါ၊ တ တောင် ရွှေ ရေး စာမရိဂူပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငှ့် ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကွက်၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ပြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုးရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်သ နား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

17 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁ဝရက် နေ့နား ခ ရေခါး ရွာ စား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ငူမြို့ကျေး မင်း ပြင်ရွာ ရေဆင်းရွာများ မှာ ငွေခွန်မှုး ထံဝင် ရောက်ရှိနေသူငဝက်ကြီး ၊ ငပိုက်ဖို့နှင့် လေး ခေါင်း သား တို့ကိုလည်း ငွေခွန်မှုး နှင့်တတွ တောင်ငူမင်း က ခေါ်၍ တောင်ငူမင်း ထံထမ်း ရွက် စေ၊ မိုင်း လျည်း ကြီး စော်ဘွား သား စောမိန်ခန်း အမတ်တစုတို့က မိုင်း လျည်း ကြီး စော်ဘွား ၊ တောက်စွာကို သေလွန်ပါသည်၊ အရာခံသား စောမိန်ခန်း ကို စော်ဘွား အရာသနားတော်မြတ်ခံ၍ဘွား စား အုပ်ချုပ်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း တောက်စွာကိုသား စောမိန်ခန်း ကိုမိုင်း လျည်း ကြီး စော်ဘွားခန့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သမြလက် ဆောင် တော်အတွင်း တော်လှုပ် တော်ဝေး မြလက် ဆောင် တော်အပြင်အခြား ငွေအကုန်အကျမရှိ စေနှင့်။

19 February 1811

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၂ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော်၁၂ရက် နေ့နား ခဗောယ နော် ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

နှစ်စဉ်စီရင်မြဲအသောက ဆေး တော်စား ဗိတ္တရ ဖလိမာရ်နတ်ပူဇော်များ ကို စီရင်မြဲအတိုင်း စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ သန့်စင်ပန်း ၊ ထီး ပန်း ၊ တံခွန်များ ကိုပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက်တော်ရာဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား ၊ မဟာဗောဓိပင်၂များ မှာထီး ၁ တံခွန် ၁ စီလှူစေ။

20 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခရေခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သန့်စင်၊ ဘက်ဆွတ်၊ ညောင်ရေအိုး စိုက်ပန်း တော်များ ကိုပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား စက်တော်ရာဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိ ၂ ပင် များ ကို ညောင်ရေအိုး ပန်း စိုက်ခ စီလှူဒါန်း စေ။

21 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင် ဟွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ခေါင်းလောင်း တော်ကြီး တင်ရန် လှေ မှာ ပိုး ထွန့်ခင်း မှစ၍လုပ် ဆောင်ရန် ရှိသမျှကိုယခုကတတ ချက်တည်း ပြီး ပြေ အောင်လုပ် စေ။

23 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၂ရက် နေ့နာ ၁း ခံ ရေ ခါး ရွာ စား ငပသီထွက်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုဂံမင်းတလှေစီး ကုန်သည်တို့တွင်မြစ်စဉ်တလျှောက်ထင်း တော်များ တငွေ ၁၀၀၀ ကျော်ခံယူသည်ကိုဆင်း ရဲသားတို့မှာနှစ်ထပ်မကုန် စေသင့်ဖြစ်၍ လှေအုပ်တို့ကခုနှိမ်ယူစေရသောကြောင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်လျှောက်ခံယူရသမျှကိုအတွင်း တော်က တောင်း ပေး စေ၊ အမိန့်တော်ထွက်နှင့် တောင်းသည့်အတွင်း ကျောက် တလုံး၊ မထွေး၊ ဝလို့၊ ပထိုး မှစ၍အရပ်ရပ်ကင်း များ ကကင်း ကြေး ကင်း စေဝန္နာလက်ဆောင်အများ ကောင်း ခံစား ယူပြန်ပါသည်၊ ပြည်မင်း ဝန်သီရိ စည်သူကျော်ခေါင်တလည်း မြေထဲမြို့ကျေး၊ ကြေး နီချောင်း ကနေပြီး လျှင်တင်း သုံး ကင်း ထား၍ လှေစုန် လှေဆန်များ မှာဆန်ဘီ၊ ၁၀ တောင်း ယူ ပေး ကုန် ကြရပါသည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုနှစ်တမ်း မဝင်တင်း များ တို့လည်း မနုတ်မ 1783
သိမ်း စိုက်ထူမြဲစိုက်ထူ၍ကင်း ကြေး ကင်း ငွေပန္နာလက်ဆောင်တင်း ကတောင်း 1783
ယူသမျှကိုကုန်စင်အောင်ပြန်ပေး စေ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုနှစ်တမ်း မဝင် သည်ကိုကင်း ဂုံ့တင်း တိုင်စိုက်တား ရှိသမျှကင်း များ ကိုလည်း ကုန်စင်အောင်နုတ် 1783
သိမ်း စေ၊ ကင်း က ကြေး ငွေခံယူသူ(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုနှစ်တမ်း မဝင်သည် ကိုကင်း ဂုံ့တင်း တိုင်စိုက်ထား ကောက်ယူသူတို့ကိုအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ရာဇဝတ်စီရင်၊ နှစ်လ နေ့ရက်အခေါ်အဝေါ် ဥပုသ်သတင်း များ မှာအိမ်ရှေ့မင်း မှစ၍မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ပြည်သူပြည်သား တို့ကိုပုံ တော်အတိုင်း အဓိမာသ်နက္ခတ်ရက်ကို ခေါ် ဝေါ် မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြစေ၊ ရဟန်း သံဃာတို့မှာ ပေါရာဏက ထေရာပနလာ သောအဋ္ဌကထာကျမ်း ဋီကာကျမ်း များ နှင့်အညီ တောင်သီလာစီရင်သည့်ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း ၊ လောကဝိမုက္ခကျမ်း ထွက်အင်း ငါးကွက်ပြက္ခဒိန်စီကုံး သည့်အတိုင်း ဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကပ် နေ့ခေါ်ရက်ခေါ် များ ကို ခေါ် ဝေါ် မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြစေ၊ နိုင်ငံ တော်အတွင်း အရပ်ရပ်ကရဟန်း သံဃာတို့ကိုလည်း ဆရာ တော်ကတညီတညွတ်တည်း ဖြစ်အောင်ဆင့်ဆို၍ကျင့် ဆောင်စေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး တို့သို့လည်း စေ့ငုအောင်ပြန်ဆိုမှာထား စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ် သောဠသာဝိ
13 March 1811
မာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၁၇ ဂတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး
ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြည်မင်း ၊ တောင်ငူမင်း ၊ ပုဂံမင်း ၊ ပုခန်း မင်း ၊ သီပေါမင်း ၊ မိုး မိတ်
မင်း ၊ သံလျင်မင်း ၊ တနေ့သင်မင်း ၊ မတ္တရာမင်း ၊ မင်း တုန်း မင်း ၊ လှိုင်
မင်း တို့မှစ၍သား တော်အကြီး အလတ်အငယ်ရှိသမျှအိမ်ရှေ့မင်း မှာခရမ်း ကြ
စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ထံအခအရမ်း မဝင်မရောက်သည့်မင်း သား များ ကိုလည်း
အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်တို့ကမှတ်သား ၍ ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စေ၊ မြောက်ဘက်တိုက်
1783
ကျောက်ရစ်ရွာမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း ကြီး စိုး
သူငကျော်ဦး သား ငနိုင်၊ ဝဏ္ဏသီရိ သား ငပို၊ ကျောက်ရစ်ရွာအသည်လျှော
သား ငမြတ်သူတို့သုံး ဦး သူကြီး ရိုး ရာလုဆိုကြသည်၊ စကား အစစ်ခံချက်လွှဲအပ်ချက်
မြောက်ဘက်တိုက်စာ ရေး တို့မေး ချက်များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ (သက္ကရာဇ်၁၁)
1783
၄၅ခုစာရင်း ဦး ပါသူငကျော်ဦး သား ငနိုင်ကို မြေတိုင်း သူကြီး ခန့်၍တိုင်
ဆော်ကြီး စိုး စေ၊ ငနိုင်စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ ငလျှော်သား
ငမြတ်သူတွင်ရှိသည့်လွှဲချက်တံဆိပ်စာချွန်များ ကိုသိမ်း ။

ဆန္ဒြန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉နှစ် သောဠသာဗိမာသ်
14 March 1811
သုဒ္ဓဒိန် ၁၇၉၊ တပေါင်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေဘ်ရထာတွင်
ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

အိမ်ရှေ့မင်း အနောက်ဘက်သို့ထွက်ရာ မင်းညီမင်းသားတို့နှင့်လွှတ်ကဝန်ထောက် စာရေးကြီးတို့နောက်တော်လိုက်စေ၊ ဝိနည်းကျမ်း ဂန်အဋ္ဌကထာဋီကာများ နှင့်တောင်ဘီလာစီရင်သည့်ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း၊ လောကဝိစ္ဆအင်း ငါးကွက် ကျမ်းထွက်နှင့်အညီဆရာတော်တို့ကပြုကွဒိန်စီကုံး၍ဆက်သွင်းစေ၊

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ ၂၉ နှစ် သောဋ္ဌမိမာသ်

15 March 1811

သုဋ္ဌဒိန် ၁ဂ၀တ ပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်နေ့နား ခံရေခါး ဌာစား ငပယ်သီ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

16 March 1811

ဆရာတော်တို့က ပြက္ခဒိန်စီရန်မှာ မိုး ညွှင်း မင်း ဖြိုးသက္ကရာဇ်ဂ၀၀က စ၍ယခု 1638
တိုင်စီကုံး စေ၊ နိုင်ငံတော်အတွင်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာရှိ နေသည့်ရဟန်း
သံဃာတို့မှာလည်း အသီး အသီး တမြို့တရွာလျှင်တ စောင်စီသက္ကရာဇ်ဂ၀၀က စ၍ 1638
ပြက္ခဒိန်စီကုံး ဆက်သွင်း ကြစေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကိုဆင့်ဆို၍မြို့ရွာ နေရ
ဟန်း တို့ကျောင်း နှင့် ကျောင်း တကာ စာရင်း ကိုပေး စေ၊ ပြက္ခဒိန်မစီမကုံး
နိုင်လျှင်မစီမကုံး နိုင်သည့်ကျောင်း တကာနှင့်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကိုရ အောင် တောင်း ။

ဆန္ဒြန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ် သောဋ္ဌသမိမသိ
သုဒ္ဓဒိန် ၁၇၁ တန်ခူး လဆန်း ၁ ရက် နေ့နံ နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။ 16 March 1811
(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ဒဝယ်ဗိုလ်သီရိရာဇာ ကျော်သူကမဂ်ယာသင်း မှူး ၂၇ ခန့် တော်မူသည့်အနက် ရွှေ တောင်ဒိဗ္ဗသူမကျန်း မမာ ရပ်ရွာတမလာ မရောက်နိုင်ရှိသော ကြောင့် နောက် ဝင်း တော်မှူး ၁ သင်း မှူး ၁ ထမ်း ပါသည်၊ ရွှေ တောင်ဒိဗ္ဗသူအစား ၁၅ဝ ထမ်း ရင်း ငသာဝသား င ရွှေ အောင်ကိုသင်း မှူး ခန့် တော်မူ၍ စောင့် နေထမ်းရွက် ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ဂိုဒိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေ တောင်ဒိဗ္ဗသူ အစား င ရွှေ အောင်ကိုသင်း မှူး ခန့်။

17 March 1811

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ် သောဠသဗိမာသ် သုဒ္ဒဒိန် ၁၁၇၂ တန်ခူး လဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေဘ်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မုတ္တမမြို့ဝန်မဟာနော်ရထာစစ်ကဲအရာရှိတို့ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ရောက်သည့်စာပါရင်း စစ်ချက်လာသူတို့ကိုစစ်မေး ထွက်ဆိုချက်၊ မိုးနဲဗိုလ်မှူး မဟာသူရတို့က ရောက်သည့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာပါသည့်စာရင်း လာလူတို့စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကို ထောက်၍ဆင့်ဆိုမှာထား မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

18 March 1811

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၂၉ နှစ် သောဠသမိမာသိ)သုဒ္ဓဒိန်၁၇၃တန်ခူး လဆန်း ၃ရက်နေ့နား ခံ ရေခါး ရွာစား ငပသိ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

19 March 1811

မြို့ဝန်ရဲထွတ်ကျော်ထင်ကိုဒူး နေရာမှာချ၍ခစား စေ၊ ရဲထွတ်ကျော်ထင်ကိုကွမ်းခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ဆောင်ရွက်၅၊ သမ္ဘရာခွံ၊ ရက်ဘောက်၊ ကတောင်းဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝါပိန်း ၊ နဝ်း နှင်း သိဝ်၊ အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ထွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်ရွှေရေ၊ စာမရိရှုပ် ဝန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ ရွှေပိန်း ၊ ဥကွက်၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ဘတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်၁ သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ၊ အာလောင်နယ်တွင်ဒဝယ်ဗိုလ်ဒဝယ်သား တို့ကိုသနား တော်မူရင်း အတိုင်း တောင်ဒဝယ်ဗိုလ် မြောက်ဒဝယ်ဗိုလ်တို့နှစ် ယောက်နှင့်သင်း မှူး တို့အညီအမျှစား ယူကြ စေ၊ တောင်ဒဝယ် မြောက်ဒဝယ်သား တို့ကိုလည်း တော်သင့်အောင် ပေး ဝေ စေ။

19 March 1811

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ် သောဠသမိမာသီ သုဒ္ဒဒိန် ၁၇၄ တန်ခူး လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူးဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျော်သူနန္ဒမိတ်ကိုမင်း တုန်း မင်း ဝန်အရာကနှုတ်၊ ရဲလှရဲ ခေါင်ကိုမင်း တုန်း မင်း ဝန်ခန့်၊ သုခဗြဟ္မာ၊ ရာဇပ ရောဟိတဗြဟ္မာတို့မှာသနား တော်မူရင်း ဘွဲ့ကိုသနား တော်ခံမြဲခံစေ၊ တိုက် တော်သို့သွင်း မိသည်ကိုထုတ်၍အပ်၊ သုခဗြဟ္မာ၊ ပ ထနာပါတ်သျှရာတို့ကိုပုဏ္ဏား ဗေါင်း တွင်ဒူး နေရာနေ တို့ပေါင်း နည်း ပန်း ၆ ပွင့်၊ တမာရွက် ဆောင်၆၊ ရာဇပ ရောဟိတဗြဟ္မာကိုပုဏ္ဏား ပေါင်း တွင်စနည်းနေရာ နေတို့ပေါင်း နည်း ပန်း ၃ပွင့်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး၍ သွင်း၊ အတွင်း တော်မှာလိုင်မင်း အိမ်ရာတွင်ရှိသည့်အုတ်ကျိုး စုကို ရေကာချင်း ချသည့်အတွင်း ကချစေ၊ နန်း တော်ရာ မြေညှိသည်မှာရဲ လှ တော်သဏ္ဍန် တော် များ နေရာတွင်ချိန်တုံး မပျက်ငြိမြဲရှိစေ၍ပြင်ကိုသာယူစေ။

20 March 1811

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၉နှစ် သောဠသမိမာသ သုဒ္ဓဒိန်၁၁၅တန်ခူး လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆရာတော်တို့ကပြက္ခဒိန်စီ၍သွင်းသည်မှာ (ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ်) သောဋ္ဌသမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၁၈၄ တန်ခူး လဆန်း ၄ ရက်နေ့ ကို ၁၅ ရက်နှင့်စီ၍သွင်း စေ။

21 March 1811

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား နန်း စံ ၂၉ နှစ် သော ဋ္ဌသမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၁၈၆ တန်ခူး လဆန်း ၆ ရက် နေ့နာ း ခံ ရေခါး ဂွာစား ငပသီထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၉နှစ်) သောဠသမိမာသ်
28 March 1811
သုဒ္ဓဒိန်၁၉၃တန်ခူး လဆန်း ၁၃ရက်ကိုဝိဒ္ဒါတိဋ္ဌိကျမ်း ထွက်အတိုင်း ၁၃ရက်အဝင် ၁၂ရက် နေ့ကစ၍ ၁၃ရက် ၁၄ရက် နေ့တိုင်အခါ၃ရက်အတွင်း ပြည်သူပြည်သား တို့အမွှေး အထုံပန်း နံ့သာ ရေ၊ ရေသန့်၊ ရေကောင်း များ နှင့်ဖြန်း ပက်ကစား ကြစေ၊ ညောင်ရေ တော်ကိုလည်း သွန်း လောင်းစေရမည်၊ ပွဲသဘင်နှင့်စီရင်စေ၊ မိဘုရား သုံး ပါး အဘကျည်တော လောရဲ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည့်အမှုမှာကြာချည် ဉထည်အဘချင်လုံဥတည်လက်ထက်တပင်နိုင်ငံ တော်နှင့်သံကြီး တမန်ကြီး ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်၍ ရာဇမဟာမိတ်ဖြစ်ကြသည်၊ နိုင်ငံ တော်ကျိုင်း သည်၊ ကျိုင်း ချိုင်၊ မိုင်း ညောင်၊ ကျိုင်း တုံမြို့များ ကို ကောဝိလတ နှောက်ရှက်ဖျက်ဆီး လျှင်မဟာမိတ်လက္ခဏာနှင့်အညီကူညီလုပ်ကြသင့်သည်ဖြစ်လျက် မကူမညီသည်သာမဟုတ်ရန်သူ တော်ဖြစ်သော ကောဝိလကိုအလိုထူပြု၍ နေသည်၊ ကျိုင်း ဂုံကြီး မြို့သည်နိုင်ငံ တော်နှင့်တရုပ်နိုင်ငံအကြား နှစ်ဘက်ကျွန်ဖြစ်၍ စော်ဘွား ခန့်လျှင်နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ခန့်ထား ရသည်အစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း စော်ဘွား အရာခန့်ထား သူစောစံကို ကောဝိလက နှောက်ရှက်သိမ်း ယူသည်ကိုနှစ်ဘက်ကျွန်မဟုတ်သကဲ့သို့ နေသည်၊ မဟာခန်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်က စော်ဘွား အရာခန့် တော်မမူဖြစ်လျက်တရုပ်ကသာမည်သည့်အကြောင်း နှင့်ခန့်ထား သည်၊ မိုင်း လျည်း ကြီး စော်ဘွား ကိုကျိုင်း တုံမဟာခန်တို့ ကောဝိလနှင့်ပူး ပေါင်း ၍သတ်သည်ကိုတရုပ်တို့သိလျက်အုပ်ထုပ်တံဆိပ်ပို့အပ်လှာသည်ကိုအထူး မဆိုသိမ်း ယူသည်၊ ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ငယ် ကျေး ဇူးသစ္စာ တော်ကိုမစောင့်ထွက်သွား ရာမယား မလိုက်မိုင်း လျည်း ကြီး မြို့တွင် နေရစ်သည်ကိုတရုပ်တို့ကဆင့်ဆို၍ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ငယ်သို့ ပေး အပ်သည်ကိုမည်သို့ လျှောက်ထား မည်၊ မိုင်း ဆည် စုံတူး ကအမှုအဝင့်ကိုစုအပ်လိုက်သည်ထွက်ဆိုချက်အတိုင်း မည်သို့အသနား တော်ခံလိုသည် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကဥတည်ဘွား ကိုသနား တော်မူသည်လက် ဆောင် တော်ကိုသနား တော်မူသည်တာလမယူ နေပြီး လျှင်ယခုမှသနား တော်ခံလိုသည်၊ မည်သည့်အကြောင်း ကြောင့် လျှောက်ထား သည်များ ကိုသိ တော်မူသာ အောင်မိဘုရား သုံး ပါး အဘကျည်တော လောရဲကို မေး ၍သွင်း ။

22 March 1811
ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၉နှစ် သောဠသမိမာသ်

22 March 1811

22 March 1811

သုဒ္ဒဒိန် ၁၁၇၂ တန်ခူး လဆန်း ၂ ရက် နေ့ နံ ၁း ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

23 March 1811

တရုပ်ကဆက်သည့်လက် ဆောင်တော်ဗန့်မော်မြို့မှာရှိသည်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်
28 March 1811
ဆောင်ထူဆက်သစေ၊ ရာဇမတ္တန်ကျမ်း တွင်တန်ခူး လဆန်း ၁၃ရက် နေ့သည်စိတ္တ
ရဖလိဝိဇ္ဇါတိထိမည် ကြောင်း ၊ ဝိဇ္ဇါတိထိ နေ့နိုက်မြူး တူး ပျော်ရွှင် ကြောင်း ကိုထွက်
28 March 1811
ရှိသည်နှင့်အညီစန္ဒရမာသူ ၁၂အသ်ာသည် ၁၃ရက်အဝင်ဖြစ်သည်၊ တန်ခူး လဆန်း
29 March 1811
၁၃ရက် ၁၄ရက် ၁၅ရက် ၃ရက်အတွင်း ပြည်သူပြည်သား တို့အမွှေး အထုံရည်၊ ရေ
30 March 1811
ကြည်၊ ရေသန့်နှင့်ကစား ဖြန်း ပက်ကြစေ၊ ဘုရား ဂူ ကျောင်း တန် ဆောင်း
စရပ်ဂူပ်ထူ ဗောဓိ ညောင် တော်များ ကိုလည်း ရေချမ်း ပန်း နံ့သာအမွှေး အ
ထုံရည်များ နှင့်သွန်း လောင်း ပူဇော်ကြစေ၊ ရပ်စုတွက်စု စေ့နှံ့ အောင် မောင်း
ခတ်စေ၊ ညောင်ရေ တော်ကိုလည်း ပွဲသဘင်အခင်အကျင်း နှင့်သွန်း လောင်း စေ၊
ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကို စေ့ငု အောင်စီရင်။
23 March 1811
ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၉နှစ် သောဋ္ဌသမိမာသ်
သုဒ္ဒဒိန်၁၇၇တန်ခူး လဆန်း ၀ရက် နေ့နား ခံ ရေခါး ရွာစား ငပသိတွင်ပြန်။
(ရွှေ့ ဟောင်း သု တေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သောဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ယခင်ဆင်ဖြူများ ရှင် လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်။ ရွှေး ရွှေး သောကိုယ် တော်၏အဖြစ်နှိုက်ဖြည့်ကျင့်ဆည်း ပူး တော်မူခဲ့ သောကုသိုလ် တံ ကြောင့်ယခုဘဝမြတ် သော မင်း အဖြစ်သို့ ရောက် တော်မူလျှင် သော်း လောင်း တော် မဟာသမတစကြာမန္ဓာတ်မင်း မြတ်မင်း တောင်း တို့ဘိသိက်ခံသည့်ထုံး စံသက် သေရှိ သည့်အတိုင်း မူဒ္ဓါဘိသိက်ကိုနှစ်ကြိမ် မြောက်စင်ခံ တော်မူသည်။ မင်း တို့ကျင့်အပ် သော ရာဇဓမ်တရား အ ပေါင်း ကိုလည်း မပေါင်းမမှား စေရကျင့် ဆောင် တော်မူသည်။ သဗ္ဗညုဘုရား ဟောကြား တော်မူအပ် သောတရား ဒေသနာများ စွာယိုယွင်း သဖြင့်ရဟန်း ရှင်လူပြည်သူပြည်သား တို့အကျင့်သီလထိမ်း စောင့်သမှုကိုလည်း အနာ ဂတသုဗ္ဗန် ဒေသနာဗျာဒိတ် တော်နှင့်အညီကိုယ် တော်၏ပင်ပန်း ခြင်း ကိုမငဲ့နှစ် ပေါင်း များ စွာမှန်ကန်ရာဖြစ်စေ ကြောင်း ကို ရွှေနှလုံး တော်ထား လျက်တရား သဖြင့် ဆွေး နွေး ပြောဆို တော်မူသည်။ တရား အ ပေါင်း ကြောင့်မင်း ဆက်တကာ ရခဲစွာ သောဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ကိုရ တော်မူခြင်း ၊ စကြာရတနာအ ပေါင်း ရွှေစက် တော် အောက်များ စွာ ရောက်ခြင်း ၊ ဘုန်း တော်ကြီး လျှက်သက် တော်ရှည်ခြင်း စ သောများ မြတ် သော ကောင်း ကြိုး အ ပေါင်း နှင့်ပြည့်စုံ တော်မူသည်။ တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဆိုသမျှသည်ခိုး သူထား ပြလျှပ်စား ပေါက်စား ပြုကျင့်သူတို့နှင့်မကင်း ရာ၊ ဘုရား သခင်လက်ထက်ရာဇဂြိုဟ်သာဝတ္ထိအစရှိ သောတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး တို့နှိုက်လည်း ခိုး သူခိုး သား အများ ပေါ်ရှိ ကြောင်း ကိုဇာတ်နိပါတ်ကျမ်း ဂန်တို့နှိုက်လာသည်။ ရွှေပြည် တော်မှစ၍နိုင်ငံ တော်မြို့ ရွာ ရွာများ မှာလည်း တိုင်း ကား ပြည်ရွာ ကြီး ကျယ်များ ပြား သည်ဖြစ်၍တ ယောက်ဥစ္စာကိုတ ယောက်လှျပ် ဘောက်ခိုး ဖုက်ခြင်း နိုင်ထင်စီး ကဲမ တော်မသင့်ကျင့်ခြင်း အမှုပေါ်ထွက်သည်။ ပေါ်သမျှကိုလည်း မှန် ကန်ရာစစ် ဆေး ၍ဒဏ်ထိုက်သူကိုဒဏ်နှင့် လျော်စွာရာဇဝတ် ကြောင်း ထုံး စံအတိုင်း သတ်တန်သူကိုသတ်ရသည်။ ဖြတ်တန်သူကိုဖြတ်ရသည်။ ထိုသို့ထွပ်ညှပ်စီရင်ပဲ့ပြင်ဆုံး မခြင်း သည်လည်း လောကဗ္ဗစရိယပြည်သူတို့အကျိုး စီး ပွါး ကို ထောက် တော်မူ၍ထွပ်ညှပ်စီရင် တော်မူရခြင်း သည်ရာဇဝတ်ထုံး စံစီရင်ရန်အမှုထိုက် သော်လည်း ငါအသျှင်ဧကရာဇ် မင်း မြတ်နှင့်စပ်ရှည် သော ရွှေ ငွေရတနာဘဏ္ဍာ တော်များ ကိုခိုး ယူဖျက်ဆီး သည်

အမှုပေါ်ထွက်လျှင်ဇီဝိတဒါနအသက်အလှူကို ထောက် တော်မူ၍ရာဇဝတ် တော်ကိုချမ်း
သာ ပေး တော်မူသည်၊ ပြည်သူတို့ဥစ္စာကိုလုယက်ခိုး ယူသည့်အမှုတဦး ကိုတဦး နိုင်ထက်
စီး ကဲပြုကျင့်သည့်အမှုများ မှာ မူကား ငါကိုယ် တော်နှင့်စပ်သည့်အမှုကဲ့သို့မဟုတ် ဒဏ်
ထိုက်သူကိုဒဏ်နှင့် လျော်စွာစီရင်အပ်သည်နှင့်အညီဘုန်း တော်ကြီး၍သက် တော်ရှည်
သမျှကာလထိတို့နိုက်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့အား ပြစ်မှား ကျူး လွန်သူတစုံတရာ
ပေါ်ထွက်သည်ကိုရာဇဝတ်အလျောက်စီရင်ရမည်အမိန့် တော်ရှိလျှင်ရာဇဝတ် တော်
ကိုချမ်း သာစေ ထုတ်ပြန် တော်မူသည့်အမိန့် တော်ရှိကြောင်း နှင့်ဝန်ကြီး အတွင်းဝန်
ဝန်ထောက်တို့ ရွှေနား တော်ကြား လျှောက်ထား ရမည်၊ မှူး မတ်ဆိုသည့်အရာသည်
ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်အကျိုး စီး ပွါး တိုင်း သူပြည်သား အကျိုး စီး ပွါး များမြတ်
မည်အကြောင်း ကိုနှလုံး သွင်း အပ်သည်နှင့်အညီ နေ့ညနှလုံး ထား ၍ဆင့်ဆိုစီရင်။

18 April 1811

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံ စခြောင်မှူး
ထွင်ပြန်။
(ရှိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၆)

4 June 1811

ပုထိုး တော်ကြီး မြောက်ခေါင်း လောင်း တော်တင်ရန်အရပ်တွင် တော်သင့်ရာကနန်း တော် ဆောက်စေ။

4 June 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုနယုန်လဆန်း ၀၄ ရက်နေ့န ၁း ခံ ဇေယသိမ်သွ တွင်ပြန်။

(တကိဗတို ၄၅၂၁၇)

9 July 1811

26 July 1811

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ၂၉နှစ် သောဠသမိမာသ်
သုဒ္ဓဒိန်၃၁၃ကရကဋ်ရာသီဝါခေါင်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့ညတတိယယံ၃ မောင်း၂ပတ်
အချိန် ရောက်လျှက်စက် တော်ဂါဘုရိုးကို ရွှေထီး တင်လှူတော်မူမည်၊ ရေစက် တော်
သွန်း ၊ ဘုရား ရဟန္တာမှစ၍အလှူတော်လှူဒါန်း ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီ
ရင်၊ ရဟန်းသံဃာတို့မှာအလှူဝတ်ကိုယ နေ့လှူစေ၊ အလှူခံပြီး လျှင် ကျောင်း သို့ပြန်

27 July 1811

လိုလျှင်ပြန် စေ၊ ပဒေသာအလှူတော်များ ကိုဝါခေါင်လဆန်း ၁၄ရက် နေ့ညတတိယ
ယံ၃ မောင်း ၂ပတ်အချိန် ရောက်လျှင် ဘောင်နှင့် မျှော စေ၊ စက် တော်ရာဘုရား
ထီး တော်တင်အခါတော်မှာ(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ

26 July 1811

၂၉နှစ် သောဠသမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်၃၁၃ဝါခေါင်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့ညတတိယယံအ
ဝင်၃ မောင်း ၂ပတ်အချိန်ကိုတင် စေ၊ ထီး တော် ရေစက်သွန်း မှာအိမ် ရှေ့မင်း
ထွက်၍ထီး တော်တင်အခါမ ရောက်မီသွန်း စေ၊ ထွက် တော်မူမည့်လမ်းမှာ မြောက်
တံခါး ကပြင် စေ၊ ထီး တော်တင်အခါတော် ရောက်မှထွက် တော်မူမည်၊ ပဒေသာ
ပင်အလှူတော် များ ကိုလည်း ထီး တော်တင်အခါတော်နှင့်တချိန်တခါတည်း မျှော
စေ။

9 July 1811

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော်၅ရက် နေ့နား ခံ ရေးခါး ငွာစား
ငပသီတွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၇)

နန်းကံကျွေး ဝန်ရဲလှ ကျော်ထင်ကိုဒူး နေရာမှာချ၍ခစား စေ၊ နန်းကံ ကျွေး ဝန်ရဲလှ ကျော်ထင်ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မသပတ်၅တန့်၊ ရွှေသီး ကျောက်စီအိမ်ပါ၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွက် ၁၊ မြဝ်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၅၊ သမ္ဘ ရှာခွံ၊ ရက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါးကာ၊ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိဝ်၊ အိမ် မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ ကတောင် ရွှေရေး စာမရိဂူဝ်ပန်း ခက်တိုက်အနား သံငှံ ရွှေဝိန်း ၊ ဥကွက်၊ ထိဝ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလဝ်ကြိုး ရွှေကြယ်တဝ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ဝတ်လုံမှိုင်း လုံး ၊ ဗောင်း ပန်း ၆၊ စလွယ်ဂသွယ်၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ငှံ၊ မောက်တိုအုံ ရွှေဝိန်း ၊ အရဝ်အနား သံ ၅၊ ရွှေကုံး ၊ ရွှေထိဝ်၊ ရွှေဖွတ်၊ ဖိန်ပွင့်ရ၊ ပါး ကါ နား ကာ၊ ဒမောက်ရှူ၊ ပါလည်ကွေး ၊ ငွေ့ကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါဇိမ်း အကွဝ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါပြဘဲကွဝ်၊ မျည်း ဒှည်မှိုင်း လုံး နီဘဲကွဝ်သနား တော်မူသည်၊ စာ ချွန်ရေး မြ ရေး ၍သွင်း ။

3 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင် မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သူတေသန)

ငဘား ၊ ငဝက်တို့နှင့်ငစည့်ကူး မြို့အနီး အပါး လာ ရောက်တိုက်ခိုက်သည့်ထား ပြ
လူဆိုး တို့ကို ငစည့်ကူး ၊ ကျောက် မြောင်း ၊ မြစ်စဉ် ကျေး ရွာကလူ ၂၀၀၀ မိုး မိတ်
မြို့ကလူ ၃၀၀၀ ခန့်ထား ၍ တွေ့မိ အောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ ကျော်စဉ်တိုက်က
လည်း တော်သင့်အောင်ခန့်ထား လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ။

4 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ ရေခါး
ရွာစား ငဝသီတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက်တော်ရာဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ မဟာမုနိဘုရား ၊ ဆင်ကြီး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်းအုပ်ဘုရား ၊ ရွှေတန့်တစ်ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင် ဘုရား ၊ အောင်မြေ လောကဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိပင်၊ ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ၊ ကောင်း မှုတော်များ ကို ရွှေမြို့တော် နေ ယောက်ျား မိန်း မတို့ကို မဘူး မမြော်မဝင်မ ရောက် စေနှင့်၊ ဆိုင်ရာဆင့်ဆိုတား ဆီး စေ။

5 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နံနား ခံစ မြောင် မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

6 October 1811

သင်း မှူး ရွှေတောင်သူငိုန်မှာဆယ်၍ရသည့်ဥဆုပ် ၃ ဦးသစ်လုံး ရေဘကိုနန်း
တော်ရွှေလက်ကြား သို့သွင်း ၍ထား စေ။

6 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်
မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

7 October 1811

အရပ်ရပ်အစုငန်းသားတို့အကပ်အနိုအထိမ်း အရှောင်များ ပြား သောကြောင့် အစုပျက်ပြား၍မင်း မှုတော်အခန့်အထား မပြေမကုန်ရှိ ကြောင်း နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ကပ်နိုထိမ်း ရှောင်သမျှလူတို့ကိုငြိမ်ဝပ် အောင်မည်သို့ သိမ်း ရုံး ထမ်း ရွက် စေမည်ကိုအိမ်ရှေ့မင်း ရှေ့မှာပြည်မင်း ၊ တောင်ငူမင်း ၊ ပုဂံမင်း ၊ ပုခန်း မင်း တို့နှင့်မှူး တော်မတ် တော်တစုစည်း ရုံး ပြောဆိုကြစေ၊ ဟန်လင်း မြို့မှာထား ပြလူဆိုး အများ စုရုံး၍ ပတ်လည် ကျေး ရွာများ ကိုတိုက် ကြောင်း နှင့်ထား ပြတို့စစ်ချက်ထွက်သည်၊ ဟန်လင်း မြို့နယ်တွင်း မှာရှိသမျှထား ပြလူဆိုး တို့ကိုဗဒုံ၊ ဒီပယင်း ၊ ငရနဲ၊ ထန်း တပင်၊ ခေါ်သန္တိ၊ ရတနာသိယ်၊ ကျောက် မြောင်း မြို့များ ကလူနိုင် လောက် အောင်ခန့်ထား ပြီး လျှင် တွေ့မိ အောင် လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ တိုင်း ရေး ပြည်မှု ငှမှုငန်း မှုစည်း ရုံး ပြောဆိုကြသည်မှာ ရှေ့ တော်သို့ဝင်၍ ပြောဆိုကြ စေ၊ ခြောက်ဖို့ဝင်း လေး မျက်နှာမှစ၍အရပ်ရပ် စုသား ငန်း သား တို့မှာမင်း ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား တို့ကို ပေး ဘွဲ့သနား တော်မူသူလည်း ရှိသည်၊ ကပ်နိုထိမ်း ရှောင်သူလည်း ရှိသည်၊ ပေး ရာပါသူတပ်နို ထိမ်း ရှောင်သူလက်ရှိခန့်ထား ရသူတို့ကိုစုရှင်ငန်း ရှင်တို့တစာရင်း တင် စေ၊ ပေး ဘွဲ့ရာပါလူတို့မှာမင်း မှုမင်း ခင်း ခန့် ခြေထား ခြေကျလျှင်ဆိုင်ရာဝန်အ ကြီး စာ ရေး တို့ကိုလွှတ် တော်တခန့်၍မင်း မှုတော်ကျရာထမ်း စေ၊ ကပ်နိုထမ်း ရွက်သူတို့မှာမည်သည့်မင်း ညီမင်း သား မိဘုရား တို့တွင်မည်သည့်အဖို့ကမည် မျှကပ်သည်စာရင်း တင် စေ၊ ဝန်အကြီး စာ ရေး တို့နှင့်တိုက်ဆိုင်စစ် ကြော၍ကပ် နိုရှိသည်မှန်သူတို့အတွက်ခန့် ခြေကြသည်ကိုဝန်အကြီး စာ ရေး တို့တခန့်ထား ပြီး လျှင် ဆိုင်ရာအစုရှင်တို့သို့အပ်၍မင်း မှုတော်ကျရာထမ်း စေ၊ ကပ်နိုထမ်း ရွက်သူတို့ စာရင်း တို့လည်း သေချာ အောင် ရေး ၍သွင်း ၊ စာရင်း ပါလူပြင် နောက်ကို တိုး ပွါး ၍အကပ်အနိုမခံ စေနှင့်၊ စုထိန်း စုအုပ်တို့မှာလည်း လက်ရှိလူကိုအမှန်အကန် စစ် ကြော၍လက်ရှိလူအကျကိုသာလွှတ် တော်တခန့်ထား ၍ထမ်း ရွက် စေ၊ တိမ်း လူ ရှောင်လူသိမ်း ရုံး မရသူတို့မှာလွှတ် တော်တစစ် ကြော၍သိမ်း ရုံး မရမှန်သူတို့ကို စုထိန်း စုအုပ်တို့မှာအခန့်အထား လွှတ် စေ၊ မြို့စုတိုက်စုအသည်အလာလူတို့မှာလည်း အစုအငန်း ကိုပြဋ္ဌာန်း ပညတ် တော်မူသည့်အမိန့် တော်အတိုင်း ထမ်း ရွက်ကြ စေ၊

အစုသား တို့ကိုသနား တော်မူသည့်လယ် မြေမှာလည်း လူရှိနှင့်ထွက်၍အစုကျရာလုပ်
စား စေ၊ လူမရှိ သော်လည်း မြေကိုလုပ်စား ၍ထမ်း ရွက်ပါမည်ဆိုလျှင်လုပ်စား
စေ၊ လုပ် မြေအကျလူကိုထွက်၍ထမ်း စေ၊ ခန့်ခြေထား ခြေမရ၊ လူမရှိသူတို့စား
ပုံ မြေကို မြေစွန်း ဝန်ကလုပ်စား စေ၊ အစုသား အငန်း သား သို့ချ ပေး သည့်
မြေကိုအခြား သူတို့သို့မချ စေနှင့်၊ အစုသား တို့ကိုသာလုပ်စား စေ၊ ရနိုင်အရေး
တော်ရှိရာအချီအသွား မှာလိုင်မင်း ချီသွား သင့် တော်သည်မဟုတ်ပြီ၊ တပ်မှူးမင်း
လှစည်သူကိုခန့် တော်မူရင်း အတိုင်း အုပ်ချုပ်ထမ်း ရွက် စေ၊ ရေဘက်ရာမြို့ရွာ
များ ကလက်နက်ကိုင်ကိုသာ မင်း လှစည်သူကသိမ်း ရုံး ချီသွား စေ၊ ခန့်ခြေလက်နက်
ကိုင်စာရင်း ကိုမင်း လှစည်သူရှိရာ ပေး အပ်၍ စလင်း ၊ ကျပင်း ၊ အထက်မြို့ရွာ
စုကိုလက်နက်ကိုင်မသိမ်း စေနှင့်၊ မြို့ရွာတွင်ရှိသည့်စုအုပ်တို့ကသိမ်း ရုံး ခန့်ထား
ထမ်း ရွက် စေ၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့ကသိမ်း ရလက်နက်ကိုင် ၆၀၀ ကိုမိုး တောင်း မြို့ရဲ
ခေါင် နော်ရထာကိုကပ်မှူး တပ် အုပ်ခန့်ထား ၍ ငစည့်ကူး မြို့၊ မဏ္ဍရာ၊ ကျော်
စဉ်တပြင်ရှိသည့်သူခိုး ထား ပြတို့ကိုကုန်စင် အောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ တောင်
ဘက်ကိုး ခရိုင်နယ်တွင်း ရှိအိမ် ရှေ့တော်ဘွဲ့ပါအစုအငန်း သား တို့ကိုသနား တော်
မူသည့်လယ် မြေကအခွန်စပါး ကိုအိမ် ရှေ့မင်း ကိုမှာသွင်း စေ၊ မြေစွန်း ဝန်ကကို
တော်မှာသွင်း ရမည်မ တောင်း စေနှင့်၊ ပေး မိသမျှကိုနှုတ် စေ၊ မြ တောင်မြို့
မှာ တောင်ငူမင်း ကခန့်ထား သူဟန်လင်း မြို့စာ ရေး ငမွန်း ကို တောင်ငူမင်း
က ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ စပါး လှေဆန် လှေများ ကိုအကြေအညာအရပ်
ရပ်ကင်း ဆိပ်တည်ပွဲများ ကအ ကောက်အယူမရှိ စေနှင့်၊ ဆိုင်ရာဆိပ်စား အထိန်း
အအုပ်တို့ကို စေ့ငု အောင်ဆင့်ဆိုစီရင်။

7 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်
ထင်ရာဇာသူတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သူခိုးဘမ်းခန့်ထားသူအာဏာ ကျော် ခေါင်ကိုမိုး ကောင်း မြို့ဝန်ရဲ ခေါင် နော်ရထာ
ကအဆုံး စီရင် စေ၊ ကျွန်း တောင်မြို့စီရင်စုမှန်ဖွန်ရွာအနီး အပါး လွယ်မော
တောင်ခါး ပန်း ကျောက်တွင်း မှာထုံး မြတ်သည့်လှံ တော်ကိုကျွန်း တောင် စော်
ဘွား လူမှန်ဖွန်ရွာ နေငအယ်၊ ငထွန်၊ ငပါရှင်တို့ရ ကြောင်း နှင့်ကျွန်း တောင်
စော်ဘွား ကအစီရင်ခံ သော ကြောင့်အမှုး အကြီး ခန့်ထား ဆောင်ယူပြီး လျှင်မိုး
နဲတပ် တော်မှာ ကောင်း မှန် လျှောက်ပတ် အောင်တန် ဆောင်း တံကနား ဆောက်
လုပ်၍ပွဲသဘင်အခင်း အကျင်း အ စောင့်အ နေနှင့်ထား ကြောင်း မိုး နဲ စော်မြို့
အမတ်စာ ရေး တို့ကလည်း လှံ တော်ရသည့်အရပ်သည်ကျွန်း တောင် စော်ဘွား စီရင်
စုနယ်တွင်း မဟုတ်၊ မိုး နဲမြို့စီရင်စုနယ်တွင်ဖြစ် ကြောင်း မိုး နဲမြို့ကဆက်ရသင့်ပါ
သည်အစီအရင်ခံ ကြောင်း နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်ဆက်သွင်း
ချက်တွင်ပါသည်မှာလှံ တော်ကိုကျွန်း တောင် စော်ဘွား လူတို့ရရင်း ဖြစ်သည်၊ ရရင်း
သူကျွန်း တောင် စော်ဘွား လူတို့နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကသင့်ရာအကြီး အကြပ်ခန့်ထား
၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သလှာ စေ၊ လှံ တော်ရသည့် ကျောက်ပလင်၊ ကျောက်
ကြာပွင့်အ နေအထိုင်ပုံသဏ္ဍာန်ကိုလည်း ရေး သား ၍ ဆောင်ယူခဲ့ စေ၊ တိုက် တော်တွင်
ယမ်း ပြီး ၄၀၀၀ ကျော်သာ ရှိသည်၊ ရွှေမြို့ တော်ပတ်လည် ရောင်း သူတို့မှာ ရှိသည့်
ယမ်း များ ကို ဈေး နှုန်း ပေါက်ရာအတိုး ငွေ တော် ပေး ဝယ် တောင်း လုပ် စေ
အိမ် ရှေ့မင်း အမိန့် တော်အတိုင်း ရောင်း သူတို့ကို မေး မြန်ယမ်း ငါမ်း ၁၀၀ကို
၂ ဒိပြန်စင်ယမ်း ၁၀၀ကို ၅ဝိ ရောင်း ဝယ်နိုင်မည်ထွက်ဆို ကြောင်း နှင့်ဆက်သွင်း
သည်မှာ ဝယ်ရန်ယမ်း ရသမျှကိုစာရင်း သွင်း ၊ အတိုး ငွေ တော်ထုတ် ပေး တော်
မူမည်၊ ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်း တွင်သကန္တနတ်ကိုတ ပေါင်း လရထား တင်၍ပူ ဇော်ရမည်
ထွက်သည်ကိုမဟာပိန္နဲနတ်ဖြစ်သည်အနက်မြန်မာပြန်မှား ၍နှစ်စဉ်မဟာပိန္နဲနတ်
ကိုပူ ဇော်သည်၊ သကန္တနတ်သည်မဟာပိန္နဲနတ် မဟုတ်၊ မဟာပိန္နဲညီကတ္တိ ကေယနတ်ဖြစ်
ကြောင်း နှင့် ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်ရှိခိုး သံ တော်
ဦး တင်ချက်ရှိ၍အဘိဓါန်မူရင်း စာ၊ ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်း များ ကိုကြည့်ရှုတိုက်ဆိုင် စေ
လျှင်မဟာပိန္နဲအနက်မထွက်သကန္တသာထွက်သည်၊ မဟာပိန္နဲပရိယာယ် ၈ ပါး တွင်လည်း
သကန္တမပါ၊ ကတ္တိကေယပရိယာယ် ၁၇ ပါး တွင်သကန္တပါ သော ကြောင့်အမှန်အတန်

ဖြစ်စေခြင်း ၄၁ကျမ်း ထွက်အတိုင်း သက္ကနတ်ကိုတပေါင်း လရထား တင်၍ပူ ဇော်စေအမိန့်တော်နှင့်နှစ်စဉ်ပူဇော်၍ပြီဖြစ်သည်၊ မဟာပိန္နဲနတ်ကိုတန် ဆောင်မုန်း လရထား တင်၍ပူဇော်စေအမိန့်တော်ထွက်၍ သော်လည်း ကျမ်း မ ထွက်သည်ကိုမပူဇော်သာပြီ၊ သက္ကနတ်ကိုသာကျမ်း ထွက်အတိုင်း တပေါင်း လရထား တင်၍ပူဇော်စေ။

8 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်၇ရက် နေ့နား ခံဗေယ သံခ်သူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပုဒ်၃၉၄/ဇ၊ စာ၁၂၀)

9 October 1811

တန်ဆောင် တော်မှစ၍အိမ်ရွှေမင်း မင်းမိဘုရား သား တော်သမီး တော်
13 October 1811
တို့တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် ၁ ရအသီ ၁ နေ့နက်အတွင်း တော်သို့သွင်း ပြ၍ညထွန်း ညှိပူဇော်စေ၊ တန်ဆောင်တော် ၁၅ တိုင်ဆင်ကြိုး ရွှေဂူဘုရား၊ ရွှေထွန်အုပ်ဘုရား၊ ရွှေစတားဘုရား၊ ရွှေလင်းပင်ဘုရား၊ မဟာမုနိဘုရား၊ ဂူကြီးဘုရား၊ အောင်မြေလောကဘုရား၊ ပုထိုးတော်ကြီးဘုရား၊ စက်တော်ရာဘုရား၊ ရှင်ဖြူဘုရား၊ စန္ဒမုနိဘုရား၊ မဟာဗောဓိ ၂ ပင်များ မှာတတိုင်စီပူဇော်စေ၊ တန်ဆောင်တော် ၂ တိုင်ပို့သည်ကို အောင်မြေလောကဘုရား မှာပူဇော်စေ၊ အိမ်ရွှေမင်း မင်းမိဘုရား သား တော်သမီး တော်တို့တန် ဆောင်များ မှာသဒ္ဒါ စေတနာရှိရာ ပူဇော်ကြစေ၊ ပုထိုး တော်ကြီး မှာထား ရန်အထက်လှုပ် ဆောင်သည့်ကျောက်ဖြူနတ်ရုပ်မီး သင့်သည့်မျည်း ကိုပုထိုး တော်ကြီး အထက်သို့ဆောင်ယူ၍သိတိုက်အတွင်း ထား စေ၊ ၄ ပေါက်တက်ကိုသနား တော်မူသည် အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ဘဲ့အမည်အရာအထူး အစုအငန်း များ ကိုနှုတ်၊ ဗဒို မြို့ဝန်သီရိမဟာ သောကရှိရာသို့ပို့၍ ငယ်သား ထိထမ်း စေ၊ ၄ ပေါက်တက်ကိုဗဒိုမြို့ သို့မပို့စေနှင့်ဦး ။
9 October 1811
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၈ ရက် နေ့နား ခံစမြောင် မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

10 October 1811

ရက်ကန်း တော်အစုသား တို့မှာလွှတ် တော်ရုံး တော်အတွင်း တော်များ ကအ ဆင့်အဆုံအခန့်အထား မရှိစေနှင့်၊ ဝန်၊ ဝန်စာရေး တို့က နှိုး ဆော်၍ ရက် ကန်း တော်ကိုသာ တဝတည်း ယက်လုပ် စေ။

10 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့ နားခံ ကျော်ထင် ရာဇာသူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

11 October 1811

ဆီမီး မြင့်မိုရ်တန်ဆောင်တော်ထား တဲများ ကိုဖျက်သိမ်း ပြီး လျှင်သစ်ဝါး သက္ကယ် ဇိုင်ကြမ်များ ကိုစက်တော်ရာဘုရား မဟာရံထံတိုင်း သစ်စေး သုတ်ရန်ငြမ်း အကာအမိုး လုပ်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အောင်မြေ လောက ကျောက်စေတီတော်လုပ်ဆောင်သည်မှာပြီး ပြေလွယ်အောင်လုပ်ဆောင်စေ။

11 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နာ: ခံ ဇေယ သိမ်ယူတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုသတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့အ ရှေ့ဆက်နန်း တော်သို့ကူး တော်မူမည်၊ ဘောင်တော် လှေ တော်သွဲ့ လှေငင် လှေများကိုနှိုး ဆော်၍အသင့်ရှိစေ၊ နောက်တော်တွင်ပါသမျှအရပ်ရပ် လှေစုများ မှာလည်း နန်း တော်တောင်က ကျောက်စုကို လှေတစင်း လျှင် ကျောက်၁၀လုံး စီတင် ဆောင်ခဲ့စေ၊ တောင်ထိပ်ပန်း နတ်ပန်း လှေ တော်နှစ်စင်း ကိုသမ္မန် တော်မှာသွဲ့မြဲသွဲ့ စေ၊ ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး နန်း တော်မှာလုပ် တော်မူသည့် လှေ တော်က လေး သုံး စင်း ကိုအ ရှေ့ဘက်သို့ ဆောင်ယူခဲ့ စေ၊ င ပေါက်တက်ကိုအကျည်း ထား ၊ သူခိုး ထား ပြုအဘမ်း အဆီး ဗဒိုမြို့ဝန်ကခန့်ထား သည့်တပ်မှူး တပ်အုပ်တပ်ပါလူတို့ကိုဟန်လင်း မြို့ရောက်ချီခဲ့စေ၍ဟန်လင်း မြို့ဝန်ကလည်း ရှိတိုင်း သူခိုး ထား ပြုတို့ကိုမကြွင်း မကျန်ကုန်စင် အောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ မိုး တောင်း မြို့ဝန်ရဲ့ ခေါင် နော်ရထာကိုလည်း မတ္တရာ၊ ကျောက်ဆည်၊ င စည့်ကူး တပြင်ရှိသမျှသူခိုး ထား ပြုတို့ကိုလိုက်လံဘမ်း ဆီး ပြီး လျှင်အ နောက်ဘက်သို့ကူး ၍သူခိုး ထား ပြု ပေါ်ထွက်သမျှကို တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး စေ၊ အ ရှေ့ဘက် ရွှေနန်း တော်သို့ဝင် တော်မူလျှင်အ နောက်ဘက် ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး ပုထိုး တော်ကြီး လှေကား လုပ်လက်စ၊ မပြီး မပြေ ရှိသည်ကိုလုပ် ဟောင်း လူက လုပ်ရင်း ပင်တဝက်ကူး သန်း ၍လုပ် ဆောင် စေမည်စာရင်း ရန်တား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မဘဲမြို့စား ၊ မင်း တပ်မြို့စား ၊ ကျောက်ရစ်၊ တောင်သာ မြို့စား ၊ ရေနံ့သာမြို့စား တို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွတ် စေ၊ င ပေါက်တက်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း တလွတ် စေ၊ ထောင်မှာအကျည်း ရှိသူနှား သတ်င ယောက်ကိုချမ်း သာ စေ၊ အကျည်း တလွတ်၊ အ ရှေ့ဘက် ကြေး တိုက်က ဆောင် ယူခဲ့သည့်သံ ချောင်း များ ကိုပုဂံမင်း သို့အပ်၍ ပုထိုး တော်ကြီး လှေကား လုပ်သည်မှာသင့်ရာသုံး စေ၊ စက် တော်ရာဘုရား မဟာရုံမှ နောက်မျက်နှာ မြောက်မျက်နှာ များ ကလုပ်ရန်ကျန်သည်မှာဘုရား မြောက်တန်း ပင်မြင်ကို လျှောက်၍လုပ် ဆောင် စေ။

12 October . 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

13 October 1811

ငဖျို၊ ငရွှေမှုတ်တို့မှာ သနား တော်မူသည့်စား ကျေး မြို့ရွာ ကျေး ကျွန်သင်း ပင်း အစီး အနင်း အဆောင်အရွက် မင်း သား ဝတ်မင်း သမီး ဝတ်မှစ၍ သက်ငှယက်မဲ့ ပစ္စည်း ဥစ္စာ ရှိသမျှကိုကုန်စင် အောင်စာရင်း နှင့်ကြည့်ဝ်မင်း သမီး မြေး တော် မါန် အောင်မင်း သမီး တို့သို့စုပုံ ပေး အပ် စေ၊ ငဖျို၊ ငရွှေမှုတ်တို့ကိုအ စေအပါး ငဖျိုမှာ သုံး ယောက်၊ ငရွှေမှုတ်မှာ သုံး ယောက်လူတို့နှင့် မြောက်နန်း တော် ဝန် အိမ်မှာ နေ စေ၊ ငဖျိုအိမ်တွင်အ စောင့်အ ရှောက်လွှတ်ကခန့်ထား၍ စောင့် နေ စေ။

13 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

13 October 1811

သီရိနန္ဒဝန်ဥယျာဉ်တော်မြို့သစ်ဥယျာဉ်တော်မှူး နရာရွှေထောင်၊ ဥယျာဉ်စာရေး မနော်သီရိတို့က ကျောက်တိုင်စိုက်မှတ်၍သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည်အတိုင်း ဥယျာဉ်တော်နယ် လေးရပ်၌အင်ဈေး ကူး တို့များ ကို ကောက်ခံ၍နှစ်စဉ်ဆက်သွင်း ပါရသည်ကို အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်ကလုလူ နှောက်ယှက်**ကြောင်း**သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ဥယျာဉ်တော်နယ် လေး**ရပ် ရှစ်** ရပ်အတွင်း မြေရှင်ရေရှင်ဆို၍တရား တပေါင်မ တွေ့မဆို မနှောက်မယှက် စေနှင့်၊ အမိန့် တော်မြွက်အတိုင်း အနှောက်အယှက်မရှိငြိမ်ဝပ်စွာ ထိမ်း သိမ်း ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ဥယျာဉ် တော်မှာ ကျောက်တိုင်နယ်နိမိတ်နှင့်ဖြစ်သည်၊ ဥယျာဉ် တော် ကျောက်တိုင်အတွင်းအင်း ဈေး ကူး တို့များ ကို အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်လမိုင်း စာရေး မြေရှင်ဆို၍ မ လုမလုပ်မ နှောက်မယှက် စေနှင့်၊ အမိန့် တော်ရှင်း အတိုင်း ဥယျာဉ်မှူး နရာရွှေ ထောင်၊ဥယျာဉ်စာရေး မနော်သီရိတို့တထိန်း သိမ်း ပြုစုဆက်သွင်း စေ၊ မန်ကျည်း တို့ရွာ၊ ရွာသစ်ကြီး ရွာများ ကိုဟန်လင်း မြို့နေငဝက်၊င ချော်တို့နှင့်မြင်း လူအ များ တို့တိုက်ခိုက် ကြောင်း ကိုမကျည်း တို့ရွာသူကြီး ငမြတ်မင်း စစ်ချက်ဆက်သွင်း ချက် တွင်ပါသည်၊ စစ်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကိုစစ်ချက် ဝင်လူတို့ကိုစစ်၊ စစ် ကြောထွက်ဆို ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊ အစစ်ခံရင်း သူမန်ကျည်း တို့သူကြီး ငမြတ်မင်း ကိုလည်း ရွှေဘ ဝါး တော် အောက်ခေါ် စေ။

13 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ရက် နေ့နာ း ခံ ဇေယ သိန်သူတွင်မြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

သမ္ဗန်တော်ကြီး သမ္ဗန်တော်ငယ်နှစ်စင်း ကိုအနောက်ဘက်မှာမထားစေနှင့်၊ အရှေ့ဘက်မှာအစဉ်ထားစေ၊ ရွှေမြို့တော်မှာနန်းတော်ကိုဝန်ကြီးနေမျိုး သီဟသူသို့ငွေတော်အဝ်ရှိကြဝ်မဆောက်လုပ်စေရမည်၊ ဝန်ကြီးနေမျိုးသီဟသူကို ရွှေဘဝါးတော်အောက်ခေါ်စေ၊ မကွေးမြို့လောင်းရှည်မြို့များကိုဝန်ထောက် နေမျိုးကျော်ထင်ကထိန်း အုပ်စီရင်မြဲထိန်း အုပ်စီရင်စေ၊ ရန်ကုန်မြို့မှာစာ တော်ဘက်ရွှေလုံး ကိုအမိန့်တော်နှင့်ခေါ်စေသည်၊ ယခုတိုင်မရောက်ဖြစ်သည်၊ မရောက်နေစေရမည်မဟုတ်၊ အမိန့်တော်ရင်းအတိုင်း ငရွှေလုံးကိုရွှေဘဝါး တော်အောက်ရောက်အောင်ခေါ်စေ။

14 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်နေ့နားခံကျော် ထင်ရာဇာသူတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဝန်ဝန်စာရေး တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကို ထောက်၍သီဂိုနန္ဒဝန်ဥယျာဉ် တော်မှာအလျှင်အရပ်ရပ်ထွက်သမျှအမိန့်တော်စိုက်မှတ်သည့် ကျောက်တိုင်များ ကို သိမ်း ပြီး လျှင်ဝန်ဝန်စာရေး တို့ကဆက်သည့်ပုံတွင်မိုး ရွေး မှတ် တော်မူသည့်အတိုင်း ဝန်ကူး တို့ဆိပ်ကသည်အနောက်ကိုကြို့ ဖြုကုန်း ရွာ မြောက်နား ကို ရှောက်၍ ငင်း က တောင်သို့ပတ်ပြီး လျှင်ကျွန်း ချောင်း အနောက်နား ၊ ငင်း က တောင်ကိုအင်း သာယာကန် မြောက်ဘက်ကန်ဝိုး နှင့်အတည့် ၊ ငင်း ကအနောက်ကိုအင်း သာယာကန်ဝိုး ကို ရှောက်၍ ရွှေကြူပေါက်ထိ ၊ တောင်ဘက်ကိုသီဂိုနန္ဒဝန်ဥယျာဉ် တော်နယ် မြေဖြစ် စေ ၊ ဥယျာဉ် တော်နယ်ကိုလည်း ကျောက်တိုင်အသစ်စိုက် စေ ၊ ဥယျာဉ် တော်နယ် မြေပြင် တောင်သမန် တောင်အင်း မြောက်အင်း ပုံဆက်ရာပါသည့် အတွင်း မုရင်း ကောက်တိုင်း ကျွန်း ကူး တို့များ နှင့်မိဘုရား ဥယျာဉ် တော်များ ကိုဝန်ဝန်စာရေး တို့ကထိန်း သိမ်း ချတင်လုပ် ဆောင်ကူး ပို့၍တနှစ်ကို ရွှေ ၁၀ ဆက် စေ ၊ ဥယျာဉ် တော်ကဆက်သွင်း မြသစ်သီး သစ်ပွင့်များ ကိုလည်း ဆက်မြဲဆက် စေ ၊ ဝန်ဝန်စာရေး တို့ဆက်စုအမိန့်တော်တွင် မြေရပ်ကိုလမိုင်း ဝန်လမိုင်း စာရေး တို့ကမနှောက်မရှက်မလုပ်မဆောင် စေနှင့် ၊ ဥယျာဉ် တော်မှူး နရာ ရွှေတောင် မှာလည်း ဝန်ဝန်စာရေး တို့ဆက်သည့် မြေပြင်ကျန် မြေကဆက်စုသင့်ကိုထွက်၍ဆက် စေ ။

16 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာနန်းတော်ဆောက်လုပ်ရန်ကိုထွက်ချက် စေလျှင်အဖြူထည်လက်ခ ၃၄၀၇၈၊ အမွှမ်းလက်ခ ၁၇၅၃၅်၊ ကံကျွေး ခ ၁၇၅၃၅်၊ ၃စု ငွေဖ ၉၁၄၀် ထွက်ခြေထွက်သည့်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်စောင့်ဝန်ကြီး နေမျိုးသီဟသူသို့အပ်၍ကြပ်မ စီရင်ဆောက်လုပ်စေ၊ စာရေးကြီးလက်ဝဲဇေယနော်ရထာ၊ အသုံးစာရေး ကျော်ထင်ရာဇာတို့ကိုလည်း ဝန်ကြီးနှင့်ရွှေမြို့တော်သို့လိုက်စေ၊ မင်းကွန်းနန်းတော်အတွင်းလုပ်ဆောင်သည့်နန်းတော်အဆောင်ပုံများနှင့်ရွှေကြာအင်းက သစ်ပျဉ်များကိုလည်း ရွှေမြို့တော်သို့ပို့စေ၊ နန်းတော်ကသိမ်း၍မင်းကွန်းကြေး တိုက်မှာထားသည့်သံများကိုလည်း ဝန်ကြီးသို့အပ်၍နန်းတော်ဆောက်သည်မှာ တော်သင့်ရာသုံးစေ။

17 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၂ ရက်နေ့ နားခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ပုခန်းကြီး ၊ တလုပ်မြို့နယ်စပ်၊ မြောင်၊ ကျောက်ရစ်၊ နဘက်ကသည်ဧရာဝတီ
မြစ် မြောက်ဘက်အနောက်ဘက်မှ အရှေ့ဘက် တောင်ဘက်ကို လျှောက်၍ ရတနာသိင်္ခ
မြို့၄၆ခေါင်း နှင့်အစပ် ကျေး ရွာစုမှာအထိန်း အအုပ်အစည်း အကြပ်မရှိကြ သော
ကြောင့်သူခိုး ထား ပြတ်ဝင် ရောက် နှောက်ယှက်ရသည်၊ မြင်း မွေး ၊ ပဲခွဲ၊ င
တရော်၊ရွာသစ်ကြီး ၊ လယ်ကြီး ၊ မောင်း ထောင်မှစ၍အနောက် တောင်ဗဒို၊
အမြင့်၊ ပုခန်း ကြီး ၊ တလုပ်မြို့နယ်နှင့်အစပ် ကျေး ရွာစုမှာ ရှေ့တောင်သီတ ကျော်
စွာ၎င်း ကအ ရှေ့ မြောက်စကိုင်း မြို့၊ ရတနာသိင်္ခ၊ ဗဒိုမြို့စီရင်စုနယ်စပ် ကျေး
ရွာစုမှာဗလသင်္ဃ ကျော်စွာကိုအအုပ်အထိန်း ခန့်၍ညီညွတ် အောင်စည်း ကြပ်ပြီး လျှင်
သူခိုး ထား ပြလုံမြို့ အောင်ထိမ်း သိမ်း စေ အိမ်ရှေ့မင်း အမိန့်တော်ပြန်ဆိုဆက်
သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ကာမပထုံး မှာပုခန်း မင်း က ခေါ်၍ ရောက်သည့်င
ရွှဲနှင့်လူ၅၀ကိုဥစ္စာ တော် ပေး မြဲပေး ပြီး လျှင်ပုခန်း မင်း သို့အပ်၍ နောက်ကို
မဆုံး မသွမ်း ငြိမ်ဝပ်စွာအမှုတော်ကိုထမ်း ရွက် စေ၊ ရှင်ဂဂီရေဝတ ကျောင်း
တွင် နေ့စဉ်ကပ်လှူတော်မူသည် ရွှေပွတ်အုံး ဖုံး ရွှေဖလား ပျောက်သည့်အမှုမှာ
ငသာလွှမ်း ၊ ငဘော်တို့ကြည့်ရှု စောင့်နေထိမ်း သိမ်း ရသည့်အနီး အပါး ကျောင်း
များ တလည်း အသီး အသီး ထိမ်း သိမ်း စောင့်နေကြသည့်တွင်ဖြစ်သည်၊ ပျောက်ဆုံး
စေသင့်သည် မထုတ်၊ ငသာလွှမ်း ၊ ငဘော်တို့ကိုမြို့ဝန်သို့အပ်၍ စစ် ကြော စေ၊ မြေး
တော်သရက်မင်း သား တအထက်စလင်း မြို့သူကြီး မဟာသမန်း နှင့်ကျပင်း မြို့သူကြီး 1802
တို့(သက္ကရာဇ်၁၁) ၆၄ ခုနှစ်နယ် မြေမှ ကြောင့်မြို့ပုံနှစ်ရပ်ဆက်သွင်း ၍အမိန့်
တော်ခံကြသည်၊ သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော်မူ၍ ရသည် ကျေး ရွာစုကိုမဟာ
သမန်နောက်ကြီး စိုး သူစလင်း မြို့မြေတိုင်း သူကြီး ကဆီး တား နှောက်ယှက်ပြန် 1803
သော ကြောင့်(သက္ကရာဇ်၁၁) ၆၅ခုနှစ်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်လျှင်ကျပင်း မြို့သို့
ပါဝင်သည့်ကျွန်ရင်း ရွာ၊ အုံး သည်ရွာ၊ ကန်ရွာ၊ ဥဒင်ဂုရွာ၊ ရင်း မဖျား ရွာ
များ ကိုစလင်း မြို့မြေတိုင်သူကြီး တို့ကမဆီး မတား မနှောက်မယှက် စေနှင့်၊ ကျပင်း
မြို့သူကြီး တို့ကသိမ်း ရုံး စီရင်စေ အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရပါသည်၊ 1810
(သက္ကရာဇ်၁၁)၇၂ ခုနှစ်စာရင်း တော် ပေး ဆက်ရမည်သိမ်း စေရာစလင်း
မြို့သူကြီး တို့က နှောက်ယှက်ပြန် သော ကြောင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်တွင်လည်း အ

18 October 1811

ထက်အမိန့်တော်ပါကျေးရွာများကိုစလင်းမြို့မြေတိုင်းသူကြီးတို့ကမသိမတား
မနှောက်မရှက်စေနှင့်၊ ကျပင်းမြို့သူကြီးတို့ကသိမ်းရုံးစီရင်၍စာရင်းတော်
ကိုဆက်သွင်းစေအမိန့်တော်မြတ်ကိုဦးထိပ်ရွက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်းကျပင်းမြို့သူ
1783
ကြီးတို့ကဆက်သွင်းရှိပါသည်ကိုမငြိမ်းပါရ၊ စလင်းမြို့မှာ(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခု
1810
နှစ်စာရင်းမပျက်(သက္ကရာဇ်၁၁)၇၂ခုနှစ်လက်နက်ကိုင်သိမ်းစာချွန်ပေး
အပ်ရာပါသည်ကျေးရွာဖြစ်သည်၊ စလင်းမြို့သူကြီးတို့ကနှောက်ရှက်ပြန်ကြောင်း
1783
နှင့်ရှိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်းစလင်းမြို့က(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုနှစ်စာ
ရင်းပါသည်ကိုစွဲ၍ကျွန်ရင်းရွာ၊ အိုးသည်ရွာ၊ တန်ရွာ၊ ဥဒက်ဂူရွာ၊ ရင်းမ
1810
ဖျားရွာများကို(သက္ကရာဇ်၁၁)၇၂ခုနှစ်လက်နက်ကိုင်သိမ်းစာချွန်စလင်း
1783
မြို့သို့ပေးအပ်ရာပါသည်မှန်လျှင်(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုနှစ်စာရင်းတွင်စလင်း
မြို့ကပါဝင်သော်လည်းစလင်းနယ်နှင့်ကျပင်းနယ်ကိုသီးသန့်ခြားနားရှိ၍အမိန့်
တော်ပြဌာန်းပြီးဖြစ်သည်၊ ကျွန် ရင်းရွာ၊ အိုးသည်ရွာ၊ တန်ရွာ၊ ဥဒက်
1783
ဂူရွာ၊ ရင်းမဖျားရွာများကို(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုနှစ်စလင်းမြို့စာရင်း
1810
မှနှုတ်သိမ်းစေ၊ ကျပင်းမြို့က(သက္ကရာဇ်၁၁)၇၂ခုနှစ်စာရင်းဆက်သွင်းသည့်
1810
အတိုင်းကျပင်းမြို့ကသိမ်းရုံးစီရင်စေ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၇၂ခုနှစ်စလင်းမြို့
ကိုလက်နက်သိမ်းပေးအပ်သည့်စာချွန်ကိုလည်းနှုတ်သိမ်းစေ။

18 October 1811

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း၃ရက်နေ့နားခံကျော်
ထင်ရာ●သူတွင်ပြန်။

(ရွှေးဟောင်းသုတေသန)

ဒလမြို့စား က ဒလမြို့ကိုဟံသာဝတီမြို့ကအာ ခေါ်အချုအစစ်အကြောမရှိ စေနှင့်၊ သီး ခြား ကွဲပြား ထမ်း ရွက် စေအမိန့် တော်ထွက်နှင့်ရှိပါသည်ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကသူ ခိုး လူဆိုး တို့ကိုဘမ်း ဆီး စီရင် စေ အမိန့် တော်ရှိသည်ဆို၍ ဒလမြို့ မှာမြို့သူကြီး သူကြီး ငယ် ကြေး ပေး ကြေး ဆုံမြို့ရွာ နေရွာသား တို့ကိုအသွယ်သွယ်အာ ဝဝအာ ခေါ်အချုအစစ်အကြော ကြေး တောင်း ငွေထုတ်နှင့် ကြေး ငွေအကုန်အကျ များ ပြား ၍ မငြိမ်မဝင်ရှိပါသည်။ အမိန့် တော်ရင်း အညီသီး ခြား ကွဲပြား ဖြစ် ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ဒလမြို့သည်ဟံသာဝတီစီရင်စု မဟုတ်၊ ဟံသာဝတီမြို့နှင့်သီး ခြား ကွဲပြား စီရင် စေအမိန့် တော်ထွက်အတိုင်း သီး ခြား စီရင်သည့်မြို့ဖြစ်သည်၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲနန္ဒမိတ်အရာရှိတို့ကအာ ခေါ် အချုအစစ်အကြောမရှိ စေနှင့်၊ မြို့ရွာနယ်အတွင်း သူခိုး လူဆိုး ပေါ်ထွက်လျှင်မြို့ ရှင်တို့ကသာဘမ်း ဆီး စစ် ကြော စီရင် စေ။

19 October 1811

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၄ ရက် နေ့နံနား ခံ ဇေယ သိခ်သူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သမား ငနိုင်၊ ငဝါ၊ ငမှုန်တို့ကိုပုခန်း မင်း မဂျွန်း မမာဂွ်ရာ စောင့်နေ ကြည့်ရှု၍အနာအဖုပ်အဆင်အကြောင်း အရာများ ကိုမပြတ်ဖွ်နိုး သံတော်ဦး တင်စေ၊ အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်နေမျိုး သီဟသူရ ကျော်ထင်၊ ရွှေ တောင်စည်သူတို့က တောင်စမှတ် မြောက်စမှတ်ကုန်ဝင်ရန်တွက်စုသင့် ငွေ ၁၆၀ ဝန်စာ ရေး လက်ဝဲ ကျော်ထင်၊ သမန်ဝေ သော်၊ ကျော်ထင်သူရိန်၊ ဆင်မင်း စာ ရေး ကြီး ၊ ပုံချို ကျော်သူ၊ သီဟကျော်သူတို့က တောင်ဝင်းတော် ဆောင်ကုန်ဝင်ရန်တွက်စုသင့် ငွေ ၇၀ အိမ်ရှေ့သံဆင့် သီရိဇေယသူကပြသာဒ်တော် ရှေ့စနု ဆောင် တော်ကုန်ဝင်ရန်တွက်စုသင့် ငွေ ၂ ဆက်သွင်း ကြသည့် ငွေကိုဝန်ကြီး ဖွ်ရာ ရွှေမြို့တော်သို့ပို့စေ၊ အသီး အသီး ဆက်ကြသည့် ငွေအတွက်ကိုအပ် တော်မူရင်း ငွေ တော်ကနုတ်၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သွင်း လာစေ။

20 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့နာ ခံစ ဈေးမြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်းရဲနရာကိုသနားတော်မူရင်း လင်းတခေါင်းရွာနှင့်လဲ၍ငရနီမြို့ကို သနားတော်မူသည်။ အရိယာရှစ်ယောက်တွင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာအလုံးစုံသော ကိလေသာကိုပယ်သည်။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာကာမရာဂကိုပယ်သည်။ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာကာမရာဂဘဝရာဂနှစ်ပါးကိုခေါင်းပါးစေသည်။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်မှာဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကိုပယ်သည်။ ကာမရာဂအမှုကိုမပယ်။ ပုထုဇဉ်လူတို့ကဲ့သို့ သားအိမ်ရာနှင့်ရှိသည်။ ကျမ်းဂန်လာသည်ဟူ၍ဆရာစဉ်ဆက်ယူမှတ်လျက်လာကြ သည့်အယူတော်မှာရဟန္တာအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာကာမရာဂကိုပယ်သည်မဟုတ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆတဉ္စသီလဗ္ဗတံဝါပိ။ ဟူသောရတနာသုတ်ပါဠိတော် ယောစာယံ။ ကာမေသု။ ကာမသုခလ္လိကာ။ နုယောဂေါ။ ဟီနော။ ဂမ္မော။ ပေါထုဇ္ဇနိကော။ အနရိယော ဟူသောဓမ္မစကြာပါဠိတော်တွင်သီလဗ္ဗတဟူသောခွေးနွားတို့အကျင့် ကိုသောတာပန်ပယ်ကြောင်း အရိယာတို့အကျင့်မဟုတ်။ ပုထုဇဉ်တို့အကျင့်သည်ကာမ ဂုဏ်မှီဝဲခြင်းဟူသောယုတ်မာသောအကျင့်ဖြစ်ကြောင်းကိုလာသည်ကိုထောက်၍ လည်းကောင်း။ ဘောဇနံမေထုနဉ္စေဝ ဂေါဏော ပေါသေဝဝတ်အစရှိသ ဖြင့်နိဒ်ကျမ်းတို့နှိုက်မေထုံမှီဝဲခြင်းသည်ခွေးနွားတို့အကျင့်သီလဗ္ဗတဖြစ်ကြောင်း ကိုလာသည်ကိုထောက်၍လည်းကောင်း။ သောတပန်သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း သီလဗ္ဗတဟုဆိုအပ်သောသားအိမ်ယာထောင်ခြင်းမရှိပယ်သည်ဟုအယူတော်ရှိသည်။ အယူတော်အတိုင်းသင့်သည်မသင့်သည်ပါဠိကျမ်းဂန်မည်သို့လာသည်ဆရာစဉ်ဆက်မည် သို့ယူသည်များကိုသိတော်မူသောအောင်ရဟန်းသံဃာဆိုသူတို့ကပါဠိကျမ်းဂန်ထုတ်နုတ် ၍စာဆက်သွင်းကြစေ။ မြေစွန်းဝန်ကတော် ကြီးတဲနန်းတော်ရာဥယျာဉ်တော် ကိုစားတော်ကဲနေမျိုးရာဇကျော်သူကထိန်းသိမ်းပြုစု၍တပ်ကြီးဥယျာဉ်တော်နယ် တွင်းကတနှစ်လျှင်စပါး ၇၀ဝံသာဆက်သွင်းပါသည်။ ရွှေကြက်ယက်မြေစွန်းဥယျာဉ် တော်နှင့်တစပ်တည်းမကွဲမပြားဖြစ်သည်နှင့်အညီပစ္စည်းတော်ပျက်စီးယိုယွင်း သည်ကိုလည်းတိုးပွါးစည်ပင်အောင်ပြုစုထိုက်မျိုးပါမည်စားတော်ကဲနေမျိုးရာ ဇကျော်သူကတနှစ်လျှင်စပါး ၇၀ဝံဆက်သွင်းသည်ထက်လည်း ၁၃၀ဝံတိုး၍စပါး ၂၀၀ဝံဆက်သွင်းပါမည်။ တပ်ကြီးဥယျာဉ်တော်ကိုမြေစွန်းဝန်ကထိန်းသိမ်းပြုစု ချတင်သိမ်းခံဆက်သွင်းပါရမည့်အကြောင်းနှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း

မြေစွန်း ဝန်ကထိန်း သိမ်း ပြုစုချတင်သိမ်း ခံ၍တနှစ်ကို စပါး ၂၀၀၀ ဆက်စေ၊
စား တော်ခဲ နေမျိုး ရာဇ ကျော်သူ မထိန်း မသိမ်း မဆက်မသွင်း ငစိနှင့်။

21 October 1811

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၆ ရက်နေ့ နား ခံ ဇေယ
နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၀၉)

ပြည့်မင်း လုပ်ရင်း ရဲ လှေမှာဦး ကရဲ လှေရုပ်မတပ် စေနှင့်၊ သိမန်ရုပ်တပ်၍လုပ်
စေ၊ တောင်တွင်း ကြီး မင်း သမီး ရွှေ တောင်မင်း သမီး တို့ကိုသနား တော်မူ
သည်၊ တန်လင်း ထား ပြစတား မှာငဘား ၊ ငဝက်၊ တောင်းကင်ဖိုလ်၊ ရုပ်စုံ
ဖိုလ်ဆိုသူတို့ဟန်လင်း မြို့နယ်အတွင်း ၌သည်၊ တန်လင်း မြို့ နေလူတို့နှင့် ပေါင်း ဘက်
တိုက်ခိုက်သည် စစ်ချက်မထွက်မှ တောကြီး သား တို့နှင့်လူမှုစကား ကဆက်သွယ်ပွါး
များ ဘည့်လက္ခဏာသာပြစ်သည်၊ ဟန်လင်း မြို့သို့အချိအသွား ဗဒ္ဒုမြို့ဝန်ကအရပ်ရပ
ခန့်ထား သည့်တပ်များ ကိုဟန်လင်း မြို့သို့မဝင်မ ရောက်မတိုက်မခိုက် စေနှင့်၊
ထား ပြငဘား၊ ငဝက်၊ တောင်း တင်ဖိုလ်၊ ရုပ်စုံဖိုလ်တို့၌ရာများ မှာသာလိုက်
လံဘမ်း ဆီး စေ၊ ဟန်လင်း သွေး ကြီး တို့ကိုလည်း ရပ်ရွာပြန် စေ၊ တန်လင်း မြို့
အုပ် ဟောင်း ငအေး ၊ တန်လင်း မြို့သူကြီး ငမြတ်မင်း တို့ကိုလည်း အကျည်း ကချမ်း
သာ စေ၊ ဟန်လင်း မြို့ရှိစုသား ငန်း သား တို့မှာလည်း အစုဆိုင်ရာကသိမ်း ရုံး
သည့်ကို တောင်ငူမင်း ကမဆီး မတား စေနှင့်၊ တောင်ငူမင်း မှာမြို့စား နှင့်
ဆိုင်သင့်သည်များ ကိုသာသိမ်း ခံစား ယူ စေ၊ ဟန်လင်း မြို့နယ်မှလည်း ခမည်း
တော်ဘုရား လက်ဘက် တော်ဟန်လင်း မြို့ကမစီရင်ရသည် ကျေး ရွာများ ကိုမသိမ်း
မရုံး မစီမရင် စေနှင့်ဆိုင်ရာတိုက်စုမြို့စုကစီရင်မြဲစီရင် စေ၊ စလင်း မြို့နှင့်ကျ
ပင်း မြို့လုဆိုကြသည့် ကျွန်ရင်း ရွာ၊ အိုး သည်ရွာ၊ တန်ရွာ၊ ဥဒက်ရုရွာ၊ ရင်း
မာဖျား ရွာများ ကိုကျပင်း မြို့ကရ စေအမိန့်တော်ပါသည်မှာပြဒ္ဒါန်း ပိုင်း
ခြား တော်မူသည့်ကာလလုင်ဆုံ တောင်အ နောက်ဘက်ကိုစလင်း မြို့နယ်၊ အရှေ့ဘက်
ကိုကျပင်း မြို့နယ်ဖြစ် စေပိုင်း ခြား တော်မူသည်၊ လုဆိုကြသည့် ကျေး ရွာများ သည်
ကျပင်း မြို့သို့ပါသည်၊ လုင်ဆုံ တောင်အ ရှေ့ဘက်မဟုတ်ပါ၊ လုင်ဆုံ တောင်အ နောက်ဘက်
ကျေး ရွာဖြစ်၍နှစ်ဦး အစစ်ခံချက်နှစ်မြို့ပုံစံများ နှင့်အိမ်ရှေ့မင်း အမိန့်တော်
ကိုခံကြရာလုင်ဆုံ တောင်အ နောက်ဘက်ဖြစ်မည်၊ အရှေ့ဘက်ပြစ်မည်ကိုလွှတ် တော်က
အမှုး အကြီး ခန့်ထား ၍ကြည့်စေ အိမ်ရှေ့မင်း အမိန့် တော်နှင့်အမှုး အကြီး ခန့်
ထား မည်၌သည်အတွင်း ဖြစ် ကြောင်း နှင့်စလင်း မြို့ သူကြီး ကဇ္ဈိုး သံတော်ဦး
တင်ပြန်သည်၊ ကျွန်ရင်း ရွာ၊ အိုး သည်ရွာ၊ တန်ရွာ၊ ဥဒက်ရုရွာ၊ ရင်း မာဖျား
ရွာများကိုစလင်း မြို့ကျပင်း မြို့နှစ်ဦး တပင်မစီရင် စေနှင့်ဦး ၊ ပြဒ္ဒါန်း တော်

22 October 1811

မှုရင်း လှုင်ဆုံ တောင်ကိုမှန်ကန်စစ်ကြော၍ ပိုင်း ခြား တော်မူရာသူကရစေ၊ ငဝန်ကိုယ် တော်ဆင့်ခန့်၊ ကြိုညှပ်မဏီး သမီး မြေး တော်မန် အောင်မင်း သမီး ဝန်လည်း ခန့်။

22 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၇ရက် နေ့နား ခံ ကျော် ထင်ရာဇာသူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရေဝန် နေမျိုး မင်း ကျော်ကသား ၄ ယောက်ကို စေ၍ဆက်လာသည့်ဗိန်မှုကိုဟံသာ
ဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကဖွင့်ဒုံး သံတော်ဦး တင် ရောက်သည်မှာ နေမျိုး မင်း
ကျော် တင်ချက်တွင်တိုက် စောင့်၄ ကျောက်ခဲလက်မှာစစ်၍ ရသည့်ဗိန်၁၈လုံး ကို
ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက် ကြောင်း ၊ တလုံး ဗိန်မှာမင်း ရဲနန္ဒမိတ်လူငမြတ်
ထွေး ကို ရောင်း သည်စစ်ချက်ထွက်သည်၊ ငမြတ် ထွေး ၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်နှင့်ပါ၍
မစစ်မကြောရှိ ကြောင်း နှင့်ဖွင့်သည်၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်တင်ချက်တွင်လည်း ဗိန်
၁၉လုံး ရေဝန်ကဆက် ကြောင်း နှင့်ပါသည်၊ စကား မရှင်မလင်း မသိသာ သေး
ဖြစ်သည်၊ နေမျိုး မင်း ကျော်ကဆက်ရင်း ဗိန်၁၈လုံး ကိုမင်း ရဲနန္ဒမိတ်လူတို့တွင်
မှတ်သား ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့သို့ ရောက်လျှင်မင်း ရဲ
နန္ဒမိတ်ကသိသာ အောင်စစ် ကြော မေး မြန်း ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လှာ
စေ၊ သိလျှင်မြို့ဝန်ငစပ်ကဟံသာဝတီမြို့ဝန်မှာအရင်း ခံသည့်အမှုကိုဖွင့်ဖွင့်း သံတော်
ဦး တင်သည်မှာငစပ်အစီရင်ခံချက်အတိုင်း မှန်လျှင်ငလတ်သည် မှူး နှောက်ဆုံးသွမ်း
သူလူဆိုး ဖြစ်သည်၊ ငလတ်ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်ကအဆုံး စီရင် စေ၊ ဘောင်ဘက်သန္တန်
တော်ရဲ လှေမှူး ကိုမကွဲမပြား ထိန်း သိမ်း မြဲဖြစ်သည်၊ ဘောင်ရဲ လှေအကွဲအပြား
မရှိ စေရ၊ ရဲ လှေထိန်း အစုသား တို့ကို ဘောင်ဝန်လက်ဝဲ နော်ရထာသို့အပ်၍ထိန်း
သိမ်း စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နန္ဒာကန် တော်က ရေကိုလွှတ်ယူသည်မှာ
အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်ကိုမ မြော မဆိုလွှတ် ကြောင်း နှင့် အောင်ပင်လယ်လမိုင်း
ဝန်ကဖွင့်ဖွင့်း သံတော်ဦး တင်သည်၊ နန္ဒာကန် တော်ကို အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်
သို့အပ်၍ထိန်း သိမ်း စေ၊ နန္ဒာကန် တော်က ရေလွှတ်ရန်ရှိလျှင်လည်း လမိုင်း ဝန်
ကဆင့်ဆို၍လွှတ် စေ၊ ကျောက် မော်မြို့သူကြီး ကအခွန် တော်သွား ဆက် စေလွှတ်သူတို့
ရေ ကြောင်း ဆန်တက်ခဲ့၍ မနုဖြူမြို့ စီရင်စုတိုးစပ် မော်ရွာတွင်ညည့်အိပ် နေရသူ
ခိုး လူဆိုး ၄၀ ကျော် လှေ လောင်း နှစ်စင်း နှင့်လာ ရောက်လုယူ သော ကြောင့်မြို့
စား မင်း သမီး ကိုဆက်ရန် ငွေ ဂါမြို့ဝန်ထွက် ကြေး ဆပ်ရန် ကျေး ရွာက ငွေ ၂ ဝါအ
ခွန် တော် ဆောင် ၁ ဝ ဝါအခွန် တော်ဆက်လူတို့တွင် ပါသည်၊ သေနတ် ဂ ငွေကွပ်ထား
၄ ပုဆိုး အဝတ်ကွမ်း အစ်ဆုံး ပျောက် ကြောင်း အရပ်ရပ်ကင်း မှူး ကအ တောက်
မခံ စေနှင့် ပေး အပ်သည့်စာ ချွန်အတိုင်း မတည်အသိ အသိ ကောက်ခံ သော

ကြောင့်အခွန် ထော်ကွမ်း သီး ၉၀၀အနက်က၁၀၀ ငွေရဝ် ကျော် ပေး တုန်ရ
ကြောင်း နှင့် ကျောက် မော်မင်း သမီး အကြီး စာ ရေး တို့ကလွှတ် တော်မှာအစ်
ရင်ခံချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ မနုဖြူမြို့နယ်အတွင်း တိုက်ခိုက်လုယူ၍ဆုံး ပျောက်သမျှ
ကိုမနုဖြူမြို့ကအစား ပေး လျော် စေ၊ အရပ်ရပ် ကင်း များ က ကောက်ခံ ပေး
တုန်ရသမျှကိုလည်း အထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ကင်း တိုင်ကင်း သား တို့က လျော်
စေ၊ မိုး နဲတပ် တော်မှာတုရင်ဝတ္တု ကျော်သူအသက်အရွယ်ကြီး ရင့်ထိုင်း မိုင်း သူဖြစ်
သည်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ အိမ် ရွှေမင်း အမိန့် တော်အတိုင်း တုရင်
ဝတ္တု ကျော်သူကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေမည်ဆက်သွင်း သည်မှာသင့်ပြီ၊
လေး ပစ်နန်း တော် ရွှေမဏ္ဍပ် တော်ကြီး ကိုမိုး စေ၊ မဏ္ဍပ် တော်အတွင်း စံ တော်
မူရန်သင့် အောင် ဆောက်လုပ် စေ။

24 October . 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုထန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခစ
မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွေး ဟောင်း သုတေသန)

25 October 1811

ရခိုင်အရေးအကြောင်းကို လောက်၍ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကဘာဂ်လိုး စစ်သူကြီး ကုမ္ပဏီတို့သို့ပေး မှာရာရန်စာကိုစီကုံး ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဆင်မင်း ဘောင်ရေမလိုယ်သည်ကိုနန်း တော်ရှေ့ဆောင် မြေညီ မြေပြန့်တွင်အ တင်ခံ၍ ထေး ဖါပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ စဉ့်ကိုင်ရွာစား တနှမမိနန်း ကိုနဘက်ရွာသူကြီး ငအတ္တပို၊ မယား ငယ်မိနုတို့အကြား အလွန်ပြုကျင့်ကြောင်း နှင့်ဖွဲ့ခိုး သံတော်ဦး ထင်၍ဆိုင်ရာ မြောက်ဘက်တိုက်ဝန်က စစ်ကြော စေသည့်အမှုမှာ ငအတ္တပို၊ မယားကြီး မိနန်းဆိုသူ့ခိုး ထားပြကိုလက်ခံသည်ဆို၍ ငအတ္တပိုကနဘက်ရွာမှာလူအများ နှင့်ခေါ်သည်၊ မြင်း မွေး ရွာသို့ရောက်လျှင်အိမ်အောက်မှာသွင်း ထား သည်၊ မိနန်း ပါး ကိုမိနုပုတ်သည်၊ ငအတ္တပိုနဘက်ရွာတွင်မနေမြင်း မွေး ရွာမှာမယား ငယ်နှင့်နေသည်၊ ဃောက္ခမငစံခဲကိုတွင်စပါး ကိုအတင်း သိမ်း ယူသည်၊ မှန်ကြောင်း များ ကို ဖြောင့်သည်၊ သူခိုး ထားပြကို မိနန်း လက်ခံသည် ဆိုသည် မှါလည်း မိနန်းလက်ခံသည် မဟုတ်၊ မိနန်း,, မေါင်တို့ရွါအစီအရင်ဖြစ်၍သူခိုး ထားပြဘမ်းဆီး မိသည်ကို ချုပ်ထားရာ၊ ငအတ္တပိုကလူအများနှင့် ခေါ်ယူသည်၊ ခေါ်ယူပြီးလျှင်လည်းဆိုင်ရါမပို့မအပ်သူခိုးထားပြကိုလွှတ်သည်၊ စဉ့်ကိုင်ရွာစား လျှော်ချက်အရပ်ရပ်အမှန်ဖြစ်သည်၊ ငအတ္တပိုကို ထောင်မှာအကျဉ်း ထား ၊ နဘက်ရွာသူကြီး အရာကလည်း နှုတ်၊ ဃောက္ခမငစံခဲကိုမှာသိမ်း ယူသမျှစပါး ကိုလည်း ငအတ္တပိုကငစံခဲသို့ပြန် ပေး စေ၊ မယား ကြီး မိနန်း ပါး ကိုပုတ်သူမိနုကိုလည်း လက်ကိုပယ်၊ နဘက်ရွာမှာငအတ္တပိုမယား ကြီး မိနန်း သား ငရွှေအပ်ကိုသူကြီး ခန့်၍ကြီး စိုး စေ။

25 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုထန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစော ယနေ ၇ ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာ ရှိသည့်လင်ဇင်း ပေါ်တော်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက် ဆောင်ယူစေ၊ သမီး တော်ကာမမြို့စား မင်း သမီး ကံကုန်ရာလုပ် ဆောင်ကုန်ဝင်ရန်ရှိသမျှကိုအတွင်း တော်ကထုတ် ပေး တော်မူမည်၊ ကုန်ဝင်ရန်သင့်သမျှကို စာရင်းနှင့်ထုတ်ယူစေ၊ ကဏ္ဍီပါကိုသာပြင်တဝယ်ချမ်း သုံး ဆောင်စေ၊ သမီး တော်ကာမမြို့စား သီရိရတနာ ဒေဝီမင်း သမီး ကံတုန်သည်ကိုထွက် တော်မူ၍သင်္ဂြိုဟ် တော်မူမည်၊ ဝင်းခင်း နောက် တော်လိုက်အစောင့်အ နေမှ စ၍ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ သမီး တော်ကာမမြို့စား မင်း သမီး ကံကုန်ရာသင်္ဂြိုဟ်ရပ်မှာအိမ် တော်ဝင်း အတွင်း အရှေ့ မြောက် ထောင့်တွင်သင်္ဂြိုဟ်စေ။

28 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှင်ဂင်္ဂါရေဝတ ကျောင်း မှာဘလား ပျောက်သည့်အမှု ကြောင့်အကျည်း ထား သူ ငသာလွမ်း ၊ ငဘောတို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူပါမည် အကြောင်း နှင့်ပုခန်း မင်း ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ချမ်း သာ စေ၊ အကျည်း ကလွှတ်၊ ရဟန်း ကျောင်း များ မှာလည်း မစောင့်မနေ စေနှင့်၊ ဗဒ္ဒိမြို့ဝန်သို့အပ်၍အစား လူသွင်း စေ၊ ကျောင်း တော်များ မှာ စောင့်လူကိုလည်း သင်း မှူး တို့အုပ်စုလူက ပေး၍ စောင့်စေ၊ သမီး တော်ကာမမြို့စား မင်း သမီး ကံကုန်သည်မှာနှမ တော်ကံကုန်သည်တွင်သင်္ဂြိုဟ် တော်မူသည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ် တော်မူမည်၊ အခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုထုံး စံရှိရာ မေး မြန်း၍ပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

27 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခဗေယ သိန်သူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့စွန်း ဝန် ကျော်ထင် နော်ရထာ၊ စာရေး ကြီး စည်သူ နော်ရထာ၊ ရွှေ
တောင် နော်ရထာတို့ကို ဝန် ထောက်ခန့်၊ နေမျိုး နော်ရထာ စည်သူ၊ နေမျိုး
သီရိ ကျော်စွာ၊ လက်ယာ ရန္တမိတ်တို့ကို ဝန် ထောက်အရာကနှုတ်၊ ခန့်တော်မူရင်း
ဝန်စုဝန်ငန်း နှင့်အ ဆောင် တော်မှာ မြဲစွဲထမ်း ရွက် စေ၊ ဒေါ်ကြီး ဒေါ်ဘလာ
သူရဲ စီး ရထား ရဲကမှ စ၍ မပြည့်မစုံသည် များ ကိုပြည့်စုံ အောင်လုပ် ဆောင် စေ၊
လင်း ဇင်း ဒေါ်တော်မှာယိုယွင်း သမျှကိုလည်း ကြည့်ရှု၍ ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင် စေ။

31 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နာ: ခံ
ဇေယသိခ်သူ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်ကဘမ်း မိသည့်ထား ပြတို့စစ်ချက်ကျွင်ဟန်လင်း မြို့နေလူတို့ပါ ကြောင်း တိုက် ကြောင်း ကိုထွက်သည်၊ ဟန်လင်း မြို့အုပ်မြို့သူကြီး အရပ် သွေး ကြီး တို့ ကိုမိုး ကောင်း မြို့ဝန်ရှိရာပို့၍သူခိုး ထား ပြတို့ကိုစစ် ကြောဘမ်း ဆီး စေ၊ သူခိုး ထား ပြတို့ထွက် ပြေး သမျှမြို့ရွာ တော တောင်များ ကိုလည်း စေ့နှံ့ အောင်လိုက်လံ ဘမ်း ဆီး စေ၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်ဗဒ္ဒိမြို့ဝန်တို့သို့မှာထား ၍လာသူတို့ကိုပြန်သွား စေ၊ လက်ယာ နော်ရထာကို နေမျိုး ရာဇ ကျော်သူလက်ယာဝန်တို့နှင့်ဘက်၍ စား တော်ခဲခန့်၊ ပုထိုး တော်ကြီး အထက်သို့သဲတင်ခ ပေး ရန်အပ် တော်မူသည့် ငွေ တော် ကကျန် ငွေ ၁၁ ရိအသည်ဝန်ကဆက် ငွေ ၅၂ စု ၆ ၁ ဝိ ငွေကိုပုဂံမင်း သို့အပ်၍သဲတင်ရာ သုံး စေ။

1 November 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုးရာဇကျော်သူကိုစား တော်ခဲ့အရာကနှုတ်၊ ရန်ကုန်မြို့သွေး ဆေး ကန်ဏာ ရေလုံး ရောကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်တ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ကောင်း မှန် အောင် ဆောင်ယူဆက်သလ္လာ စေ၊ စန္ဒမုနိဘုရား သခင်အသုံး အဆောင် တော် ရွှေတင် စေသည်များ ကိုတန် ဆောင်း ဆောက်သည့်အတွင်း ရွှေတိုက်တွင်ထား နှင့်သည်မှာ တန် ဆောင်း ပြီး ပြေ၍ ရှိသည်၊ တန် ဆောင်း အတွင်း သို့ ပြောင်း၍ သေတ္တာ သော့ပ နောက်နှင့်လုံခြုံ အောင်သိမ်း ထား စေ၊ နေမျိုး မင်း လှမဟာ နော် ရထာကိုကျိုဝန်အရာကနှုတ်၊ မထာမင်း လှကိုကျိုဝန်ခန့်၊ အစို့၄၀ဒိုင်း ကတ ဆေး လုပ်တတ်သည့်ဆို၍စား တော်ခဲ့တို့ကိုအပ်သည့်ကသည်း ၅၊ အိမ်ရွှေထမ်း ကသည်း ၅၊ ၂စု ၁၀ကိုဆိုင်ရာအပ်၍ထမ်း ရွက် စေ။

5 November 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော် ၆ ရက်နေ့နား ခံ ဇေယ သိန်သူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြဝတီမြို့ဝန်မင်းကြီး ကျော်ထင်စစ်ကဲတို့က ရှိခိုး သံတော်တင်ချက်လာလူတို့စစ်
မေးထွက်ဆိုချက်များကို ထောက်၍ မင်းလှစည်သူမှာလည်း လက်နက်ကိုင်အများ
ရပ်နေသိမ်းရုံး သင့်တော့သည်မဟုတ်၊ သိမ်းရုံး မိသမျှလက်နက်ကိုင်လူနှင့်နေ့
ညည့်အလျှင်အမြန်ချီတက်တိုက်လံဘမ်းဆီး စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့၊ ပုသိမ်မြို့များ ကလည်း
အထက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သဘော်၊ တို၊ မုတိတတူး သင့်ရာနှင့်
သေနတ်ဆေး ခဲယမ်းမီး ကျောက်တင် ဆောင်၍ ပင်လယ်ကြောင်း ကဆီး ဆို့ရပ်
ခံဘမ်းဆီး စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကလည်း လူထင့်လူမြန် ၅၀၀တန်ဘည် ၆၀၀
တန်သည်နှင့်သင့်ရာလူကိုတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်ထား ပြီး လျှင် သေနတ်ခဲယမ်း တော်
သင့်အောင်ပေး အပ်၍လာရင်း လူတို့နှင့်အတူ နေသူ ရောက်လွယ် အောင်လာလမ်း
ကစီး သွားစေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ပြည်မြို့၊ ပုသိမ်မြို့များ မှာသာပြည်
ဝန်၊ ပုသိမ်ဝန်တို့ကိုအချီအသွား ခန့်ထား၍အထိန်း အအုပ်မရှိလပ်သည်၊ ပြည်ဝန်
ပုသိမ်ဝန်တို့မ ရောက်မီအထိန်း အအုပ် တော်သင့်ရာ ရွေး၍ခန့်ထား အုပ်ထိန်း
စေ၊ ကင်း စာရေး စန္ဒနရာ၊ငခဲ၊ တင်း အုပ်ငထွန်း တို့က ကျောက်တလုံး ကင်း
1783
တော်သို့ဆိုက် ရောက်သည့်လှေများ တွင်(သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်အ
ခွန်ကို ကောက်ခံ၍ ဖလတကြိမ်ဆိုင်ရာတင်း စား မှာ ချေပေး ပါမည်အခွန်ပြင်
စစ်တမ်း ထွက်ဆန်ဘ်လပ်သပန္နာများ ကိုလည်း ကင်း စောင့်ကင်း နေအကွဲအပြား
မရှိစေရ၊ တဝတည်း စောင့်နေထိန်း သိမ်း တောက်ခံပြီး လျှင်တနှစ်ကို ရွှေ၁၅၀
ဆက်ပါမည်၊ ငမှို၊ ငထွန်း ၊ ငခဲတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အမိန့် တော်ထွက်နှင့်
ဆက်သည့်ရွှေ၁၅၀တွင်၅၀တိုး၍ ၂၀၀ ကျော်တံဆိပ်ကင်း စာခံယူ ပေး အပ်သည်အ
ထွက်ဆက်သည့်ရွှေ၁၅၀တွင်၅၀တိုး၍ ၂၀၀အိမ် ရွှေ တော်မှာ ဝါသုံးစု ရွှေ၅ဆက်သွင်း ပါ
မည်ကင်း အုပ်ကင်း တိုင်အ စောင့်အ နေအကွဲအပြား မရှိစေရ၊ အိမ်ရွှေဝန်နေ
မျိုး ကျော်ထင်သီတသူအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း တံဆိပ်ကင်း စာခံယူ ပေး အပ် ကောက်
ခံဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကျောက်တ
လုံး ကင်း မှာကင်း အုပ်ကင်း တိုင်အ စောင့်အ နေအကွဲအပြား မရှိစေနှင့်၊ အိမ်
1783
ရွှေဝန်နေမျိုး ကျော်ထင်သီတသူအအုပ်ကိုခံ၍(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်
ကင်း ခွန်ကိုစန္ဒနရာ၊ ငခဲ၊ ငထွန်း တို့ကခံယူ ပေး အပ်ဆက်သွင်း စေ၊ ဆိုင်ရာ

ကင်း စား မှာလည်း (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်အခွန်ကို ဖလတကြိမ် ချပေး စေ၊ င ကျော်ကတံဆိပ်ကင်း စာမခံမယူမ ပေး မအပ် စေနှင့်၊ ငမှုံ၊ ငခဲ၊ ငထွန်း တို့က ရွှေ ၁၅ ဝိစိဆက် စေ၊ အထက်ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့် တော်ထွက် စာချွန်များ ကိုနှုတ်။

18 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော် မြောက်ပြင်ပလိုင်း ရပ်တွင်ညည့်အချိန်ငတူး အိမ်သို့သူခိုး တက်၍ခိုး ယူကြောင်း နှင့်စစ် ကြောချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာအရပ်အကွက်တွင်ခိုး ယူသည့်သူခိုး ကိုမိ အောင်မဘမ်း မဆီး ဖြစ်သည်၊ ခိုး ယူ ပျောက်ဆုံး သည့်ဥစ္စာကိုဥစ္စာရှင်အမှန်ဆိုစေ၊ ဆိုဝံ့သမျှဥစ္စာကို ထောင်မှူး တင်း အုပ်ကင်း ခေါင်း ကင်း စောင့်ကင်း နေ သွေး ကြီး သွေး ဆော်အရပ်သား တို့က ပေး လျော် စေ၊ တရား စကားကိုအမှန်အတန် ပြောဆိုစေရမည်ဖြစ်သည်၊ ရတနာဘုံ ကျော် ကျောင်း တော်မှာဆရာ တော်နှင့်ဆရာတစုစည်း ဝေး ၍ညှိနှိုင်း တိုင်ပင် ပြောဆိုကြ စေ၊ ပြောဆို၍ပြီး လျှင်လည်း ပြီး ကြောင်း ကိုစာဆက်သွင်း စေ။

20 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၇ရက် နေ့နား ခ ဇေယသိင်္ခသူတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လိုင်မင်း သီရိမမ္မရာဇာကလိုင်မြို့ခနုဖြူမြို့ကိုမြို့စား သနား တော်ခံပါရသည်၊ လိုင်မြို့နည်း ခနုဖြူမြို့ကိုပုသိမ်မြို့နှင့်သီး ခြား ကွဲပြား ဖြစ်ပါရ အောင် ရွှေ တောင်ကျော်စွာထင်ကိုလိုင်မြို့ခနုဖြူမြို့ဝန်ခန့် တော်မူ၍အုပ်ထိန်း စီရင်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာ ခနုဖြူမြို့သည် ပုသိမ်၃၂မြို့အဝင်ဖြစ်သည်၊ နယ်ကိုသီး ခြား စေမဆိုသာ၊ ရာဇဝတ်ရေး ခိုး သေး မီး ပွါး စစ်လက်နက်ကိုင်မင်း မှုမင်း ခင်း များ ကိုသာလိုင်မင်း ကသနား တော်ခံသည့်အတိုင်း ရွှေ တောင် ကျော်စွာထင်ကိုလိုင်မြို့ခနုဖြူမြို့ဝန်ခန့်၍အုပ်ထိန်း စီရင် စေ၊ ပုသိမ်မြို့ဝန်သီရိ ကျော်သူကိုအုပ်ထိန်း စီရင်မြဲအုပ်ထိန်း စီရင်၍တပ် တော်အချီအသွား အကြောင်း အရာများ ကို ထောက်လှမ်း စေပါး ပြီး လျှင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်မပြတ် လျှောက်ထား စေ။

21 December 1811

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၈ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သံလျှင်မြို့နယ်ဘာဝရွာအတွင်း ဝင်ရောက်၍ ရသည့်ဆင်တော်သည်ထူး မြတ်သည့်ဆင်
တော်ဖြစ်ကြောင်း နှုတ်သံလျှင်မြို့ဝန်ငစပ်ကရှိန်း သံတော်ဦးတင်သည်၊ ဆင်တော်
ကိုအိမ်ရှေ့မင်း က နေ့ခန့်ရက်ခန့် လှေလျှင်နှင့် တော်သင့်သူခန့်ထား၍ကြည့်ရှုစေ၊
ဆင်တော်ကိုလည်း ဟံသာဝတီသံလျှင်ဒလသုံးမြို့က လှေလှူခန့်ထား ပြီး လျှပ်ဟံသာဝတီ
မြို့မှာရှိသည့်ဆင်တော်နှင့်တောင်း မွန်အောင်တင်၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်
လာစေ၊ မြေး တော်ရွှေဂူမင်းသား ဝန်ရာဇဝေလု၊ ရွှေတောင်အိန္ဒသူ၊ အတွင်း
ဝန်ပုံချီသီရိ၊ သီရိစည်သူ၊ ပုခန်းကြီးမြို့ဝန်ပုံချီဇေယကျော်တို့ကို ၄၀ တော်ဗလရာ
ဇာသွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက်နေ့နံစာရင်း
ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ သီရိစည်သူ၊ ပုံချီဇေယကျော်တို့မှာ ဒူး နေရာမှာချ၍ခစား
စေ၊ ရာဇဝေလု၊ ရွှေတောင်အိန္ဒသူ၊ ပုံချီသီရိ၊ သီရိစည်သူ၊ ပုံချီဇေယကျော်တို့
ကိုကွမ်း ခွက်လက်ဘက်အိုး တတောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်းမွမ်း
ရင်း ဖျား ခွေးမ ခွေးငယ် ၅ တန်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်
ဇဝါ
ရွက် ၅ သမ္ဘရာဒွန်ရက် ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါးကာ ရွှေပြိန်း ၊ နင်နှင်း သိပ်
အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ က တောင်ရွှေရေး စာမရိရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်
ကြိုး
အနား သံငှံ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ဝတ်သက္ကလပ်ရွှေကြယ်တပိ၊
စီး နှီး သက္ကဒါန်သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ ပေါင်း
ပန်း ၆၊ တမာရွက် ထောင် ၆၊ မိုင်း လုံး ဝတ်လုံ၊ စလွယ်ဖြွယ်၊ ရွှေနား ထောင်း
အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ရွှေဂူမင်းသား အချိရွှေ တောင်လှထင်ကိုမြင်း ကကိုင်း ညောင်
ရွက် ၅၊ သမ္ဘရာဒွန်ရက် ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ထာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊
နင်း နှင်း သိပ်အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ က တောင်ရွှေရေး စာမရိ
ရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငှံ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်
သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တစ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်သနား တော်မှုသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲ
ရေး၍သွင်း ၊ မိုး မိတ်မင်း ဝန်ရာဇမိတ်ကျော်ထင်ကို ၄၀ တော်ဗလရာဇာသွေး
သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက်နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း
သွင်း ၊ ဒူး နေရာ၌ ချ၍ခစား စေ၊ ရာဇမိတ်ကျော်ထင်ကိုကွမ်း ခွက် လ
ဘက်အိုး တတောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်းဖျား

ရွေး မရွေး ငယ် ၅ တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ရွေး မသံပတ် ၅ တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၅ သံပရ ၁ ခွန့်ရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိဝ်အိမ် ဖြောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ ကတောင် ရွှေ ရေး စာမရိရှုဝ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိဝ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလဝ် ကြိုး ရွှေကြယ်တဝ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်သက္ကလဝ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ ဆင့်၊ ယီး နီဆဝ် စွယ်ထွတ် ၁၊ ပေါင်း ပန်း ဖ၊ တမာရွက် ထောင်ဖ၊ မိုင်း လုံး ဝတ်လုံ၊ စလွယ်ဖ သွယ်၊ ရွှေနား တောင်း အနား ဆူး ၂ ထပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ။

22 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာသူ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ တင်မောင်ကြည် ပုရပိုက်)

ကန္တမင်း သမီး အိမ်ဟောင်း နှမ်း ယိုယွမ်း သည်မှာ ကောင်း မွန်ခိုင်ခန့်အောင် အသစ်ဆောက်လုပ်စေ။

23 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နှံ၁း ခံ ဇေယသိဒ်သူတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စော်ဘွား မြို့စား တို့ကကန်တော့ဆက်လက် ဆောင် တော်မြင်း များ ကိုမဟာမင်း လှတစ်ကြောသည်တွင်ကျိုင်း တောင်၊ တောင်ပိုင်မြို့များ ကမြင်း ကိုမဆက်မသွင်း၊ အဝေး ရောက်စာရေး ငပို ၊ ငအုတို့စား ယူသည် စစ်ချက်ထွက်ချက်ကိုဆက်သွင်း လျှောက်ထား သည့်အတိုင်း ငပို၊ ငအုတို့သည်အရာအထူး နှင့်ခန့် တော်မူသူဖြစ်လျက် ရာဇဝတ် တော်ကိုမ ထောက်ပြုကျင့်သူ များ ဖြစ်သည်၊ ငပို၊ ငအုတို့ကိုအဝေး ရောက် စာရေး အရာတနှုတ်၊ ဘွဲ့အမည်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ကိုသိမ်း ရှိသွင်း ၊ ငပို၊ ငအု၊ ငအုန်း တို့စား ယူသည့်မြင်း ငွေများ ကိုလည်း မဟာမင်း လှကတောင်း ရှိသွင်း စေ၊ စော်ဘွား မြို့စား တို့က မဆက်ကျန်ကန် တော့လက် ဆောင်မြင်း များ ကိုလည်း မဟာမင်း လှကတောင်း ရှိဆက်သွင်း စေ။

24 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၁ရက် နေ့နားခံ စမြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

စည်သူ နော်ရထာ၊ ရွှေတောင် နော်ရထာတို့ကို ဝန်ကြီး ခန့်၊ အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်မှာ ဝန်ကြီးသီရိမဟာသီဟသူ၊ မဟာသီဟသူရတို့နည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊ လက်ဝဲရာဇသူ၊ ငပြေတို့ကို ဝန် ထောက်ခန့်၊ ဝန် ထောက် နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ၊ နေမျိုး သီရိ ကျော်ထွာ၊ ကျော်ထင် နော်ရထာတို့နည်း စီးနင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ။

25 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ပြန်။

(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ရခိုင်(အ)ရေး အကြောင်း မှာဒလက်ကြောင်း မအီကြောင်း မော်တင် ကြောင်း တပ်များ အရောက်စုံညီလျှင်အလွယ်တကူအရေး တော်ကုန်တွင်ရမည်ဖြစ် လျှက်မင်း လှစည်သူအစည်း အကြပ်အဆင့်အဆိုပေါ့လျော့သော ကြောင့်အဆိုက်အရောက် မစုံမညီ၊ လရက်ရှည်ကြာ ရှိရသည်ဖြစ်သည်၊ မင်း လှစည်သူကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်ကိုပြည်မြို့ကရပ်နေစေ၍ ရခိုင်အရေး တော် နှင့်မြစ်ငိုး မြစ်စဉ် ပေါ်ရှိသည့်သူခိုး ထား ပြတို့ကိုရှင်း လင်း အောင်စီရင်စီး ကြပ်ထမ်း ရွက်စေ အိမ်ရှေ့မင်း အမိန့်တော်အတိုင်း မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင် ကိုခန့်ထား၍မင်း လှစည်သူကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေမည်ဆက်သွင်းသည် မှာသင့်ပြီ၊ ဗင်္ဂလား စစ်သူကြီး ကုမ္မဏီကသနား တော်ခံ စေလွှတ်၍ ရန်ကုန်မြို့ဆိပ် တော်သို့ရောက်သူဇံ ကောနီနှင့်လက်ဆောင် တော်၊သီဟိုဠ်စစ်သူကြီး က စေ၍ ရောက် သူရဟန်း သာမဏေအမတ်တို့ကိုတံသာဝတီမြို့ဝန်တ လှတက်လူသူအ ကြွေး အမွေး ကောင်း မွန် အောင်ခန့်ထား ပေး အပ်ပြီး လျှင်အခွန်ဝန်သီရိ ဇေတရပ် ကျော်ကြပ်မ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လာ စေ၊ စာ ပေကျမ်း ဂန်အတွက်များ နှင့်တရား စကား ပြောဆိုရန်ရှိသည်များ ကို နေရာငါး သွယ် နေမှူး တော်မတ် တော်တို့ကို နေ့စဉ်အတွင်း တော်သို့ဝင်၍စည်း ဝေး တိုင်ပင် ပြောဆို ဦး စေ။

26 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခ ဇေယသိဒ်သူတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ တင်မောင်ကြည် ပုရပိုက်)

ရန်လွှင့်လှေ တော်ရေ မလုံသည်ကိုကုန်း သို့တင်၍ ထေး လုပ်စေ၊ မင်း တုန်း မင်း ဝန်ရှိလှရှိ ခေါင်တဆက်သည့် ဘောင်ကိုနန်း တော် မြောက် ထောင့်မှာတင်၍ ထေး လုပ်စေ၊ မိုး မိတ်မင်း အတွင်း ဝန်စည်သူရာဇာ၊ သီရိ ကျော်ထင်တို့ကို ၄၀ တော် ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ဘွယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဒူး နေရာမှာလည်း ချ၍ခစား စေ၊ စည်သူရာ ဇာ၊ သီရိ ကျော်ထင်တို့ကိုတွမ်း ခွက်၊ လက်တက်အိုး ၊ တ ကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ ထား အ ဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေးမ၊ ခွေး ငယ် ၅တန့် ရွှေသား ကျောက် အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါမွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ် ၅တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ် ပါမြင်း ထကိုင်း ညောင်ရွက် ၅သမ္ဘရာ ခွန်ရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး တာ ရွှေဇာဝိပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိဝ်၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်တွင်းငွေဇာဝါ၊ တ တောင် ရွှေ ရေး ဇာမရိုဂုဝ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကာက်ထိဝ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်တွင်း၊ သက္ကလတ် ရွှေကြိုး၊ ရွှေကြယ်တဝ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်သက္ကလဝ် တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်ဖွယ်ထွတ်ာ၊ ပေါင်း ပန်း ၆၊ တမာရွက် ထောင်၆၊ မိုင်း လုံဝတ်လုံ၊ စလွယ်ဖြွယ်၊ ရွှေနား တောင်း အနား ဆူး ၂ထဝ် သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

27 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုပြာသိုလဆန်း ၁၄ရက် နေ့နံး ခ စ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သူ ထေသန)

ဝန်ထောက် ရွှေတောင်နော်ရထာကို မိုးတောင်း မင်းယား ဝန်ခန့်။

28 December 1811

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၅ ရက်နေ့ နား ခံ ကျော်ထင်ရာ ဇလွှတ်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုံရှိ ရွှေတောင် ကျော်ကို ကျော်စည်တိုက်ဝန်အရာက နှုတ်၊ အာကာ ကျော်စွာကို ကျော်စည်တိုက်ဝန်ခန့်၊ မဏ္ဍရာကိုး ထုပ်ကိုး ဆည်ကိုလည်း ဥဒိန် ရွှေတောင်နှင့် ဆက်၍စီရင်စေ၊ မဏ္ဍရာမြို့ ကျေးရွာများ သို့လာ ရောက်တိုက်ခိုက်သည့်သူခိုး ဓား ပြတို့ကိုလည်း ကျော်စည်တိုက်ဝန်မဏ္ဍရာဆည်ဝန်တို့က တွေ့မိ အောင်လိုက်လံဖမ်း ဆီး စေ၊ ရွှေပြည် သေနတ်သား တို့ကိုချပေး သည့်လယ် မြေမှာလူရှိနှင့်တိုင်း ၍ မြေအ မတ်၊ မြေစွန်း ဝန်ကချပေး စေ၊ လူရှိကပိုသည့် မြေကို မြေစွန်း ဝန်ကသိမ်း ၍ ချတင်လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ၊ မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်ကရနိုင်အရေး တော် ရှိရာမင်း ရွာစား ၊ ရွှေတောင်ရန်(မိတ်)ကျော်၊ ဒိုင်း ဝန်သာရသူ၊ သာရ ကျော်ခေါင်၊ စည်သူ ဇေယျ ကျော်တို့ကို ခေါ်သွား ထမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး ထင်ချက်အတိုင်း ခေါ်သွား ထမ်း ရွက် စေ။

29 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၁ရက် နေ့နား ခ ဇေယသိန်သူ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆရာတော်တို့ကသွင်းသည့်စာတွင်ပါဠိတော်ကိုအနိုင်ပြု၍သွင်းချက်ပါသည်။ ပါဠိ အဋ္ဌကထာကိုလည်း ဗုဒ္ဓဃောသရေးသည့်စာဖြစ်ကြောင်းကိုအစဉ်အဆက်စွဲလမ်း မှတ်သား ပြောဆိုကြသည်။ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ်တိစာတွင်ဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓဃောသသည်ငါ့ဆရာငါကဲ့သို့တတ်ပါမည်လောဘုရားလည်း ငါကဲ့သို့တတ်ပါမည်လောအကြံဖြစ်ကြောင်းကိုဆရာသိသောကြောင့်ဗုဒ္ဓဃောသကိုဆရာကပြဖွဲ့ဒဏ်ပေး၍သီဟိုဠ်မှာပိဋကတ်ကိုတူးယူစေသည်တွင်သီဟိုဠ်ဘာသာပေများကိုအကုန်မီးပုံဇော်၍ဗုဒ္ဓဃောသ ရေးသားပြုစုသည့်ပိဋကတ်ကိုသာထားကြောင်းနှင့်ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဃောသသည် လူကိုထား၍သကြားဖြဖွားမှတ်ဖော်လည်း မကြဘူး မကြံအပ်သည့်အရာကိုမာန်မာနထောင်လွှားသဖြင့်မှား ဃောအကြံကိုကြံသည်ဟုဆိုသည်ကို ဖောက်လျှင်ဘုရားဟော်တော်မူသည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓဃောသထား မည်မတုတ်။ အမှန်အကန်ရေးသားသည်မယူသင့်။ ဗုဒ္ဓဃောသအထင်အယူအလျောက်ရေးသားထားသည်သာယူရန်ရှိသည်။ သည်အကြောင်းကိုခြားနားသိသာအောင်ဆရာတော်တို့ကစာသွင်းစေဦး။

30 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှုး တွင်ပြန်။

(ရွှေးဟောင်းသုတေသန၊ မျိုးကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ရွှေဘုံ ရွှေနန်း မြို့ပြကျုံး မြောင်း တန်ဆောင်း ပြအိုး တည်လုပ်သမျှသည်ပြည်သူတို့ ဝန်ဖြစ်၍ စော်ဘွား မြို့စား တို့ဘွား စား နက်မြို့ရွာတိုက်စုမြို့စုမြို့ရွာများ ကို ခန့်ထား လုပ်ဆောင် စေရမည်ဖြစ်သည်၊ ပြည်သူပြည်သားတို့ကို ထောက်တော်မူ၍ ငွေတော်ထုတ်ပေး လုပ်ဆောင်စေသော်လည်း မည်သည့်အဆောင်မည်သည့်လုပ်စုမှာ မည်မျှကုန်ရန်သင့်သည်၊ မည်သည့်မြို့ရွာကလုပ်စုဂျများ ကိုအင်း စာရင်း
သချာ အောင်မှတ်သား ရှိစေသင့်သည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုအိမ်နှင့်ညှိနှိုင်း 1783
တွက်ချက်၍ မြေဖွန်း ဝန်ကစာရင်း ဆက်စေ၊ အလှူတော်သဇင်ထီး တံခွန်များ ကို စန္ဒမုနိဘုရား ၊ ဝုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ စက်တော်ရာဘုရား မဟာ ဗောဓိပင်၂ပင်များ မှာထီး ၁၊ တံခွန်၁စီလှူစေ။

31 December 1811

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၃ရက်နေ့နား ခံ ဇေယသိင်္ခသူ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒိုင်း ဝန်သာရသူ ကရိုင်အရေး တော်ရှိရာ မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်နှင့်
လိုက်ထမ်း ရပါမည်ကွင်း သင်း တိုက်နွှစ်း ကိုင်ရွာ နေ ဆွေသား မျိုး သား လူ
ဥ ဝကိုထား ကူလှိုကမ်း ခေါ်သွား ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခေါ်သွား ထမ်း ရွက်စေ၊ အမှုတော် တောင်း ရာ
လိုက်ထမ်း သည့်အနိုက်လူ ဥဝသား တို့နှင့်အတူ နေ မိဘသား မယား တို့ကို မြို့ရွာ သူကြီး
တို့က မင်း မှုမင်း ခင်း စရိတ် ကြေး ငွေမ တောင်း မခံငြိမ်ဝပ်စွာ နေထိုင်စေ။

1 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မှူး
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

သီဟရဋ္ဌမိတ်ကို မြေဖွန်း စာရေး အရာကနှုတ်၊ အစား တော်သင့်သူကို မြေဖွန်း ဝန်ကခန့်ထား ရေး မှတ်စေ၊ မိုး နဲမြို့စား သီရိမလ္လာမ ဟောကအာဘမိုး နဲ စော်ဘွား ရှိစဉ်မကန် တော့ကျန်သည့်နှစ်ကကန် တော့လက် ဆောင်ကို ပေး ရမည်လွှတ် တော်က တောင်း ၍အဘ သေလျှင်မြို့စား အသနား တော်ခံရ ကြောင်း နှင့်အိမ် ရှေ့မင်း မှာ လျှောက်ထား လွှတ်ငြိမ်း ရသည်၊ ယခုဆင်မင်း ဝန်ကကန် တော့ကျန် ထွက် ပေး ရမည်ချုပ် တောင်း ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ စော်ဘွား သေ၍ရှိခိုး ပြီး သည်ကန် တော့ကျန်ထွက်ဆို၍ မတောင်း စေနှင့်လွှတ်ငြိမ်း စေ။

2 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၅ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာ ဇသူထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြောင်လှမြို့စား က မြောင်လှမြို့နယ်အတွင်း အပေါ်ဝန်အကောက်အစား တရား ထွမ်းဘိုး ရှိသည်များ ကိုမြို့အုပ်မြို့ကိုင်ခန့်ထား သူတို့မစီရင်ရ၊ လင်း ဇင်း သေနတ် အစုသား သံရွာ သွေး သောက်ကြီး ငတာနွဲ့ ကွေ့ သေနတ်အစုသား ပဲခင်း ရွာ သွေး သောက်ကြီး ငဝင်း၊ မြို့သူကြီး ငချွေး ၊ တပ်ဒိုင်း အစုသား ဒိုင်း ခေါင်း ငအောင် မြတ်သာ၊ ငလှိုင်း ၊ အစု ရေး ငသာထွန်း ဖြူ၊ သရက်မင်း ထမ်း ငကင်း တို့အ တင်း လုယူစီရင်ပြီး လျှင်ရယူသည့်ထွမ်းဘိုး များ ကို(သက္ကရာဇ်၁၁)၇၁ခုနှစ် 1809
ကသည်ယခုတိုင်မပေး စား ယူနေပါသည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၇၂ခု ရေခွန်စပါး 1810
ကိုလည်း မြေစွန်း ဝန် မြေစွန်း စာ ရေး တို့က ပေး သွင်း မြဲစပါး ၂၂၀ဝ်သင့် သည်ကို ၁၃၀ဝ်သာရပါသည်၊ ကျန် ရေခွန်စပါး ၉၀ဝ်နှင့်(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ခု 1811
ရေခွန်စပါး ထွမ်းဘိုး ဘဏ္ဍာများ ကို ကျောက်ဆည်ဝန် ကျော်ထင်ရန္တမိတ်က ရေး စစ်သိမ်း ခံပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ မြောင်လှမြို့ မှာ ကျောက်ဆည်ဝန် ကျော်ထင်ရန္တမိတ်ကိုအပ်၍ထိန်း သိမ်း စီရင် စေ၊ ထွမ်းဘိုး မြောင်လှမြို့စား နှင့်ဆိုင်သင့်သည်များ ကိုလည်း ကျောက်ဆည်ဝန် ကျော်ထင်ရန္တမိတ် တစစ် ကြော တောင်း ခံပေး စေ၊ ရေခွန်လယ်ပယ်မှာ မြေစွန်း ဝန်နှင့်ဖြစ် သည်၊ မြေစွန်း ဝန်က ပြေ အောင် ရေး စစ်သိမ်း ခံပေး စေ။

3 January 1812

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၆ရက် နေ့နားခံ ဇေယသိင်္ခသူ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ဘက်ကိုး ခရိုင်အတွင်း အိမ်ရှေ့ထမ်း အစုအငန်း သား တို့ကို ချပေး သည့် လယ်မြေများ ကသွင်း စုသင့်ရေခွန်စပါး ကို မြေစွန်း ဝန်က ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ အိမ်ရှေ့မင်း ကျီမှာသွင်း စေ၊ အရှေ့ကို တောင်ငိုး ၊ တောင်ကိုမြစ်ငယ်၊ အနောက် ကို ဧရာဝတီမြစ်၊ မြောက်ကို မတ္တရာမြစ်နယ်ထက်မှတ်သည့်အတွင်း လယ်မြေများသည် လယ်တော်မြေတော်ချည်း ဖြစ်သည်၊ နယ်လေး ရပ်အတွင်း လယ်မြေဝယ် ပေါင်း မည် မှုရှိသည်လယ် တော်မြေ တော်အနက်အရပ်ရပ်လုပ် ဆောင်သ မှုလယ် ပယ်မည် မှုဖြစ်သည် များ ကိုသိ တော်မူသာ အောင် မြေတိုင် အမတ်နှင့်အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်တို့ ကို သေချာ ဖွန်အင်န် အောင်တိုင်း တာ စေ၊ တိုင်း တာ မှတ်သား ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊ ရနိုင်အရေး တော်ရှိရာမင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်ကိုစစ်သူကြီး အရာနှင့်ခန့် ထား သည်ဖြစ်သည်၊ ဗိုလ်မှူး တို့နည်း ရွှေချထီး ဆောင်း စေ၊ အလှူတော်သ ဇင်ထီး တံခွန်များ ကိုစန္ဒမုနိဘုရား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ စက်တော်ရာဘုရား ၊ ဆင်ကြီး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေစကား ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ၊ ဂူကြီး ဘုရား ၊ မတာမုနိဘုရား ၊ အောင် မြေလောကဘုရား ၊ ဆီဟ တောထုရား ၊ ရွှေတန့်တစ်ဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိ ပင်၂ များ မှာထီး တံခွန်ာစီလှူစေ။

4 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်း လှစည်သူက ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်လာလူတို့ကို စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကို ဆက်သွင်း သည့်မှာ ရခိုင်အရေး တော်ကုန်တွင်ပြီး ပြေပြီး ဖြစ်သည်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်က နေဘက်ခန့်ထား သည့်မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်တို့ကို မချီမသွား စေနှင့်၊ ပုဂံ အောက်မြို့ရွာ များ တွင်သူခိုး ထား ပြရှိသည်များ ကိုမင်း လှစည်သူ ကနိုင်နင်း အောင်ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ မြို့ထိန်း မြို့အုပ်ဖြစ်လျက်အမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး မထမ်း ၊ သူခိုး ထား ပြတို့ကို မဘမ်း မဆီး နေသူတို့ကိုလည်း မင်း လှစည်သူက စီရင်စေ၊ မုတ္တမမြို့ဝန်ကဘမ်း ဆီး ပို့ဆက်သည့်ခွန်အပ်ခွန်ရှင်တို့ စစ်မေး ထွက်ချက်ကို ထောက်၍ မုတ္တမမြို့ဝန်သို့ တော်သင့်အောင်မှာထား ပြီး လွှင် လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေမည် ဒဝယ်ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ၊ မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး မဟာသူ ရတို့သို့လည်း မုတ္တမမြို့က ရောက်ရင်း စစ်ချက်နှင့်တကွ ပို့အပ်ပြန်ဆိုမှာထား မည်ဆက် သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နှစ်သစ်တက်အ မြောက်သံ ပေး တောက်သစ်ထမင်း စား သကဏ္ဍနက်ပူ ဇော်များ ကိုနှစ်စဉ်ခန့်ထား စီရင်မြဲအတိုင်း ခန့်ထား စီရင်၍ မင်း ညီမင်း သား ဒုး နေရာနေမှူး တော်မတ် တော်တို့ကို နှိုး ဆော်မြဲအတိုင်း နှိုး ဆော်မည် စော်ဘွား မြို့စား တို့က နှစ်စဉ်ဆက်သမြဲနှစ်သစ်ကန် တော့လက် ဆောင် တော်ကိုလည်း နှိုး ဆော်၍ဆက်သမြဲဆက်သ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

7 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်နေငလုပ်၊ ငမှိုင်း ၊ ငထွေး ၊ ငစံတို့က ရွှေမြို့တော်၊စကိုင်း ၊ အဝ၊
တံတား ဦး ၊ ပင်း ယ ၊ မင်း ကွန်း ၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရောက် ရောင်း
ဝယ်ကြသည့်နှမ်း ၊ ပဲ၊ ရေနံ၊ ငရုပ်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း ၊ ကြံ၊ ချင်း ၊ နနွင်း ၊ ဥ
မျိုး များ ကိုငမှိုင်း ၊ ငရွှေဝတို့ကတနှစ်လျှင် ရွှေ ၃ါ၂ ၅ိသာဆက်သွင်း ပါသည်၊ ရွှေ
ရ၅ိတိုး ၍ ငလုပ်တနှမ်း ၊ ပဲ၊ ရေနံအခွန် တော် ရွှေ ၃ါ၄ ၀ိ၊ ငမှိုင်း ၊ ငထွေး ၊
ငစံတို့ကငရုပ်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း ၊ ကြံ၊ ချင်း ၊ နနွင်း ဥမျိုး အခွန် တော် ရွှေ ၆ ၀ိ
၂စု ရွှေ ၂ါမဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရောင်း ဝယ် ကောက်ခံဆက်သွင်း
ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်၊စကိုင်း ၊
အဝ၊ တံတား ဦး ၊ ပင်း ယ၊ မင်း ကွန်း ၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရောက်
ရောင်း ဝယ်ကြသည့်နှမ်း ၊ ပဲ၊ ရေနံ၊ ငရုပ်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း ၊ ကြံ၊ ချင်း ၊ န
နွင်း၊ ဥမျိုး များ ကိုငမှိုင်း ၊ ငရွှေစတို့ကအ ကောက်မခံမဆက် စေနှင့်၊ ငလုပ်၊
ငမှိုင်း ၊ ငထွေး ၊ ငစံတို့ကမဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရောင်း ဝယ်
ကောက်ခံပြီး လျှင်တနှစ်ကိုငလုပ်တနှမ်း ၊ ပဲ၊ ရေနံအခွန် တော် ရွှေ ၃ါ၄ ၀ိ၊ င
မှိုင်း ၊ ငထွေး ၊ ငစံတို့ကငရုပ်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း ၊ ကြံ၊ ချင်း ၊ နနွင်း၊ ဥမျိုး အ
ခွန် တော် ရွှေ ၆ ၀ိ၊ ၂စု ရွှေ ၂ါဆက်သွင်း စေ၊ ရွှေမြို့တော် နေငယင်း က ရွှေမြို့
တော်၊စကိုင်း ၊ အဝ၊ တံတား ဦး ၊ ပင်း ယ၊ မင်း ကွန်း ၊ ရွှေစက်တော် အောက်
ဆိုက် ရောက် ရောင်း ဝယ်ကြသည့်ဆီမှန်သမျှကိုငမင်း ကတနှစ်လျှင် ရွှေ ၂ါအသုံး တော်
ဆီ ၁၂ ပိဿာဆက်သွင်း ပါသည်၊ ရွှေ ၂ ပိဆီ ၁၀၀တိုး ၍ ၂စု ရွှေ ၂ါ၂ ၀ိဆီ ၂၂ ပိဿာဆက်သွင်း
ပါမည်၊ မဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရောင်း ဝယ် ကောက်ခံဆက်သွင်း ပါ
ရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်၊စကိုင်း ၊ အ
ဝ၊ တံတား ဦး ၊ ပင်း ယ၊ မင်း ကွန်း ၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရောက်
ရောင်း ဝယ်ကြသည့်ဆီမှန်သမျှကိုငမင်း ကမ ကောက်မခံမဆက် စေနှင့်၊ငယင်း က
မဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရောင်း ဝယ် ကောက်ခံပြီး လျှင်တနှစ်ကို ရွှေ
၂၂ ၀ိအသုံး တော်ဆီ ၂၂ ပိဿာဆက်သွင်း စေ၊ ရွှေမြို့တော် ညောင်ပင် ဈေး နေငရွှေ
မင်း ၊ ငအောင်မင်း ၊ ငရွှေလု၊ ငရွှန်း တို့က ရွှေမြို့တော်၊စကိုင်း ၊ အဝ၊ တံတား
ဦး ၊ ပင်း ယ၊ မင်း ကွန်း ၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရောက် ရောင်း ဝယ်ကြ

သည့်ထန်းလျက်၊ အစ်၊ ခွက်၊ ဓါ၊ လဲ၊ ဆူး ပန်း များ ကို င ရွှေမင်း ၊ င အောင်မင်း ၊ င ရွှေလှ၊ င ရွှန်း တို့က မဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍ တဝတည်း ရောင်း ဝယ်ကောက်ခံပြီး လျှင်ထန်းလျက်အခွန် တော် င ရွှန်း က ငွေ ၂ ကျပ် အစ်၊ ခွက်၊ ဓါ၊ လဲ၊ ဆူး ပန်း အခွန်တော်၊ င ရွှေမင်း ၊ င အောင်မင်း ၊ င ရွှေလှတို့က ငွေ ကျပ်၊ ၂ စု ငွေ ၃ ဝ ဆက်သွင်း စေ။

8 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁ ဝ ရက် နေ့ နားခံ ကျော်ထင်ရာဇာသူတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ပုခန်းကြီးမြို့ဈေး ရွာနေ ရွှေဝူမင်းသား ထမ်း ငထွန်းဝ၊ ငရွှေသာတို့က ကျွန်တော်မျိုး ကုန်သွား လှေ ၅ဝ ကိုစီး ပွါးတော်မြစ် မြေး တော်ဘဏ္ဍာစိုး နရာ သီဟအအုပ်ကိုခံ၍ ပုဂံမင်းထမ်း လှေအုပ်ငပို၊ ငခွေး တို့နည်း တင်း ခွန်တော် ကင်း ကြေးငွေ စစ်ဝတ်ရေး စား ပန္နာလက်ဆောင်မ ကောက်မခံစေရ လှေ တော်များ နည်း ထား လှံ့ သေနတ်တင် ဆောင်သွား လာ၍ တနှစ်ကို လှေကြီး ၃ဝ ကထန်း လျက် ၃၆ဝဝဝ နွေထိုး လှေငယ် ၂ဝ ကထန်း လျက် ၁၂ဝဝဝ ၂ စုထန်း လျက် ၄ဝဝဝဝ ပုထိုး တော်ကြီး ထန်း လျက်တိုက်မှာ ဆက်သွင်း ရပါမည့်အကြောင်း နှင့် ဗွိုဆုံး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း နာရာသီဟအအုပ်ကိုခံ၍ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်စေ၊ မြစ်စဉ်ကင်း တော်များ ကကင်း ခွန် ကြေး ငွေစစ်ဝတ်ရေး စား ပန္နာလက်ဆောင်မ တောင်း မခံစေနှင့်၊ ငထွန်း ဝ၊ ငရွှေသာတို့ကလည်း တနှစ် လျှင်ထန်း လျက်အချိန် ၄ဝဝဝဝ မင်း ကွန်း ပုထိုး တော်ကြီး ထန်း လျက်တိုက်မှာ ဆက် သွင်း စေ၊ မင်း ငယ် ကျော်ထင်အတိုင်ငမြတ်စံ၊ ငမြတ်ရာတို့ဗွိုဆုံး သံ တော်ဦး တင် ချက်အတိုင်း ဆန်၊ စပါး ၊ ဆား ၊ ငါး ၊ ငါး ပိ တော်သင့်ရာကုန်များ ကို လှေ ၁၄ဝ နှင့်ဝယ်ယူပြီး လျှင် လှေ တော်များ နည်း သေနတ်ထား လှံတင် ဆောင်၍ စုန်ဆန် သွား လာ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်စေ၊ ဆန်၊ စပါး ၊ ဆား ၊ ငါး ၊ ငါး ပိ ကုန်ထုတ်ယူသည်ကိုမြို့ရွာများ ကမဆီး မတား စေနှင့်၊ အရပ်ရပ်ကင်း တော်များ ကလည်း ကင်း ခွန် ကြေး ငွေပန္နာလက်ဆောင်စစ်ဝတ်ရေး စား မ တောင်း မ
ခံ စေနှင့်၊ မင်း ငယ် ကျော်ထင်အအုပ်ကိုခံပြီး လျှင် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ် 1783
တမ်း ထွက်အတိုင်း ကင်း ခွန် ကြေး ငွေကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆိုင်ရာ ချေ ပေး စေ၊ ငမြတ်စံ၊ ငမြတ်ရာတို့ကလည်း တနှစ်ကို ရွှေဒါစပါး ၅ဝဝဝ်ဆက် စေ။

11 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နံနက် ခကျော်ထင် ရာဇသူကွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မဟာမင်းလှကတောင်အင်း၊ အင်းမတော်မှာအင်းတိုင်သမန္တရာဇာဆက်
သွင်းသည့် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်းနှင့်ရှိပါသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) 1783
၄၅ ခုစစ်တမ်းထွက်ပြင်နယ်လေးရပ်အဝင်မှုရင်းကောက်ကြီးအစွတ်အခြောက် 1783
များကိုရေခွန်သိမ်းခံ၍တနှစ်လျှင်ငွေ ၁၀ ဝီဆက်သွင်းပါရမည့်အကြောင်းနှင့်
ဖွဲ့ခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း အင်းတိုင်သမန္တရာဇာဆက်သွင်းသည့် (သက္ကရာဇ်
၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်းထွက်တောင်အင်း အင်းမတော်ပြင်နယ်လေးရပ် 1783
အတွင်းမှုရင်းကောက်ကြီးအစွတ်အခြောက်များကိုမဟာမင်းလှကရေးစစ်
သိမ်းခံ၍တနှစ်လျှင်ငွေ ၁၀ ဝီဆက်သွင်းစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်နေ့နား ခဲဇေယသိင်္ခသူ 12 January 1812
တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မိုး ကောင်း မင်း သား က တောင်ပြုံး ကြီး နယ်တွင်အ ရွှေကို ရွှေတ ချောင်း မြောင်း ဒလမြို့စား မြေ၊ တောင်ကိုသလွှင်ဖြူအစုသား တို့ မြေ၊ အနောက်ကို ကြိညှပ်မင်း သမီး မြေ၊ မြောက်ကိုကွပ်ရွာမင်း သမီး ကိုသနား တော် ခေါင်းကာ၊ တငါသင်း ဘောကကာ၊ပွဲတိုင်း ခေါင်း ဒိုင်း ဖြည့်ကသည်း၊ ရွှေဝင်း ဒိုင်း ဖြည့် ကသည်း၊ ရွှေဝင်း ဇောင်း က လေ ဒိုင်း အစုသား တို့ကို ပေး ချသနား တော်မူပါသည်၊ ၎င်း အစုသား ကသည်း တို့အစုပျက်၍ ရှိပါသည်၊ အမိ ဝေသာလီမင်း သမီး နှင့်ပါလူ ကြေး ကျွန်တို့မှာလည်း လုပ်စား ရန် မြေမရှိပါ၊ လုပ်စား နေထိုင်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှုံး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မြေတိုင် အမတ် မြေစွန်း ဝန်တို့ကတိုင်း တာချ ပေး ၍လုပ်စား နေထိုင် စေ၊ ကျိုင်း တောင် စော်ဘွား ငခွန်ဖြူမြို့စား တပ် ပေါင်း စား အရာနှင့်အမှု တော်ကိုကြိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်သည်၊ အရည်အ ချောက် စော်ဘွား အ ဆောင်အရွက်နှင့်သနား တော်ခံ စေ၍ စော်ဘွား ခန့် တော်မူလျှင်လံဦး ကင်း ဝမြို့ရွာမှာ ချီတက်ဆိုက် ရောက်သမျှဗိုလ် စုတပ်ကို ထောက်ခံမစထမ်း ရွက်သည်၊ သံလွင်နား ထား ၁၄ရမ်မှစ၍ကင်း အစောင့်အ နေခန့် ထား ရန်ရှိသည်မျှား မှာလည်း မလစ်မလပ် စေရ၊ ရာဇာဝတ် တော် ရေး ပြေကုန်လုံခြုံ အောင်ထိန်းသိမ်း စောင့် နေကြိုး ပမ်းထမ်း ရွက်သည်၊သိကြား နတ်ဆက်သသည့်ထူးမြတ် သောလက်နက်စကြာလှံ တော်ကိုလည်း အထိုက်အ ချောက်သဘင်ကြီး စွာနှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်လူဆက်သသည်၊ သူ ကောင်း ပြု တော်မူသည်နှင့်အညီကြိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်သည်၊ (ရွှေသို့လည်း အမှု တော်ကိုကြိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်မည့်) သူ မင်ဖြစ်သည်၊ အ ရောင်အဝါ တော်ကို ထောက်၍သိန္ဓီ စော်ဘွား နည်း နေရာအစီး အနင်း အ ဆောင်အရွက်သနား တော်မြတ်ခံ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ကျိုင်း တောင် စော်ဘွား ကိုထီး ဖြူရွှေ ညောင်ရွက်၃ဆင့် ထီး ချက်ထီး ထွတ် ရွှေထည့် အမိုး ၅ ရွှေပိန်း သံလျက် အိမ်ဖြူ သံပတ်ရတန့် ပတ္တမြား ၈ အရိုး ရွှေထွတ် ရင်း ဖျား ပတ္တမြား တရစ်စီ ရွှေသား ခြေနင်း သား မြီး ယပ်အရိုး ရွှေထည့် ရင်း ဖျား ကျောက်တရစ်စီ သင်း ကျစ် ရွှေသား ကွမ်း ခွက် ၁၂ရာသီပတ္တမြား ၃ရစ်စီ လဘက်အိုး တ ကောင်း ပိတ်အနား အထွတ်ပတ္တမြား ၇ရစ်စီ ကွမ်းလပ် ၃မြွှာအနား ပတ္တမြား ၃ရစ်စီ ကြုတ်ခွက်အစုံ ရွှေ ဆေး အင် စလွယ် ၁၅သွယ်

ရှမ်း စောင်းအဖြူ မြစ်ညွန့် ပြစ်ချမ်း ငွေပန်း ၁၅ ကမာလွက်ထောင် ၁၅ ငွေနား ထောင်းမီးတွင်း ကန်တော့ခံ ကတိပါ ဝတ်လုံဘဲရုံ ၂ ဆင့်တပ် ဆားမုံးကြီး ဆင် ငွေခြည်စုံ အိမ်ဖြူသကာလပ် အင်္ဂနီသွတ် စိုက်ဆံပ်ထား လိုက် အလုံး ငွေကွပ် အိမ်ဖြူဖဲစင်း မြင်းတကိုင်း ညောင်ရွက်၉ (သံပရာခွံရုပ် ဘောက်တတောင်ဆွဲ ဆက်ပါး ကါ) ငွေဇာဝါပိန်း နင်း နှင်း သိပ်အိမ် မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ ကတောင်ငွေဗန်း မြင်းကြီး ကတိပါ ငွေကြယ်တပ် စီး နှီး တင်ရမ်း ကတိပါစက်ရွှန်း ၃ ဆင့် ဆင်ပေါင်း ဝန်း ကခွက်ငွေတစု အနီ ၂ စု တိုင်ထုပ်ပျောက်ငွေပိန်း (အုံး နီ ယစ်နီ ချင်ပိတ်ငွေ ၂ စု အထွက် ငွေပိန်း) အလံကျည် လှံကျည် ရင်းဖျား ငွေဒိ ကတောင်ငွေရေး ရဲတခွက် ငွေ ၂ စု အနီတစု တိုင်ငွေပိန်း ကာတောင်ငွေရေး အလံကျည် လှံကျည် ရင်းဖျား ငွေဒိ စည်နီရ စည်ပုတ် ၁ ပုံ့သာ ၁ လင်းကွင်း ၁ ငွေနှဲကြီး ၁ ငွေနှဲငယ် ၂ ငွေခရာ ၂ ငွေတပုံး ၁ ထောင်ထီးအလယ်သံ့ငုံ့လွှတ်ငွေထည့် ဆင်ပေါက်၃ ဆင်မာ အိမ်တော် ဟော် အဆောင်မ ဆောင်ဦး လယ်ပေါ် အနီသုတ် အမုံးဖြူ မြတင်း ငွေချ လက်ဝဲဆောင် လက်ယာဆောင် နောက်၃ ဆောင် စကြော ၂ တွင် ချင်ပိတ် အမှုမ်း လည်ဖြောက် အနီသုတ် ဟော် ပလ္လင်အရပ် ၅ အချင်း ၄ ငွေ ၂ စု အနီ ၁ စုသနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး၍သွင်း ၊ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်အိမ်သို့ညအချိန်သူခိုး တက်ရောက်ခိုး ယူသည့် အမှုမှာအရပ်နေသူတို့မကူမညီမဘမ်း မဆီး သောကြောင့်သူခိုး ကိုမမိလွတ်ရသည် ဖြစ်သည်၊ ခိုး ယူရာပါသမျှကိုဥစ္စာရှင်အမှန်ကိုဆိုစေ၊ ဆိုဝံ့သမျှဥစ္စာရပ်ကိုသွေး ကြီး သွေး ဆော်အရပ်သား တစုတို့ကလျော်စေ၊ သေနတ်ကင်း အစောင့်အနေလူ တို့ကိုငါး ချက်စ်ရိုက်၊ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်မှာလည်း မှူး မတ်ဖြစ်လျက်သူခိုး ၁၀ ကျော် အိမ်သို့တက်ရောက်သည်ကိုမမိအောင်မဘမ်း မဆီး နိုင်ဖြစ်သည်၊ တိုက်ဝန်အရာကနှုတ်၊ တိုက်ဝန်အဆောင်အရွက် စောင်း ဝတ်လုံစလွယ် များကိုသိမ်း ၊ တိုက်စာရေးအရာနှင့်သာထမ်းရွက်စေ၊ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်အရာကိုလည်း တော်သင့်သူကိုအိမ်ရွှေမင်းကရွေး၍ခန့်ထားစေ။

13 January 1812

13 January 1812

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁ရက် နေ့နဝ၁း ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ တက်ဗတို့၄၅၂၁၉)

မြို့စာရေး တို့နှင့်မြို့ဝန် နေမျိုး နန္ဒသူတို့ ပျောက်ချက်အစစ်ခံချက်များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာမြို့ဝန် နေမျိုး နန္ဒသူကိုအကျည်း ကလွှတ်၍အ ဆောင် တော်မှာမြဲစွဲထမ်း ရွက် စေ၊ နေမျိုး နန္ဒသူအစား တော်သင့်သူကိုအိမ် ရှေ့မင်း က ရွေး ၍မြို့ဝန်ခန့် စေ၊ မြို့စာရေး တို့ကို ထောင်မှာအကျည်း ထား ၊ မြို့စာရေး ခန့်ထားရန်ကိုလည်း အိမ်ရှေ့မင်း က ရွေး ၍ခန့် စေ။

14 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုး မြင်သည်တွင် မ ရေ ဘက်၍ တုံး ဘ် နေလှမ်း ရာဇ ဝတ် တော်ခံ ရသူတို့ကို ချမ်း သာ ပေး တော် မူသည်၊ မြို့ဝန်အရာ လပ်သည်မှာ လက်ယာ ရန္တာမိတ်ကို မြို့ဝန်ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေ မည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရာဇ ဝေသူ၊ နန္ဒသူရ၊ လက်ဝဲ ဝေသူတို့ကို ချမ်း သာ ပေး တော် မူသည်၊ အကျဉ်း ကလွှတ်။

15. January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာသူ ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငပေး က ရွှေဝင်း ထား စွဲကာအစုကိုရိုး ရာမှန်သည့်အတိုင်း အဘ ကောင်း ထွတ်
1783
မဏ်(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစာရင်း တော်ဆက်သွင်း၍ ဝန်း ကြီး ထမ်း ရွက်သည်၊
အဘမရှိလျှင်ငယ်ရွယ်စဉ်အစုသား ငဘား ကို ဆောင်ရွက် စေသည်နှင့်(သက္ကရာဇ်
1809
၁၁)၇၁ခုနှစ်ငဘား ကရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်၍အမိန့် တော်နှင့်ဝန်း ကြီးထမ်း
ရွက်သူငဘား သေဆုံး ရှိပါသည်၊ ဘိုး ဘွား ၇၁ကို ဝန်း ကြီး ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အ
1783
ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း
စာရင်း ပါကောင်း ထွတ်မဏ်သား ငပေး ကို ရွှေဝင်း ထား စွဲကာအဝန်း ခန့်
၍ထမ်း ရွက် စေ။

17 January 1812

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၃ခုတပို့တွဲလဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယ
ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုထိုး တော်ကြီး တောင်တွင်ဘုရားကြီးအုပ်ငသာနှောင်း တဲအိမ်မီး စွဲသည်မှာတဲရှင် ငသာနှောင်းကိုချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ ကြေး ငွေမတုန်မကျ စေနှင့်ချမ်းသာစေ၊ မီး မြင်သည်တွင်မရောက်သည့်မှူး မတ်တို့ကိုလည်း ချမ်းသာစေ။

18 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၆ရက်နေ့နားခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ လက်ယာဇေယသူကိုအမွေဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း လက်ယာဇေယသူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိ၍ သစ္စာအ မှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်တော်မူသမျှအ မှုတော်တို့ကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည့်သူဟုယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော် မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်အမွေဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ အမွေဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအ သျှင်ဓမ္မရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ဂတိသို့မလိုက်စစ်ကြောစီရင်ရ သည့်အမှုဖြစ်သည်၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ကျွန် တော်မျိုး အပေါင်း တို့တွင် သေလွန်သသူတို့မှာအမွေခံထိုက်သသူအား သား သမီး မြေး မရှိမှစစ်ကြော ရမည်၊ အရာထူး ရှိသသူတို့မှာသား ရင်း မြေး ရင်း ရှိသော်လည်း သနား တော် မူသည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ဆင်မျှား ကိုဆိုင်ရာဆက်သွင်း စေ၍သား သ မီး တို့မှာတရား အလျောက် ဝေယူကြစေ၊ သား မြေးမရှိသသူတို့မှာလည်း စင်ကြယ် အောင်စစ်ကြော၍ဆိုင်ရာတိုက်ကျသို့သွင်း စေ၊ လူစုလူအင်ရှိသသူဖြစ်လျှင်မည်သသူ သိမ်း စု၊ ယောကျ်ား ၊ မိန်း မလူ ပေါင်း မည်မျှစာရင်း ပေရင်း မှတ်သား ၍ အမွေဝန်တို့တွင်ရှိစေ၊ အမွေခံသသူတို့မှာကိုယ့်ဘို့ကိုယ့်ရာရ အောင်လျှပ်ပေါက်၍အ မွေစာရေး တို့အလျှောက်မမှတ်မသား မစစ်မကြောစေနှင့်၊ စစ်ကြောစီရင် ရန်ရှိသည်ကိုဂတိသို့မလိုက်မှန်တန် အောင်စီရင်။

25 January 1812

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခမင်း ထင်ရာဇာသူ တွင်မြန်။

(သုရိယ၊ တွဲ ၁၄ မှတ် ၀၊ အောက်တိုဘာ ၁၉၃၀၊ မျက် ၂၂၊ နန်း သုံး ဝေါဟာရ၊ ၁၉၇၅၊ ၁၁၇ - ၁၈)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရားအ
မိန့်တော်ရှိသည်၊ ဘယနန်သူကိုမဟာဒါန်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူ
ကြောင်းလည်း ဘယနန်သူသည် ကျေးဇူး သစ္စာတော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိ၍ သစ္စာ
ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား
တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုမသွေမဖီထမ်း ရွက်မည့်သူဟုထိုမှတ်သနား တော်မူသည့်
ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်မဟာဒါန်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ မဟာဒါန်ဝန်ဆို
သည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ရှေး ဘုရား လောင်း တော်မင်း
ဧကရာဇ်အဆက်သာသနာတော်၅၀၀၀ထည့်စမ့်သောငါ့သာသနာတော်ကိုထွန်း ပ
ပွင့်လင်း စေကြောင်း နှင့်ဘုရား ကျောင်း ဝတ်မိုး မြေနယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား
ကျောက်စာထိုး ၍လှူတော်မူသည်၊ ဘုရား ကျောင်း အရံစောင့်ဖြစ်စိမ့်သောငါ
လူ ဃာကျွန်း ၊ လူမိန်း မလှူတော်မူသည့်အရာများ လည်း ရှိသည်၊ ကျောင်း ဘုရား
အရံစောင့်လူမည်များ နှင့်မင်း မြေအမှုထမ်း ကျွန်တော်မျိုး တို့မရောမထွေး
မစပ်မရွက်ရ၊ ခြား နား ရှင်း လင်း အောင်စစ်ကြောစီရင်ရသည်၊ ဘုရား
ကျောင်း နှင့်စပ်သည့် မြေအရံစောင့်လူတို့ကိုလည်း မဟာဒါန်ဝန်စာရေး ၊ ကျောံ
စာရေး တို့မှာစာရင်း ပေရင်း သေချာအောင်ရေး ထား မှတ်သား ရသည်၊
အကြောင်း ရှိလူတို့စာရင်း ကိုလည်း ခြား ၍မှတ်သား စေရသည်၊ ကျောင်း ဘုရား
မြေအရံစောင့်လူတို့ကိုမင်း မြေအမှုထမ်း လူမစပ်မရွက်စေနှင့်၊ ကြပ်ကြပ်တည်း
တည်း စစ်ကြောစီရင်၊ ကျောင်း ဘုရား ကိုလှူတော်မူသည့်လူများ ကိုသူကောင်း
ဖြစ်ခြင်၍အစုကိုင်အစုရေး တို့မှာစာရင်း ပေရင်း သွတ်သွင်း ကပ်ရပ်၍မထမ်း
မရွက်စေနှင့်၊ အရပ်ရပ်ထမ်း ရွက်သသူတို့ကို ပေါ်၍ တွေ့မြင်လျှင်စစ်ကြော၍ကုန်
စင်အောင်နှုတ်၊ ဆိုင်ရာကျောင်း ဘုရား မှာထမ်း ရွက်စေ၊ သို့များ ကိုအမြဲနှ
လုံး သွင်း ၍ဂတိသို့မလိုက်တော်တည့်ဖြောင့်မတ်အောင်စီရင်။

(25 January 1812)

(သက္ကရာဇ်၁၁၇၃ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၃ရက်နေ့နား ခံမင်း ထင်ရာဇာသူ
တွင်ပြန်။)

(သုရိယတွဲ ၁၄၊ မှတ် ၈၊ အောက်တိုဘာ ၁၉၃၀၊ မျက် ၂၃)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရားအ မိန့်တော်ရှိသည်၊ နေမျိုး နေဝ်ရထာစည်သူကိုမြင်း စုကြီး ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း နေမျိုး နေဝ်ရထာစည်သူသည် ကျေးဇူးသစ္စာတော် နှစ်ပါးကိုစောင့်သိ၍ သေစ္စာခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကြိုး စား အား ထုတ်မသွေမဖီထမ်း ရွက်သည်၊ ရွှေ့သို့လည်း ခန့်တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုစိတ်ပါကိုယ် ပါထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့်မြင်း စုကြီး ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ မြင်း စုကြီး ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ် မင်းမြတ်တို့တွင် သွေး သောက်စု၊ မြင်း စုအမှုထမ်း တို့ကိုစား ပုံစား တာလယ် မြေနှင့်အစုအဖွက်ချထား ထမ်း ရွက်စေရသည်၊ မပြတ်မလပ်လည်း အဝေး အနီး အမှုတော်ကိုမြင်း ရှိမြင်း မဲ့ထမ်း ရွက်ကြရသည့်အမှုထမ်း ကြီး ဖြစ်သည်၊ သွေး သော် စုမြင်း တော်သည်တို့တွင်မြင်း စီး မြင်း ခေါင်း ပေး အပ်ခန့်ထား မြဲအတိုင်း ညီ ညွတ်စွာထမ်း ရွက်ကြစေ၊ စီး ချင်မလပ်စေနှင့်၊ တစုကသည်တစု ရောသွေး ပေါင်း ရှက်၍မထမ်း မရွက်စေနှင့်၊ အပေါင်း ညီသား အများ ရာပြည့်ရာ ကျော်ရှိလျှင် လည်း အမိန့်တော်ထမ်း အတိုင်း ထမ်း အား ရှိသသူတို့ကိုမြင်း စီး ချင်နှင့်ထား မြင်း ပွါး ၍ထမ်း ရွက်စေ၊ စီး ချင်စား တာမြေမှာလည်း မြင်း စီး မြင်း ခေါင်း သါး တို့ကိုပေး ချသနား တော်မူသည့်အတိုင်း လုပ်စား ကြစေ၊ သွေး သောက်စုမြင်း တော်သည်တို့သည်အစုအရည် မတူရာတစုတငန်း သား တို့မှာမရောမနှောမစပ် မရှက်စေနှင့်၊ မြင်း စီး ချင်လပ်ရှိလျှင်လည်း သား ညီဆိုင်သင့်ရာစစ်ကြော၍ စီး ထမ်း စေ၊ သား ညီမရှိလျှင်အပေါင်း အကြီး ထမ်း ရည်ရွက်ရည်ရှိသသူတို့ကိုစီး ထမ်း စေ၊ သွေး သောက်စုမြင်း တော်သည်တို့ကိုအမှုတော်ထမ်း ကုန်နိုင်အောင်မစေ၊ သွေး သောက်စုမြင်း တော်ထည်တို့တွင်တရား စတား အရှက်အထင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ်အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပပျောက်အောင်ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်။

(11) February 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပေါင်းလ (ဆန်း ၁ ရက်နေ့) နား ခံဘယကျော် ထင်တွင်မြန်။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

5 June 1812

ကျီဝန်မဟာမင်း လှကကျီဝန်ဝန်စု ငွေခွန်ဝန်စု ကျေး ရွာအစုသား တို့မှာ ကြော့ ခေါင်း ငွေခွန်မှုး ထမုန် ပေါမိုင်း သူကြီး တို့အ လျှောက် ကြေး ငွေမခွဲမ တောင်း မိုး နဲ့ဗိုလ်မှုး စော်ဘွား မြို့စား အဝေး မြို့ဝန်ပယ်ရှင်နယ်ရှင်တို့က မစီရင် စေ ရ၊ ကြွေး ဟောင်း မြီ ဟောင်း အ တောင်း အထုတ်အကပ်အနှိုးအယိန်အငှက်မရှိ၊ သူ ခိုး ထား ပြုရာဇဝတ် တော် ရေး လုံမြဲ အောင်တစည်း တကြပ်တည်း ခန့်ထား အုပ် ထိန်း စီရင်ပါစေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဖွဲ့ခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကျီဝန် ဝန်စု ငွေခွန်ဝန်စု ရွှေခွန် ငွေခွန်၊ သံသ ခွေး ငှက်မြီး ဆက် ကျေး ရွာအစုသား တို့ကို စော်ဘွား မြို့စား ပယ်ရှင်နယ်ရှင်တို့နှင့်မိုး နဲ့ဗိုလ်မှုး အဝေး မြို့ဝန်တို့က မ စီရင် စေနှင့်၊ ကျီဝန်မဟာမင်း လှကရာဇဝတ် တော် ရေး လုံမြဲ အောင် ကျေးထိန်း ရွာအုပ်ခန့်ထား ၍ထိန်း သိမ်း စီရင် စေ၊ ကြွေး ဟောင်း မြီ ဟောင်း အကပ်အ နှိုးအယိန်အငှက်မရှိ စေနှင့်၊ အခွန်ထမ်း လူတို့မှာလည်း ကြေး ငွေခွဲခန့်ရန်ရှိလျှင် ကျီဝန်မဟာမင်း လှကမဆင့်မဆိုသည်ကို ငွေခွန်မှုး ကြော့ခေါင်း ထမုန် ပေါမိုင်း သူကြီး တို့အ လျှောက်မခွဲမခန့် စေနှင့်၊ ကျီဝန်မဟာမင်း လှကဆင့်ဆိုရာခွဲခန့် စေ။

5 June 1812

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၄ ခုနယုန်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံဇေယသိခ်သူတွင် ပြန်။

(မှီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၀၄)

မဇ္ဈိမဒေသဗာရာဏသီမြို့ကအိမ်ရှေ့ထမ်း ငမှုံ၊ ရမ္မဝတီစစ်ကဲငစံ၊ ပုဏ္ဏား မာ စဝတို့ ဆောင်ယူခဲ့၍ပြည်မြို့သို့ ရောက်သည့်ကပိလမုနိရသေ့ကိုတန် ဆောင်း သုံး ထပ် အမိုး ဇို့ သောစင်း တွဲ ဘောင်တွင်တင်ပြီး လျှင်ဆွဲ လှောင်ငင် လှေအတီး အတပွဲသဘင် များ နှင့်ပြည်မြို့က ဆောင်ယူခဲ့သည်မှာ ဓမ္မအာဒါသရ သေ့ ဟော သောဝ်တက္ကမုခ မဏ္ဍနကျမ်း တွက်နှင့်အညီရန်ခဝ်သိမ်း ကို အောင်မြင် တော်မူ၍ဘုန်း တော်ကြီး ခြင်း သက်တော်ရှည်ခြင်း စ သော ကောဝ်း ကျိုး အပေါင်း နှင့်ပြည့်စုံလျက်ပြည်သူတို့အကျိုး စီး ပွါး များ မြတ်မည့်အကြောင်း ကြောင့် ဆောင်ယူပင့် ရောက်သည်ဖြစ်သည်၊ အိမ် ရှေ့မင်း ကိုစကိုင်း ရောက်ကြိုယူ စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်တို့ ကိုလည်း လိုက် စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကအတီး အတပွဲသဘင်ပူဇော်ရန်များ ကိုလည်း လျောက်ပတ် ကောင်း မွန် အောင်ခန့်ထား ပြင်ဆင်၍ ဆောင်ယူ စေ၊ စ ကိုင်း မြို့ကသည် ရွှေဘဝါး တော် အောက်မင်း တွန်း ရောက်ရဝ်စုကွက်စုပြည်သူပြည် သား တို့ကိုလည်း အတီး အတပွဲသဘင်လှူဒါန်း ပူဇော်ရန်များ နှင့်ဆီး ကြိုပူဇော်ကြ စေ၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

21 June 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခဇေယသိဒ်သူ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

29 June 1812

မောင်း ထောင်ဆရာကို ခေါ်၍သုတ္တန်ဝိနည်း ကျမ်း အထွက်အရများ ကို ပြော ဆိုစေ။

29 June 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုပဒ္ဓမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နာ၁း ခံ ဇေယသိမ် သို့ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကပိလမုနိရသေ့ကုံပုဇော်တော်မူမည်၊ ဆုတောင်းစာမှာဝိတက္ကမုခမဏ္ဍနကျွမ်း
ထွက်အတိုင်း ထည့်၍ရေး စေ၊ ၁၀၀ သောလူမျိုး မှာအမျိုး ဘာသာဝတ်ဆင်စေ၍
ကျွန်တော်ခံဝင်ရောက်ကြောင်း နှင့်လက်ဆောင်တော်ကိုဆက်မြဲတိုင်း လျှောက်၍
ဆက်စေ၊ ဆက်ရောက်(သည့်)လက်ဆောင်တော်ကိုအတွင်း တော်မှာထုတ်စေ၊ မ
ဟာဗောဓိတိုင်း နှင့်ဆင်းတုတော်များ ကိုမဏ္ဍပ်ကြီး မှာထား စေ၊ ထား တော်
နှင့်ကပိလရှင်ရသေ့ကိုသာအတွင်း တော်သို့သွင်း စေ၊ လက်ဆောင်တော်လျှောက်
မှာထား တော်ကိုရှေ့တည်၍ လျှောက်စေ၊ မမွှာအာဒါရသေ့ဟောထား သည့်ဝိတက္က
မဏ္ဍနကျွမ်း ထွက်နှင့်အညီကပိလမုနိရသေ့ ရောက်သည်ကိုတင်ရင်း ဘောင်ကအတွင်း
တော်သို့သွင်း မည်၊ တရာသောမင်း တို့ကျွန်တော်ခံဝင်ရောက်သည်ကိုလက်ဆောင်
တော်ဆက်မြဲဆက်စေမည်၊ ပွဲသဘင်အစီအစဉ်ဝင်း သေနတ်အခင်း အကျင်း ဆုတောင်း
တော်ဆက်မြဲဆက်စေမည်၊ ပွဲသဘင်အစီအစဉ်ဝင်း သေနတ်အခင်း အကျင်း ဆုတောင်း
တော်စာလက်ဆောင်တော်စာဘတ်များ ကိုရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်
ပြီ။

2 July 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုပဉ္စမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့နား ခံငပွါး တွင်
ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြေနံ့သာသမီး သား လွတ်မိတော်တမွေး သည့်ဆင်မတော်အတိုင်း ၃၂ ရွှေဘဝါး
တော် အောက် ရောက်သည်ကို မြောက်ကျွန်း ဦး တွင်ဆံမ် ရွှေမင်း တကြော့ဘမ်း
စေ၊ မဏ္ဍိမ ဒေသဘုရား ပွင့်တော်မူရာ မဟာ ဗောဓိပင် တော်အ ရှေ့မျက်နှာ
တောင်မျက်နှာအ နောက်မျက်နှာ မြောက်မျက်နှာ ပင် တော် အောက်ရင်း မြေ
တော်ငါး ရပ်အထဲ တော်မှာ ရှိသည်ကို ကောင်း မွန် အောင်ထုတ်ယူ၍အ နောက်ဘက်မ
ဟာ ဗောဓိပင် တော် အောက်တွင်မြစ်မ မြစ် သေး များ ကို မယ်မနိုက် စေရ၊
တွင်အနက်ဘ်ခန့်တူး ယက်၍ ဆောင်ယူခဲ့ရင်း အရပ်မျက်နှာအတိုင်း မြေမှန် အောင်
ထား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခင ပွါး တွင်ပြန်။ 17 July 1812
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုဠ်အမတ်တို့နှင့်ပါသည့်လက်ဆောင်တော်များကိုအဆောင်အယူဆက်သွင်းသည်မှာ ဆောင်ယူလောက်သည့်လက်ဆောင်မဟုတ်အဆောင်အယူအစီအစဉ်အခင်းအကျင်း မခန့်မထားနှင့်၊ အလျှောက်သွင်း မြဲသွင်းစေ၊ မဇ္ဈိမဒေသမဟာဗောဓိက ဆောင်ယူရောက်သည့်ဗောဓိပင်အောက်အရှေ့အနောက်တောင်မြောက်ရင်ပြင်တော်မြေတော်ငါးရပ်ကိုအနောက်ဘက်သို့ဆောင်ယူမည့်မြေနှင့်တော်သင့်အောင်ရွှေအိုးကိုငွေအိုးမှာသွင်းစေ၊ ငွေအိုးကိုကြေးနီအိုးမှာသွင်းစေ (ကြေးနီအိုးကိုခဲမနက်အိုးမှာသွင်းစေ၊) ခဲမနက်အိုးကိုသံအိုးမှာသွင်းစေ၊ သံအိုးကိုကျောက်အိုးမှာသွင်းစေ၊ သွင်းရန်အိုးများကိုအိုး ပစ်သဏ္ဍာန်လုပ်ဆောင်ထည့်သွင်းပြီး လျှင်အမိန့်တော်ရင်းအတိုင်း ဆောင်ယူ၍အနောက်ဘက်မဟာဗောဓိပင်မှာအနေ (ကောင်း) မွန်အောင်ထားစေ။

21 July 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇသူထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

သူ့အုံ့သူနာ တို့ကို တောင်ငူမင်း အတွင်း ဝန်ဥဒိန် ဇေယကျော်က ဆေးကုစေ၊ အရူး တို့ကို ပုသိမ်မင်း အတွင်း ဓန်ကျော် ခေါင်လက်ျာကအသီး အသီး တဝတည်းထိန်း သိမ်း ကြည့်ရှုကုမ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုနှစ် ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် 28 July 1812 နေ့နံ ၁း ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ၁၉၇၆၊ ပိုဒ်၅၀၀/၉၊ စာ၂၂၇-၈)

သီဟိုဠ်ကအမတ်ပရမရာဇဂုရုဓမ္မဒ္ဓဇပဏ္ဍိတ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည့် အမှုမှာသီဟိုဠ်ကျွန်း တွင်သာသနာ တော် မစည်မထွန်း မပွင့်မလင်း ရှိသည်ကိုစည်ထွန်း ပွင့်လင်း အောင်ပြုစု စောင့်ရှောက် တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား ချက်ပါသည်၊ ရွှေပြည် တော်မှစ၍ နိုင်ငံ တော်အတွင်း ကျင့် ဆောင်ကြသမျှမှာလည်း ဘုရား သခင် ဟော တော် မူသည့်သုတ္တန်တရား တော်ထင်ရှား ရှိလျက်သုတ္တန်အဆိုင်း အကျင့်မမှန်မကန်ကျင့် ဆောင်၍ နေကြသည်ဖြစ်သည်၊ သီဟိုဠ်ကလာသည့်အမတ်တို့ကိုသီဟိုဠ်မှာအကျင့်အဆောင်အနေအထိုင် မည်သို့ဖြစ်သည်နိုင်ငံ တော်မှာလည်း အရပ်ရပ်ကျင့် ဆောင်ကြသမျှမမှန်မကန်ရှိသည်၊ ဘုရား ဟော တော်မူသည့်သုတ္တန်တရား တော်နှင့်အညီပြုစု စောင့်ရှောက်သည်ကိုအလိုရှိမည်၊ မည်သို့ပြုစု စေလိုသည်များ ကိုသိ တော်မူသာ အောင် မေး ၍သွင်း ။

29 July 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့ နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာသု တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

31 July 1812

သောဠသမိမာသဲသုဒ္ဓဒိန်ရာဖဲစန္ဒရမာသ ၂ ဖြေအသိ်ာနှင့်နာဂရိ ၄၀ တော်သလင်း
1 September 1812
လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့တွင်အင်္ဂပတ်ရ သေ့ကျုံနှစ်စည်ပူဇော်မြိပူဇော်စေ၊ သရေ ခေတ္တရာပုဂံမြင်စိုင်း စစ်ကိုင်း ပင်း ယအဝမင်း အဆက်ဆက်ရဟန်း ကမင်း ကို လှည့်ဖျား ရဘူး သည့်ထုံး တမ်း ရာဇဝင်မမြင်မတွေ့မကြား စဘူး ဖြစ်သည်၊ လှည့်ဖျား ၍ မေတ္တာစာဆက်သွင်း သူကိုယ်ခုမည့်သို့ဆုံကြမည် လော။

31 July 1812
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၈ ရက်နေ့နံ: ခံစမြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

9 August 1812

သုတ္တန်ကျမ်း နှင့်အညီရဟန်း ပြုလိုသူ င ရွှေရည်ကိုအထက်ရဟန်း ပြုသည့်ဆရာတို့နည်း
28 August 1812
သောဓမ္မသ[?]မာသံသုဒ္ဓဒိန်ရာ၂ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့စန္ဒမုန်ဘုရား
သခင်ရွှေတော်တွင်ရဟန်း ပြုစေ။
9 August 1812
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခ ကျော်ထင်ရာဇ
သို့တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သုတ္တန်တရား တော်နှင့်အညီကျင့်ဆောင်သည့်ရဟန်း တော်တို့သတင်း သုံး ရန် တောရ ကျောင်း ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း လိုသူတို့က တော်သင့်ရာအရပ်တွင်တာ ၂၀၀ကွာ၃၀၀ကွာစီ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ကြစေ။

12 August 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခင်ပွဲ ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြည်သူပြည်သားတို့ ရောင်း ဝယ်သုံး ဆောင်ကြသည်များ မှာ ကြေး နီဒင်္ဂါး ကိုလည်း မသုံး မဆောင်ကြဖြစ်သည်၊ သုံး မြဲကိုသုံး ဆောင် ရောင်း ဝယ်ကြစေ။

13 August 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၆ ရက်နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာ သူတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အဝ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉၅၇၊ စာ၁၂၀)

သုတ္တန်ကျမ်း နှင့်အညီရဟန်း ပြုလိုသူ ငအော၊ ငပု၊ ငသာရဲ၊ ငခွေး ၊ ငသာထွန်း အောင်၊ ငစိန်မင်း ၊ ငမြတ်တင်၊ ငရွှေအိပ်တို့ရှစ်ဦး ကို (ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် မင်း တရား ကြီး နန်း စံအနှစ် ၃၀) သောဠသမိမော်သိပွါး ဆဲသုဒ္ဒဒိန်ရ၀၉ တော် (25) August (1812) သလင်း လပြည့်ကျော် (၄) ရက် နေ့အထက်ရဟန်း ပြုသူတို့နည်း စန္ဒာမုန်ဘုရား ရှင် ရွှေ့တော်တွင်သုတ္တန်ကျမ်း ကိုထား၍သရဏဂုံသုံး ပါး နှင့်ရဟန်း ပြုစေ၊ သုတ္တန်တရား တော်နှင့်အညီကျင့်ဆောင်သည့်ရဟန်း တော်တို့သတင်း သုံး ရန် တော်သင့်ရာ အရပ်တွင်တော ၁၂၀၀ ကွာ ၁၃၀၀ ကွာအသီး အသီး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း စေ။

(အုဝချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၈၉/၈၊ စါ၀၂၁)

(25 August 1812)

ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရား သည်အုံသည်ဖိုသည်မဟုတ်။ သရဏဂုံရမှ ပငြင်း ဖြစ်နိုင်မည်။ သရဏဂုံသုံးပါးလည်း အလွန်ခက်ခဲလှ ရခဲလှသောတရား ဖြစ်၍သရဏဂုံတည်အောင် ပင်ခက်ခဲစွာလုံ့လအား ထုတ်၍ကျင့်ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ အနာဂတဘယသုတ်မှာလည်း လူတို့နှင့်မနီး မနှောလူတို့အနံ့အသက်တင်း သောတောအရပ်မှာအပေါင်း အဖော်မရှိတယောက်တည်း နေ၍ကျင့်သောအကြောင်းကို ဟောတော်မူရာနှင့် သရဏဂုံတည်စိမ့်သောငှါ ဟောတော်မူသောအရာဖြစ်သည်။ သရဏဂုံကိုတည်လိုရလို သောကြောင့် တောနိုက်နေ၍အနာဂတဘယသုတ်အတိုင်း ကျင့်ဆောင်ကြစေ။ သရဏဂုံကိုမကျင့်မဆောင်လျှင်အိုးရှယ်သည်ဆို၍ မနေစေနှင့်။ လူဝတ်လဲကြစေ။

(25 August 1812)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံအနှစ် ၃၀ သောဋ္ဌသမ် မသယ်ပွဲ ဆံသုဒ္ဓဒိန် ၇၀၉ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့)

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၇၇၊ စာ၁၂၀-၁)

ငတာသည်ယုံမှတ်တော်မူ၍အိမ်ရှေ့ဝန်အရာတဝန်ကြီး အရာခန့်တော်မူသည်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ငုံး အမှုတော်ကိုမထမ်း (အကျိုးစီးပွား တော်ဆုတ်ယုတ် အောင်ပြုကျင့်)သူဖြစ်သည် (ဒဏ်)ထိုက်သူကို (ဒဏ်နှင့်လျော်) စွာရာဇဝတ် (အပြစ်)အလျောက်ဖြစ်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်သား တော်ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း ပုဂံမင်း မှူး (တော်မတ်တော်)တစုအစုံအညီရှိနိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့မည်သည်အဝိရောဓနတရား နှင့်အညီမင်း ညီမင်း သားမှူး တော်မတ်တော်(အစုံအညီ) လျှောက်ထား၍မလွဲမဖယ်သင့်ပြီ၊ ပြည်မင်း ပုဂံမင်း (တောင်ငူမင်း မှူး တော်မတ်တော်တစု)တို့ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငတာကိုထောင်မှာအကျည်း ထား ၊ သနား တော်မူ(သည့်)ဘွဲ့အမည်အစီးအ(နင်း)အဆောင်အရွက်သက်ရှိသက်မဲ့ဥစ္စာဝတ္ထုည်း များ(ကို)သိမ်း (၍)သွင်း ။

30 August 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၈ရက် နေ့နား ခ ဇေယသိင်္ခသူ တွင်ပြန်။

(တက်ဗတို ၄၅၂၁၉)

အိမ်ရှေ့မင်း ပြည်မင်း တို့ကို စောင့်နေစေ၊ ဝန်ကြီး ၄ ယောက်မှာလည်း မင်းရဲ့မင်း လှကျော်ထင်၊ မဟာမင်း လှမင်းခေါင်၊ နေမျိုး သီဟသူတို့ကို စောင့်နေစေ၊ မဟာမင်း လှကို နောက်တော်လိုက်စေ၊ မြစ်စဉ်တလျှောက်တဲနန်း တော်အဆောက်အလုပ်မှ စ၍ ဝင်း ခင်း နောက်တော်လိုက်ကြည်း ကပ်ရေတပ်အစောင့်အနေခန့်ထား စီရင်ရန် ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ တဲနန်း တော်အဆောက်အလုပ်မှာ မြို့ရွာကို မခန့်နှင့်၊ ကုန်ဝင်ရန်ကို ငွေ တော်ထုတ် ပေး တော်မူမည်၊ ပြည်မင်း လုပ်ရင်း ရဲ့လှမှာ ဦး ကန္တား ရှုပ်ထည့် (စေ)၊ အမိုးလည်း လုပ်စေ၊ အရပ်ရပ် မြို့ရွာ ၌ မြင်း စုကြီး သား တို့မှာ ပေး ဘွဲ့သနား တော်မူရာပါသူတို့ကို မင်းမိဘုရား သား တော်သမီး တော် မြို့ရွာ သူကြီး တို့အကပ်အနိုမရှိ စေနှင့်၊ မြင်း စုကြီး ဝန်က စေ့ငု အောင်သိမ်း ရုံး ၍ အစုဆိုင်ရာထမ်း ရွက်စေ။

7 September 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ခု တော်သလင်း လဆန်း ၂ရက် နေ့နံ ခင ပွါး ထွင် မြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

မြေး တော်အိမ်ရှေ့မိဘုရား သီရိသုမာမတာစန္ဒာ ဒေဝီကံ တော်ကုန်သည်မှာ သမီး တော်အိမ်ရှေ့မိဘုရား သီရိတိလောကမဟာဘဒြသုရထနာ ဒေဝီကံ တော်ကုန်သည်တွင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ် တော်မူမည်၊ အခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ အလောင်း တော်ကို ဆောင်မ တော်သို့ ပြောင်း၍ပြင်ဆင် စေ၊ သဂြိုဟ်ရပ်မှာအိမ် ရှေ့အိမ် တော်အ ရှေ့ မြောက်သစ်တပ်ယံခါး ပြင်လက်ဝဲဘက်တွင်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင် စေ၊ အ လောင်း တော်ကို ဆောင်မ တော်သို့ ပြောင်း ၍ပြင်ဆင် စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာ ဆောင်မတွင် နေရာကျဉ်း သည်၊ တောင် ဆောင် တော်မှာ ပင်ပြင် စေ၊ ရွှေတိုက် တော်မှာ ရှိသည့်အ ဆောင်များကိုလည်း ထုတ်ယူ၍လုပ် ဆောင်ခင်း ကျင်း စေ။

19 November 1812

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ (အနှစ်) ၃၀ သော ဋ္ဌ သ[illegible]မာသ်သုဒ္ဓဒိန်ရ၉၅နတ် တော်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင် ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

အမျိုးလေးပါးတို့ဖြင့်ပိုင်းခြား၍တိုင်းကြီးပြည်ကြီး မဟာရာဇဓာနီမင်းတို့၏ နေရာမှာအလိုက်ရှိသင့်သည်၊ ကမ္ဘာဦး ကအမျိုးလေးပါး ပိုင်းခြားလာရှိသည်မှာကမ္ဘာဦး သူတို့ကဆယ်ဘို့တဘို့ဆက်ပါမည်၊ ဒဏ်ပေး သင့်သသူ ချီးမြှင့်သသူတို့အား ဆုံးမဖြစ်တား ချီးမြှင့်ပါခံ ဝန်ချီး ပင့်သဖြင့် ရှေးဦး ဖွားမင်းပြုသောဘုရား အလောင်း မဟာသမတမင်း မှဆက်၍ မင်းမျိုး ဟုဖြစ်သည်၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ရှောင်ကျင်၍ကုသိုလ်တရား နှင့်သာ တော၌နေ သောသူကိုစွဲ၍ ပုဏ္ဏားမျိုး ဖြစ်သည်၊ လယ်လုပ်ကုန်သွယ် ရောင်းဝယ် ဘောက်တားသဖြင့်ဒသဘာဂဆက်၍တရား နှင့်အညီအသက် မွေး သောသူကိုစွဲ၍သူဌေး မျိုး သူကြွယ်မျိုး ဖြစ်သည်၊ ယုတ်မာ သောအကုသိုလ် (ကာမ) ကံကြောင့်ကိုယ့်ဝမ်း စာကိုမျှစား သောက်ရုံရှာမှီးစား (ရ) သဖြင့်ကြမ်းတမ်း သောအကျင့်ရှိ သောသူကိုစွဲ၍သူဆင်းရဲမျိုး ဖြစ်သည်၊ ထိုသို့အမျိုး လေးပါး ခြားနားခြင်း မရှိ သောအရပ်သည်ပစ္စန္တ ဒေသမည်သည်၊ အမျိုး လေးပါး ခြားနားခြင်း ရှိမှဘုန်း သမ္ဘာ ပညာကြီး သောသူတို့ဖြစ်ထွန်းရာမဟာရာဇဓာနီတိုင်းကြီး ပြည်ကြီး ဖြစ်ကြောင်း ကိုကျမ်း ဂန်ထွက်ရှိသည့်အတိုင်း အမျိုး လေးပါး ကိုခြားနား ပိုင်းခြား တော်မူသည်၊ ပြည်သူတိုင်း သူတို့တွင်အမျိုး ခြားနား စေခြင်း ငှါအမှုထမ်း အခွန်ထမ်း ဘွဲ့ တော်မူ၍စာရင်း တော်ဆက်သွင်း ကြစေသည်၊ အမှုထမ်း အခွန်ထမ်း ဆိုသူတို့သည် (ငါ) အသျှင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်နှင့်တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ခလေ့ (မကင်း မကွာသင့်၊ စာရင်း) အလျှောက်အရာအထူး နှင့်သူကောင်း ပြုရန်ရှိသည်ကိုအမှုထမ်း လူတို့ကသာ ရွေး ကောက်၍သူကောင်း ပြု တော်မူည်၊ အရာအထူး သို့ချီး မြှင့် တော်မူသမျှမှာလည်း အမှုထမ်း လူတို့ကသာမှူး မတ်အရာသို့ ရောက်စေ၊ အခွန်ထမ်း လူတို့မှာ (လည်း) မဟာသမတမင်း မှစ၍ဆယ်ဘို့တဘို့၊ ဆယ်ခိုင်တခိုင်ဒသဘာဂဆက်၍တရား နှင့်အညီအသက်မွေး (သော) အမျိုး ဖြစ်သည့်သူဌေး သူကြွယ်မျိုး ဖြစ်စေ၊ သူဌေး သူကြွယ်ချီး မြှင့်တော်မူလျှင်လည်း အခွန်ထမ်း လူမျိုး ကသာသူဌေး ကြီး သူကြွယ်အရာအထူး သို့ရောက်စေ၊ အမှုထမ်း အခွန်ထမ်း အစုနှစ်ရပ်ဖွဲ့စည်း တော်မူရာသူကြီး တို့ကစာရင်း (အဆက်) စာရင်း တော်မပါမဝင်သူတို့မှာအစုအငန်း ထား ရန်မရှိ၍အမျိုး တပါး နှင့်မရောမနှောမစပ်မရှက်ယုတ်မာ သောဒွန်စဏ္ဍား၊ စဏ္ဍာလအမျိုး (တို့)

လည်း ပြည်ကြီး တိုင်း ကြီး တို့တွင်သမုတ်ပညတ်၍ ရှိမြဲဖြစ်သည်၊ အမှုထမ်း အခွန်ထမ်း စာရင်း တော်မပါမဝင်ကြွင်း ကျန်သူတို့ကိုဒွန်စန္ဒာ **စန္ဒာလအမျိုး** ဖြစ်စေပြ ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော်မူသည့်အမိန့် တော်ကိုအရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး တို့သို့ပြန်ဆို မှာထား၍ စေ့ငု အောင်စာရင်း တော်ဆက်သွင်း ကြစေ၊ အမှုထမ်း သွေး သောက် ဘွဲ့ တော်မူ၍သနွှာ တော် ပေး ပြီး သွေး သောက်ဘွဲ့ပြီး လူတို့ကိုမြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူ ကြီး အစုအငန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကအခန့်အထား ကြေး ငွေအ တောင်း အရမ်း မ ရှိစေနှင့်၊ ကြွေး ဟောင်း မြီ ဟောင်း ရှိလျှင်လည်း ကြွေး စာရင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား လျှောက်ထား စေ၊ မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး အစုအငန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကအခန့်အထား ကြေး ငွေအ တောင်း အခံရှိ သော်အ တောင်း ခံရသူတို့က လျှောက် ထား စေ၊ တောင်း ခံသည့်မြို့ရွာသူကြီး အစုအငန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကို ခေါင်း ဖြေ သို့ခေါ် ဆောင်အဆုံး စီရင်။

8 March 1813

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁နှစ်)သုဒ္ဒဒိန်၉၀၄ တန်ခူး လဆန်း ၄ရက်နေ့နား ခံဇေယနေ်ရထာတွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၉)

မဇ္ဈိမဒေသမဟာဗောဓိပင်တော်ကို ရွေး ရွေး သောမင်း တို့လက်ထက်မကြား ဘူး ရ၊ တစုံတယောက် သောသူ ရောက်ဘူး သည်မရှိ၊ ရွှေလက်ထက် တော်တွင်သာမဟာဗောဓိပင်တော်သို့ကျွန်တော်မျိုး တို့ရောက်၍ (သာ) အတတ်အကြပ်အရပ်ဒေသကိုထင်ရှား စွာသိသါရှိသည်၊ သိုက်သမိုင်း စာဟောင်း များ တွင်လည်း ဖူး မြှော်ပူဇော်တော်မူမည့်အကြောင်း မဇ္ဈိမဒေသဗိုလ်ရာ ကာသိစ သောတိုင်း သူပြည်သား တို့ကလည်း ကပ္ပိလရသေ့ကိုပင့်ဆောင်တော်မူသည့်ကာလကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်မည်ကိုအသီး အသီး ကျော်စောထင်ရှား စွာရှိကြသည်၊ မဟာဗောဓိပင်တော်ကို ဘူး မြှော်တော်မူရမည့်စါ ဟောင်း သိုက်သမိုင်း ထွက်သည်၊ တိုင်း နိုင်ငံ တော်အတွင်း မြို့ရွာအများ ရှိသည်ကိုအခွန်ဆက်ချန်ထား၍အမှုထော်တမ်း တော်သင့်သည် မြို့ရွာကို ရွေး ရှယ်ပြီး လျှင်အိမ်၅၀ကို သွေး သောက်ကြီး ၁အကြပ်၄အငယ်၄၅လူ၅၀ ကိုတသွေး သောက်စည်း ကြပ်တော်မူ၍မြို့စောင့်မြို့နေချန်ထား သည့်ပြင်အောင် တပ်ဂဝတပ်ပါရုံမက် (စစ်သည် လေး ထောင်) နှင့်သတင်း ဝါလကျွတ်လျှင်ရွှေစက် တော်ဖြန့်ချိဘူး မြှော်ပူဇော်တော်မူမည်၊ မညဝတီ၊ရ (မ္ဗာ) ဝတီ၊ ဒွါရာဝတီ၊ (မေဃဝတီ) မြို့ရွာများ သည်လည်း ရေမြေကျယ်ဝန်း ၍လုပ်ခင်း ဆောင်တာ များ ပြား သည့်မြို့များ ဖြစ်သည်၊ တပ်ပါရုံမက် တော်စစ် (သည်) တို့စါး သေါက် အောင် မျိုး ရိက္ခာအသင့်ရှိစေရမည်မှာယခုတင် (ကြို၍) မညဝတီမြို့ဝန်မင်း ကြီး ကျော်ထင် နှင့်တောင်ငူမြို့ဝန်တို့ကလယ်ယာအလုပ်အဆောင်ကိုစပါး အများ (ရအောင်) ကြိုး ဆော်လုပ်ဆောင်စေခန့်ရမည် (ပြန်) သည်၊ ရုံမက်ဗိုလ်ပါတို့စား ရန်မျိုး ရိက္ခာ အများ ရှိနှင့်အောင်ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း မြို့ရွာပယ်နယ်အတွင်း မြေပြင်မလပ်အနှံ့အစပ်လုပ်ဆောင်၍မျိုး ရိက္ခာအများ ရှိနှင့်စေရန်အကြောင်း နှင့်ဝန်တို့တမညဝတီ၊ ရမ္ဗာဝတီ၊ ဒွါရာဝတီ၊ မေဃဝတီ၊ တောင်ငူမြို့ဝန်တို့သို့ယခုက (တင်ရှင်) ၍ (သင့်) အောင်မှာ။

11 April 1813

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၁နှစ် သောဋ္ဌသာဓ မာသ်သုဒ္ဓဒိန်၉၃ဂကဆုန်လဆန်း ဝရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာသူတွင်ပြန်။ (တကီဗတို၄၅၂၁၉)

နိုင်ငံတော်အတွင်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာမြို့ရွာသူကြီး မြေတိုင်ပြုသူတို့သည် သူခိုး ထား ပြလူဆိုး တို့ကိုနိုင်နင်း အောင်မနှုမခံမဘမ်း မဆီး သော ကြောင့် လူဆိုး လူသွမ်း သူခိုး ထား ပြ ပေါ်ရှိရသည်ဖြစ်သည်၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာ သူခိုး လူဆိုး မပေါ်မထွက်စေရ၊ အုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း နိုင်သူကိုသာမြို့ရွာသူကြီး 1764 မြေတိုင်အရာခန့်၍အုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း စေ၊ ကြီး ရိုး စိုး ရိုး ဖြစ်သည်(သက္ကရာဇ် 1765 ၁၁)၂၆ခု၂၇ခု၄၅ခု ရွှေတိုက်စာရင်း ပါဝင်သည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၈ခု 1783 ဝတ္တက်ပါသည်၊ တံဆိပ် တော်ရသည်၊ ဖြတ်(စာ)စာချွန်ရှိသည်၊ မလျှောက်မထား 1786 မပြောမဆို စေနှင့်၊ လွှတ်တော်ရုံး တော်ကလည်း လက်ခံ၍ထရား စကား မဖြစ် မပွါး မစစ်မကြောမစီမရင် စေနှင့်မြို့ရွာကိုသူခိုး လူဆိုး မပေါ်မထွက်ငြိမ်ဝပ် အောင်အုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း နိုင်သူကို(သာ)သူကြီး မြေတိုင်ခန့်ထား အုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း စေ၊ ပြည်သူပြည်သား တို့တိုင်း ရေး ပြည်မှု လျှောက် ရေး ထား ရေး အမှုမှ စ၍အဝေး မြို့ရွာမြို့ဝန်စစ်ကဲအရာအထူး ခန့်ထား ရန်ရှိသမှုကို ရွှေနား တော် ကြား လျှောက်ထား စေ၊ ငါကိုယ်တော်ဆုံး ဖြတ်စီရင် တော်မူမည်၊ အိမ်ရှေ့မင်း မှာ ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း သာ နေ စေ၊ မြို့ဝန်စစ်ကဲအရာအထူး အခန့်အထား မရှိ စေနှင့်၊ ပြည်မှုတိုင်း မှုအဝေး မြို့ရွာကအမှုဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး တို့အ မှုအရပ်ရပ် လျှောက်ထား ရန်ရှိသမှုကိုလွှတ် တော်ရုံး ယော်အတွင်း တော်မြဲတိုက် များ တွင်ထုံး စံရှိသည်ဆို၍မရပ်မဆိုင်း စေနှင့်၊ အမှုအရပ်ရပ်ကို ရွှေနား တော် ကြား အောင်သာ လျှောက်ထား စေ၊ ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး တို့ကအ မှာစာချွန် ပေး ရန်ရှိသည်ကိုလည်း မလျှောက်မပေး မမှာ စေနှင့်၊ (အထက်) အမိန့်တော်ကို(မှီ)၍(ဆင့်ဆိုသည့်)အမိန့်တော်(မျိုး ကိုသာ) ပေး စေ။

13 April 1813

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁နှစ် သောဋ္ဌသဓိမသိ သုဒ္ဓဒိန်၉၄၀ကဆုန်လဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံတော်(ဘယကျော်ထပ်ထွင်ပြန်) (ဗဟိုတက်၄၅၂၁၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသနင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ကျော်သုနန္ဒမိတ်ကိုမြို့ဝန်ခန့် တော်မူသည်သို့မြို့ဝန်ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း ကျော်သုနန္ဒမိတ်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို သေစွာ ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကြိုး စား အား ထုတ်မ သွေမဖီထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုစိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ် သနား တော်မူသည်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်မြို့ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ မြို့ ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ရာဇဝတ်နှင့် လျှော်စွာစီ ရင်ရသသူဖြစ်၍ ဓမ္မဝတ်ရာဇပတ် လောကဝတ်အကြောင်း သုံး ပါး ကိုကျွမ်း သိနား လည်သသူ၊ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအကျိုး နှစ်ပါး ကို ထောက်ထား နိုင်သသူတို့ကို ရွေး ချယ်ခန့် ထား တော်မူမြဲဖြစ်သည်၊ ရွှေပြည် တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်မှစ၍မြို့ဝန်တို့စီရင်စုတာ ကျနယ် လေး ရပ်တွင်မြဲမြဲနိုင်လုံ သေချာ အောင်မပြတ်စစ်ကြောကြည်း ကြောင်း ရေ ကြောင်း ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်လာ ရောက်သည့်ကုန်သည်တဲကား မှစ၍ဆိုင် ကန္နား ရောင်း သူတို့များ မှာလည်း အလေး တောင်း တင်း စည်း ချိန်ခွင် များ ကိုတံဆိပ်ခပ်မှတ်၍ ပေး အပ်သည့်အတိုင်း သာ ရောင်း ဝယ်သုံး ဆောင်ကြ စေ၊ သာလွန်တိုး ပွါး ၍ မသုံး မဆောင်စေနှင့်၊ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ် သည့်ကုန်သည်တဲကား တို့မှာလည်း အင်နှဝ့်မတန်မကောက်မယူစေနှင့်၊ ရွှေမြို့တော် တံခါး တဆယ့်နှစ်မှစ၍အစောင့်အနေအဝင်အထွက်များ မှာလည်း မြဲမြဲလုံခြုံ အောင် လူစိမ်း လူရှမ်း ရောင်ပေါင်၍ မဝင်မထွက်စေနှင့်၊ တံခါး မှူး တံခါး သား တို့ကို မှတ်စာ ပေး အပ်၍ကြပ်ကြပ်စစ်စေ၊ မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုကွက်စုသား တို့မှာလည်း ခိုး သေး မီး ပွါး မပေါ်မရှိရ၊ တရပ်တကျေး ရောက် ပေါက်ဘူး မြဲမဟုတ်သသူတို့ မလာမရောက်မကပ်မနိုစေရ၊ ကြပ်ကြပ်စစ်ကြောစေ၊ ဆင်း ရဲသား ကျွန် တော် မျိုး တို့ကိုလည်း တယောက်ကိုတယောက်လျှပ်စား ပေါက်စား ပြု၍ မနှိပ်မစက်စေနှင့်၊ လူစိမ်း လူရှမ်း လူဆိုး လူသွမ်း တို့ကို တွေ့မိပို့အပ်လာလျှင်စင်ကြယ် အောင်စစ်ကြော၍ ရာဇဝတ်အ လျှောက်သတ်တန်ဖြတ်တန်သသူဖြစ်လျှင် မည်သသူမည်သို့ပြုကျင့်၍ စစ်ကြော ရာတွင်မည်သို့ထွက်ဆိုသည်၊ မည်သို့ကွပ်ညှပ်စီရင်မည်၊ ငန်တို့မှာအစီရင်ခံ၍ ရွှေး

စီရင်ထုံး နှင့်အညီကွပ်ညှပ်စီရင်။

21 April 1813

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၃၁ နှစ် သောဋ္ဌသဓိမသည်
သုဒ္ဒိန် ၉၄ ဂကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယသိမ်သူတွင်ပြန်။
(မျိုးကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

မြောင်လှမြို့စား က မြောင်လှမြို့နယ်တွင်အိမ် ရှေ့ဆမ်း လင်း ဇင်း အစုသား တို့ နေသည့်သံဃာတွင်ငပုတာသား ငဆုတ် တောအရပ်နွား ကျောင်း ရာ ငွေတွင်း ကို တွေ့မြင်၍တူး ဘော်လျှင်အိုး လုံး ရေ ၅၊ တလုံး လျှင် ငွေချိန် ၅ ပိဿာ၊ စုစု ငွေ ၂၅ ပိဿာ၊ ထိုကဲ့သို့ရသည်ကိုမြို့သူကြီး မြို့အုပ်တို့က စစ် ကြော၍ဆိုင်ရာ ပို့ဆက် မည်ရှိသည် ကိုမပေး အပ်၊ တူး ဘော်ရသည့် ငွေအိုး ကိုငပုတာသား ငဆုတ်တို့သိမ်း ထား ရှိ ကြောင်း နှင့်ရှိမိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကို မေး ၍ မှန်လျှင်ကုသိုလ်ကံအ လျောက် ရသည့် ဥစ္စာဖြစ်သည်၊ ရသူကိုရသူထားယူ စေသင့်သည်တွင် ဒသမ ဘာဂဆယ်ဘို့တဘို့ကိုလည်း ပြည်သူတို့မှာလုပ် ဆောင်၍ ရသည်ကိုမှုအခွန်ဘဏ္ဍာ ပေး ရ သည်၊ ကမ္ဘာ ထုံး တမ်း လည်း ရှိသည်၊ ရသမှုဥစ္စာတွင်ဆယ်ခိုင်တခိုင်ကိုမြို့စား သို့ ပေး စေပြီး လျှင်ကျန်သမျှဥစ္စာရပ်ကိုရသူတို့ကယူ စေ၊ စစ် ကြော မေး မြန်း သည့် အမှုတွင်လည်း ကြေး ငွေအကုန်အကျ မရှိ စေနှင့်။

6 July 1813

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၁ နှစ်အဋ္ဌရသမိမာသ် သုဒ္ဒဒိန်၃၄ ဝါခေါင်လဆန်း ၄ ရက် နေ့ နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။
(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၅၀/ခ၊ စါ၅၉)

ငါး ပိတန်း ဆရာနှင့်အပါအဝင်ရဟန်း သာမဏေတို့မှာ ရွှေပွဲ ကျောင်း တို့အ
နေအထိုင်အတိုင်း ဦး ထုပ် ဆောင်း သရပတ် ဆောင်းဒုကုဋ်တင်ရင်သွဲ့ စည်
တီးမီး နှက် ဆေး ရေး ကွင်း ထိုး မသာလိုက် ဗေဒင် ဟော လှေ လှော်လက် ပွေ့သတ်
မှစ၍ ရွှေး ပွဲ ကျောင်း တို့ နေထိုင်သည့်နည်း နေထိုင်ကြစေ၊ နိုင်ငံ တော်အတွင်း
အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ တွင်ရှိ နေသည့်ရတန်း ဆိုသူတို့မှာ ရဟန်း အ နေအထိုင်နှင့်
နေထိုင်မြဲ နေထိုင်သင့် အောင်ကျမ်း ဂန်ရှိရာ ဖြေဆိုနိုင်သည့်အစွမ်း အရည်ရှိသူတို့
ကိုမြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ထိန်း ရွာအုပ်တို့က ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လာစေ၊ ရွှေဘဝါး
တော် အောက်လာ၍ မ ပြော မဆိုနိုင်သူတို့မှာ ရဟန်း အ နေအထိုင်နှင့်မရှိမ နေ
စေနှင့်လူ ဝတ်လဲ စေအမိန့် တော်အတိုင်း မပို့မသာ မစီမရင်လျှင်မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ထိန်း
ရွာအုပ်တို့ကိုရာဇဝတ်စီရင်၊ ဟံသာဝတီမြို့မှာလည်း ပြောစွမ်း ဆိုစွမ်း ရှိသည့်ရ
ဟန်း ဆိုသူတို့နှင့်ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း လှ နော်ရထာကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ
စေ၊ မင်း လှ နော်ရထာ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာသည့်အခိုက်မြို့ရွာမှာ ရေဝန်
အခွန်ဝန်စစ်ကဲတို့ကိုရာဇဝတ် တော် ရေး လုံခြုံ အောင် စောင့် နေထမ်း ရွက် စေ၊
ပဟိုရ် ခေါင်း လောင်း ပုံဘုတ်လုပ်ရန်ထင်း မိုက်အင်မီး သွေး ဘိ ကြေး သွန်း ညှပ်ကိုင်
ဘိုထိုး ကံ ကျွေး ရေ ပေး ရေခပ်ကိုစာရင်း ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဘိုထိုး ကံ
ကျွေး ရေ ပေး ရေခပ်မှာဝင်း တော်အိမ်ဘန်သား တို့က ပေး စေ၊ မိုင်း မော
မင်း ကိုမိုင်း မောမြို့ရောက်လိုက်ပို့စေမည်မှာ မထွက်မသွား မီမတာ မုနိဘုရား
ကိုအကြီး အကြပ်တပ် တောင်တာ တော်သင့် အောင်ခန့်ရုံ၍ပြသကြည့်ရှုဘူး မြော်စေ
ပြီး မှပြန်သွား စေမည်၊ မင်း ကွန်း သို့ရောက်လျှင်လည်း စန္ဒမုနိဘုရား ပုထိုး
တော်ကြီး ဘုရား ခြ သေ့ တော်ကြီး ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး မတာ ဗောမိစက်
တော်ရာဘုရား ရှင်ဖြူဘုရား များ ကိုကြည့်ရှုဘူး မြော်စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း
သင့်ပြီ၊ ကြည့်ရှုဘူး မြော်စေပြီး လျှင်လိုက်ပို့ပြန်သွား စေ၊ ငငယ်အမိနှမတို့နှင့်င
ငယ်အမှုတွင်မ လျှောက်မတား မဘမ်း မဆီး လက်ခံ၍အကျည်း ထား သူတို့ကိုချမ်း သာ
ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွှတ်၊ မင်း ရဲ မင်း လှ စည်သူကို ရွှေကုံး တိုင်ရွာနှင့်
လဲ၍မြင်း ကွန်း မြို့ကိုသနား တော်မူသည်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၁ နှစ်အဌရသမိမသယ်

23 July 1813

23 July 1813

သုဒ္ဓဒိန် ၅၁ ဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယသိဒ်သူ့တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆိပ်တည်ပွဲကူး တို့ဈေး အကောက်အစား များ မှာလည်း ရွှေး ထုံး စံနှင့်အညီ ကောက်မြဲပေး မြဲကိုသာ ပေး စေ၊ သာလွန်တိုး ပွါး၍အကောက်အခွန်မရှိစေနှင့်၊ ရွှေပြည်တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်မှစ၍လာ ရောက်သမျှကုန်ယည်တဲကား ရောင်း ဝယ်သူတို့မှာ နောက်ကိုသာလွန်တိုး ပွါး၍ ကောက်ခံလျှင် ကောက်ခံသူတို့လက်ကိုဖြတ်၊ ရွှေကုမ္ပနီ၊ ကျောက်ကုမ္ပနီ၊ ငွေမှုတ်ပွဲခွန်လှယ်ခွန်အရပ်ရပ်ကုမ္ပနီများ နှင့်ရန်ကုန်စကါးပြန်မှစ၍ ရွှေး ထုံး စံမရှိတိုး ပွါး ယည့်အဆက်အသအ ကောက်အခံကိုလည်း မရှိ စေနှင့်၊ ဟံသာဝတီ၊ ဓညဝတီမှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာလည်း ရွှေး ထုံး စံနှင့်အညီ ကောက်မြဲခံမြဲကိုသာ ကောက်ခံ စေ၊ သာလွန်တိုး ပွါး၍မ ကောက်ခံ စေနှင့်၊ အကောက်အခံအမိန့် တော်စာချွန်ရှိသမျှကိုသိမ်း ။

5 August 1813

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၁နှစ်အဌာရသမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်ဖ၄ တော်သလင်း လဆန်း ၄ရက် နေ့နား ခံ ဇေယသိဒ်သူတွင်ပြန်။ (<u>အုပ်ချုပ်ပုံ</u>၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉ဖြ၊ စါ၁၂၀-၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ နေမျိုး ကျော်သူကိုကျီဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း နေမျိုး ကျော်သူသည် ကျေး ဇူး သဗ္ဗာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိ ရိုသေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့် ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက် မည့်သူယုံ မှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော် မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်ကျီဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ ကျီဝန်ဆိုသည့် အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်အိမ် ထောင် မှုကဲ့သို့ဖြစ် လေသည်၊ ပြည်ကြီး ၊ မစိုး ရိမ်၊ မ တောင့်တ၊ ခန့်တိုင်း ရကျီ တော်မှစ၍အရပ်ရပ်ကျီ တော်များ မှာ နိုင်ငံ တော်အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ က ရေ ကြောင်း ကြည်း ကြောင်း ဘို့ တော်ခွန် တော်ဆက်သွင်း ရသည့် စပါး တော် ရွှေနန်း ရိုး လယ်လုပ်လမိုင်း တော်မှစ၍အရပ်ရပ်လမိုင်း တော် ရေခွန် တော်စပါး တော်ဆက်သွင်း ကြရသည်၊ တံဆိပ်ရဆရာ တော်၊ ပိဋကတ် တော်မ၊ စာတည်း သင်္ဘော တော်လှူရန်လဝတ်ဆန်မှစ၍အရပ်ရပ်ရိက္ခာ တော် ပေး သုံး တော်မူသည့်အရာများ မှာလည်း ရှိသည်၊ အရပ်ရပ်ကျီ တော်ရှိစပါး ၊ သုံး တော်မူသည့်စပါး များ ကိုစာရင်း ပေရင်း သေချာ အောင်ကျီစိုး ကျီစာ ရေး တို့ ကိုမှတ်သား စေ၊ ကျီ တော်များ မှာမိုး ရေလွတ် အောင်အ ပေါက်အယိုမရှိ စေရ၊ မပြတ်ကြည့်ရှုပြင်လုပ် စေ၊ သော့ပ နောက်ကိုလည်း မြဲမြန် သေချာ အောင်ခတ်ထား စေ၊ အရပ်ရပ်ကသွင်း ဆက်သည့်စပါး မှာလည်း စာရင်း ရှိသည့်အတိုင်း အဖျင်း မပါသည့် စပါး ကိုမှန်တန် အောင်ချင့်တွက်၍သွင်း စေ၊ ကျီစိုး ကျီစာ ရေး သော့ကိုင်တင်းချီ စာတုတ်တိုက်ကျီသား တို့စား ရိုး မှာလည်း အစဉ်အရိုး ရှိသည့်ကိုသာ ပေး စေစား စေ၊ သာလွန်၍မ ပေး မစား စေနှင့်၊ ကျီစိုး ကျီစာ ရေး ကျီသား တို့ကိုလည်း ကျီ တော်များ တွင် နေ့ညအမြဲ စောင့် နေ စေ၊ ကျီ တော်စပါး တော်များ ကိုမယိုမယွင်း ရ ကြပ်ကြပ်လုံ့လ ဝီရိယပြုရမည်၊ အကျိုး အ ကြောင်း ကိုမြွသ၍ကျီဝန်ကသိသာနား လည် အောင် ဆိုရမည်၊ ကျီ တော်အစုအမှုထမ်း ကျီသား မှစ၍ ရွှေခွန် ငွေခွန်သ ရွေး ခွန်သံခွန် တား ခွန်လှံခွန်ချင်း ခွန်ငှက်မြီး ခွန် တော်ဆက်အစုအမှုထမ်း တို့ကိုလည်း ဘို့ တော် ခွန် တော်ဆက်သွင်း ထမ်း ကုန်နိုင် အောင်မစေ၊ ကျီ တော်အစုသား ရွှေခွန် ငွေခွန် သရွေး ခွန်သံခွန်တား ခွန်လှံခွန်ချင်း ခွန်ငှက်မြီး ခွန် တော်ဆက်အစုသား တို့တွင်

တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့် စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက် တော်တည့် ဖြောင့်မတ်စွာစီရင်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁နှစ်အဋ္ဌာရသဗိမာသ်)

21 August 1813

သုဒ္ဓိဒိန်၁၀ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၅ရက် နေ့ဝန်ရှင် တောင်ဒွင်း ဝန်မင်း ကြီး မှာဝန် ထောက် တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရှေ့ကအမိန့်တော် ရေး မင်း ပုံ့ချီသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်တွင်း မှာနား ခံ တော်စ မြောင်မှုး တွင်ပြန်။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သုရိယ၊ တွဲ၁၄၊ မှတ်၃၊ မေ၁၉၃၀၊ မျက်၁၁-၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သိမ်ဇေယသူကိုဆင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း
လည်း သိမ်ဇေယသူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရိုသေစွာအမှု
တော်ကိုကြိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သည်။ ဆင်၏လက္ခဏာကိုလည်း
ကျွမ်း သိနား လည်သူဖြစ်သည်။ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်
ထွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော
ကြောင့်ဆင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ဆင်ဝန် (ဆို) သည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်
မင်း မြတ်တို့တွင်ဆင်သည်လက်နက် တော်ကြီး ဖြစ်သည်။ စီး တော်ဝင်း တော် ရွေး
ထမ်း ဆင် တော်မှစ၍အရပ်ရပ်ဆင် တော်များ ကိုမြတ်စွာ ရေ သောက်အအိပ်
အနေ ဖြောင့်မှန် အောင်ဦး စီး နောက်ပဲ့တို့ကိုမပြတ်ကြည့်ရှုနှိုး ဆော်။ မြက်စား
တိုင်ကျမြို့ရွာသူကြီး တို့ကဆင် တော်များ မှာ ပေး အပ် တော်မူသည့်အတိုင်း မှန်ကန်
အောင်ချိန် ပေး စေ။ ဦး တိုင်ပဲ့တိုင်နှင့် ဈေး ရော၍မ ပေး မ ကျွေး စေနှင့်။
မြက်စား တိုင်ပြင်ဦး စီး နောက်ပဲ့တို့ကသာလွန်၍မ တောင်း စေနှင့်။ ဆင်စချီ
မြက်စစ်တို့ကိုဆို၍ကြည့်ရှုမှတ်သား စေ။ စီး တော်ဝင်း တော် ရွေး ထမ်း ဆင် တော်
များ သည်အအိပ်အနေမြက်စား ရေ သောက်မမှန်၍ တောသို့ချထား သင့်သည့်အရာ
ကိုလည်း တောသို့ချထား စေ။ ဦး စီး နောက်ပဲ့တို့သင်း တို့ရပ်ရွာမှာ နေ ချင်၍
မချမထား သင့်သည့်အရာကိုချထား ပါမည်အစီရင်ခံ သော်လည်း မချမထား စေ
နှင့်။ အတွင်း တင်း ကုတ်ပြင်တင်း ကုတ် တော်များ မှာချီထား သည့်စီး တော်ဝင်း
မှစ၍ ရွေး ထမ်း ဆင် တော်များ ကိုဦး စီး နောက်ပဲ့တို့လုံ့လပြု၍ ပွတ်သပ် ကျွေး မွေး
သည်မ ကျွေး မွေး သည်ဆင်မှူး ဆင်စချီဦး စီး နောက်ပဲ့ဆင် ဆေး သမား တို့သည်
နေ့ညည့်မပြတ်ကြည့်ရှုစောင့်နေသည်မစောင့်နေသည်များ ကိုလည်း ကြပ်ကြပ်မပြတ်
ကြည့်ရှုနှိုး ဆော်။ မိန်း သစ်ဆင် တော်ရှိလျှင်လည်း သင့်သသူတို့ကိုဦး ပဲ့ခန့်၍ကြည့်နှိပ်
ရေအိပ်အဝင်အထွက်ရထွယ် အောင်စီး နင်း သွန်သင် စေ။ သို့များ ကိုအမြဲနှလုံးသွင်း
၍ကြည့်ရှုနှိုး ဆော်ရမည်။ ဆင် တော်ဦး စီး နောက်ပဲ့မှစ၍ဆင်နှင့်ဆိုင်သမျှအမှု
ထမ်း တို့ကိုအမှု တော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင်၍လုပ်စား ဆောင်စား ဖြစ် အောင်မစေ။

ဆင်အမှုထမ်း တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကို ငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဝတီသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာစီရင်။

21 August 1813

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား နန်း စံ ၃၁ နှစ်အဋ္ဌာ ရသ ဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၇၀ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့ ဝန်ရှင် တော် ဒိုင်း ဝန်မင်း ကြီး မှာဝန် ထောက် တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရှေ့ကအမိန့် တော် ရေး မင်း ပုံ့ချီသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်တွင်း မှာနား ခံ တော်စ မြောင်မှုး တွင်ပြန် ။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ မင်း လှစည်သူကို ရွှေတိုက်ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း မင်း လှစည်သူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို သေစွာအမှု တော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်တမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံ မှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့် ရွှေတိုက်ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ ရွှေ တိုက်ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ရာဇဒ္ဓာနီ ရွှေပြည် တော်ကြီး အခြံအရံများ သောတိုင်း ကား နိုင်ငံသင်္ဘောဆိပ်များ ကတို့ တော်ခွန် တော်အနဿရတနာ ရွှေ ငွေအုပ်မျိုး တည်မျိုး မှစ၍များ သောစီး ပွါး တော်ဘဏ္ဍာ တော်ကို နေ့စဉ်လစဉ် ရွှေဘဏ်ါး တော် အောက်မပြတ်ဆိုင်ရာတိုက် တော်ကျ တော်များ မှာဆက်သွင်း ရသည်၊ နေ့စဉ်လစဉ်လည်း မပြတ်သုံး တော်မူသည့်အရာများ လည်း ရှိသည်၊ သို့သွင်း သည်သုံး သည် မည်သို့အဘိုး ထိုက်သည်၊ အ ကောင်းအလပ်အညံ့ဖြစ်သည်၊ မ ထွေး မရှက်ရခြား နား သိသာ သေချာ အောင်မပြတ်ကြည့်ရှုရမည်၊ ရွှေတိုက် တော်မှစ၍အရပ်ရပ်တိုက် တော်ကျ တော်များ မှာအရပ်ရပ်သွင်း သည်သုံး သည် ဘဏ္ဍာ တော်အချိန်အ ရေအတွက်မည်မျှရှိသည်များ ကိုစာရင်း ပေရင်း သေချာ အောင်တိုက်စိုး စာ ရေး တို့ကိုပြသဆင့်ဆို၍ မှတ်သား စေ၊ သော့ပ နောက်ကို လည်း သေချာ အောင်ခပ်ထား စေ၊ တိုက် တော်ကျ တော်တွင်မည်သို့သွင်း သည်သုံး သည်ကိုလည်း နေ့ရက်စွဲမှတ်၍တိုက်စိုး စာ ရေး တို့ကိုစာရင်း ပေး စေ၊ အလုပ် တော်အ ဆောင် တော် ကျောက် ရွှေ ငွေတုန်ရန်ရှိလျှင်လည်း စာရင်း နှင့် ရွှေတိုက် ဝန်ကဆက်မြဲဆက်၊ တိုက်စိုး စာ ရေး အဝန်း ငယ်သား ခေါင်း တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရာ တိုက် တော်များ တွင်ညည့် နေ့ စောင့် နေ စေ၊ ဘို့ တော်ခွန် တော်သွင်း လျှင်လည်း ရွှေး သုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ရွှေတိုက်ဝန်တိုက်ကြပ် (တိုက်) စိုး စာ ရေး သူ ဌေး တို့ မှာဆိုင်ရာ ပေး ယူကြ စေ၊ သာလွန်၍ မယူ စေနှင့်၊ တိုက် တော်ကျ တော်ခပ်ထား သည့် သော့ပ နောက်များ ကိုလည်း ချထား မြဲအချိန်တွင်ချထား စေ၊ အချိန်ကကျူး လွန်လျှင်အတွင်း ဝန်တို့မှာအစီရင်ခံ၍အတွင်း တော်မြဲတို့နှင့်ဘွင့်ဖိတ်သုံး ဆောင်

(21 August 1813)

စေ၊ သတိဝိရိယပြု၍ မယိုမယွင်း မလစ်မဟင်း စေရ၊ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာ နှိုး ဆော်စီရင်။

(21 August 1813)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၁ နှစ်အဋ္ဌာရသမိ မာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၇၀ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ ဝန်ရှင်တော် ဒိုင်း ဝန်မင်းကြီး မှာဝန် ထောက်တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရှေ့ကအမိန့်တော် ရေး မင်း ပုံရှိသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်တွင်း မှာနားခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်)

(မျိုးကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဋ္ဌန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ မင်း လှသီရိကိုအသည်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း မင်း လှသီရိသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရိုသေစွာခန့် ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကြိုး စား အား တုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုမ သွေမဖီကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်အသည်ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ အသည်ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ရာဇ ဌာနီ ရွှေပြည် တော်ကြီး အခြံအရံများ သောတိုင်း နိုင်ငံအရပ်ရပ်မြို့ပြ ကျေး ရွာ များ တွင်သူကြီး ပြည်စိုး မြေတိုင်ဒိုင်း ခေါင်း အသည်အလါတို့နေထိုင်၍ မင်း မှုမင်း ခင်း မြို့မှုရွာတာအသေး အကွဲအလုံး စုံကိုတိုင်သူရင်း ခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း နေ့စဉ်လစဉ် ပေး ဆုံ(ခန့်ထား)ထမ်း ရွက်ကြရမည်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ်သည်၊ အရပ်ရပ်မြို့ပြ ကျေး ရွာများ တွင်သူကြီး ပြည်စိုး မြေတိုင်ဒိုင်း ခေါင်း တို့သည်အသည် အလါတို့မှာမင်း မှုမင်း ခင်း တိုင်သူရင်း စာရင်း တော်ဘက်ခန့်သည့်အတိုင်း ရှေး ထုံး စံနှင့်အညီသာ ပေး ဆုံခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေ၊ အမှုတော်အနည်း ရှိသည်ကိုအ များ ခွဲခန့်၍မ ပေး မဆုံမထမ်း မရွက်စေနှင့်၊ အသည်အလါဝင်နေကပ်ပါး အ များ ရှိသည်ကိုအနည်း သာရှိသည်စာရင်း ပေး ၍မထမ်း မရွက်စေနှင့်၊ ဟုတ် မှန်သည့်အတိုင်း တော်တည့်ဖြောင့်မတ်စွာဆိုင်ရာအမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်ကြစေ၊ သူကြီး ပြည်စိုး မြေတိုင်ဒိုင်း ခေါင်း အသည်အလါတို့ကိုလည်း အမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် ၍လုပ်စား ဆောင်စား အောင်မစ၊ သူကြီး ပြည်စိုး မြေတိုင်ဒိုင်း ခေါင်း အသည် အလါတို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင် ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာစီရင်။

(21 August 1813)

(ဆဋ္ဌန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁ နှစ်အဌာဂုရသမိမာသီ သုဒ္ဓဒိန်၇၀ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ဒိုင်း ဝန်မင်း ကြီး မှာဝန်ထောက် တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရှေ့ကအမိန့်တော် ရေး မင်း ပုံချိုသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ် တော်ကွန်း စင်တွင်း မှာနား ခံတော် စမြောင်မှူး တွင်ဖြန်)

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

(21 August 1813)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ နန္ဒသီဟကို ရွှေဝင်း မှူး ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း နန္ဒသီဟသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို သေစွာခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါ ထမ်း ရွက်သည်၊ ရွှေသို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုမ သွေမဖည်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့် ရွှေဝင်း မှူး ခန့် တော်မူသည်၊ ဝင်း မှူး ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့ တွင်သူရဲသူခက်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်လက်နက်ကိုင်ယာ စုံနှင့်ရာဇဝတ် ကြောင်း မြို နိုင်လုံ အောင်ဝင်း တော်တမျက်နှာတွင်ညည့် နေ့ဆိုင်ရာတန်း နှင့် စောင့် နေ ထမ်း ရွက်ရမည်၊ ရွှေနန်း ရွှေဘုံတွင်လည်း ၄၀၊ ၅၀၊စား တော်ထွမ်း ရေကိုင်၊ အဆောင် တော်မြံအမတ်၊ကျေး ၊၊ား ရှာစား၊လူပျို၊ မြေနန်း ဝန်း ကျင် သေနတ်၊ သွေး သောက်ကြီး ၊ ဝင်း မှူး ၊ ဒိုင်း မှူး ၊ သူရဲမှူး ၊ တပ် ကောင်ဟန်မှူး ၊ အမြောက်မှူး မှစ၍ ခေါင်း စကြီး အဝန်း အငယ်သား တို့ကိုအိပ်လှည့်အိပ်ဘန်မှန်ကန် အောင်ဆိုင်ရာခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း မပြတ်စစ် ကြောစီရင်ရသည်၊ ဝင်း တော်တွင်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်၊ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရာ တန်း တွင်ညည့် နေ့ စောင့် နေထမ်း ရွက်ကြစေ၊ မဆိုင်သည့်အစုသား တို့ကိုဝါး ထောင် ၍မထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့ကိုလည်း သောက်ရစ်စား ဝနိုက် ပွါး ရန်ပွါး မရှိ စေနှင့်၊ တန်း တွင်ညည့် နေ့လုံခြုံ အောင်နိုး နိုး ကြား ကြား စောင့် နေအိပ် ဆောင် တည့်သုံးယမ်ဝင်း မောင်း ခတ်၍တာကျအတိုင်း နှိုး ဆော် စေ၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော် ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် ၍လုပ်စား ဆောင်စား ဖြစ် အောင်မစ၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပပျောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာစီရင်။

(21 August 1813)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁နှစ်အဌာရသမိမသည် သုဒ္ဒဒိန်ဂ၀ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ဒိုင်း ဝန်မင်း ကြီး

(21 August 1813)

မှာဝန်ထောက်တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရှေ့ကအမိန့်တော် ရေး
မင်း ပုံချိသူ့အစီရင်ခံလျှင်အဝိဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်တွင်း မှာနား ခံ
တော်စ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။)
(သူ့ရိယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၃၊ ၀၀၁၉၃၀၊ မျက် ၀ ၀၊ မျိုးကြည်ယု ၆၂)

အိမ်ရှေ့မင်း ကိုမြို့တော်သို့ဝင်စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း သား ပုလိုင်း ရွာစား ကံကုန်သည်မှာ အိမ်ရှေ့မင်း သမီး ဘွား တော်ဘွား ကံကုန်သည်တွင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း တူကြီး ဘုရား မဟာရုံအတွင်း သဂြိုဟ်စေ။

8 April 1814

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဋ္ဌာရသဓိမဘ်သ်သုဒ္ဓဒိန် ၃၁၀ ကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နာ ခံ ဇေယသိဒ်သုတွင်ပြန်။
(တက်ဗတို ၄၅၂၁၇)

တပ္ပိုလရှင်ရ သေ့ကိုမင်းကွန်း သို့မပင့်မဆောင်နှင့်၊ **ရွှေမြို့**တော်အရှေ့မြောက် ထောင့်ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား တံတိုင်းအတွင်း ဘုရားအနောက်တွင်အုတ်ကုလုပ်၍ ထားစေ၊ အသည်ဝန် နေမျိုး သီရိကျော်ထွာကမိဘုရား သုံးပါး ဝန်အရာခန့် အပ်တော်မူ၍အုပ်ထိန်း ရပါသည်၊ တောင်ငိုင်မြို့က နှစ်စဉ်လဘက်ချောင် ၊မောဝ် မြှင့်ကန် တော့လက် ဆောင်တော်၊ မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး ကမင်း မှုတော်ခန့်ထား ရှိသမျှ ကိုထမ်း ရွက်ရသည့်အမှုတော်၊ ရွှေမြို့တော်ကြီး ပြတံခါး လုပ်ဆောင်ထိန်း သိမ်း စု ကိုလုပ်ဆောင်ရသည့်အမှုတော်ရပ် ပြေကုန်ပါသည်၊ ဝန်ခန့်တော်မူသည်သုံး နှစ် ကျော်ရှိပါသည်၊ ကျွေး မြို့တကျပ်တပြား မှုမတင်မရှိပါ၊ တောင်ငိုင်မြို့ကိုမိဘုရား သုံးပါး သနား မခံရမီအထက်အမတ်အမှုဆောင်တို့ ချေး ယူသည့် ကျွေး သုံးပါး ဝန် ကြီး ဝန်စဉ် ချေး ယူသည့် ကျွေး နေမျိုး ကျော်ထင်ဝန်စဉ် ချေး ယူသည့် ကျွေး ရှိသည် ဆို၍အတောင်း အထုတ်ခံရခဲ့သည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ တောင် ငိုင်မြို့မှာအထက်တင်ရှိသည့် ကျွေး မြီများ သည်အတုတ်အမှန်အဖြောင့်အသား မဟုတ်၊ မြို့ရွာမင်း မှုနှင့်မစပ်သည်ကိုအလျောက် ချေး ယူသည်ဖြစ်သည်၊ သိပေါ်မြို့နည်း ကျွေး ဟောင်း ကိုမြို့ရွာအကြီး စာရေး တို့မှာမတောင်း မထုတ်စေနှင့်၊ ဆုံး စေ။

18 May 1814

ဆန္ဒြန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၃၅၀ နယုန်လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇသီဟသူတွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

ပဟိုနာရီ ခေါင်း လောင်း များ ကိုလည်း ရွေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တီး စေ။

20 May 1814

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဋ္ဌာဝရသမိမဝသ်ပုံ ဒိန် ၃၅၂ နှစ်နယုန်လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇသူတွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ လက်နက်စကြာရတနာသခင်ငါအသျှင်ကေရာဇ်မင်း မြတ်သည်ဖြည့်ကျင့်အပ်သော ပါရမီတော်မြတ်ကြောင့် ရှေးစကြာမန္တတ်မင်း တို့ဝယ်ရအပ်သောဆဒ္ဒန်ဆင်ဖြူရတနာကဲ့သို့သိကြား နတ်တို့ဆက်သ၍ ရောက်သည့်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကို ရွှေတောင်လှကျော်ကိုဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း ရွှေတောင်လှကျော်သည် ကျေးဇူး သစ္စာတော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိတို့ သစ္စာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုးကြိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သော ကြောင့်အထိုက်အလျောက်အရာအတူး အဆောင်အရွက်သနား တော်မူ၍အရည် လျောက်ခန့်ထား ပြုစု တော်မူသည်၊ ရွှေသို့လည်း ခန့်ထား ပြုစု တော်မူသမျှအမှုတော်ကို မသွေမဘည်ထိန်း အုပ်ပြုစု စီရင်နိုင်မည်၊ စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်အလုံး စုံကိုကျွမ်း သိနား လည် သည့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်၍ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သည်ဘိသိက်သွန်း ခြင်း မင်းအဖြစ်ကို ပေး၍ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ကိုအထူး သဖြင့်ချီး မြှင့်ပြုစုတော်မူသည်၊ ကျေးကျွန်သင်း ပင်း မြို့ပြ ကျေး ရွာအဆောင်အရွက်ဆင်ယင်သည့်တံဆာဆင် ခြေဖုံး ဝင်း ကိုယ်ရုံအတီး အမှုတ်ကံ ကျွေး တန္တား အစုအငန်း အများ ရှိသည်၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း တွင်မြက် ရေအဆက်အ ပေး အဆိပ်အဖက်အရပ်အ နေအညစ်အကြေး သန့်ရှင်း ရန်ရှိသည်များ ကိုတနေ့မပြတ်အချိန်အခါမှန်ကန် အောင် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု၍မြက်ဆက် ပေးမြဲလူတို့ကိုမြက်ဆက် ပေး စေ၊ အညစ်အကြေး သန့်ရှင်း မြဲလူတို့ကိုလည်း အညစ်အကြေးမတင်မရှိ စေရ၊ မပြတ် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသန့်ရှင်း စင်ကြယ် စေ၊ ရေဆက် ပေးသုံး သပ်ချိန် ရောက်လျှင်လည်း သနား တော်မူသည့်အဆောင်အရွက်အတီး အမှုတ်ဆင် ခြေဘုံး ဝင်း ကိုယ်ရုံ တော်များ ကိုစီရင်ခင်း ကျင်း တီး မှုတ် စေ၍ ရေဆက်ပေး သုံး သပ်မြဲမြစ်ဆိပ် ရောက်ကြပ်မဆက် ပေး သုံး သပ် စေ၊ ရေဆက် ပေး သုံးသပ်ရာကပြန် ရောက်လျှင်လည်း အနေအထား မှန်ကန် အောင်ချထား ရပ်နေ စေ၍ ခင်း ကျင်း သည့်အဆောင်အရွက် ရွှေထည် ငွေထည်များ ကိုလည်း လုံခြုံ အောင်သိမ်းထား စောင့်နေထိန်း သိမ်း စေ၊ ဆင်ယင်သည့်တန်ဆာ တော်များ ကိုဆင်ယင်

လျှင်လည်း သိမ်း ဆည်း သည့်အခွန် ရောက်သည့်ကာလအ စေ့အငုသိမ်း ယူထိန်း သိမ်း မြဲသိမ်း ယူထိန်း သိမ်း စေ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း မြက်စား ရေ သောက်အအိပ်အစက် အရပ်အနေအသွား အလာ ဖြောင့်မှန်ရွှင်လန်း သာယာ အောင်ကိုလည်း မပြတ် မလပ် ပေး မြဲ ဆေး ကို လျှောက်ထား ကြည့်ရှုဆက် ပေး စေ၊ ကျန်း မာ ရွှင်လန်း ကြောင်း များ နှင့်အ ကြောင်း အရာ ရှိသမျှကိုလျှောက် တော်မှာ လျှောက်ထား သင့် သည့်အတွင်း တော်မှာ လျှောက်ထား သင့်သည်ဆင်ခြင် ထောက်ချင့်၍ လျှောက်၊ ဆဒ္ဒန် ဆင်မင်း အစား အ သောက်အအိပ်အနေ ဖြောင့်မှန်ရွှင်လန်း ကျန်း မာ အောင် ကိုအမြဲနှလုံး ထား ၍ မပြတ်မလပ် နေ့ညည့်ကြပ်မအုပ်ထိန်း နှိုး ဆော်စီရင်၊ နေ့ညည့် အ စောင့်အ နေလူတို့ကိုလည်း အလှည့်သင့် နေ့ညည့် စောင့် နေ စေ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုအငန်း သား ကံ ကျေး ကန္နား အ စေအပါး လူတို့ကိုလည်း ရွေး ချယ်စီစစ်၍အမှုတော်ကိုအရှည်ထမ်း ကုန်နိုင် အောင်နှိုး ဆော်ကြည့်ရှုပြုစုမစသိမ်း ပိုက်၊ သနား တော်မူသည့်ခရိုင်မြို့ပြ ကျေး ရွာများ ကိုလည်း စည်ပင်သာယာ အောင် မြို့ထိန်း ရွာအုပ်ခန့်ထား ၍ မစပြုစု၊ ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုအငန်း သား ကံ ကျေး ကန္နား မြို့ပြ ကျေး ရွာ နေလူတို့မှာအမှုအခင်း စီရင်ခွဲခန့်ရန်ရှိလျှင်အင်း စာရင်း အ သေအချာနှင့်သာနာညီမျှခွဲခန့်စီရင်၊ တရား စကား အရှုက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဝန်ခန့် တော်မူသည့်အင်ကို ထောက်၍ ဂတိသို့မလိုက် ဖြောင့်မတ်စွာစီရင်။

21 June 1814

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဋ္ဌာရသမ်မာသိ သုဒ္ဒိဒိန် ၃ဂ၄ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၉ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် ကောင်း တုန်မင်း ကြီး မှာ ဝန် ထောက် တော်မင်း ရွှေ တောင် နော်ရထာ ရွှေကအမိန့် တော် ရေး ပုံချိသူ မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း အလွှာများ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ် တော်ကွန်း စင်တွင်း မှာ ပြန်တမ်း အလွှာကိုနာခံ တော်မင်း ဇေယသိခ်တွင်ပြန်။

(မြိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သူရိယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၁၉၃၀၊ မျက် ၂၃-၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့် တော်ရှိသည်၊ ဇေယနန်း သူကိုခင်မမင်း ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်
မူ ကြောင်း လည်း ဇေယနန်း သူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို
သေစ္စာအမှု တော်ကိုမ သွေမဘည်ထမ်း ရွက် မည့်သူယုံ မှတ်သနား တော် မူသည့်ကျွန်
တော် မျိုး မြစ် သော ကြောင့်ခင်မမင်း ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ ခင်မမင်း ဝန်ဆို
သည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ခင်မမင်း မှစ၍သား တော်သ
မီး တော်တို့ကိုက် ကျေး ခံသနား တော် မူသည့်မြို့ရွာလည်း ရှိသည်၊ သေနတ်စု သွေး
သောက်စုမြင်း စုဒိုင်း စုလမိုင်း လယ်လုပ်စုအာဏာအစို့စုအမှုထမ်း တို့လည်း ရှိ
သည်၊ ခင်မမင်း သား တော်သမီး တော်တို့ကအသုံး တော်အလို တော်ရှိ၍ ခင်မ
မင်း ဝန်တို့မှာဆင့်ကဲ တောင်း ဆိုလျှင်လည်း ဆိုင်ရာပြန်ဆိုဆင့်ကဲ၍ဆက်သွင်း ရ
သည်၊ ခင်မမင်း တွင်ဆိုင်ရာအမှု တော်ကိုလည်း ကုန်တွင် ပြေလည် အောင် စီရင်ခန့်
ထား စိမ့်မည်ခန့် တော်မူသည်၊ ခင်မမင်း သား တော်သမီး တော်တို့ကိုသနား
တော်မူသည့်တံ ကျေး ခံမြို့ရွာများ မှာအခွန် ရေး စစ်ချိန်ကာလ ရောက်လျှင်လည်း
သွေး သောက်စုမြင်း စုကျွန် တော် မျိုး ဆိုင်ရာအမှုထမ်း တို့အလှည့်အလဲ မှန်ကန် အောင်
အခွန် ရေး စစ်ချိန်ကာလ ရောက်လျှင်လည်း သွေး သောက်စုမြင်း စုကျွန် တော်မျိုး
ဆိုင်ရာအမှုထမ်း တို့အလှည့်အလဲမှန်ကန် အောင်အခွန် ရေး စစ်ရန်စာရင်း နှင့်
ဆက်သွင်း ၍ ခန့်ထား ရသည်၊ အသုံး တော်ခံမြို့ရွာများ မှာမြို့ကိုင်ရွာကိုင်ကွမ်း
ဘိုး တော်ယိန်း ခန့်သူတို့သုံး နှစ် စေ့လျှင်လည်း သွေး သောက်စုမြင်း စုကျွန် တော်
မျိုး တို့တွင်အမှု တော်ကိုမမြတ်မလပ်ထမ်း ရွက်သသူတို့ကို ရွေး ချယ်၍မြို့ကိုင်ရွာကိုင်ကွမ်း
ဘိုး ယိန်း ဆိုင်သင့်ရာစာရင်း ရန်တား ၍ဆက်သွင်း ပြီး လျှင်အမိန့် တော်ကိုဦး
ထိပ်ရွက်၍ ခန့်ထား ရသည်၊ ကံ ကျေး တော် ခံမြို့ရွာများ တဘို့ တော်ခွန် တော်ကွမ်း
ဘိုး တော်အရာ တော် ရေး စစ်ဆက်သွင်း လျှင်လည်း မည်သည့်မြို့ရွာကအခွန် တော်
မည် မျှကွမ်း ဘိုး တော် မည် မျှဆိပ်တည်ပွဲအ ကောက်အစား စီး ပွါး တော်ဘဏ္ဍာ တော်
မည် မျှစာရင်း ကျယ်စာရင်း ချုပ်နှင့်စာ ရေး တို့ကို နေ့လသက္ကရာဇ်မှတ်သား ၍
သေချာ အောင်ဆက်သွင်း မြဲဆက်သွင်း စေ၊ ဘို့ တော်ခွန် တော်ကွမ်း ဘိုး တော်စီး

(21 June 1814)

ပွဲ ဘဏ္ဍာ တော်သွင်း စာရင်း ကိုလည်း စာရေး ကြီး တို့တွင် သေချာ အောင် မှတ်သား ထား စေ၊ သို့များ ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း၍ ခင်မမင်း မှစ၍သား တော် သမီး တော်တို့ကိုသနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး အမှုထမ်း တို့ကိုအမှု တော်ကိုထမ်း တုန်နိုင် အောင်မစေ၊ ကျွန် တော်မျိုး တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင် ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပပြောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက် ဖြောင့်မတ်စွာစီရင်။

(21 June 1814)

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၁၁၇၆ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့ ဝန်ရှင် တော် ကောင်း တုံမင်း ကြီး မှာ ဝန် ထောက် တော်မင်း ရွှေ တောင် နော်ရထာ ရွှေကအမိန့် တော် ရေး ပုံဒိုသူ မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း လွှာကိုနား ခံ တော်မင်း ဇေယသင်္ခ်တွင်ပြန်။)

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး အမိန့်တော်
ရှိသည်၊ နန္ဒကျော်သူ၊ ကော်တော်ရန္ဒမိတ်တို့ကိုအတွင်း ဝန်တို့တွင် ထောက်မစီရင်
၍နေသား ခံတို့ဆက်သွင်း သည့်စာကိုဆက်သွင်း စိမ့်မည်ခန့်ထား တော်မူသည်၊ သို့ခန့်
ထား တော်မူကြောင်း လည်း နန္ဒကျော်သူ၊ ကော်တော်ရန္ဒမိတ်တို့သည်ခမည်း
တော်ဘုရား နေ့တော်ပါကျွန်တော်ရင်း ဖြစ်၍ ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်
ပါး ကိုစောင့်သိရို သေစွာ ရွှေနန်း ရွှေဘုံတွင်ကာလအရှည်မြဲစွဲထမ်း ရွက်ရသည့်
အတွင်း သံ တော်ဆင့်ခန့် တော်မူ၍လည်း အတွင်း ဝန်တို့တွင်ဆင့်ဆိုစီရင်ရသည်၊
ရွှေနန်း ဝိုး အတွင်း မှုထုံး စံကိုလည်း သိမှီကျွမ်း ကြင်သသူ ယုံမှတ်ထနား တော်မူ
သည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့် အတွင်း ဝန်တို့တွင်အထောက်အမခန့်တော်
မူသည်၊ အတွင်း ဝန် ထောက်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်
ရွှေနန်း ဝိုး ထုံး စံရှိသည်နှင့်အညီအတွင်း တော်တွင်စီရင်ပြန်ဆိုခင်း ရှိသမျှအ
လုံး စုံကိုကုန်တွင် ပြေလည် အောင်အတွင်း ဝန်တို့ခန့်ထား စီရင်ပြန်ဆိုဆင့်ကဲရသည်၊
ဝန်တို့တနား ခံတို့တွင်ဆက်သွင်း သည့်ပြည် ရေး ရွာမှုအရပ်ရပ်စကားများ ကိုလည်း
မည်သို့ဆက်သွင်း သည့်စတား အရ မည်သို့ဖြစ်သည်အတက်တကြမ်စတား သာနည်း တူ
ဆက်သွင်း ရာတွင်အမိန့် တော်ပြန်ဆိုပြီး အတွင်း ဝန်တို့ကိုပြသ၍အစီရင်ခံသင့်သည်
အရာ မေး မြန်း တော်မူလျှင်သံ တော်ဦး တင်ရမည့်အကြောင်း များ နှင့်သတိဝိ
ရိယပြု၍ ထောက်မလျှံ့ဆောင်ရမည်၊ ရွှေနန်း ရွှေဘုံ[illegible]သည့်အိပ်ဘန်နှင့်မြဲစွဲထမ်း
ရွက်ရသည့်၄၀၊ ၅၀၊စား တော်တွမ်း ရေကိုင်၊အဆောင်မြဲ၊အမတ်လုပျို၊မြေနန်း ဝန်း
ကျင် သေနတ်၊သွေး သောက်ကြီး မှစ၍တိုက်စိုး တိုက်စာရေး အတွင်း တော်တွင်ထမ်း
ရွက်သမျှအမှုတော်ထမ်း တို့ကိုလည်း မှန်တန် အောင်ထမ်း ရွက်သည်မထမ်း ရွက်သည်
များ ကိုဆိုင်ရာဆင့်ဆို၍ မှန်တန် အောင်ဆင့်ဆိုတမ်း ရွက်ကြစေ၊ အမှုတော်ကိုအရှည်
ထမ်း ၍ဆိုင်သင့် လျောက်သနား တော်မခံရသသူတို့ကိုလည်း မှတ်သား ၍အတွင်း ဝန်
တို့ကိုအစီရင်ခံရမည်၊ သို့များ ကိုနှလုံး သွင်း ၍အတွင်း ဝန်တို့ကို ထောက်မလျှံ့ဆောင်
ဆင့်ကဲစီရင်ရမည်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၂နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာသ်

(21 June 1814)

(21 June 1814)

သုဒ္ဓဒိန်၃၀၄ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် တောင်း တုံမင်း ကြီး မှာ ဝန် ထောက် တော်မင်း ရွှေ တောင် နော်ရထာ ရှေ့ကအမိန့် ကော် ရေး ပုံ့ချိုး မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း အလွှာ များ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ် တော်ဖွန်း စင်အတွင်း မှာပြန်တမ်း လွှာကိုနား ခံ တော်မင်း ဇေယသင်္ခတွင်ပြန်)။

(မြိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

(21 June 1814)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာယခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ စည်သူသခ်ယာကိုတရား သူကြီး ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း စည်သူသခ်ယာသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရှိ သေစ္စာလွှတ် တော်တွင်အမိန့် တော်ရ ရွှေ နေခန့် တော်မူယည့်အတိုင်း ထမ်း ရွက်၍ကာလအရှည် ရှိသည်၊ ရွှေသို့လည်း ခန့် တော်မူသမျှအမှု တော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည့်သူ ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်တရား သူကြီး ခန့် တော် မူသည်၊ တရား သူကြီး ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသျှင်ကေရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ရာဇဌာ နီမင်း နေ ရွှေပြည် တော်ကြီး ဖြစ်၍ကျွန် တော်မျိုး အ ပေါင်း တို့သည်ထ ယောက်ကိုတ ယောက်မနှိပ်မစက်ရဆုံး မကွပ်ညှပ်စီရင်ရသည်၊ စကား အရွက်အတင်ရှိလျှင်တရား မမှသက်နှင့်အညီစစ် ကြော စီရင်စိမ့်မည်၊ တရား ရုံး တော်တွင်တရား သူကြီး ခန့် နှစ် ယောက်ခန့်ထား ၍ စီရင် စေယည်၊ ကျွန် တော်မျိုး ဆင်း ရဲသား တို့တရား စ ကား အရွက်အတင်ရှိ၍တရား သူကြီး တို့မှာအစီရင်ခံလာလျှင်မနုဓမ္မသတ်ကိုကိုင်၍ စီရင်၊ မတွေ့လျှင်မနောသာရ ရွှေမျဉ်း ဆေး စောင်တွဲကိုကိုင်၍စီရင်၊ မတွေ့ လျှင် ဘေး ဗလောင်း ဘော်မင်း တရား လက်ထက် တော်ကိုင်း စား မနုရာဇာတို့ စီရင်တုံး သို့လိုက်ဘြ၍ စီရင်ထုံး စီရင်နည်း ရှိသည့်အတိုင်း စီရင်၊ တရား မဖြစ်တန် မဖြစ် လောက်သည့်အမှုအခင်း ကိုအမှုသည်တို့ မောဟဂတိသို့လိုက်၍အစီရင်ခံလာ သော် လည်း မစစ်မကြောမစီရင်နှင့်၊ အကျိုး အကြောင်း ကိုပြသ ပြောဆိုရမည်၊ သို့မှား ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း ၍တံ စိုး သုံး ပါး ဂတိ လေး ပါး သို့မလိုက်ဓမ္မသတ်စာ ဟောင်း စီ ရင်ထုံး ရှိသည့်အတိုင်း တရား ကိုနား လည်ယည်နှင့်အညီ တော်တည့် အောင် ဖြောင့် မတ်စွာစီရင်။

(21 June 1814)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဌာရသမိမာသီ သူဒ္ဒိန် ၃ဂ၄ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၉ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် ကောင်း တုံမင်း ကြီး မှာ ဝန် ထောက် တော်မင်း ရွှေ တောင် နော်ရထာ ရွှေတအမိန့် တော် ရေး ပုံ့ချိသူ မှတ်ချက်အလှာပြန်တမ်း အလှာ များ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ် တော်ကွန်း စင်အတွင်း မှာပြန်ထမ်း လှာကိုနား ခံ တော်မင်း ဇေယယခ်တွင်ဖြန်)။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှ သော ရေ မြေ့အရှင်ဆဋ္ဌန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ရာဇထိန်း မှတ်ကိုအနောက်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူ ကြောင်း လည်း ရာဇထိန်း မှတ်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိ ရို သေ စွာအမှု တော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ဖုံး ဖိုး ထမ်း ရွက်သည် ရှေ့သို့လည်း ခန့်တော် မူသမျှအမှုတော်ကိုမ သွေမဖည်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော် မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်အနောက်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ အနောက်ဝန်ဆိုသည့်အရာ သည်ငါအရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်အနောက်အတွင်း တော်ကအသုံး တော်အလို တော်ရှိ၍ဆင့်ကဲ တောင်း ဆိုသမျှကိုဆိုင်ရာပြန်ဆိုဆင့်ကဲ၍ဆက်သွင်း ရသည်၊ ၎င်းအနောက် ရုံး တော်တွင်လည်း သွေး သောက်စုမြင်း စုရုံး စေမှစ၍သူငယ်တော်သပေါက် တော်ကြေး ဘဏ္ဍာနွား ဘဏ္ဍာအရပ်ရပ်အစုအငန်း နှင့်ဆိုင်ရာအမှုတော်ကို နေ့ စဉ်လစဉ်မပြတ်ထမ်း ရွက်ရသည်၊ ၎င်းအနောက်အတွင်း တော် ထောင်ဝင်း အောက် အိမ်များ နှင့်မသင့်မတင့်လှည်း ခါသုတ်သင်ရှင်း လင်း ရန်ရှိလျှင်လည်း အနောက် ဝန်တို့မပြတ်ဝင်ထွက်ကြည့်ရှု ဆော်ဘန်စီရင်ရသည်၊ အနောက်အတွင်း တော်တွင်အိပ် လှည့်အိပ်ဘန်အစောင့်အနေနှင့်ထမ်း ရွက်ရသည့်သူငယ်တော်သပေါက်တို့နှင့်အရပ် ရပ်အမှုထမ်း တို့ကိုနှိုး ဆော်မပြတ်စောင့်နေထမ်း ရွက်စေရမည်၊ သို့များ ကိုအ မြဲနှလုံး သွင်း၍အမှုတော်ကိုပြီး ပြေကုန်တွင်လွယ် အောင်နှိုး ဆော်စီရင်၊ ၎င်းအနောက် ဝန်တို့စီရင်နက်အမှုထမ်း တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် အောင်မစ၊ ၎င်းအနောက် ဝန်စီရင်နက်အမှုထမ်း တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စ ကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဂတ်သို့မလိုက်ညီညွတ်စွာစီ ရင်။

(21 June 1814)

(ဆဋ္ဌန်ဆင်မင်း ဘခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၂ နှစ်အဌာရသမဲမသ် သုဒ္ဓဒ်န် ၃ဂ၄ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် ကောင်း တုန်မင်း ကြီး မှာ ဝန် ထောက် တော်မင်း ရွှေ တောင် နော်ရထာ ရှေ့ကအမိန့် တော် ရေး ပုံချိုသူမှတ် ချက်အလှာပြန်တမ်း အလှာ များ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ် တော်ကွန်း စင်အတွင်း မှာ ပြန်တမ်း လှာကိုနား ခံ တော်မင်း ဇေယသိခ်တွင်ပြန်)။

(မျိုး ကြည့်၊ ဝု၊ ၆၂၂၊ သုရိယ၊ တွဲ၁၄၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၃၀ မျက် ၂၄)

င ပြေငယ်သည် မဟုတ် မမှန်ငါအသျှင်တေရာဇ်မင်း မြတ်ကို လျှောက်ထား သူဖြစ်သည်၊ ရွှေမြို့တော်မှာ မနေ စေနှင့်၊ သင်း ပိုင်ထိုက်သည့် ပစ္စည်း ဥစ္စာနှင့်တကွ မြို့တော် ကအလွတ်သို့ထွက်သွား ပြောင်း နေ စေ။

25 January 1815

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဓွာရသမ် မာသ်ပြိုပြ်း နောက်သုဒ္ဒ ဒိန် ၆ဝ၂တ ပေါင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့ညနား ခံ ပြော ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(တင်မောင်ကြည် ပုရပိုက်)

မြေး တော်ပုခန်း မင်း သမီး မှာပုံ ရှိုးသိဂိုဏ်ကို ရာဇ ဝေဠုနှင့်ဘက်၍ပြင်ဝန်၊ နရာပုံ ရှိုကိုနရာသိဟနှင့်ဘက်၍အတွင်း ဝန်ခန့်။

25 January 1815

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဌာရသမ် မာသ်ပြီး နှောက်သူဒ္ဒီနံ ၆ဝ၂တ ပေါင်း လဆန်း ၂ရက် နေ့ ဇေယ နေ်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင် မောင်ကြည် ပုရပိုက်)

သမီး တော်မကွေး မင်း သမီး သီဟိုဠ်လ ဒေဝီကကုန်သည်မှာထွက် တော်မူခန်း ပါသော်လည်း ထွက် တော်မမူပြီ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ထွက်၍ မင်း ညီမင်း သား မြေး တော်မတ် တော်တို့ ကောင်း မွန်လှပ အောင်သဂြိုဟ် စေ၊ အလုပ်အ ဆောင်အခန်း အနား ပြီး ပြေလျှင်ယခု နေ့သဂြိုဟ် စေ။

12 June 1815

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၃နှစ်အ၄၁ရသမိ မသယ်)သူမိ ဒိန်ရ၄၀ဝါဆိုလပြည့်ကျော်၅ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာသူတွင် ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၇)

သမီး တော်ယောမြို့စား မင်းသမီး သီရိမင်္ဂလာ ဒေဝီကကုန်သည်မှာသမီး
တော်ရွှေကူမြို့စား မင်းသမီး သီရိရတနာ ဒေဝီကကုန်သည်တွင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း
သဂြိုဟ်တော်မူမည်၊ အခန်းအနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်
လုပ်ဆောင်စီရင်စေ၊ သမီး တော်ယောမြို့စား မင်းသမီး သီရိမင်္ဂလာ ဒေဝီ
ကကုန်ရာ မှာသဂြိုဟ်တော်မူသည်တွက်တော်မူခန်း ပါသော်လည်း ထွက်တော်မမူ
ပြီ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ထွက်၍ မင်းညီမင်းသား မှူး တော်မတ်တော်တို့နှင့် တောင်း
မွန်လှပအောင်သဂြိုဟ်စေ၊ အလုပ်အဆောင်ပြီး ပြေလျှင်ယခုနေ့သဂြိုဟ်စေ။

4 August 1815

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်း စံ၃၃နှစ်အဋ္ဌာရသမ
မာသိသုဒ္ဓိဒိန်ရ၉၃ တော်သလင်းလဆန်း ၁၃ရက်နေ့နား ခံ ကျော်ဆင်ရာဇသူ
တွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

နေ့ရက်နှစ်လဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကပ်အခေါ်အဝေါ်အမှတ်အသားအသုံးအဆောင်များမှာလည်း နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော်ပုံတော်ဗေဒင်အဓိမာသ်နက္ခတ်များကိုပြုသတော်မူသည်ကိုနားလည်သူမရှိ၊ မသိမတတ်နိုင်ကြဖြစ်သည်၊ နားလည်သူမရှိ၊ မသိမတတ်နိုင်ကြဖြစ်ကလည်း နောင်ကာလအရှည်အမှန်အကန် ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားသုံးဆောင်နိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ ပုံတော်ဗေဒင်အဓိမာသ်နက္ခတ်များကိုစွဲလမ်း၍ မခေါ်မဝေါ်မမှတ်မသားမသုံးမဆောင်ကြစေနှင့်၊ ရှေးအစဉ်ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားသုံးဆောင်မြဲအတိုင်း ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားသုံးဆောင်ကြစေ။

2 September 1815

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာရသမ်မာသ်သုဒ္ဒိန်) ဂ၂၂ သတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နားခံကျော်တင်ရာဇာသူတွင်ပြန်။

(<u>အုပ်ချုပ်ပုံ</u>၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉၄၇၊ စ၁၂၆)

ရွှေမြို့တော်မြို့ဆောင်မြို့ထိပ်သူရဲမိုးမှူး တွင်အင်း အိုင်မြှုပ်ထား သမ္မသည်မကောင်း သည့်အရာဖြစ်သည်၊ ထား ရင်း အင်း အိုင် ကျောက်ဂူနှင့်ထတွရ အောင်တူး ရှာမြစ်ဆုံမှာချစေ၊ ထား တော်မူသည့်ငတောင်သမန်၊ ငတောင်ကြီး ၊ ငတောင်မြင့် ငတောင်ပြူး တို့ကိုနတ်ဘီလူး လေး ယောက်နတ်ရုပ်ကိုသာ ဌ်မြဲ ရှိစေ၊ နတ်ရုပ်နတ်ဂူ အောက်တွင်အင်း အိုင်အမြှုပ်အနှံ့ ရှိလျှင်လည်း ရ အောင်တူး ယူဖျက်သိမ်း ရှာမြစ်ဆုံမှာချစေ။

17 September 1815

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဌာရသမ် မာသီသုဒ္ဒဒိန်ဂ၃ရသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(မြီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၃၀၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉ရ၄၊ စါ၁၂၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ရာဇနန္ဒကျော်ကိုအတွင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူ ကြောင်း လည်း ရာဇနန္ဒကျော်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို သေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သော ကြောင့်အဆောင်အရွက်အထိုက်အလိုက်သနား ပြုစုတော်မူ၍သံ တော်ဆင့်အရာနှင့် အတွင်း တော်မှာဆင့်ကဲစီရင်ရသည်၊ အတွင်း မှုပြင်မှုမှစ၍အလုံး စုံကိုလည်း ကျွမ်း သိနား လည်သသူအထူး သဖြင့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်အတွင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ အတွင်း ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဘု ရားမင်း မြတ်တို့တွင်အတွင်း တော်စီရင်ဘွယ်စီရင်ခြင်း မှစ၍ပြည်ရေး ရွာမှု အလုံး စုံကိုကုန်တွင် ပြေလည် အောင် လျှောက်ထား မြန်ဆုံစီရင်ရသူဖြစ်သည်၊ ဓမ္မ ဝတ်ရာဇဝတ် လောကဝတ်အကြောင်း သုံး ပါး ကိုကျွမ်း သိနား လည်သည့်နှင့်အညီ ရွေး အတွင်း ဝန်တို့စီရင်ခန့်ထား သည့် ရွှေနန်း ရိုး ထုံး စံကို ယောက်၍ခန့်ထား စီရင်။

17 November 1815

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာရသမ မာသ်သူဒ္ဒိန်ဂ၉ဂနတ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၃ရက် နေ့လွှတ် တော်ကွန်း စင်တွင်း မှာနား ခံ တော် ဇေယသိမ်သူတွင်ပြန်။

(မြိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သုဂိုယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၁၊ မတ် ၁၉၃၀၊ စာ၆၅-၆)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ မင်းလှနော်ရထာကို ဝန်ကြီးခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း မင်းလှနော်ရထာသည် ကျေးဇူးသစ္စာတော်နှစ်ပါးကို စောင့်သိ၍ သစ္စာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုးကြီး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါ ထမ်းရွက်သည့် ကျေးရင်းကျွန်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် အမည်နေရာအထိုက်အလိုက် သနားပြုစုတော်မူသည်နှင့်အညီအတွင်း မှုပြင်မှုမှစ၍ ခပ်သိမ်းသော စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်အလုံး စုံကိုကျွမ်း သိနား လည်သသူအထူး သဖြင့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့် ကျွန်တော်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် မင်းညီမင်းသားမှူး တော်မတ်တော်ကျွန်တော်မျိုးအပေါင်းတို့တွင်ထမ်း ရည်ရွက်ရည်ကို ရွေး ချယ်စီစစ်တော်မူ၍ အဂ္ဂမဟာ သေနာဓိပတိအချုပ်ကြီး အကိုင်ကြီး တို့အရာနှင့် ဝန်ကြီးခန့်တော်မူသည်၊ ဝန်ကြီး ဆိုသည့် အရာသည် ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့တွင် ရာဇဓာနီ ရွှေပြည်တော်ကြီး မှစ၍ အခြံအရံများ သောတိုင်း နိုင်ငံအနီး အဝေး ပြည်ရေး ရွာမှခပ်သိမ်း သော စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း အလုံး စုံကို ထောက်မြှော်၍သာသနာတော်ထွန်း ပပွင့်လင်း ကြောင်းအကျိုး စီး ပွါး တော်များ ၍သား တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်တိုင်း ကါး နိုင်ငံတော်စည်ပင်သာယာကြောင်း များ ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း ၍ ဓမ္မဝတ်ရာဇဝတ် လောကဝတ်အကြောင်း သုံး ပါး ကိုကျွမ်း သိနား လည်သည်နှင့်အညီ ရွေး အဂ္ဂမဟာ သေနာပတ်ဓိပတ်အင်ကို ထောက်၍ ဝန်တို့နှင့်ညီညွတ်စွာခန့်ထား စီရင်။

23 November 1815

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာရသမံသ် သုဒ္ဒိန် ၉၀၄ ပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံ တော် ဇေယသိဒ်သူကွန်း စင်တွင်း မှာပြန်။

(မှီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ <u>သူရိယ</u>၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၁၊ မတ် ၁၉၃၀၊ စာ ၆၅)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ ရွှေတောင်ရန္တကျော်သူကိုလက်ယာဝင်းမှူး ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း ရွှေတောင်ရန္တကျော်သူသည် ကျေးဇူးသစ္စာတော် နှစ်ပါးကို စောင့်သိဖို့ သစ္စာခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့် ဖုံးဖိုး ကြိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သည့် ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုမ သွေမဘည်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့်လက်ယာဝင်းမှူး ခန့်တော်မူသည်၊ လက်ယာဝင်းမှူး ဆိုသည့်အရာသည်ပါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်သူရဲသူခက်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်လက်နက်ကိရိယာအစုံနှင့်ရာဇဝတ်တော်အရေး အကြောင်း မြဲမြန်ခိုင်လုံ အောင်ဝင်းတော်တမျက်နှာတွင်ညည့် နေ့ဆိုင်ရာတန်း နှင့် စောင့် နေထမ်း ရွက်ရသည်၊ သင်း မှူး ဒိုင်း မှူး သူရဲတပ်မှူး တောင်ဟန်မှူး မှစ၍ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကို အပ်လှည့်အိပ်ဘန်မှန်တန် အုပ်ဆိုင်ရာခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း မပြတ်စစ် ကြောစ်ရင်ရသည်၊ ဝင်း တော်တွင်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်၊ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရာတန်း တွင်ညည့် နေ့ စောင့် နေထမ်း ရွက်ကြစေ၊ မဆိုင်သည့်အစုသား တို့ကိုငါး ယောင်၍မထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့ကိုလည်း သောက်ယစ်စား ဝခွက်ပွဲ ရန်ပွဲ မရှိ စေနှင့်၊ တန်း တွင်မီး ထင်း လုံခြုံ အောင်နိုး နိုး ကြား ကြား စောင့် နေအိပ် အောင်တည ည့်သုံး ယံဝင်း မောင်း ခတ်၍တာကျအတိုင်း နှိုး ဆော်စေ၊ ထား ဆွဲကိုယ်ရံ တော် ခေါင်း အကြီး အဝန်းငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင်၍လုပ်စား ဆောင်စား ဖြစ် အောင်မစ၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ဖွဲ့လျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင် ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး ကိုလည်း ငှင်း ပြန်တမ်း နည်း အပ်ရသည်ဘုရား ။

(23 November 1815)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာရသမ်မာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၉၀၄ပြာသိုလဆန်း ၄ရက်နေ့နား ခံ တော် ဇေယျသိခ်သူကွန်း စင်တွင်း မှာပြန်)။

(မိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်ဘလွှန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ဧရ မြေအချင်သဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် လက်နက်စကြာအချင်တဝ ရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ လက်ဝဲ ဇေယသူကို နေဘက်ဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း လက် ဝဲဇေယသူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရှိ သောစ္စာခန့်ထား သမျှ အမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကို မသွေမဘည်ထမ်း ရွက်မည့်သူဟုံ မှတ် သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့် နေဘက်ဝင်း မှူး ခန့်တော် မူသည်၊ ဝင်း မှူး ဆိုသည့်အရာသည် ငါအချင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်သူရဲသူခက် ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်လက်နက်ကိုင်ယာ စုံနှင့်ရာဇဝတ်အရေး အကြောင်း မြို့ခိုင် လုံအောင်ဝင်း တော်တမျက်နှာတွင်ညည့်နေ့ဆိုင်ရာတန်း နှင့် စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည်၊ (ရွှေနန်း ရွှေဘုံတွင်လည်း ၄၀၊ ၅၀စား တော်ထွမ်း ရေကိုင်အ ဆောင်တော်မြဲအမတ်ကျေး စား ရွာစား၊ လုပို့၊မြေနန်း ဝန်း ကျင်သေနတ်၊ သွေး သောက်ကြီး)သင်း မှူး၊ ဒိုင်း မှူး၊ သူရဲတပ်မှူး၊ တပ်တောင်ဟန်မှူး၊ (အမြောက်မှူး) မှစ၍ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအိပ်လှည့်အိပ်ဘန်မှန်တန် အောင်ဆိုင်ရာ ခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း မပြတ်စစ်ကြောစီရင်ရသည်၊ ဝင်း တော်တွင်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော် ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရာတန်း တွင်ညည့်နေ့ စောင့်နေတမ်း ရွက်ကြစေ၊ မဆိုင်သည့်အစုသား တို့ကိုငါး ထောင်၍ မထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့ကိုလည်း သောက်ရစ်စား ဝန်ခိုက်ပွါး ရန်ပွါး မရှိ စေနှင့်၊ တန်း တွင်လုံခြုံအောင်နိုး နိုး ကြား ကြား စောင့်နေအိပ် အောင်တညည့် သုံး ယံဝင်း မောင်း ခတ်၍တာဂျအတိုင်း နှိုး ဆော်စေ၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော် ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ကိုတမံ ကုန်နိုင်၍လုပ်စား ဆောင် စား ဖြစ်အောင်မစ၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့တွင်တရား စတား အရှက်အတင်ရှိ လျှင်လည်း ကြီး သည့်စတား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပပျောက်အောင်ဂတိ သို့မလိုက်ညီညွတ်စွာစီရင်။

(23 November 1815)

(23 November 1815)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာဓိမသည် သုဒ္ဓဒိန် ၉၀၄ ပြ ၁ သို့လဆန်း ၄ ရက် နေ့ ၁း ခံ ရဇာယသိ်သူ ကွန်း စင်ထွင်း မှ ၁ ပြန်)

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

4 January 1816

ထုပါရုံဘုရား ခရားသီး ယိုယွင်း ပျက်စီး သည်ကိုပြင်လုပ် တော်မူမည်၊ ငြမ်း လုပ်
15 February 1816
စေ၊ စကိုင်း အောင်မြေ လောကဘုရား ခရားသီး တင်တ ပေါင်း လပြည့်နေ့
ပွဲတော်နှင့်သကဏ္ဍရထား ကိုယခုကစကိုင်း သို့ပို့၍ ဒိုင်ခန့် အောင်လုပ် ဆောင်ထား
စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့မှသီရိရာဇနော်ရထာအစား ငကွန်စီကိုအကောက်ဝန်ခန့်၊
သီရိရာဇနော်ရထာကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ ရခိုင်အမြောက်ကြီး နှင့်
အမြောက်ညီ နောင်ကိုလည်း ခင်ထိပ်လုပ်၍တင်ထား စေ။

4 January 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်းစံ ၃၃ နှစ်အဌာရသမိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၉၄ ၆တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇသူတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မလည်ခင်ကြီး တို့ရှာ၍ မလည် ကျောင်း မှာတင်ပြီး လျှင်တပည့်ရဟန်း သာမဏေ လက်ခံ မွေးတား၍ စာပေပို့ချသနေစေ၊ တောင်နန်း တော်မြောက်နန်း တော်ဝဲပြင်အမွှမ်း မှာ ရွှေ၂စုအနီတစုချစေ၊ အလှူတော်သဇင်ထီး တံခွန်များ ကိုပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား စက်တော်ရာဘုရား ရှင်ဖြူဘုရား မဟာနဗာဒီ၂ စန္ဒမုနိဘုရား သီဟတောဘုရား **သကျ** မုနိဘုရား မဟာမုနိဘုရား ဆင်ကြူး ရွှေဂူတုရား ရွှေထွန်အုပ်ဘုရား ရွှေစတား ဘုရား ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ဂူကြီး ဘုရား ရွှေဆပ်သွား ဘုရား အောင်မြေ လောကဘုရား စွယ်တော်စင်ဒကြို ဏသာခါဘုရား ရှင်များ မှာထီးတံခွန်စီလှူဒါန်း စေ။

6 January 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ၃၃နှစ်အဒ္ဓါရသမ် မာသိသုဒ္ဓဒိန်၉၄၀တပို့တွဲလပြည့်ကျော်၃ရက် နေ့နား ခံစမြောင်မှုး ထွင်ပြန်။
(ရွှေ့ ဟောင်း သုတေသန)

18 January 1816

18 January 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာသိ
သုဋ္ဌဒိန် ဇြဖ၀တ ပိုဗ္ဗလပြည့် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့ စန္ဒရမာသအဘိ ၁၃၀ စေ့သည့် နေ့
ညည့်တတိယံအကုန်တွင်အာ မြောက်သံ ပေး စေ။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

18 January 1816

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့် တော်ရှိသည်၊ ကမ္ဘာ့ဓမ္မတာ နေလနက္ခတ်တို့အဓိမာသ်ဖြစ်မြဲသဘောအတိုင်း
အတိတ်အနာဂတ်ပစ္စုပ္ပန်တာလသုံး ပါး ကိုမြင်နိုင် သော ရသေ့တို့ ဟောထား ခဲ့သည်၊
ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်း တွင်အဓိမာသ်ရပါး အရေအတွက်ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီအနုမတိပုဏ္ဏမီ
၂ ပါး အမ္မဝါသီပုဏ္ဏမီ ၂ ပါး လကွယ် ၂ ထပ် များ ကိုအရိပ်အမြွက်ထွက်ရှိ သော ကြောင့်
အဓိမာသ်ရပါး ကိုသိသာ အောင်ခွဲ ဝေပိုင်း ခြား တော်မူသည်၊ အဓိမာသ်ရပါး
တွင် ၃ ရလအဓိမာသ် ၄ ပါး ၌လလွန်တလရက်လွန် ၁၅ ရက်ရှိ သော ကြောင့်ရက်ကိုသာ
ငင်၍လထပ်ရသည် ၃ ရလအဓိမာသ် ၃ ပါး မှာလလွန်မရှိ၊ ရက်လွန်သာရှိ သော ကြောင့်
လမထပ်ရ၊ ရက်ကိုသာငင်ရသည်၊ သောဠသဓိမာသ်မှာ ၃၃ လရက် ပေါင်း ၉၉၀
1 June 1816
ဖြစ် သော ကြောင့်နယုနိလက်ပဋ္ဌမဝါဆိုသမှတ်ပြီး လျှင်နက္ခတ် ၅ လုံး ပါဒ်ပြည့်နာရီ
၁၀၀ တွင် သောဠသဓိမာသ်ပြုသည်၊ နောက် ဒုတိယ ဝါဆိုဝါခေါင် တော်သလင်း သ
တင်း ကျွတ် ၄ လတွင်သာ ၁၅ အသီ ၁ ၌ ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီအသီ ၁
၃၀ ၌ကုဟုအမ္မဝါသီအမှန်ဖြစ်သည်၊ ၄ လလွန်လျှင်အနုမတိပုဏ္ဏမီနှံ ဝါလီအမ္မဝါသ်ဖြစ်
5 September 1815
သည်နှင့်သုဒ္ဓဒိန် ၈၂၅ ကန်ရာသီသတင်း ကျွတ်ကစ၍ ၁၅ အသီ ၁ ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီရက်
၌ကုဟုအမ္မဝါသ်ဖြစ်၍လ ရေးထောင်အလုံးကွယ်သည်၊ အသီ ၃၀ ဟုအမ္မဝါသ်ရက်၌ ရာဂါဓိ
ပုဏ္ဏမီဖြစ်၍လ ဝန်း ပြည့်သည်၊ တန် ဆောင်မုန်း နတ် တော်ပြာသိုတပို့တွဲ ၄ လတို့၌
လည်း ရာဂါပုဏ္ဏမီရက်မှာကုဟုအမ္မဝါသီပြန်၍ဖြစ်သည်၊ ကုဟုအမ္မဝါသီရက်မှာလည်း
ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီပြန်၍ဖြစ်သည်၊ အဓိမာသ် ဘောက်ပြန်ခြင်း သို့ ရောက်သည်ကိုထင်
ရှား သော ကြောင့်အဓိမာသ်ပြုခြင်း ကိုပြု၍ထိန်း မှတ်ရမည်မှာသုဒ္ဓဒိန် ၉၄၅
3 January 1816
တပို့တွဲလ ၁၅ အသီ ၁ နက္ခတ် ၂၂ လုံး ပါဒ်ပြည့်လကွယ်သည်က ၁၅ ရက်လာ ခဲ့၍သုဒ္ဓဒိန် ၉၆၀
18 January 1816
ထပို့တွဲလကွယ်နက္ခတ် ၂၃ လုံး ပါဒ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀ အသီ ၁၃၀ ထက်လကွယ်ရက်၌လ ဝပြည့်
လျှက်ရှိသည်ကို ၁၅ ရက်ဆိုင်း ငံ့လျှင်နက္ခတ် ၂၃ လုံး ပါဒ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀ အသီ ၁၃၀ မှာ
ပင်လ ရေး မမြင်တုတုအမ္မဝါသီဖြစ်ပြန်သည်ကိုလကွယ် ၂ ထပ်ကျမ်း ဂန်လာသည်နှင့်အ
ညီထိန်း မှတ် တော်မူသည်တို့ကို ရေ သော ရက်သည်လည်း အဓိမာသ်တပါး လျှင်နက္ခတ်ခ
ရာ ပေါင်း ၄၃၂၀၀၀ ရှေ့သည်၊ တွက်စုနာရီ ၁၂၀ က ရက် ၂ ရက်လွန်သည့်ရက်နှင့်

နေ့လျှော့ဂရက်ကို နှောလျှင် ၁၀ ရက်ရသည်။ ရက်လွန် ၅ ရက်ကို ရော၍ ၁၅ ရက်ဖြစ်သည်။ ရက်လွန် ၅ ရက်ဆိုသည်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် ရက်လွန်မဟုတ်ပြက္ခဒိန်ဆရာသည် မဗိမတ်ကအသံ့ာတွင် ၁၁ ရာသီ ၂၅ အသံ့ာကို ပုဏ္ဏမီရက်ဖြစ်သည်အရာသည်သူရိယမာသ ၂၂ လုံး တပါတ်မပြတ်။ ၅ ရက်လိုသည်ကို ရက်လွန်တင်စား၍ဆိုသည်။ ပိုတော်မှာ ၁၁၁ ရာသီ ၂၃ အသံ့ာလဏ္ဍာ ၂၀ တွင် ပုဏ္ဏမီဖြစ်သည်ကလူရိယမာသအပြတ် ၆ ရက်နှင့်နာရီ ၄၀ ရက်လွန်ကြွင်း သော်လည်း ပိုတော်အတိုင်း ရက်လွန်မပြု၍ပြက္ခဒိန်ဆရာအယူမပျက်စေရ။ ၅ ရက်ကိုသာ ရက်လွန်ယည့်သွင်း တော်မူသည်။ ထိုသို့ရက်လွန် ၅ ရက်နှင့် နက္ခတ်ခရာ လျှော့ထွက် ၂ ရက် နေ့လျှော့ထွက် ဂရက်ဆိုခဲ့သော ၁၅ ရက်ကိုရဝ်ဆိုင်း ပြီး မှလဏ္ဍယ်နက္ခတ် ၂၃ လုံး ပတ်ပြည့်နာရီ ၁၆ ဝ သုဒ္ဓဒိန်တလုံး ကောက်သည်တာ ၁၅ ရက်သို့ ရောက်လျှင်ဘဂ္ဂုဏ ပုဏ္ဏမီကျမ်း ဂန်၌ရှိသည့်အတိုင်း နက္ခတ် ၂၄ လုံး တပတ်ကုန်ရာသီစန္ဒရမာသ ၁၅ အသံ့ာအ ပေါင်း လပြည့်နေ့သည်ရာဂါဇပုဏ္ဏမီလဝန်း ပြည့်လျှက်လပြည့်စင်စစ်ရ သော ကြောင့်ကမ္ဘာဦး က နေလနက္ခတ် ပေထွန်း သည်။ ရက်နှင့်အညီအညွတ် ပိုင်း ခြား ထိန်း မှတ် တော်မူသည်။ ၂၃ လုံး ပတ်ပြည့်နာရီ ၁၆ ဝ တမှတ်ယား ခဲ့သည်။ သုဒ္ဓဒိန်မှာအဗိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်ဖြစ်သည်။ ကုန်ရာသီ ၂၄ လုံး တပါဒ်နာရီ ၆ ဝ တ ကောက်သည်ကိုသုဒ္ဓဒိန်မှာ နှစ်သစ်သုဒ္ဓဒိန်ဖြစ်သည်။ နှစ်သစ်သုဒ္ဓဒိန်ထား သော ၂၄ လုံး တပါဒ်နာရီ ၆ ဝ တွင်အဝတ်သစ်ဝတ်ခြင်း ကောက်သစ်ထမင်း စား ခြင်း ကိုပြုရာသည်။ အယနဝ်ဿကူပဒဝ်သုဝဆဋ္ဌာသိတိယကြိန် ၁၂ ပါး ကိုယိုလိုသူတို့မှာ သူရိယမာသစန္ဒရမာသသာဝဏမာသအား ဖြင့်မာသုံး ပါး ထား တော်မူသည်။ မာသသုံး ပါး ကို ထောက်၍ထွက်ချက်လျှင်သကြိန် ၁၂ ပါး သိရသည်။ နက္ခတ် ၂၃ လုံး ပါဒ်ပြည့်နာရီ ၁၀ ဝ တဝင့်ထွဲလကွယ် နေ့လဝန်း ပြည့်သည်ကလ ရေး ကွယ်သည့် နေ့ာတ်သုဒ္ဓဒိန်တလုံး ကောက်သည်တတ ပေါင်း လပြည့်ရာဂါဇပုဏ္ဏမီဖြစ်သည့်တိုင် ၁၅ ရက်သည်မလလုစင့်ပစ်အပ် သော ရက်ပုဝ်ရစ်မစင်ဖြစ်သည်။ ဖွန့်ပစ်ခဲ့သော ရက်ပုဝ်တို့၌အခါပေး ခြင်း မင်္ဂလာခမ်းနား ဆောင်ရွက်ခြင်း များ ကိုမပြုသင့်။ မဆောင်မရွက်မပြုကြ စေနှင့်။ ဘဂ္ဂုဏပုဏ္ဏမီတ ပေါင်း လပြည့် နေ့ရာဂါဇပုဏ္ဏမီဖြစ်သည်ကစ၍သာ ရက် ကောင်း နေ့ ကောင်း

18 January 1816

ရက်မြတ် နေ့မြတ်မင်္ဂလာခမ်း နား ဆောင်ရွက်ကြ စေ။ သုဒ္ဓဒိန် ဇ ၆ ဝ ပြည့်တွင်သည်လည်း အဇမာသ်သ ဘောအတိုင်း ဖြို သော နေ့ရက်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူပြည်သား တို့သိထင်

အောင်အမြောက်သံပေး စေ၊ အဓိမာသဖြိုပြီး နောက်မလလုရက်ပုပ်လပုပ် ကစ်း ရှင်း ၍ဘဂ္ဂုဏကုန်ရာသီတပေါင်း လ ၂ ၄လုံး ၁ပတ်ရာဂါ်မ်ပုဏ္ဏမီနေ့ကို လည်း ပြည်သူပြည်သား တို့သိထင် အောင်အမြောက်သံပေး စေ၊ အဋ္ဌာရုသမ်မာသ် ပြု၍ စမ္မာမ်မာသအဟသူဒ္ဒဒိန်မှတ်ရမည့်အကြောင်း ကိုလည်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာ စော်ဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲ မြေတိုင်သူကြီး တို့သို့အမိန့်တော်ပြန်ဆိုမှာထား မှတ်သားကြ စေ၊ အမ်မာသ်အမိန့်တော်ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုကွက်စုများ မှာ ဂရုစမ္မအမိန့်တော်ကိုဘတ်သည့်နည်း စည်လည်၍ဘတ် စေ။

18 January 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၃၃ နှစ်အဋ္ဌာရသမ် မာသ်သူဒ္ဒဒိန် ၉ ဖ ဝတဝ့်တွဲလပြည့် ကျော် ၁ ၅ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ယင်ရာဇသူတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှ သောဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင် လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘ၀ရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း မြို့ပြ ကျေး ရွာများ မှာ ဥပုသ်ပဝါရဏာ ဝါဆိုဝါကပ်လထပ်ရက်ငင် နေ့ခေါ်ရက် ခေါ်အမှတ်အသား များ သည်တရားကျမ်း ဂန်နှင့်မညီ သောကြောင့်တရားကျမ်း ဂန်အနှင့်အညီကျင့် ဆောင်ကြမှ ပစ္စုပ္ပန်သံ သရာအကျိုး စီး ပွါး များ ရာသည်ကို ထောက်၍ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ် ကျော်ထုတ် ဘော် ပြသတော်မူသည်၊ ရဟန်း ရှင်လူပြည်သူအပေါင်း တို့မှန်တန်ညီညွတ် အောင်မကျင့်မ ဆောင်နိုင်၊ ဘုရား ဟောတော်မူသည့်ကျမ်း ဂန်ပါဠိဇာတ်နိပါတ်များ ကိုဆရာ တော်သင်္ဃာတော်မင်း ညီမင်း သား မင်း မြေး မှူး တော်မတ် တော်ပြည်သူပြည်သား တို့နှင့်အညီအညွတ်စည်း ဝေး ဘတ်နာစေလျက် ဟောတော်မူရင်း ပါဋ္ဌပါဠိနှင့်ပြန် ဆိုချက်အ(နက်)အဓိပ္ပါယ်မညီ သောကြောင့်အဋ္ဌကထာဋီကာနက်များ နှင့်သီသာရှင်း လင်း ညီညွတ် အောင်သာသနာအ ကျော်လင်္ကာရဆရာ တော် လောကုတ္တရာဆရာ တော် တို့လျှောက်ထား ကြရမည် မေး မြန်း သည်ကိုလည်း ဆရာ တော်သင်္ဃာတော်မင်း သား မင်း မြေး မှူး တော်မတ် တော်တို့ညီညွတ်မှန်ကန် အောင်မလျှောက်မထား နိုင်ကြ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်ရှင်လင်း ညီညွတ် အောင်မလျှောက်မထား မပြောမဆိုနိုင်သည် ကိုလည်း အမှန်အတန်(ကျင့်) ဆောင်နိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ အဝိရောဓနတရား နှင့် အညီပြည်သူတို့နှင့်မဆန့်ကျင်မူဆရာစဉ်သမား စဉ် ဘေး ဘိုး စဉ်ဆက်ကျင့် ဆောင် သည့်အတိုင်း ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြမှညီညွတ်မည့်အကြောင်း ဖြစ်သည်၊ ဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကပ်လထပ်ရက်ငင် နေ့ခေါ်ရက် ခေါ်အမှတ်အသား များကို ဆရာစဉ်ဆက် ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား မြဲ ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြစေ၊ နှစ်စဉ်စာမေး စာပြန်ပဥ္စင်း ခံရှင်ပြုနှင့်အလှူကောင်း မှုများ အစဉ်လှူဒါန်း နည်း အတိုင်း လှူဒါန်း မြဲလှူဒါန်း ကြစေ၊ ဥပုသ်သတင်း ဆောက်တည်ကြသည့်သူတို့မှာ ဘုရား စရပ်များ တွင်သာဥပုသ်သတင်း ခံ၍ မနေစေနှင့်၊ ကျောင်း ကန်သွား ၍လည်း ဥပုသ်သတင်း ဆောက်တည်ကြစေ၊ ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း စော်ဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ကို စေနှံ့ အောင်ပြန် ဆိုမှာထား ရမည်။

29 June 1816

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက် နေ့နားခံ ငပသိတွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉၊ သုရိယ၊ တွဲ ၁၆၊ မှတ် ၁၂၊ ဖေဖဝါရီ ၁၉၃၃၊ စာ ၃၃-၄)

ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း တို့ကိုမြို့ပြခရိုင်သီး ခြား ၍သနား တော်မူသည်၊ မြို့ပြ ခရိုင်အသီး သီး နှံ့ပြည်ရွာ ခြောက်ခြား အောင်ပြုသသူတို့ကိုသနား တော်မူသည့် မြို့ရွာခရိုင်တွင် နေသည်ဖြစ်လျှင်အပြစ်အ လျောက်အဆုံး စီရင်ပိုင် စေ၊ မြို့ရွာခ ရိုင်တွင်မနေ၊ အခြား အပိုင်အစား ကဖြစ်လျှင်အဆုံး အရှုံး စီရင်သင့်သည်အဖြစ် ရှိလျှင်ရှိ လျှောက်လွှတ်ရုံး သို့ပို့အပ် စေ။

10 August 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၄နှစ်စမှာဓိမာသ် သုဒ္ဒဒိန်၁၇၈ တော်သလင်း လဆန်း ၁ဝရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။ (တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

လှေပွဲသဘင်မှစ၍အနီး အဝေး ရေကြောင်း ထွက်စံတော်မူမည်မှာလက်ရွေး ကြီး လှော်ကား တော်က(ပုံ)ဟီး မှအခြား လှော်ကား များက(ပုံ)တီး ကြရ သည်အစဉ်ထုံး စံရှိသည်ဖြစ်သည်၊ လက်ရွေးကြီး လှော်ကား တော်က(ပုံ)မတီး သမျှအခြား လှော်တား တော်က(ပုံ)မတီး ကြစေနှင့်၊ ဆိုင်ရာအအုပ်အထိန်းတို့ကို စေ့ငု အောင်ဆင့်ဆိုစီရင်။

11 August 1816

သက္ကရာဇ်၁၀ရဂခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၄ရက်နေ့နား ခင ပသီတွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

ဝေသာလီဇာရဟတ်မြို့၊ ဂွါဟတ္တိမြို့များ တွင်မှူး မတ်ပြုသူတို့ပုန်ကန် နှောက်ယှက်၍မြို့ရွာမငြိမ်မဝပ်ရှိသည်နှင့်ဂွါဟတ္တိမြို့ရွာတွင်မရပ်မနေနိုင် ရွှေဘုန်း တော်ရိပ်ကိုခိုလှုံမည် ရွှေစက်တော် အောက် ရောက် သော ကြောင့်ဂွါတတ္တိမင်း အကြောင်း အရာမြို့ရွာအကြောင်း အရာများ ကိုမေး မြန်း စေလျှင်မင်း ရိုး မင်း မျိုး ကဆင်း သက်၍မင်း ပြုကြောင်း ယခုအမတ်ပုရာ ကောင်တယ်ပုန်ကန် သောင်း ကြမ်း နှောက်ယှက်ရာတွင် ရွှေစက်တော် အောက် ရောက် ကြောင်း များ နှင့်ထွက်ဆိုချက်ကိုထောက်လျှင်အသံတိုင်း ဇာရဟတ်မြို့ကာမရူပီတိုင်း ဂွါဟတ္တိမြို့များ သည် ဝေသာလီပြည်မြို့ကြီး တိုင်း ကြီး ဖြစ်လျက် ကျေး လက်နိုင်ငံမြို့စား ပြစား မှူး မတ်တို့တရား မစောင့်ပုန်ကန် သောင်း ကြမ်း လေ၍ပြည်သူသတ္တဝါအပေါင်း တို့မငြိမ်မသက်ဆင်း ရဲခြင်း သို့ရောက်သည်ကိုခပ်သိမ်း သောသတ္တဝါတို့၏မှီခိုကိုး ကွယ်ရာဝါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်ဖြစ် တော်မူသည် ဝေသာလီတိုင်း သူပြည်သား သတ္တဝါတို့ချမ်း သာ စေခြင်းငှါဂွါဟတ္တိမင်း ကိုလည်း အမျိုး အရိုး မပျက် စေရ ဂွါတတ္တိမြို့မှာ မိဘအဆိုက်အရာထီးနန်း ကိုနှင်း အပ် တော်မူမည်၊ ထီး နန်း အတင်ဗန် မော်မြို့၊ မိုး ကောင်း မြို့၊ မိုးညှင်း မြို့သုံး မြို့လက်နက်ကိုင် ၁၀၀၀၀ တွင်ဗန်မော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်ကိုဗိုလ်မှူး ခန့်ထား၍မိုး ကောင်း ပယင်း တွင်တင်း တော်ခရီး ကြောင်း သင့်ရာနှီသွား စေ၊ ဂွါဟတ္တိမင်း ကိုလည်း ဗန်မော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်တပ်တွင် ကောင်း မွန် အောင် ဆောင်ယူလိုက်သွား စေ။

28 October 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၄ နှစ်စမ္ဗာမိမသည် သုဒ္ဓဒိန် ၂၅၄ တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့နား ခံဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

17 November 1816

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ပညာရာဇာ ကျော်ကိုနန်း ကံ ကျွေး ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော် မူ ကြောင်း လည်း ပညာရာဇာ ကျော်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့် သိရှိ သစ္စာအမှု တော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့် တော်မူသ မျှအမှုတော်ကိုကုန်စင် အောင်ထမ်း ရွက်နိုင်မည့်သူဟု မှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်နန်း ကံ ကျွေး ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ နန်း ကံ ကျွေး ဝန်ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ရွှေနန်း ရွှေဘုံအဆောင်ဧယောင်မှစ၍အတွင်း တော်တွင်မကောင်း ဟောင်း နွမ်း ယိုယွင်း သည်များ ကိုပြင်လုပ်ရသည်၊ အသုံး တော်အလိုရှိအလုပ်အဆောင်များ ကိုလည်း လုပ် ဆောင်စီမံ့မည်ပိဿုကာလက်သမား လုပ်ကိုင်သူကံ ကျွေး ကန္တား ပေး အပ်၍အတွင်း တော်မှာနန်း ကံ ကျွေး ရိုး နှင့်ညည့်နေ့ စောင့်နေ စီရင်ရသည့်အ မှုဖြစ်သည်၊ နန်း ကံ ကျွေး ဝန်တွင်နန်း ကံ ကျွေး စာရေး ၊ အဆော်၊ ပိဿုကာ၊ လက်သမား လုပ်လုကံ ကျွေး ပေး အပ်ခန့်ထား သည့်အတိုင်း မပြတ်မလပ်ရ အောင် ဝင်ထွက် စောင့်နေ၍ ဆော်စီရင်၊ အရပ်ရပ်အလုပ် တော်အဆောင် တော်များ ကိုလည်း မပြတ်ကြည့်ရှု၍ ကောင်း မွန် သေချာ အော်င်ပြင်လုပ် စေ၊ ဝတ်ကြေးဖုံမှုသာ မလုပ်မဆောင် စေနှင့်၊ လုပ်သူကံ ကျွေး တို့ကို လျော့နည်း ၍ မသွင်း မလုပ် စေနှင့်၊ တော်တည့် ဖြောင့်မတ်စွာ၍ ဆော်စီရင်။

17 November 1816

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၄ နှစ်စမ္ဗာဓိမဘ်)

သုဒ္ဓဒိန် ၂၇၄ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ကြီးဝန်မင်း ကြီး ၊ မြို့ ဝန်မင်း ကြီး ၊ ဒိုင်း ဝန်မင်း ကြီး သုံး ပါး မှာဝန်ထောက် တော်မင်း ရွှေတောင် နေ်ရထာ ရွှေကအမိန့် တော် ရေး မင်း ရွှေတောင် ကျော်ထင်အစီရင်ခံ၍လွှတ် တော်ကွန်း စင်တွင်း မှာ ၄င်း ပြန်တမ်း အလွှာကိုနား ခံ ထော် ပြော၍ကြီး မျူး ပြန် ၍တံ ကျွေး ဝန်ပညာရာဇာ ကျော်သို့အပ်သည်။

(သုဂိုယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ်၈၊ အောက်တိုဘာ ၁၀၉၃၀၊ မျက် ၂၂ – ၃။ ပေါင်းနှံ-ထေါ၊၁၉၇၇၊၁၁၉၂၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ မိန့် တော်ရှိသည်၊ ရွှေ တောင် ဗိဟု၊ ကျော်ထင်လက်ဝဲစည်သူတို့ကို မောင်အိမ် ရွှေ မင်း အ နောက်ဝန်ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း မင်း ဧကရာဇ်စီး ပွါး တော်ကို လိုသူဖြစ်သည်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ်၍အ နောက်ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ မောင်အိမ် ရွှေမင်းအ နောက်အတွင်း ကဆင့်ဆိုသမျှအလုံး စုံကိုခမ္ဘဝတ် လောကဝတ်ရာဇဝတ်သိက္ခမ်း နား လည်သည်နှင့်အညီဆန္ဒာ ဒေါသာဘယာ မောဟာ ဂတိသို့မလိုက်ဟုတ်မှန် တော်တည့် ဖြောင့်မတ်စွာဝင်သီး ၊ ပိုင်း ထာ ၊ ဆေး သမါး ၊ မဏ္ဍန်သမား တို့နှင့် ရေ တော်ခဝ်၊ ထောင်းချင့်များ မှစ၍အ နောက်ကဆိုင်သင့် သမျှအမှုထမ်း ကျွန် တော်မျိုး တို့ကိုအမှု တော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် အောင်မစသိမ်း ပိုက် စီရင်၊ ကျွန် တော်မျိုး တို့တွင်တရား စကား ရှိသည်ကိုလည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဂတိ လေး ပါး သို့မလိုက် တော်တည့် ဖြောင့် မတ်စွာစီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။

(17 November 1816)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၄ နှစ်စမ္မာ မိမာသ သုဒ္ဓဒိန် ၂ရ၄ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့)

(သုရိယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၁၁၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉၃၁၊ မျက် ၃၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအရှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ ကျော်ထင်ပုံချိုကိုအိမ်ရှေ့မင်း ဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း ကေရာဇ်မင်း မြတ်အကျိုး စီး ပွါး တော်ကိုလိုသည်ဖြစ်၍ မောင်အိမ်ရှေ့မင်း အကျိုး စီး ပွါး များ မည့်အကြောင်း ကို ဆောင်ရွက်မည်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ်၍ ဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်၊ ဆင်သည်၊ သား လိုက်၊ ကွမ်း ရေကိုင်၊ ဝေါ်သား ၊ ကျွင်း သား ၊ ကိုယ်ရံ တော်၊ ကျီ တော်၊ တိုက်တော်၊ အစောင့်အနေအဆောင်မြဲလူသူငယ်ဆံစည်း ၊ ရှေ့ဝန်း ကျင်၊ နောက်ဝန်း ကျင်၊ ကိုယ်ရံ တော်အစောင့်အနေ၊ အိပ်လှည့်အိပ်ဘန်များကိုအမှန်ဝင်ထွက်မြဲ စွဲစေါင့်နေစေ၊ နေ့စေါင့်ည စေါင့်ဝင်း လှည့်အိပ်ဘန်များ ကိုစစ်ကြော၍ မောင်အိမ်ရှေ့မင်း ကိုယ်ရံ တော်တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပပျောက် အောင်ဂတိ လေး ပါး သို့မလိုက်ဟုတ်မှန်တော်တည့် အောင်စီရင်။

(17 November 1816)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၄ နှစ် [illegible] သုဒ္ဒဒိန် ၂၇၄ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့)

(သူရိယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၁၁၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉၃၁၊ မျက် ၃၀)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရားအမိန့်တော်ရှိသည်၊ သီရိဂုဏ္ဏရတ်ကိုကုလားဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း သီရိဂုဏ္ဏရတ်သည် ကျေးဇူးသစ္စာတော်နှစ်ပါးကိုစောင့်သိရိုသေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ကြိုးစားအားထုတ်ထမ်းရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထားတော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်းရွက်မည့်သူဟုမှတ်သနားတော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုးဖြစ်သောကြောင့်ကုလားဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ ကုလားဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့တွင်အထူးထူး သောလူမျိုးတို့သည် ခြေဘဝါးတော်အောက်မှီခိုနေထိုင်လာသည့်အများဖြစ်၍သင့်ရာသင့်ရာအစုအကျက်နှင့်ချထားတော်မူသည်၊ ကုလားတို့မှာလည်း တိုက်ကျအိမ်ရာနှင့်ဘောက်ကားရောင်းဝယ်နေထိုင်ကြရသည့်ကုလားအများဖြစ်သည်၊ နိုင်ငံတော်သံလျှင်မြို့သည်သင်္ဘောဆိုက်ရပ်ဆိပ်ဖြစ်၍လည်း တကျွန်းတနိုင်ငံသား ကုလားအများရွှေဘဝါးတော်အောက်လာရောက်သည်၊ သို့လာရောက်လျှင်လည်း အဟောင်းအသစ်တွေ့ ရောရှက်တင်မသိမမြင်သာဖြစ်သည်၊ ရွှေဘဝါးတော်အောက်ရှိကုလားတို့မှာလည်း အစုအငန်းဆိုင်ရာထမ်းရွက်ရသသူလည်း ရှိသည်၊ သို့များကိုအမြဲနှလုံးသွင်းထား၍သိသာခြားနားအောင်အမျိုးဘာသာနှင့်ကုလားစာရေးမှတ်သားထားရှိစေရမည်၊ သင်္ဘောကရွှေဘဝါးတော်အောက်ဘောက်ကားရောင်းဝယ်လာရောက်သည့်ကုလားကုန်သည်တို့မှာလည်း မည်သည့်မြို့သား၊ မည်သည့်လူမျိုး၊ မည်သသူနှင့်လူမည်မျှမည်သည်မှာနေသည်၊ မည်သို့ကုန်ဝယ်ပါသည်၊ ရောင်းဝယ်ပြီးလျှင်ပြန်သည်၊ ရွှေဘဝါးတော်အောက်ကျွန်ရှိရစ်သည့်အရာများကိုလည်း စေ့စေ့ငုငုမေးမြန်းစစ်ကြော၊ အစုအငန်းရှိကုလားတို့မှာလည်း ဆိုင်ရာထမ်းရွက်ကြစေ၊ ကုလားတို့ကိုငြိမ်ဝပ်စွာ နေထိုင်လုပ်စားရောင်းဝယ်ရအောင်မစ၊ ကုလားတို့တွင်တရားစကားအရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း မပွါးမများစေရ၊ ကြီးသည့်စကားကိုငယ်အောင်၊ ငယ်သည့်စကားကိုပပျောက်အောင်ဂတိသို့မလိုက်၊ တော်တည့်ဖြောင့်မတ်စွာစီရင်။

(17 November 1816)

(17 November 1816)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၄နှစ်စမ္ဗာဓိမာသည်
သုဒ္ဓဒိန် ၂၇၄ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့)

(<u>သူရိယ</u>၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၉၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၃၀၊ မျက် ၅၃)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ စတုရင်္ဂသူကိုရဲ လှေ ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်း လည်း စတုရင်္ဂသူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို သေ စွာအမှု တော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည်၊ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသ မျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်ရဲ လှေ ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ ရဲ လှေ ဝန်ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ရာဇဌာနီ နေပြည် တော်ကြီး ကိုရိယာစုံညီအရေး ရှိလျှင်အရင်ရလွယ် အောင်ရဲ လှေတိုက် လှေအများ လှေတန်ဆာအစုံနှင့်အသင့်လုပ် ဆောင်၍ ရရှိမြဲဖြစ်သည်၊ ရဲ လှေတိုက် လှေ တော်များ ကိုလည်း လုံခြုံ အောင်သင့်ရာထား ရသည်၊ ရဲ လှေတိုက် လှေ တော်များ ရှည်ကြာ၍ တောင်း နွမ်း လျှင်လည်း ပြင်လုပ် စေရသည်နည်း လျော့လျှင်လည်း ဝန်တို့မှာကုန် စရိတ်ကိုအစီရင်ခံ၍ လှေပိသုကာလက်သမား တို့နှင့် လှေဝန် လှေစာ ရေး တို့ကြပ်မလုပ် ဆောင်ရသည်၊ ရဲ လှေတိုက် လှေ တော်မည်မျှအနက်အ ကောင်း အဆိုး မည်မျှ၊ ဖါထေး ပြင်လုပ်ရန်မည်မျှ၊ လျော့နည်း ၍အသစ်တည်လုပ်ရန်မည်မျှစာရင်း သေချာ အောင်ရဲ လှေစာ ရေး တို့ကိုမှတ်သား စေ၊ ရဲ လှေ တော်ရုံတွင်လည်း ရဲ လှေ တော်သား တို့ကိုညည့် နေ့ လှေ တော်မှစ၍ လှေတန်ဆာကို စောင့် နေထိန်း သိမ်း စေ၊ အလုံး စုံစီရင်ခန့်ထား ရန်ရှိသမျှကိုမယိုမယွင်း မလစ်မဟင်း ရ အောင်နှိုး ဆော်၊ ရဲ လှေ တော်သား တို့ကိုအမှုတော်တို့ကိုထမ်း ကုန် အောင်မစ၊ ရဲ လှေ တော်သား တို့တွင်တရား စကား အရှုက်အတင်ရှိလျှင်လည်း မပွား မများ စေရ၊ ကြီး သည့်အမှုကိုငယ် အောင်၊ ငယ်သည့်အမှုကိုပ ပျောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်။

(17 November 1816)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၄နှစ်စမ္ဗာဓိမသည် သုဒ္ဓဒိန် ၂၇၄ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့)

(သုရိယ၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၉၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၃၀၊ မျက် ၅၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအရှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်၊ လက်ျာဘီနန်သူကို ဘောင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း လက်ျာဘီနန်သူသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါးကို စောင့်သိ၍ သစ္စာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုးကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည် ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမိန့်တော်ကိုမသွေမဘည်ထမ်း ရွက်မည့်သူဟု မှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့် ဘောင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ ဘောင်ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါးအရှင်ကေရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ဘောင်တော်လှေတော်ဆိုသည့်အရာသည်ရာဇဒ္ဓါနီမင်း နေပြည်ကြီး သနစ်၍ကေရာဇ်မင်း မြတ်တို့ရေကြောင်း သွားလာစမ္ပယ် တော်မူရန်ဖြစ်သည်၊ ဘောင်တော်လှော်တား ၊ သမ္ဗာန်၊ သင်္ဘောတန်မှစ၍ လှေတော်များကိုမဆွေး မမြေ့မကျိုး မပဲ့မပျက် မစီး စေရ၊ အထား အနေသင့်ရာလုံခြုံစွာထား ရမည်၊ ဘောင်စာရေး ဘောင်တော်သား တို့ကိုလည်း စောင့်နေကြည့်ရှုစေ၊ ကရဝိတ် ဘောင်တော်ကြီး ၊ ဝိပဋ္ဌ ဘောင်တော်ကြီး ၊ ပဋ္ဌရုပ ဘောင်တော်ကြီး များ မှာမနော်ရမ္မာဥယျာဉ် မြစ်နား ဆိပ်နား တွင်ဖြစ်သည်၊ ဦး ပဲ့ကြိုး ကျား နိုင်လုံ အောင်ထည့်ထား စေ၊ လေရိပ်မိုး ရိပ်ရှိလျှင်ရှိ လျှောက်လုံ့လဝီရိယတိုး ၍ပြုရမည်၊ အလုံး စုံ ပြေလည် အောင်နှိုး ဆော်ပန့်ထား ၊ ဘောင်တော်လှော်တော်သား တို့မှာတရား စကား အရှုက်အတင်ရှိလျှင်လည်း မပွါး မများ စေရ၊ ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပပျောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက် ဖြောင့်မတ်စွာစီရင်။

(17 November 1816)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၄နှစ်စမြောက်မြာသီ သုဒ္ဒိန်၂၇၄နတ်တော်လပြည့်ကျော်၄ရက်နေ့)

(<u>သုရိယ</u>၊ တွဲ၁၄၊ မှတ်၉၊ နိုဝင်ဘာ၁၉၃၀၊ မျက်၅၂)

8 April 1817

29 June 1816

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက် နေ့အမိန့်တော်အတိုင်း) သက္ကရာဇ်

8 April 1817

(၁၁၇၈ ခုနှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၈ ရက် နေ့မိန့်ရထွင်ပြန်။

(သူရိယ၊ တွဲ ၁၆၊ မှတ် ၁၂၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၃၃၊ မျက် ၃၃-၄)

ရွှေပြည်တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုတွက်စုများတွင် ရေနံချက်ဆီမီး ချက်ထွန်း ညှိကြသည်များ မှာအိုး ကင်း မြေအင်တွင်သဲထည့်၍သဲ ပေါ်မှာ ရေနံချက်ဆီမီး ချက်များ ကိုတည်ထား ထွန်း ညှိစေမှမ တော်၍မီး ချက်ကိုမီး တောက် သော်လည်း အိမ်ကြွမ်း ပျဉ် ထောင်များ ကိုမစွဲမ လောင်မည်ဖြစ်သည်၊ ရေနံချက်ဆီမီး ချက်ထွန်း ညှိသမျှကိုအိုး ကင်း မြေအင်ကြီး များ တွင်သဲခံ၍သဲ ပေါ်တွင်မီး ချက်နှင့်ထွန်း ညှိကြ စေသည်ကိုလည်း ရေနံဆီအကျအထိ များ လျှင်မီး ညိမည်ဖြစ်သည်၊ မီး မညိစေရအောင်လဲလှယ် စေ။

24 January 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၄ နှစ် စမ္မာ မိမာသ် သုဒ္ဒဒိန် ၃၄၂ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ တော်ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(တင် မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ပဉ္စလအမတ်၊ ဘင်္ဂလား ၊ ကလကတ္တား ၊ ဂုမ္ပဏီတို့သို့ ပေး ရန်စာများ ကိုအမိန့် တော်နှင့် နောက်မြည့်သွင်း၍ စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရခိုင်ငချည်လူး ၊ ငထွန်း အောင်ကျော်တို့ကဘင်္ဂလား ၊ ကလကတ္တား ၊ ဂုမ္ပဏီတို့ကချုပ်ထား ရှိသည်ကို အမိန့်တော်နှင့်နုတ်ယူ၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက် ရောက်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့် မင်း ကျော်တမွတ်ထွင်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာ ဝေး အပ်၍အသနား တော်ခံသည့် အတိုင်း ငချည်လူး ၊ ငထွန်း အောင်ကျော်တို့နှင့်အနောက်စစ်တကောင်း ဝန်း ပါ ဒါကာမြို့ရွာများ သို့ထွက်သွား နေသမျှရခိုင်တို့သည်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ်သည်၊ ဘင်္ဂလား၊ ကာလကတ္တား ၊ ဂုမ္ပဏီစစ်သူကြီး တို့ကမချုပ်မထား ထွက်၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက် လာစေရမည့်အကြောင်း နှင့်မင်း ကျော်တမွတ်ထွင်အမိန့်တော်မှာစာ ပေးအပ် ခေါ်ယူစေ၊ စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာမြို့များ သည်လည်း ရှေး ရခိုင်မင်း တို့လက်ထက်ရခိုင်မြို့ပယ်နယ်ဖြစ်၍အခွန်အတုပ်ကိုရခိုင်မင်း တို့မှာသာ ပေး သွင်း ရ သည်၊ ယခုရခိုင်ဓညဝတီမြို့သည်လည်း နိုင်ငံ တော်မြို့ရွာဖြစ်သည်၊ ရခိုင်မြို့ကပိုင်နက် နယ်ပယ်ဖြစ်လျက်အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့သည်တရား ကိုမစောင့်အခွန်အတုပ်ကိုသိမ်း ခံယူ သည်အရာများ သည်တရား နှင့်မညီမသိမ်း မခံမယူသင့်၊ ရခိုင်မြို့ပယ်နယ်ရခိုင် မင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာဖြစ်သည်၊ နောက်ကိုအခွန်အတုတ်အင်္ဂလိပ်တို့တမခံ စေနှင့်၊ ရခိုင်မြို့ဝန်ကသာခံ စေသင့်သည်အကြောင်း အရာ၊ ရခိုင်လူမျိုး တို့ကိုဘင်္ဂလား ၊ ကာထကတ္တား ၊ ဂုမ္ပဏီတို့သည်ကျွန် တော်မျိုး မှန်း သိလျက်လက်ခံထား သည့်အရာသည် လည်း လက်မခံသင့်၊ ရခိုင်ကျွန် တော်မျိုး မှန်သံမျှကိုတ ယောက်မကျန် ပေး အပ်ရမည့် အကြောင်း များ နှင့်ဓညဝတီမြို့ဝန်မဟာ နော်ရထာကမှာထား တောင်း ဆိုစေ၊ သုဝံသဗြဟ္မာအုပ်စု၊ ကျမ်း တတ်ပုဏ္ဏား ပရကြည်မှူး ၊ ပျည်ထာဝဏအုပ်စု လှေတို့ကိုပဋ္ဌာ လသို့ ခေါ်သွား ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်မင်း ကျော်တမွတ်ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင် ချက်အတိုင်း ခေါ်သွား စေ၊ ဝဋ္ဌာလသို့လိုက်သည့်ပုဏ္ဏား တို့ကိုလည်း ပဋ္ဌာလစာကို တတ်အောင်သင်ခဲ့စေ။

18 February 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်စမွာဗမာသ် သုဒ္ဓဒိန်၃၆ရတ ပေါင်း လပြည့် ကျော်ရရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး ဇေယသိခ်သူ တွင်ဖြန်။

(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ရွှေတိုက်စိုး လက်ယာ ရွှေ တောင်ကတုသိုလ် တော် ရွှေကွန်အုပ်တုရား တောင်မျက်နှာဘုရား ဦး စရပ်ရာ မြေလပ်တွင်ကိုယ်စား တော်စား စရပ် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကုသိုလ် တော် ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား တောင်မျက်နှာစရပ်ရာ ဟောင်း မြေလပ်တွင်လက်ယာ ရွှေ တောင်ကဘုရား ဦး စရပ် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း စေ။

8 March 1817

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမသ် သုဒ္ဒဒိန်၃၀၅တန်ခူး လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံ တော် ပြော့ကြီး မှူး လက်ဝဲ ကျော် သူတွင်ပြန်။

(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ဘား လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက် ရှေး အဆိုး အစဉ်ကို မပျက် စေရ၊ ဝါဆိုလနှစ်စဉ်ပဥ္စင်း တော်ခံမြဲထုံး စံအတိုင်း ပဥ္စင်း တော်ခံ စေရမည် ဖြစ်သည်၊ ပဥ္စင်း ရှင်ပြုလုပ်မည့်သူကိုလွှတ် တော်(က)ရ အောင်ရှာ၍သွင်း စေ၊ ဆင်ကြီးရွှေ ဂူဘုရား ရှင်သုမေဓာ စရပ် တော်မှာ ပဥ္စင်း လောင်း ရှင် လောင်း တို့ကိုတဲကနှား ပွဲသဘင်နှင့်ခံမြဲခံ စေ၊ ပဥ္စင်း လောင်း တော်ရှင် လောင်း တော် ခံရာလည်း ထုံး စံကြ အောင် မောင်း ထောင်ဆရာကိုကြပ်မ စေ၍ခံ စေ၊ စွန် လွန် သွေး သောက်ကြီး ငသာပိန်သည် သွေး သောက်ကြီး ဖြစ်လျက် ကျေး ဇူး သဓိာ တော်ကိုမ စောင့်၊ အပ် တော်မူသည့်နှား တော်များ ကို ရောင်း စား ပြုကျင့် သူဖြစ်၍ သွေး သောက်ကြီး အရာကနှုတ်ပြီး လျှင်တံခါး နီ မှူး အပ်၍တံခါး နီ တော် မှာထမ်း ရွက် စေသည်၊ စွန်လွန်အစုသား ငသာမိုး ကိုငသာပိန်အစား သွေး သောက်ကြီး ခန့်၊ စာရင်း ကိုလည်း လဲ ပြောင်း ဆက်သွင်း စေ၊ မြစ်သား မြို့သူ ကြီး ငအိုအမိမိပိုင်တို့ကိုလူဆိုး တို့သတ်၍ သေဆုံး သည့်အမှုကို မေဃဝတီမြို့ဝန် ဟောင်း ဂုံ ခေါင်သီဟကစစ် ကြော စေ၊ စစ် ကြော၍ ရသည့်စစ်ချက် ကြောချက်နှင့်ဂုံ ခေါင်သီ ဟကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ ကျောက်ဆည်ဝန်မဲရက် ဘောင်မှာလင်မယား မိမှတ်စံနှင့်အဂိုတ်မကင်း မလွတ်၊ ရာဇဝတ်မှုကို ကြေး လျော် ငွေ လျော်စီရင်သည် အရာသည်အမိန့် တော်အာဏာ တော်ကိုဆန်လွန်ဖြစ်သည်၊ မဲရက် ဘောင်စီရင်၍မြို့ သား တို့က ပေး လျော်ကျကုန်သမျှလည်း မြို့ရွာသို့ပြန် ပေး စေ၊ ဂုံ ခေါင်သီဟသူခိုး ထား ပြတို့တွင်ငု၍ဆက်နှား ၁၀၀မှာတိုက်နှား ထွန်နှား ၃၀ကိုသိဂိုနန္ဒဝန်ဥ ယည် တော်မှူး သို့ ပေး အပ်၍ကျန်နှား ၇၀ကို အောင်ပင်လယ်လမိုင်း သား တို့သို့ ပေး အပ်လုပ် ဆောင် စေ။

28 May 1817

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဘာဓိမသော် သုဒ္ဓဒိန် ၄၆၆ ဝါဆိုလဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇသူတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာဓိမသည်သုဒ္ဒ
12 June 1817
ဒိန် ၄ ၈ ၁ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် ဝါဝင်ကန် တော့ခံ တော်မူသည့် နေ့ ရွှေလွှတ် တော်
သိမ်း ဝါဝင်ကန် တော့နှင့်တချက်တည်း ခန့်ထား စီရင်မည်၊ လွှတ် တော်သိမ်း ပြီး
16 June 1817
နောက်သုံး ရက်ခြား ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့မြို့ကြိုက် တော်သိမ်း ခန့်ထား စီ
ရင်မည် ရုံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရွှေလွှတ် တော်သိမ်း တွင်မင်းခမ်း
တော်မှား နှင့်ထီး တော်ခင်း ကျင်း ရမည်မှာ တနင်္ဂ ဒါန်ကမ္ဗူထီး တော်ကြီး နှစ်
စင်း ကိုချန်၍ထီး တော်ကြီး အရုံမ နော်မရထီး အာပဏ္ဏရထီး ဝိဇယဝဏ္ဏထီး တော်
သုံး စင်း ကိုသာလက်ဝဲလက်ယာသုံး စင်း စီခင်း ကျင်း စေ၊ ထွက် တော်မူမည်မှာ
လည်း ရွှေစာတမ်း ထွက်အတိုင်း ဝေါကြီး ကိုမြို့ကြိုက် ဝေါရှည်ကခင်း စေ၊ မြို့ကြိုက်သံဆင့်
သီရိသူကိုအမိန့် တော်ရသင်း မှူး ခန့်၊ မြို့ကြိုက်သိမ်း တွင်အိမ် ရှေ့မင်း မင်း ညီမင်း
သား တို့ကိုဝင်ရမြဲစာတမ်း မပါ၊ သွင်း ချက်ဝါသည့်အတိုင်း ဝင်ရမြဲထုံး စံမရှိ၊ မ
နှိုး မဆော်သာပြီ၊ နှိုး ဆော်မြဲမှူး မတ်တို့ကိုသာနှိုး ဆော်၍ဝင်စေ၊ မြစ်သား
မြို့သူကြီး ငအိုအမိမိပိုင်တို့ကိုသတ်ရာပါသည် မေဃဝတီဝန်တဖစ် ကြောရာစစ်ချက်ပါ
သူ င ပေါတုတ်ကိုမင်း တုံး မင်း ဝန်တို့ကလွှတ် တော်သို့အပ်၍ စစ် စေ၊ ရှမ်း ပြည် မြေ
လပ်မြို့ရွာကလာ ရောက်သည့်ရှမ်း ခင်ကြီး တို့မှာရပ်ရွာပြန်လိုလျှင်ပြန် စေ။
29 May 1817
(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာဓိမသည်
သုဒ္ဒဒိန်၄ ၆ ၇ ဝါဆိုလဆန်း၂ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဇေယသိခ်သူတွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ပြည်သူပြည်သားတို့ဝါတွင်း ကာလ ရောက်ပြီ၊ သူ့အသက်ကိုသတ်မည်မကြံအပ်၊ သူ့ဥစ္စာကိုခိုး မည်မကြံအပ်၊ ကာမဂုဏ်၌မှား ယွင်း သောအကျင့်ကိုကျင့်မည်မကြံအပ်၊ မဟုတ်မမှန် သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်၊ ချောပစ် သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်၊ ကြမ်းတမ်း သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်၊ သိမ်ဖျင်း သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်၊ အလိုဆန္ဒမကြီး အပ်၊ စောင်း မြောင်း ချုပ်ချယ်ခြင်း ကိုမကြံအပ်၊ မှား သောအယူကိုယူမည်မကြံအပ်၊ ဤသို့ သောအရိယမဂ္ဂဆယ်ပါး ကိုမကျင့် ဆောင် သောသူတို့သည် ဝဋ်တရား မှ မထွက်ခ မြောက်နိုင်၊ ငရဲတိရိစ္ဆာန်ပြိတ္တာအသူရကာယ် စ သောဆင်းရဲအပေါင်း မှမလွတ်၊ တာရှည် လေး မြင့်ဝဋ်ကြင်လယ်ကုန်ရာသည်၊ အရိယာမဂ္ဂတရား ဆယ်ပါး ကိုကျင့် ဆောင် သောသူတို့အား လျှင်၊ ဝဋ်တရား မှ ထွက် မြောက်၍ဆင်း ရဲအပေါင်း မှလွတ်သဖြင့်မြတ် သောနိဗ္ဗာန်ချမ်း သာကိုရရာ သည်ဟုနှလုံး သွင်း ၍အရိယာမဂ္ဂတရား ဆယ်ပါး ကိုကျင့် ဆောင် ဆောက်တည်ကြကုန်။

29 May 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်ခမ္ဗာဓိမာသ် သုဒ္ဒဒိန်၄ ဖြ ဝါဆိုလဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ဇေယသိင်္ခသူတွင်ပြန်၊ အမိန့်တော်ကိုယွန်း ဘောင်ပုရပိုက်တွင် ရေး သား လျက်ဆင် ပေါ်သို့တင်ပြီး လျှင် မြို့တွင်း မြို့ပြင်လမ်း သေး လမ်း မလမ်း လေး ခွတို့၌လှည့်လည်၍အမိန့်တော်ကိုဘတ် ဂွတ်ကြကုန်၏၊ ပြည်သူပြည်သား အပေါင်း တို့တလည်း ပန်း ပေါက် ပေါက်တို့ဖြင့်ပူဇော် ၍နာယူကြကုန်၏။

(<u>သူရိယ</u>၊ တွဲ၁၆၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ၁၁၉၃၂၊ မျက်၂၃)

30 May 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၄ဖြရဝါဆိုလဆန်း ၂ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဇေယျသိခ်သူပြန်အမိန့်တော်ကို ဝင်ထပ်၍ပြန်သည်)။

30 May 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန်၄ဖြဂဝါဆိုလဆန်း ၃ရက်နေ့နား ခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

အရပ်ရပ်ဓမ္မသတ်များ သည်မညီမညွတ်ရုံမက မူလ မနုကျယ်လည်း နိုင်ငံတော်သို့မ ရောက်မရှိဖြစ်သည်၊ ၁၁၅၆ ခုနှစ်ထုတ်ပြန်တမ်းကြီး တွင်လည်း မပါခွဲတမ်း စာ လည်း မရှိသည့်အရာများ မှာသာ ဓမ္မသတ်ကြီး ၄ စောင်ညီညွတ်ရာလိုက်နာစီရင် ကြစေ၊ အဝေး မြို့ဝန်ထီး ရုံနန်း ရုံစော်ဘွား မြို့စား ရွှေခွန်မှူး ငွေခွန်မှူး သံမှူး သခွေး မှူး မြင်း စီး မြင်း ခေါင်း သွေး သောက်ကြီး သူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ကို စေ့နှံ့ အောင်ပြန်ဆိုမှာထား စေ။

31 May 1817

(ဆန္ဒနှ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဘမိမာသ သုဒ္ဓဒိန် ၄ ၆ ၉ ဝါဆိုလဆန်း (၄) ရက် နေ့နာ ခံစ မြောက်များ ဇေယျသိမ်သူ့တွင် ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၄၀/ခိ၊ စာ၅၇-၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူမျှား ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့် တော်ရှိသည်၊ သကြား စတု လောကပါလာ လောကာနုစရ သမာဒေဝ
ဆဒ္ဒိသာ မိလ ယက္ခ သေနာ ပတိဖြစ် သော နတ်တို့နှင့်အတူ သော ဂင်္ဂါ၊ယမုနာ၊အစိရ
ဝတီ၊ မဟီ၊ သရဘူ၊ (ဧရာဝတီ၊ ဒုဋ္ဌာဝတီ၊ သလ္လာဝတီ)ဟူ သောမြစ်ကြီး ငါး သွယ်
မြစ်ငယ် ၅၀၀၊ မဟာသမုဒ္ဒရာသစ်ပင် တော တောင်အစရှိ သောအရပ်တို့နှိုက်
စောင့် နေကုန် သော နတ်အ ပေါင်း တို့၊ ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်သည် ဘေး
လောင်း တော်မဟာသမတ၊ မဟာသုဒဿန စကြာမန္ဓာတ်စ သောမင်း ကောင်း
မင်း မြတ်တို့ကဲ့သို့တိုင်း ကား နိုင်ငံ တော်အ ပေါင်း ကိုသင်္ဂဟတရား လေး ပါး ၊
မင်း ကျင့်တရား ဆယ်ပါး နှင့်အညီစိုး အုပ် တော်မူ၍ဖြည်သူလူတကာသတ္တဝါအ ပေါင်း
တို့အကျိုး ငါ့မင်း သာမန်တို့ခံဝံ့ခဲ သော မုဒ္ဒါဘိသိက်ကိုမိဘုရား ကြီး နှင့်တကွ ဘေး
လောင်း တော်သီရိဓမ္မာ သောတစ သောမင်း မြတ်တို့ကဲ့သို့ခံယူ တော်မူသဖြင့်သတ္တ
ဝါတို့၏အကျိုး ကို ဆောင်ရွက် တော်မူလျက်သင်နတ်အ ပေါင်း တို့အား လည်း အပရိဟာ
နိယတရား ခုနစ်ပါး နှင့်အညီတင်ကြား ပသမြဖြစ် သောအဘွယ်အရာတို့ဖြင့်တင်
ကြား တော်မူသည်၊ နိုင်ငံ တော်ဖြစ် သောဂါမည်တိုင်း ၊ တံသာဝတီပြည်၊ ရန်ကုန်
မြို့သည်ဘုရား သခင်ထင်ရှား ရှိ တော်မူစဉ်တဖုဿ၊ ဖလ္လိကကုန်သည်ညီ နောင်တို့
အား ဆံ တော်ရှစ် ချောင်း အပ် တော်မူလျက်ဘုရား သုံး ဆူတို့၏ပရိဘောဂဌာပ
နာသွင်း ထား ရာဖြစ် သောသိင်္ဂုတ္တရတုန်း နှိုက်ဥက္ကလာပမင်း လက်ထက်ဌာပနာ
သွင်း ထား သဖြင့် ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက်မှသည်ငါ
ရွှေလက်တက် တော်တိုင်မပျက်မစီး ဌာဝရကုသိုလ် တော်ကြီး ဖြစ်၍သာသနာ တော်
အမွန့်ရှည်စွာတည်တွန်း ရာမဟာရာဇဋ္ဌာနီဖြစ် သော ရွှေပြည် တော်ကြီး ၏အရံ
အကာမြို့ဖြစ်လျက်ယခုမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်မှဘိလာသာသနာ တော်၏တံကျင်ဆူး ဆြောင့်
ဖြစ် သောကုလား သူပုန်တို့ ပေါက် ရောက်ထိပါး နှောက်ရှက် သော ကြောင့်တိုင်း နိုင်
ငံ တော်အတွင်း နှိုက်ရှိ နေကုန် သော ရဟန်း ရှင်လူအ ပေါင်း တို့ တောင်း မှုကုသိုလ်
ရေး အပ္ပမာဒတရား မပွါး မများ ရဘုရား သခင်သာသနာ တော်သည်လည်း
မိုး တိမ်အုပ် သော နေလကဲ့သို့မထွန်း မပရှိရသည်ကိုသကြား စတု လောကပါလာ၊

လောကဒူစရ၊ သမာဒေဝစသောနတ်အပေါင်းတို့သည် မေ့လျော့ခြင်းနှင့်တကွ မကြည့်မရှုနေကြကုန်သလော၊ ငါအသျှင်ဇေကရာဇ်မင်းမြတ်သည် ရွှေးရွှေးသော ဘုရားအလောင်းမင်း ကောင်းမင်းမြတ်တို့အား မဟာဂရုဏာသက်တော်မူ သည်နှင့်အညီအမီသည်တယောက်တည်း သောသားအား အစဉ်စောင့်ရှောက်သကဲ့ သို့ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၏ဆင်းရဲခြင်းကိုမဖြစ်ရေး စောင်မကြည့်ရှုတော်မူသည်၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါး သောမိစ္ဆာဝါဒကိုအားကြီးစွာစွဲလမ်းယူမှားကုန်သောကု လားသူပုန်တို့သည် မိမိတို့အယူဝါဒနှင့်တကွသတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ညှင်းပမ်းနှိပ် စက်လျက်လက်နက်နိုင်ငံတော်ဖြစ်သောရန်ကုန်မြို့သို့ဆိုက်ရောက်ထိပါး နှောက်ရှက် ပြုကျင့်သည်ကိုအမမ္ဗုနတ်သားသည်မမ္ဗုနတ်သားအား ထိပါး နှောက်ရှက်သောကြောင့် ရထားမှဦး စောက်ကျသဖြင့်သေပျက်ခြင်းသို့ရောက်သကဲ့သို့ယမုဒ္ဒရာအလယ်ကျွန်း နှိုက်မိစ္ဆာနတ်၏စကားကိုယူမှား၍မကောင်းကျင့်ကုန်သောလူအပေါင်းတို့ကို ကျွန်း စောင့်နတ်တို့သည်ကျွန်းအလုံးကိုရေဖြင့်ပြည့်လျှမ်းနှစ်မွန်း စေလျက်သေ ဘေး ဥပါဒ်ကပ်ရောက်စေသကဲ့သို့ကိသဝစ္ဆရရသေ့အားပြစ်မှား သောဒဏ္ဍကီ မင်းကိုနတ်တို့သည်ပြည်နှင့်တကွပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်စေသကဲ့သို့ပမာနကိုမသိ သောကျီးနှင့်တကွအလိုပါသောငှက်အပေါင်းတို့အား သမုဒ္ဒရာစောင့်နတ်သည် ကြောက်မက်ဘွယ်ကိုပြုလျက်ခြောက်လှန့်ထွက်ပြေး စေသကဲ့သို့အကျင့်သီလမရှိသောရ သေ့အပေါင်းတို့အား ဝိရူပက္ခဧရာပထစသောနဂါးမျိုး လေးဦးတို့သည်ထိပ် ထက်သွေးကိုသောက်အံ့သောအမူအရာကိုပြုလျက်ပြင်းစွာသောထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့သင်နတ်အပေါင်းတို့သည်လည်း သာသနာတော်၏အညစ်အကြေး ဘေး အန္တရာယ်ကိုပြုလျက်သရဏဂုံပဉ္စသီလစသောအပ္ပမာဒတရားအပေါင်းမှသည်မြေ ကြီးနှင့်ကောင်းကင်သမုဒ္ဒရာ၏ကမ်းတဘက်မှသည်တဘက်ဖြစ်သောကမ်းကဲ့သို့အ လွန်ဝေးသဖြင့်မြင့်ရှည်စွာသောကာလပတ်လုံး အမျိုးအဆက်ဆက်ဆင်းသက်၍မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိအယူရှိကုန်သောကုလားသူပုန်ရန်သူအပေါင်းတို့ကိုဥဿုံနတမင်း အား သကြား မင်း မုဆိုး အသွင်မာတလိနတ်သား ခွေးနက်ကြီး အသွင်ဖြင့်ပြုလျက်ပြည်အလုံး ပဲ့ထင် ထပ်မျှပြင်း စွာထိတ်လန့်စေသကဲ့သို့ကုလားပြည်အလုံး နှလုံး အသားစားအံ့သကဲ့သို့ နတ်တို့၏တန်ခိုး ဖြင့်ကြီးမားစွာသောထိတ်လန့်ခြင်းကိုဖြစ်စေလျက်နေ့ရက်မရှည်

မကြာ စေရသင်း တို့တိုင်း ပြည်နှင့်အကွအ ဆောတလျှင်ပျက်စီး ကြောင်း ကိုသာမ ကောင်း သောကြည့်ရှုခြင်း ဖြင့်ကြည့်ရှုကြရမည်၊ တိုင်း ကား နိုင်ငံနှင့်အကွ သော ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်အား လည်း သကြား နတ်တို့မမြတ်ကြည့်ရှုစောင့် ရှောက် အပ် သောဘုရား အလောင်း ဖြူဖွဲ့ဒတ်မင်း ကဲ့သို့နတ်အ ပေါင်း တို့ ကောင်း စွာကြည့် ရှုစောင့်မကုန်သည်ဖြစ်၍သာသနာ တော်၏ထွန်း လင်း ကြောင်း ကောင်း သော အမှုကိုသာကြံရည် တော်မူသည့်အတိုင်းဆုရ်ဂါး လေါင်းအသဒ္ဒီသမင်းသည်ရဲ မက်တို့ကိုမပင်မ ပန်း စေရ၊ ဗာရာဏသီပြည်ကိုခုနစ်ပြည် ထောင်မင်း နှင့်တကွဝန်း ရံလာ သော စစ်သည်အ ပေါင်း တို့ကိုလုပ်ကြံသဖြင့်အ ဆောတလျှင် အောင်မြင်ပြီး စီး လျှက်ခုနစ်ဖြည် ထောင်မင်း နှင့်တကွလက်နက်နိုင်ငံဖြစ်သကဲ့သို့ ဆော ဆောလျင်လျင် အောင်မြင် တော် မူ၍သင်း တို့တိုင်း ပြည်အလုံး လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်မည့်အ ကြောင်း ကိုနတ်အ ပေါင်း တို့ကူညီထမ်း ဆောင်ကြရမည်၊ ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေ အသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဆဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်သည်သူရိယ ဝံသ သကျသာကီဝင်မင်း မျိုး မှအသန္တိနွ ခတ္တိယ စစ်ဖြစ် တော်မူ၍တိုင်း ပြည်အလုံး ကိုသိမ်း အုပ်စိုး စံ တော်မူသည်၊ ပြည်သူလူတကာသတ္တဝါအ ပေါင်း တို့အား တရား သဖြင့် စောင့် ရှောက် တော်မူ၍ မူဒ္ဒါဘ်ယ်က်၊ သကလာဘိသိက်ကိုသုံး ကြိမ် မြောက်စင်ခံ တော်မူသည်၊ ပြည် စောင့်နတ်မြို့ စောင့်နတ်တို့အား လည်း အပရိဟာနိယတရား နှင့်အညီ ရှေး မင်း တို့ထုံး စံအတိုင်း ပသတင်ကြား တော်မူသည်၊ တိုင်း သူပြည်သား သတ္တဝါအ ပေါင်း တို့အား လည်း မြတ် သော သူ တော် ကောင်း တရား တည်ထွန်း ၍ နတ်ရွာသုဂတိနိဗ္ဗာန် တိုင် အောင် သောအကျိုး ကိုဖြစ် စေခြင်း ငှါမပြတ်အား ထုတ် တော်မူ၍ထုတ် ဘော်ပြုသ တော်မူသည်၊ သူ တော် ကောင်း တရား ၌လည်း အမြဲကျင့် ဆောက်တည် တော်မူလျှက် သတ္တဝါတို့အစီး အပွါး ကိုရှာ တော်မူ သော ကြောင့်အလို တော်ရှိသမျှသည်ပြည့်စုံ ပြေကုန် ရသည်ချည်း ဖြစ်သည်၊ ရှေး ရှေး ကာလမင်း အစရှိ သောသူ ဌေး သူကြွယ်တို့ မြေနိုက် မြှုပ်ထား သောဥစ္စာရတနာတို့သည်အသာ မိတဖြစ်၍အချည်း နှီး သာရှိ လေသည်ကို ထုတ် ဘော် ဆောင်ယူသဖြင့်သတ္တဝါတို့သုံး ဆောင်ရာအကျိုး စီး ပွါး များ မည်အ ကြောင်း ကြီး နိပုရပိုက်တွင် ရေး သောစာ ပေများ သည်လည်း တရား စကား အမှန်အကန်

15 July 1817

ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်များကို သိမြင်ရသဖြင့် အကျိုးစီးပွါးဖြစ်မည့်အကြောင်းများ
ကို ထောက်တော်မူ၍ တူးဖော်ဆောင်ယူစေသည်။ ခန့်တော်မူသည့် ကျေးတော်မျိုး
ကျွန်တော်မျိုးတို့ကိုဆူး ခလုပ်သစ်ငုတ်မှ စ၍ တစုံတခု သောဘေး အန္တရာယ်အထိအနိုက်
မငြိ။ အခြောက်အလှန့်အကန့်အကွက်အနှောက်အရှက် မပေါ်မထွက်စေရ။ နိုင်နင်း
အောင်မြစ်။ ငါ့အမိန့်တော်ပြန်ဆိုစေသည်။ အမိန့်တော်အတိုင်း တည်အောင်မြဲ
စောင့်ပြည်စောင့်ရွာ စောင့်တော စောင့်တောင်စောင့်နတ်မြတ်တို့ မြေနှုက်ကြီးသမ္မာဥဿာ
ရတနာစုတို့အလွယ်တကူ ရွှေလက်တော်သို့ ရောက်အောင် စောင့်မကြည့်ရှုထုတ် ဖော်
ဆက်သရမည်။

15 July 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး) နန်းစံ ၃၅ နှစ် စမ္မာဓိမာသ်
သုဒ္ဒဒိန် ၅၁၄ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့အမိန့်တော်ကိုခံ၍ အိမ်ရှေ့သံဆင့်သိရိ
ဇေယသူသို့အမိန့်တော်ပြန်တမ်းနှင့် ချောင်းဦး ၊ သပေါက်၊ ကန်ကြီး ၊ ရွာသစ်၊
မုံရွေး သိုက်စာတော်ထွက်များကိုကူးယူပေးအပ်သည်။ ၎င်းနေ့ဒိုင်းဝန်ကတော်
ကိုလည်း အမိန့်တော်ပြန်တမ်းနှင့် မြောင်ရွာ၊ ကျောက်ရစ်ရွာ၊ နဝက်မြို့သိုက်စာ
ထွက်များကိုကူးယူပေးအပ်သည်။
(ပညာပုရပိုက်)

ဈေးယူသည်မှန်မမှန်ကို နောက်မြို့သူကြီး ငချိတ်နှင့် ငမျက်နှာတို့အား မေးစစ်စေ၊ ဈေးယူကြောင်းမှန်လျှင် နောက်မြို့သူကြီး ငချိတ်ကအံပြသီ ဒေဝ (ထံမှယူသည့်) မြို့ရပ်ကိုဆပ်စေ၊ မြစ်စည်စစ်ကဲငမိုး တံမ်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ၊ ရွှေလှေအမှုထမ်း ရွှေတောင်တုရင်ကိုမြစ်စဉ်စစ်ကဲခန့်။

26 July 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဝ်မသီသုဒ္ဓိန်၅၂၅ဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၁၅ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(တင်ဝုရုဂိုက်)

ပု ဇော်တိုက် ရေကြည် တော်တို့ကိုတည်လုပ်ရန် ပုံစံစါရင်းများကိုဆက်သွင်း သည်မှာ တိုက်အတွင်း ရဝ်သစ်ပါသည်ကိုမပါစေနှင့်၊ အုတ်ကိုသာလုပ်စေ၊ အမိုး မှာလည်း မိုးပျည်မပါစေနှင့်၊ အုတ်ကိုသာမိုး စေ၊ ကုန်ဝင်ရန် ငွေ တော်ကိုအတွင်း တော်မှာ ထုတ်ယူလုပ် ဆောင် စေ၊ ဆင်မင်း ဝန်နေမျိုး မင်း လှစည်သူကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်ရှစ် ထောင့်၊ ငွေ ထွေး အင်၊ ထား အဆောတတ္တီပါနက် မွဝ်း ရင်ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့် ရွှေထား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက် မွမ်း ရင်ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေထား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထမ်း စင်သံလျင်း တလဲ ၉ ဝန်း ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း အိမ်အတွင်းဒြောင်ရွက် အနားတမြုံခြုံး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း အိမ် ဒြောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ထောင့်ကြေး စည်တိုင်၊ အဖြေ မြင်း နား လျောက် ၅ ဝန်း ၊ ထုတ် ၃ ဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ ၃ ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ် ၃ ဝန်း စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ဒြောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော သေး ကြေး စည်တိုင်ဆင်စွယ်တဝ်၊ တောင်ထိဝ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ အိမ်နီ ဒြောင်ရွက် ၂ ဆင့်၊ ရွှေထွတ် ၁၊ ဒြောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ ကျုံးင်း ဆင်စွယ်ထွတ် ၁၊ ဖေါင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊ ရွှေစလွယ ၉ သွယ၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေ မြွတ်ဂံ၊ နား ယောင်း ရွှေသားကြက်ရင် ၂ ထဝ်၊ မောက်တို ရွှေ ဝိန်း ၊ ရွှေကုန်း ဇိန် တောင်ရ၊ ရွှေထိဝ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား ဇိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာ မောက် ရုပါလည် ကွေး ၊ ရွှေတာ နောက်ကာကတီပါနီဘဲကွပ်ဖုံး စုံသဝ်၊ မှည်း တိုကတီပါနက် ဘဲကွတ်ပိုး စုံသဝ်၊ မှည်း ရှည်တတ္တီပါဖြူဘဲကွပ်ပိုး စုံသဝ်၊ မြင်း တကိုင်း ဒြောင်ရွက် ရ၊ သံပရာ ခွံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဇက်ပါး ကာ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိဝ်၊ အံမ် မြွောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါတ တောင် ရွှေ ရေး စာမရိုရုပ်ပန်း ခက် ကိုက်အနား သံငှ၊ ရွှေဝိန်း ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း မြီး ပြန်း ရင်ပတ်သတ္တလပ်ကြိုး ရွှေ ကြယ်တဝ်၊ စီး နှီး သတ္တဒါန်ယတ္တလဝ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ ဆင့်၊ လှော်ကား လှေမှတ် ဦး စက်ဝန်း ဝဲ့စက်ဝန်း ရွှေငှက်ပျံရုပ် ၄၊ နောက်ငှက်ပျံရုပ် ၆၊ ဆံတိုတဘက် ဖရုံ ထိုး ပရိတ်ချည် ၃ ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အဖြူပဲ့ဘိတုရင်လုင်တိုင်ထောင့် ဖြေ ပန်း ဆုဝ်၊ ဖဲကြိုး ငွေက တော့၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ဝဲ့နှစ်ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်

မှုသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ၊ နောက်ထိုင်သီရိနန္ဒကျော်ထင်၊ သီဟကျော်စွာ၊ သီဟကျော်ထင်၊ ဆင်မင်း ရွှေတိုက်စိုး ဇေယစည်သူ၊ ဆင်မင်း စာရေးကြီး စည်သူကျော်စွာတို့ကို ၅၀ တော်လက်ဝဲဘ်နန်းသူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျင်ကိုလည်း သွင်း ၊ သီရိနန္ဒကျော်ထင်၊ သီဟကျော်စွာ၊ သီရိကျော်ထင်၊ ဇေယစည်သူ၊ စည်သူကျော်စွာတို့ကိုကွမ်းခွက် လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဗိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်းဖျား ရွှေ မရွှေ ငယ် ၅ တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါအိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်းရင်းဖျား ရွှေ မသံပတ် ၅ တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကတုံး ညောင်ရွက် ၅၊ သံပရာခွံရက် ဘောက်တ တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကား ရွှေဇာဝါဗိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါက တောင် ရွှေ ရေး စာမရှိ ရုပ်ပန်း ခက်ကုက်၊ အနား သံ၄၊ ရွှေဗိန်း ၊ ဥကွက်ထဲ ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ ကျွင်း ဆက်ချက်၄ခါ၊ ဓါင်း ပန်း ၆၊ တမာရွက် ထောင် ၆၊ စလွယ် ၆သွယ်၊ မိုင်း လုံဝတ်လုံ၊ ရွှေနား ထောင်ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်အုံ ရွှေဗိန်း အရပ်အနား သံ၅ ရွှေ၊ ရွှေကိုး ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရှုပါလည်ကွေး ၊ ပါး ကာနား ကာ ရွှေကာ နောက်တာကတ္တီပါစိမ်း ဘဲကွပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်၊ မျည်း ရှည်မိုင်း လုံနံဘဲကွပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ၊ နောက် တော်ထိုင်သီရိနန္ဒကျော်ထင်တို့လိုင်၊ နေ့ဖြူဆင် တော်ဇွဲရာ ရွှေပန်း တန် လှေ တော်နှင့်သွား ၍ဆင် တော်များ ကိုကြည့်ရှုပြီး လျှင်ဇွဲနိုး သံ တော်ဦး တင်ပြန်လာစေ။

27 July 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မဝိး သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဗာ ဓိမာသ်သုဒ္ဓိ ဒ္ဒန် ၅၂၆ တော်သလင်း လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံစ မြှောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မြတ်မြို့ဆက်ဒူး ရင်း ပင် တော်မင်း ကွတ်ပင် တော် လှေနှင့်စက်ရှင်တာ၏ပြင် ဈေး ဝတွင်ရှိသည်ကိုကင်း ဝန် နေမျိုး သူရကျော်မျှအတွင်း တော်သို့သွင်း စေ၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်တို့ထံ နိုး သံတော်ဦး တင်ချက်စကား ကိုဆိုင်ပြိုင်အစစ်ခံ စေရမည် ဖြစ်သည်၊ ဗန်းမော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရကျော် ခေါင်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အ လျှင် ရောက် အောင်အိမ် ရှေ့မင်း က လှေလျှင် စေခန့်၍ ခေါ် စေ၊ မြောက်ဘက် တိုက် ကျောက်ရစ်ရွာ မြောက် စေတီ အောက်တိုက်တွင်ရှိသည့် ရွှေ ဘုရား ရုပ်ထု များ တို့ ရွှေ တောင်နန္ဒမိတ်စည်သူ ဆောင်ယူဆက်သ စေ။

28 July 1817

ဆန္ဒနဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စံမြွာဓိမဟာသုဒ္ဒ ဒိန် ၅၂ရ တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

စကု စလင်း ကျပင်းမြို့ရွာတွင် ရှေးသိုက်စာဟောင်းထွက်ရှိသည်များကိုဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရမထားသွား၍တူး ဘော်ဆက်သစေ၊ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန်နေမျိုးသူရကမဏ္ဍိမ်ဒေသအနောက်ပြည်များသို့စေတော်မူသည့်အမှုများတွင်ဓညဝတီမြို့က ပေးကုန်ဆောင်ရွက်ရသမျှ ငွေဒင်္ဂါး ငွေသားခွဲစုသင့်များကိုရမ္မာဝတီမြို့ခွဲစုခွဲပုံခံ၍ဆုံပေး စေ၍ မိန့်တော်မြွက်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရပါသည်၊ ရမ္မာဝတီမြို့ကလည်း အထက်ရွှေတောင်သာဂသူကိုမြို့ဝန်မခန့်မှီဗာရာဏသီမြို့သို့စေတော်မူရာကြိုဆိုပို့သည့်စရိတ်ငွေဒင်္ဂါး ၄၅၀၀၊ ရွှေတောင်သာဂသူကိုမြို့ဝန်ခန့်တော်မူမှဗာရာဏသီမြို့သို့စေတော်မူရာအသွားအပြန်ပေးကုန်ဆောင်ရွက်ရသည့်ငွေဒင်္ဂါး ၅၄၈၁၅၊ စစ်ကဲငစံ၊ အိမ်ရှေ့ထမ်းငမှုံတို့ကပိလရသေ့အပင့်အဆောင်အသွားအပြန်ပေးကုန်ဆောင်ရွက်ရသည့်ငွေဒင်္ဂါး ၂၃၄၉၀၊ သီဟိုဠ်ရာမဟာဗောဓိပင်များနှင့်ရမ္မာဝတီမြို့သို့ဆိုက်ရောက်ရာရွှေဘဝါး တော်အောက်အရောက်ကျွေး မွေးပို့ဆောင်ရသည့်စရိတ် ၄၁၅၀ အစုစုရမ္မာဝတီမြို့က ပေးကုန်ဆောင်ရွက်ရသည့်စရိတ်ဒင်္ဂါး ၀၆၉၅၅ များကျကုန်ရှိပါသည်၊ ဓညဝတီမြို့ကကျကုန်သည့်စရိတ်နည်း ပြန်အမ်း ညီညွတ်ကျကုန်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ဖွဲ့ခိုး သံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း ရမ္မာဝတီမြို့ကအနောက်သဘောပြည်မဏ္ဍိမဒေသများသို့စေခန့်သွားရာကုန်သည့်စရိတ်ကြေး ငွေမှာဓညဝတီမြို့နည်း ကုန်ကျသည်မှန်သမျှကိုဓညဝတီ၊ ရမ္မာဝတီ၊ ဒွါရဝတီ၊ မေဃဝတီ လေးမြို့သာနာညီမျှပြန်အမ်း ကျခံကြ စေ။

29 July 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာဗိမာသိသုဒ္ဓဒိန် ၅၂၀ တော်သလင်းလဆန်း ၃ ရက်နေ့နားခံ ဇေယနေဘ်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ဗန့်မော်မြို့ဝန် နေမျိုးသူရကျော်ခေါင်တို့ လှေလျှင်နှင့်အလျင်အမြန် ခေါ်စေအ
မိန့်တော်ပါသည်မှာ အလျင်အမြန်မလာစေ(နှင့်ဦး)။ ဝေသာလီမင်း ကဆက်
သည့်သမီး ကညာလက်ဆောင်တော်များကို ဗန့်မော်မြို့ဝန်ကိုယ်ကြပ်မဆောင်ယူ၍
ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ။ မိုး ကောင်းမြို့ဝန် နေမျိုးသိဒ္ဓိကျော်ထင်။ မိုး
ညှင်းမြို့ဝန်နရာရဲခေါင် ကျော်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်အလျင် ရောက်အောင်
ခေါ်စေ။ မိုး ကောင်းမြို့ဝန်တို့တပ်တွင်ပါသည့်တပ်မှူး စစ်ကဲခေါင်းကြီးတို့မှာ
လည်း ဗန့်မော်မြို့ဝန်ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ဝင်စာရင်း ဆက်ရာပါသူအစစ်
ခံစေရန်လူတို့ကိုတ ယောက်မကျန် မိုးကောင်းမြို့ဝန် မိုးညှင်း မြို့ဝန်တို့နှင့်အတူ ရွှေဘဝါး
တော်အောက် ခေါ်ခဲ့စေ။ ရေဝန် ဟောင်းငွှန်း ငယ်သည် ဖြောင့်မှန် အောင်အစစ်
မခံဖြစ်သည်မြို့ဝန်တစ်ဦး ထိုး စီရင်ရှိသည့်အတိုင်း ပေါ်အောင်စစ်စေ။ ဘောင်း
လင်း မြို့သူကြီး ငအူ။ ဘောင်း လင်း မြို့နေ ငသင်တို့စစ်ချက်ကိုဆင်ဝန်ကဆက်သွင်း
သည့်အတိုင်း ဘောင်း လင်မြို့သူကြီး ငအူတို့ စလင်း မြို့ဝန်နရာ ကျော် ခေါင်နှင့်ထည့်
အပ်လိုက်သွား စေ၍ ဘောင်လင်မြို့ ရွှေ စောလူဘုရား အနောက် တောင်အရပ်
တောင်ဘီလူး တန်း ပေါ်တွင် ဇောင်ချုပင်ကြီး အနီး အနား သိုက်တူး စနေရာ
မှာ စလင်း မြို့ဝန်နရာ ကျော် ခေါင်ကတူး ဖော်ဆက်သစေ။ အချောက်အလှန့်မ
ပေါ်မရှိစေရအမိန့်တော်ပြန်တမ်း ပေး အပ်၍အမိန့်တော်ပြန်စေ။ ရွှေလေး
အမှုထမ်း ဘယ ရွှေတောင်ကို ဇေယကျော် ခေါင်အစား ရမ္မာဝတီမြို့စစ်ကဲခန့်။

30 July 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာ ဓိမာသ်သုဒ္ဒ
ဒ်န် ၅၂၉ တော်သလင်း လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံသိမ်နော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ရေး မြို့ဝန် ဟောင်း ဂုံစက် ကျော် ခေါင်မှာ ရေး မြို့ကထွက် ပြေး သည့်ကရင်တို့ကို မုတ္တမ ကေလာသကင်း တပ်အတွင်း ရှိ နေရာကင်း တပ်တို့တိုက်ဖျက်သိမ်း ယူ ကြောင်း နှင့်အ ဖြောင့်အမှန်အစစ်ခံ၍ ရှိသည်၊ တကြိမ်တခါမှား ယွင်း ကြုး လွန်မိ သော်လည်း အ ဖြောင့်အမှန်အစစ်ခံသည်ဖြစ်၍ ချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွှတ်၊ ဂုံစက် ကျော် ခေါင်ကိုလည်း အ ဆောင် တော်မှာမြဲ စွဲထမ်း ရွက် စေ။

2 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာ မိမာသီသုဒ္ဓိ ဒိန် ၅၃၂ တော်သလင်း လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံသီတ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ပန်း တည်း ဝန်ကိုအတွင်း တော်သို့ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်မြဲဝင်ထွက်ထမ်း ရွက် စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာဓိမသည်သဒ္ဒ
3 August 1817
ဒိန် ၅၃၃ တော်သလင်း လဆန်း ၈ ရက် နေ့ နံ ၁း ခ် ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ရတနာသိင်္ခမြို့ မြေတိုင်ကြီး ငထော်သား ငခွေး ကဆက်သည့်ရတနာသိင်္ခမြို့ တောင် တကနန်ရွာ ရှေ့တွင်လုပ်ဂိုး စွဲလယ်ကန်ကိုင်ကြီး၊ အိုင် ပေါက်ကြီး၊ အုတ်နှံ့ရင်း မြောင်း၊ ရွက်ချွန်၊ ပျိုး ခင်းကြီး လယ်စုနှင့်လယ်တွင်းရေ ၂၂၊ မျိုး ဝင် ၂၅ ပြဲ မြောင်း အရှေ့ဘက်ဝမ်း ဘဲလူး လယ်နှင့်တွင်း ရေ ၄၊ မျိုး ဝင် ၅ ပြဲ ၂ စုလယ်တွင်း ရေ ပေါင်း ၂၆၊ မျိုး ဝင် ၂ ရ် ၅ ပြဲတို့ ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့ကိုအပ်၍ထိန်း သိမ်း စေပြီး လျှင်အလုံမြို့ဝန်သို့မှာထား လုပ်ဆောင်စေ၊ လယ်ကိုလည်း လယ်ဆက်သူ ငခွေး ကလိုက်၍ပြအပ်စေ၊ ရတနာသိင်္ခမြို့နယ်ပိုင် ငခွေး စောင့်ကြပ်၍ ရေး သား စေ၊ သိပေါ်အမတ်တို့မှာသူခိုး လူဆိုး တို့ကိုဖမ်း ဆီး ၍အပ်နိုင်သည် ဖြစ်သည်၊ သိပေါ်အမတ်တို့ကိုမချုပ်မထား နှင့်ချမ်း သာ စေ။

4 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဗာဓိမာသိသုဒ္ဓဒိန် ၅၃၄ တော်သလင်း လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံသိမ်း နေ်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မြစ်သား မြို့စား မင်း သမီး ကမြစ်သား မြို့မှာ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်တော်မူသူ င
ခွေး ဖြူ့သေဆုံး လျှင်သမက်ငရန်ကင်း ကို မြေတိုင်သူကြီး ခန့်တော်မူ၍ကြီး စိုး စီ
ရင်သည့်အတွင်း ငအိုက ငခွေး ဖြူ့သား ဖြစ်သည်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်၍ ငအိုကို မြေ
တိုင်သူကြီး ခန့်တော်မူသည်တွင် ငရန်ကင်း အရာကကျလွှတ်ပါရသည်၊ ယခု ငအို သေ င
ခွေး ဖြူ့သား မြေ အဆက်အခံ မရှိအထက်ခန့်တော်မူရင်း င ခွေး ဖြူ့သမက် ငရန်
ကင်း ကို မြေတိုင်သူကြီး ခန့်ထား ပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်
အတိုင်း ငရန်ကင်း ကိုမြစ်သား မြို့ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊ ကျုံဝန်ဝန်စု ငွေခွန်ဝန်ဝန်
စု ကျေး ရွာ များ မှာအရေး အခွင့်ရှိလျှင်ရှိ လျှောက်မိုး နံ့ဗိုလ်မှူး ကခန့်ထား စေ
မည်အရေး အခွင့်မရှိလျှင်လည်း အထက်အမိန့်တော်ရပ်း နှင့်အညီ မခန့်မထား ငြိမ်
ဝပ်စေရမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြေထပ်ဝန်ရဲလှ ကျော်ထင်ကို မြေ
လပ်ဝန်အရာကနှုတ်၊ ဝန်ကြီး မဟာမင်း လှမင်း ခေါင်ကအဘမြင်း ဝန်နှင့်မဂ်
လာတပ်တော်တွင်အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်မဂ်လာတပ်တော်ပါလူတို့ကို ၅၀ တော်
သွေး သောက်သွဲ့၍ထမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်စာရင်း တော်ဆက်၍ရှိ
ခိုး သံတော်ဦး တင်သူ ရွှေ တောင် ကျော်ထင်၊ ငထွား သား ငကြင်ဥ၊ ငကြင်ခဲ၊
အိန္ဒ ဝေရ၊ ငမြတ်ထွန်း အောင်သား ငတုံ၊ ပုံချီ ဇေယကျော်သား ဇေယရာဇာသူ
ညီငမြတ်ထွေ၊ ငထွန်း လှသား ဥဒန်သကြန်၊ ငဝက်သား ငကင်၊ ငနက်သား င
သော်၊ ငမောင်သား ငခွေး၊ ငဘိုလူသား ငဘိုး လျှောက်တို့လူ ပေါင်း ၁၂ ကို ၅၀
တော် ကောတာရာဇ္ဇသူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍သွဲ့၊ သား မယား အသက်
နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ။

5 August 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗဝဓိမာသီသုဒ္ဓ
ဒိန် ၅၃၅ တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံပြောကြား မှူး သီဂို ဇေယ နော်
ရထာမြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ရှုပ်ထား နံ့ထား ပြုလုပ်သူ ဆေး သမား ကိုခါး မှာသံကြီး တပ်၍ပြုလုပ်ရင်း အရပ်
မှာပြုသတူး တော်စေပြီး လွှင်အတတ်ကို ဖြေသိမ်း စေ၊ မပြုမ တော်လျှင် ဆေး သ
မား ကိုအဆုံး စီရင်၊ မဇ္ဈိမဒေသတိုက်ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်ကြီး သည် ရွှေလက်
တော်သို့ ရောက်၍ ဝေသာလီမင်း မျိုး ဖြစ် သော မင်း သမီး စစ်ကို ခြွေရံ နောက်
ပါများ စွာအများ အမတ်တို့ကြပ်မ ဆောင်ယူ၍ ဗန်း မော်မြို့သို့ ရောက်သည်ကို ဂန္ဓလ
ရာဇ်တိုင်း ဥတည်မင်း ကဆက်သည့်မင်း သမီး သုံး ပါး ကိုကြိုဆို ဆောင်ယူသည့်နည်း
ကြိုဆို ဆောင်ယူဆက်သ စေမည်စာသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

6 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာမိမာသ်သုဒ္ဒ
ဒိန် ၅၃၆ တော်သလင်း လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့ နာ ခံ စ မြောင်များ ကျော်စွာ နော်
ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မြင်း စုကြီး ဝန် နေမျိုး နေဘ်ရထာ စည်သူ၊ အသည်ဝန် နေမျိုး သီဟ ကျော်စွာ၊
ဝန်ထောက် နေမျိုး ရွှေ တောင် နေဘ်ရထာ တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တ ကော်င်း
ပိတ်ရှစ် ထောင့်၊ ငွေ ထွေး အင်၊ တား အ ဆောကကတ္တီပါနက်မှမ်း ရင်း ဖျား
ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မှမ်း ၊ ရင်း
ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ တစင်သံလျှင်း တလဲ ၉ ဝန်း ဘဲ
နပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း
ပွင့်ခါး ပန်ကမွတ်ကြာနုတမြှုံခြုံး ၊ ကမွတ်အတွင်း ပြုင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း
အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်တမြှုံခြုံး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ဝန်း အိမ်
ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ထောင့် ကြေး စည်တိုင်အ ဖြေမြဝ်း နား လျောက်
၅ ဝန်း ထုတ် ၃ ဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စကမှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃ ဝန်း
စီ၊ နောကထုတ် ၃ ဝန်း ၊ စကအတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်စက်နား ညောင်ရွက၊ ဆင်
စွယ်ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မော်သေး ၊ ကြေး
စည်တိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ ညောင်
ရွက် ၂ ဆင့်၊ ရွှေထွတ် ၁၊ ညောင်ရွက် ရေ ၁၂၊ ကျူင်း ဆင်စွယ်ထွတ် ၁၊ ဗောင်းပန်း
၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊ ရွှေစလွယ် ၉ သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ၊ နား
တောင်း ရွှေသား ကြက်ရင်ဆူး ၂ ထပ်၊ မောက်တုံ ရွှေပိန်း ရွှေကုံး စိန် တောင်
ရ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာ၊ မောက်ရှုပါလည်
ကွေး ရွှေကာ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်၊ ပုံး စုံသပ်၊ မျည်း တိုကတီပါနက်ဘဲကွပ်၊
ပုံး စုသပ်၊ မျည်း ရွှည်ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ် ပုံး စုံသပ်၊ မြင်း ကကုံး ညောင်ရွက်ရ၊
သံပရာခွဲရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊
အိမ် မြွောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ဇာမရီရှုပ်ပန်း ခက်
ကိုက်၊ အနား သံငှ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကက်ယံပ် ဆောဝ်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ၊ သက္ကလပ်
ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ ဇီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလဝ်တင်ရန်း စက်ဟွန်း ၃ ဆင့်၊ လှော်ကား
လှေမှတ်၊ ဦး ငကဝန်း ပဲ့စက်ဝန်း ရွှေငှက်ပြုရုပ်ငှ၊ နောက်ငှက်ပြုရုပ်ဖြ၊ ဆံထုံး
တဘက် ဖရုံတုံး ၊ ပရိတ်ချည် ၃ ဆင့်ခင်တုရင်အမိုး အုံဖြူပဲ့ဘဲတုရင်လုင်တိုင် ထောင့် ဖြေ၊
ပန်း ဆုပ် ကြေး ကြိုး ငွေကဲ တော့၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူ

သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး၍သွင်း ၊ စန္ဒဇေယက ချေး ယူသည့် ငွေ တော် ၁၀၀၀ ကို စန္ဒဇေယရှိစဉ်က မဆပ်မသွင်း နိုင် ငွေ ၄၀၀ ကျော်သာဆက် သွင်း နိုင်သည်ဖြစ်၍ စန္ဒဇေယကဆင့်ကဲ ချေး ထား သည်များ ကိုစစ်ဆေး ရာတွင် အသီး အသီး ချေး ယူသည့်သဿရာဇ်စာတွက်ကို ဝန်ကြီး မဟာသီတသူရကဆက်သွင်း သည့် အတိုင်း စန္ဒဇေယက ချေး ပေး သမျှ ငွေသည် ငွေ တော်ဖြစ်သည်၊ သဿရာဇ်စာ ရင်း ဝင် ချေး ယူသူတို့မှာ ဝန်ကြီး မဟာသီတသူရက တောင်း ၍ဆက်သွင်း စေ၊ ကျိုင်း ရုံး ကြီး မြို့မှာ မဟာခန်ကို ယည်ဝိဘွား ခန့် တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်မှာ မဟာခန်သည် ရွှေဘဝါး တော် အောက်မ ရောက်မ လာသည်ကို ယည်ဝိဘွား ခန့်ထား မြဲထုံး စံမရှိဖြစ်သည်၊ လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေ၊ ဗန်းမော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်မှာအမိန့် တော်နှင့် ခေါ် တော်မူ၍သာ ရွှေဘဝါး တော် အောက်အလျင်အမြန်လိုက်ရောက်ရသည်ဖြစ်သည်၊ ဗန်းမော်မြို့သို့ပြန် သွား စေ၍ ဝေသာလီမင်း ကဆက်သည့်သမီး ကညာအ ချွေအရံနှင့်တကွ စီး ရန် ဆောင်ပန်း လှေတက်များ ကိုကြပ်မ ဆောင်ယူဆက်သ စေ၊ လွှတ် တော်ကလည်း အ မိန့် တော်ရင်း အတိုင်း အကြိုအဆိုမှူး မတ်တ တော်မယား တို့ကိုခန့်ထား သွား စေ။

7 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမှာ မသည်သူဒ္ဒ ဒိန် ၅၃၇ တော်သလင်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်၊ ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်သည်တိုင်း သား ပြည်သူသတ္တဝါအ
ပေါင်း တို့ကိုး ကွယ်မှီခိုရာဖြစ် တော်မူ သော ကျောင်းသတ္တဝါအ ပေါင်း တို့အား အကျိုး
စီး ပွါး များ စိမ့် သော ငွါ ဗေဒင် ကျောင်း ပိဋကတ် ကျောင်း နှစ်ပါး မှာ ပင်တ
ရား အမှန်ဖြစ် စေလို၍ ဥဿဟလို့လအား ထုတ်ခြင်း ဖြင့်မပြတ် မလပ်နှစ်လ နေ့ရက်
ကာလအရှည် ပြော ဟောပြသ တော်မူသည်၊ ထိုသို့ပြသ တော်မူ သော်လည်း နား လည်
ဆောင်စွမ်း နိုင်ကြသည်မဟုတ်၊ မြန်မာတို့တိုင်း ပြည်တွင်သူနာပရန္တတိုင်း လယ်
ကိုင်း အရပ်နှိုက်အရှင်ပုဏ္ဏ မ ထေရ် ရောက်၍ ရဟန်း ယောကျ်ား ငါး ရာရဟန်း
မိန်း မငါး ရာတို့သည်ရဟန္တာမြစ်ကုန်ကြသည်နှင့်သာသနာ တော်ပွါး များ တည်ထွန်း
၍တမ္ဗဒီပတိုင်း သ ရေ ခေတ္တရာပြည်သို့ ရောက်ပြန်လျှင်သ ရေ ခေတ္တရာတွင်မင်း
နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ဆက်၊ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်တွင်မင်း လေး ဆယ့်တဆက် မြောက်လက်ထက်
တည်ထွန်း ရှိသည်ကိုအ နော်ရထာ စောလက်ထက်တွင်မှအထက်သာသနာရင်း ကိုပယ်
ရှား ဖျောက် ဖျက်၍သာသနာသစ်ပြု ကျောင်း ကိုလည်း ရာဇဝင်အထင်အရှား ရှိ
သည်၊ ရှင်ပုဏ္ဏမ ထေရ်သာသနာပြုစု ကျောင်း ကိုလည်း ပုဏ္ဏောသုတ်အထင်အရှား
ရှိသည်၊ ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ်လါရှိသည်ကိုအယူမရှိကြ၊ ဖေါ်ပြ တော်မူမှသာပုဏ္ဏောဝါဒ
သုတ်လည်း ပေါ်ထွန်း ရသည်၊ နော်ရထာ စောလက်ထက်တွင်မှရဟန္တာမဟုတ်သူသ
ထုံမြို့ကင်တ်မွတ် ခေါင်း ပါး ၍အစား အစါရှာ ဖွေလှည့်ပတ်သည့်သာမ ဏေငယ် ရောက်
သည်ကိုမူဆုံး ဆောင်ယူ၍အ နော်ရထာ စောကိုအပ်လျှင်ရဟန္တာဖြစ်ဟန်ပြုလုပ်၍အ
ထက်အရှင်ပုဏ္ဏသာသနာရှိရင်း ရှင်အရည်း ကြီး သုံး ကျိတ်အရည်း ငယ် ခြောက် သောင်း
တို့ကိုစီရင်ပယ်ရှား ပြီး လျှင်သာသနာသစ်ပြုလုပ်သည့်အရာသည်ရာမညတိုင်း တလိုင်း
ပြည်သည်လည်း သ ရေ ခေတ္တရာမင်း တို့ပိုင်နက် ကျေး ကျွန်သာဖြစ်၍သ ရေ ခေတ္တရာ
ပြည်ကိုဒွတ္တ ပေါင်မင်း တည်သည့်ကာလသက္ကရာဇ်၁၀၀သာရာဇဝင်ရှိသည်၊ ထိုကာ
လတလိုင်း ပြည်ဟူ၍ မထင်မရှား ၊ ပုဂံတွင်အ လောင်း စည်သူလက်ထက်သက္ကရာဇ်၅၁၀
တွင်မှတလိုင်း ပြည်ရွာဖြစ်ပွါး ၍ဟံသာဝတီတွင်သမလ ဝိမလတို့တည် ထောင်စိုး အုပ်
သည်၊ အလိမ်မာတို့လည်း မုတ္တမတွင်ထား ၍မြို့ရွာပြုစု စေသည်များ ကို ထောက်လျှင်

တလိုင်း တို့ဒေသအရပ်လည်း ပြည်ကြီး တိုင်း ကြီး မူလရင်း မဟုတ်၊ တလိုင်း ပြည်မှာ
ယူရသည်ဆိုသည့်၏ ပေပိဋကတ်ရဟန်း ဆိုသည်များ နှင့်သာသနာသစ်ပြုလုပ်သည့်အ
ရာမသင့်မလျော်ဖြစ်လျက်အရှင်ပုဏ္ဏသာသနာကိုပယ်ရှား ရ အောင်နော်ရထါ
စောမှား သောအယူဖြင့်ပြုလုပ်သည့်အရာကို ကောင်း သည်ထင်မှတ်၍ ပုဂံ မြင်
စိုင်း စကိုင်း ပင်း ယ အဝမင်း တို့လက်ထက်ချိုး မြောက်ကိုး ကွယ်စွဲလမ်း ယူ
မှား ကုန်သည်များ ကိုနား လည်သ်မြင် ကောင်း လျက်ဆရာစဉ်ဆရာဆက်တို့မဖော်
မပြု၊ နော်ရထာ စောပြုစုခဲ့ သောအရာတို့အယူ၊ ညတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစါဖြင့်ရဟန်း
ပြုကုန်သည်ကိုသာအ လေး အမြတ်ယူဆကျင့် ဆောင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ညောင်ရမ်း ဆယ်
ဆက်လက်ထက်တွင်လည်း သာလွန်မင်း လက်ထက်ပိဋကတ်စာ ပေကိုအရပ်ရပ်စု ဆောင်း
၍ရသမျှပိဋကတ်တိုက် နှင့် ရေး သား သွင်း ထား သည်၊ ညတ္တိစတုတ္ထဖြင့်ပြု သောရဟန်း
တို့ကိုလည်း နှစ်စဉ်၏မေး ပွဲပဥ္စင်း တော်ခံပွဲလမ်း ပြုလုပ်ထား သည်၊ ရဟန်း တို့
လည်း ဂါမဝါသီ၊ တုံ၊တော ကျောင်း ၊ အုပ်ထုပ် ဆောင်း ၊ ပွဲ ကျောင်း ၊ အရုံ၊ အတင်၊
စည်တီး ၊ မီး နှက်အသီး အသီး ကျင့် ဆောင် နေကြသည်များ ကိုအကြံမကြံမိပြသ တော်မူ
သော်လည်း အယူ တော်ကိုနား မလည်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရှေ့ပြုမြဲကို မစွန့်မပယ်နိုင်ကြ၊
အယူရှိရာသို့လည်း တည့်တည့်တည်း မလိုက်နိုင်၊ ပြည်ရွာအကျင့်အ လေ့အစွဲအလမ်း မ
ရှိဖြစ်မည်ကိုချင့် ထောက် တော်မူ၍ ရှေး ဆရာစဉ်ဆရာဆက်ပြုလုပ်ကျင့်ကြသည့်အရာ
ကိုပင်ကျင့် ဆောင် စေမှညီညွတ်ကြမည်အ ကြောင်း ကိုသိ တော်မူသည်၊ ညတ္တိတမ္မဝါစါ
ဖြင့်ရဟန်း ပြုလုပ်ကျင့် ဆောင်သည်များ ကိုမ ပျောက်မပျက် စေရ၊ ပြည်ရွာဓ လေ့
ရှိမြဲရှိ အောင်ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း စီရင် တော်မူမည်၊ ရွှေပြည် တော်အတွင်း ပြုမြဲ
ရှေး အစဉ်ညတ္တိစတုတ္ထတမ္မဝါစါဖြင့်သာရဟန်း ပြုစေ၍ကျင့် ဆောင်မြဲတုံ၊ တော
ကျောင်း ၊ ပွဲ ကျောင်း ၊ ဂါမဝါသီ၊ အုပ်ထုပ် ဆောင်း ၊ တလပတ်ကိုင်၊ စည်တီး ၊
မီး နှက်၊ အရုံ၊ အတင် ကျင့်လိုသမျှကျင့် ဆောင်ကြ စေ၊ တကါဥပါတို့မှာလည်း ကျောင်း
ကန် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း တုံး ကွယ်မြဲ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ကိုး ကွယ် စေ၊ နှစ်စဉ်ပဥ္စင်း
တော်ရှင် တော်၏မေး ပွဲများ ကိုလည်း နှစ်စဉ်အတိုင်း စီရင်မြဲစီရင်အမိန့် တော်
ထုတ်ပြန်သည်ကို ရှေး အစဉ်ဖြစ်မြဲ မဖြစ်မရှိ စေနှင့်၊ ဝန်တို့မှာလည်း အာဏာထား
၍ နိုင်နင်း အောင်စီရင်၊ တိုင်း နိုင်ငံ တော်အတွင်း မြို့၏ စော်ဘွား မြို့ဝန်စစ်

ကဲ ဈေမြတိုင်သူကြီး တို့သို့လည်း စေ့နှံ့အောင်အမိန့်တော်ပြန်။

7 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဒီမဘယ်သုဒ္ဒ ဒိန်၅၃၇ တော်သလင်း လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံသီတ နေ၁ရထာ၁တွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉၂၈၊ စာ၁၂၃-၅၊ တင်ပုရပိုက်၊ ပေလေး ပင်၊ မှတ်၁၊ ဩဂုတ်၁၉၇၀၊ စာ၄၄-၀)

ဘိသိက် တော်ဆက်ရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇာဂုရုကရာဇာ မဏ္ဍန်ကျွမ်း ထွက်နှင့်
အညီနန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၅၅၀သိမ်ရာသီစန္ဒရမာသ၂ ဖြအသ်ာ
22 August 1817
နှင့်နာဂိ၄၀ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၂ရက် နေ့အစဝင်တွင်အဿတိရ သေ့ကို
နှစ်စဉ်ပူဇော် တော်မြဲပူဇော် တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်ဖွံ့ဆိုး သံ တော်ဦး
တင်ချက်အတိုင်း နှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်စေ၊ လှော်ပွဲသဘင် နေ့ရက်နီး ပြီဖြစ်သည်၊
လှော်ကား လှော်တက်စာရင်း ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ဝေသာလီမင်း သမီး ရွှေစက်
တော် အောက် ရောက်မည့် နေ့ရက်လည်းနီးပြီဖြစ်သည်မင်း သမီး ရောက်သည့်ကာ
လမှ လှော်တက်စာရင်း ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း လှော်ပြိုင်ကြစေ။
8 August 1817
ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓ
ဒိန်၅၃၈ တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တဝ်ပုရပိုက်)

ဝေသာလီမင်း သမီး ကိုသင်း ပင်း အခြွေအရံများ ရွာနှင့်ဗန်းမော်မြို့က ရွှေဘ
ဝါး တော်အောက် ဆောင်ယူဆက်သမည်မှာ ဘောင်ပန်း လှေတက်မျိုး ဂိုဏ္ဍာ ဈေး
မွေး လုပ် ဆောင်ရန်ရှိသည်များ ကိုအညာမြစ်စဉ်မြို့ရွာစုက တော်သင့်အောင်
ခန့်ရန်စီမံ၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်သစေ၊ သင်မှူး သူရိန် ရွှေတောင်ကို
ဗန်းမော်မြို့ဝန်နှင့်လိုက်၍ မင်း သမီး ကို ဆောင်ယူလာသည့်ကာလမှ ရွှေဘဝါး တော်
အောက်လိုက်လာစေ၊ ဗန်းမော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရကျော် ခေါင်ကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်
အုံး ၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင့်ပယင်း တပ၊ ဇောင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား ပန်း
၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊ ဘုံသင်း ကျစ်တပ၊ ရွှေစလွယ် ၁၂ သွယ်၊ ရွှေနား တောင်
ကြက်ရင်ဆူး ၂ တပ်၊ ဝတ်လုံကတ္တီပါဘဲဂုံ ရွှေဖျင်ဝိတဆင့်တပ၊ ဘုံဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ၊ အုံး ဝန်း ၊
မောက်တို၊ ရွှေဝန်း ရွှေကုန်း ဇိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား ဇိန်
ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကနား ကာ၊ မှောက်ရုပ်လည် ကျေး ရွှေကာ နောက်ကာကတ္တီပါနီ
ယက်ပြာသတ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါဇိမ်း ယက်ပြား သတ်၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင်ရွက် ၃ ဆင့်၊
ရွှေထွတ် ညောင်ရွက် ရေ ၃ ၆၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ် ၁၊ ထမ်း စင်သံလျင်း တလ ၉ ဝန်း ၊
ဘုန်ပတုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း တုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း
ပွင့်၊ ခါး ပန်း တမွတ်ကြာနုတမြို့ချီး ၊ တမွတ်နား အတွင်း ပြင်ပွတ်ချမ်း ၊ စက်ဘီ
လူး ခေါင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား တုလား ပန်း ညောင်ရွက်တမြို့ချီး ၊ ကြက်ရင်တုလား
ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း တုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေတီ၊ အဖြေ
မြင်း နား လျောက် ၅ ဝန်း ၊ တု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ
၃ ဝန်း စီ၊ ရွှေနောက်ထုတ် ၃ ဝန်း ပက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်
ရွက်ဆင်စွယ်ကြက်ရင်တုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော် ဆေး
ကျေး စေတီဆင်စွယ်တပ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ လှော်ကား
ပရိတ်ခြည် ၃ ဆင့် လှေမှတ်ခြ သော့ရုပ်၊ ဦး ငှက်ပျံရုပ် ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရုပ် ၆၊ တဖက်ဘရုံ
တုံး။ ပဲ့ဘိတုရင်လုင်တိုင် ထောင့်ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ခင်တရင်အမိုး အုန်နီ ကြေး ပြုံး ငွေ
က တော့ အောင်း နီဦး တပွင့်ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာ
ချွန် ရေး မြ ရေး ၍သွင်း ။

9 August 1817

9 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဝိမာသည်
သုဒ္ဓဒိန်၅၃၉ တော်သလင်း လဆန်း ၁၄ရက်နေ့နား ခံသိမ်နော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင် ပုရပိုက်)

ဖြူဝန်နေမျိုး သခ်ယာကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဗိတ်ရှစ် ယောင့်၊ ငွေ ထွေး အင်၊ ထမ်း စင်သံလျှင်း တလဲ ၉ ဝန်း ၊ ဘိနဝကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်ကြာနှ တမြုံ့ချုံ ၊ ကမွတ်အတွင်း ပြင်ပွတ်ချမ်း ၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြုံ့ချုံ ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ယောင့်ကြေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျှောက် ၅ ဝန်း ၊ ထုပ် ၃ ဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃ ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ် ၃ ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော် သေး ၊ ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တစ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ ညောင်ရွက် ၂ ဆင့်၊ ရွှေထွက် ၁၊ ညောင်ရွက ရေ ၁ ၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွက် ၁၊ ဇောင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ယောင် ၉၊ ရွှေစလွယ် ၉ သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ သွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ၊ နား ယောင်း ရွှေသား ကြက်ရင်ဆူး ၂ ထပ်၊ မောက်တို ရွှေဝီန်း ၊ ရွှေကုန်း ဇန် တောင်ရ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာ မောက်ရုပ်လည်ကွေး ၊ ရွှေကာ နောက်တာ ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနက်ဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မျည်း ဖျည်ကတ်ပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မြင်း ကကြိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာခွံ့ရက် ဘောကက တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာ ဝါဝီန်း ၊ နင်း နှင်း ယိပ်၊ အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာ ဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ စာမရိုင့်ပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေဝီန်း ၊ ဥက္ကတ်ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ဘတ် သတ္တလပ်ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တစ်၊ စီး နှိုး သတ္တဒါန်၊ သတ္တလပ်တင်ရန်။ ၊ စက်ရွှန်း ၃ ဆင့် လှော်ကား လှေမှတ်ဥ ဒေါင်း ရုပ်၊ ရွှေငှက်ပုံရုပ် ၄၊ နောက်ငှက်ပုံရုပ် ၆၊ ဆံထုံး တဘက်ဘရုံတုံး ၊ ပရိတ်ချည် ၃ ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံ ဖြူ၊ ပဲ့ဘီ တုရင်၊ လုင်တိုင် ယောင့်ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ကြေးကြိုး ၊ ငွေကတော့၊ အောင်း နီ၊ ဦး တပွင့်၊ ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ။

10 August 1817

10 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စံ စမ္ဗ ဒိမဘသ်
သုဒ္ဓဒိန် ၅၄၀ တော်သလင်း လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ ၁ ကြီး မျှး ဇေယ
နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(တင် ပုရပိုက်)

နား ခံ ပြေ့ာကြီး မှုး သံဂိ ဇေယ နော်ရထာ၊ စ မြောင်မှုး ကျော်ဇွာ နော်ရထာ တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အုံး ၊ တ ကောင်း ဝိတအဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၅၊ သံပရာ ခွဲရက် ဘောက်တ တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး တာ၊ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သံပ်၊ အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ စိမ်းမရိုဂုပ်ပန်း ခတ်ကိုတ်၊ အနား သံငှ်၊ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကတ်ထပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ဘုံး ၊ ရွှေကြယ်ကပ်၊ စီး နှိုး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ဥဆင့်၊ ထီး နှ်ဆင်စွယ်ထွတ်ာ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယချက်ငှ်ခံ၊ ဖေါင်း ပန်း ၆၊ တမာရွက် ဆောင် ၆၊ ရွှေစလွယ်ဖဲသွယ်၊ မှိုင်း လုံဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ငှ်၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင် ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ အုံ ရွှေဝိန်း ၊ အရပ်အနား သံ ၅ ရွှေ၊ ရွှေကုန်း ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရုပ်လည် ကွေး ၊ ပါး တာ၊ နား တာ၊ ရွှေ့တာ၊ နောက်တာ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ဘဲကွပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်၊ မျည်း ရှည် မှိုင်း လုံနီ ဘဲကွပ်၊ ထမ်း စင်သံလျင်း တလဲ ၆ ဝန်း ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် မှော ခါး ပန်း ကမ္မတ်ကြာနု၊ ကမြုံချုံး ၊ ကမ္ဗတ် နား ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ ဆက် ဆော့ကွင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင် ရွက်ထမြုံချုံး ၊ ကြက်ရင်၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အ ဖြေမြင်း နား လျောက် ၅ ဝန်း ၊ ထုပ် ၃ ဝန်း ၊ ထု ပြောက် အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၂ ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၂ ဝန်း ၊ စက် အတွင်း ဆင်စွယ်၊ စက်နား ၊ ညောင်ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော် သေး ၊ ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှုံသွင်း ။

12 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဘာမိမာသ်သုဒ္ဓိ ဒိန် ၅၄၂ တော်ဆလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံသိဟ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ဝိဇ္ဇာတိုင်း ဝေသာလီပြည်ကြီး တဝေသာလီမင်း သမီး ကုအဆက်အသအ ဆောင်အယူအ
ကြိုအဆိုသနား တော်မူရန်အဆောင်အရွက်တန်ဆာ နေရန်တဲကနား ဆက်သွင်း ရန်
အခမ်းအနား မြစ်စဉ်မြို့ရွာကစ၍ နပ်ဂိုကျွာအ ပေး အကမ်း စခန်း လမ်း များ
ကိုဂိုထား ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဗန်မော်မြို့ဝန်ကဋ္ဌဆုံး သံ တော်ဦး တင်
ချက်တွင်ပါသည့် ဝေသာလီမင်း သမီး မှူး မတ် ကျေး ကျွန်တို့ပစ္စည်း ဥစ္စာမိုး ကော်င်း
မိုး ညွှင်း တပ်များ ကလိုယူ ပျောက်ဆုံး သည့်များ ကိုလည်း လျှောက်ချက်စာရင်း ပါ
လူတို့မှာ စစ်ကြော၍ စေ့ငု အောင် ပေး အပ်စေ၊ စာ ရေး ကြီး နေဘ်ရထာစည်
သူ၊ ကျော်တင် ဇေယ နေဘ်ရထာ၊ ရွှေ တောင် နေဘ်ရထာ၊ ကျော်ထင်သီရိ နေဘ်
ရထာ၊ လက်ဝဲသီတ နေဘ်ရထာ၊ စည်သူ ဇေယ နေဘ်ရထာတို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး
တကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၅၊ သပရာခွံရက် ဘောက်က
တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး တာ ရွှေဇာဝါဝန်း ၊ နှင်း နှင်း သိပ်၊ အံ့ ဖဲ မြှောင်၊ ဂျင်ပတ်
ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်၊ ရွှေ ရေး ၊ စာမရိုရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ
ငုံ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥကွက်၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ဂျင်ပတ်၊ သက္ကလပ်
ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး
နီ၊ ဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ငုံခံ၊ ဇောင်း ပန်း ၆၊ ဘမာရွက် ထောင်
၆၊ ရွှေစလွယ်ဖြသွယ်၊ မှိုင်း လုံ ဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ငုံ၊ ရွှေနား တောင်ကြက်ရင်
အနား ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ အုံ ရွှေပိန်း ၊ အရုပ် အနား ၊
သံ ၅၊ ရွှေကုန်း ၊ ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရုပ်ပါလည် ကွေး ၊ ပါး ကနား တာ၊ ရွှေကာ
ကတ္တီပါစိမ်း ဘဲကွပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်၊ မျည်း ရှည်မိုင်း လုံနီဘဲကွပ်၊ထမ်းစင်
သံပျဉ်း တလဲ ဖဝန်း ၊ ဘီနပ်တုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း
သောင်ထိပ်၊ မှော်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမွတ်ကြာနုတမျိုးမျိုး ၊ တမွတ်နား ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊
ဆက်၊ ဇော့ကွင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမျိုးမျိုး ၊ ကြက်
ရင်၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေ
တိုင်၊ အဖြူမြင်း နား ၊ လျောက် ၅ဝန်း ၊ ထုပ် ၃ဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး
ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲ၊ လက်ယာ၊ ၂ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ် ၂ဝန်း ၊ စက်အတွင်း
ဆင်စွယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်

12 August 1817

၂တန့်၊ လည်ယီး ၊ ဆင်စွယ် မှော် သေး ၊ ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

12 August 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ် စမ္ဗာဓိမသယ်သုဒ္ဓ ဒိန်၅၄၂ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ရက် နေ့နား ခံသီက နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ယခုဆက်ရောက်သည့် ဝေသာလီမင်း သမီး နောက်ပါအရွေအရံ ကျေး ကျွန်မိန်း မတို့နေရန် တောင်ဝင်း မှာဖြစ်စေ၊ မြောက်ဝင်း မှာဖြစ်စေသင့်ရာတွင် ခေါင်စင်း အိမ်ဆောက်လုပ်စေ၊ ဝေသာလီမင်း သမီး နှင့်ပါသည့် ဝေသာလီသား တို့ကိုအရှည်ဒွာဝရဖြစ် အောင်လုပ် မြေနေ မြေချထား ရန်ရှိသည်၊ မက္ကရာမြို့နယ် တွင်း အရေး မဆိုကန်တွင်း ကန်အောက် မြေပယ်မည်မှုရှိသည်၊ အနီး အစပ်ပတ်လည် မြေပယ်မည်မှုရှိ သည်များ ကိုသိသာအောင်မက္ကရာမင်း သမီး ဝန်နေမျိုး သီဟသူကလူနှင့် မြေတိုင်စာရေး တို့ကိုတိုင်း တာမှတ်သား၍ ပုံစံစာရင်း ဆက်စေ။

13 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာဒိမာသိသုဒ္ဓဒိန် ၅၄၃ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နားခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။
(တစ်ပုရပိုက်)

ပြင်သို့ထွက် စေသည့်တလှည့်သား အဆောင်မြတို့ကိုအတွင်း တော်သို့ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက် မြဲဝင်ထွက်ထမ်း ရွက် စေ၊ ပန်ယောက် နေမျိုး စည်သူ နော်ရထာကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တ တောင်း ပိတ်ရှစ် ယောင့်၊ ငွေ ထွေး အင်၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါ နက်မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ် ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ဆမ်း စင်သံလျင်း တလဲ၉ဝန်း ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ဝန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်ကြာနှုတမြုံခြုံး ၊ ကမွတ်အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်၊ ဘီလူး ခေါင်း ' အတွင်း ကြယ်နား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြုံခြုံး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ယောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်' ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲ၊ လက်ယာ ၃ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ် ၃ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ၊ ဆင်စွယ်ကြယ် စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့် လည်သီး ၊ ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ၊ ညောင်ရွက်၂ဆင့်၊ ရွှေထွတ်၁၊ ညောင်ရွက် ရေ၁၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ ဗောင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ယောင်၉၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ တတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂုံ၊ နား ယောင်း ရွှေသား ကြက်ရင်ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုန်း ၊ စိန် တောင်ရ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား ၊ စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကာ၊ နား တာ၊ မောက်ရု' ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီ၊ ဘဲကွပ်' ပိုး စုံသတ်၊ မျည်း တို၊ ကတ္တီပါနက်ဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မျည်း ရှည်၊ ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာခွံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေ ဇာဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြွောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ စာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငှ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကာထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ် သက္ကလပ်ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန် သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ လှော်ကား ၊ လှေမှတ်၊ ဦး စက်ဝန်း ၊ ရွှေငှက်ပျံ ရုပ်၄၊ နောက်ငှက်ပျံရုပ်၆၊ ဆံထုံး တဘက်ဘရုံ့တုံး ၊ ပရိတ်ချည်၃ဆင့် ခင်တုရင်

အမိုး အုံ့ ဖြူ၊ ဝဲ့အိ၊ တုရင်၊ လုင်တိုင်၊ တောင့်ဖြေပန်း ဆုဝ်၊ ကြေး ၊ ကြိုး ၊ ငွေ ကံ တော့၊ အောင်း နီ၊ ဦး တပွင့်၊ ဝဲ့၂ပွင့်၊ လျှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိငွင်း ။

15 August 1817

ဆန္ဒန်ဆဝ်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္မာ ဓိမာသ်သုဒ္ဓိ ဒိန် ၅၄၅ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာ တွင်ပြန် ။

(တင်ပုရပိုက်)

ရွှေမြို့တော် မြေမြို့တံခါး အစောင့်အနေများ မှာအိမ်ရှေ့တော်ကအမှုထမ်း တယောက်စီတပ်မှူး ခန့်၍ စောင့်နေစေ၊ ပန်းတောင်း မြို့သူကြီး သီရိဇေယဝဍ္ဎနာက အောက်မြစ်တလျှောက်မြို့ ကျေးရွာများ မှာဆိုး သွမ်း တိုက်ခိုက်သူ ငရွှင်ငယ်ကိုမည်သည့်မြို့ ကျေးရွာမဆိုနယ်ရှင် ကျေးရွာ မြေတိုင်သူကြီး တို့ကိုဆင့်ဆိုလိုက်လံဘမ်းဆီး ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငရွှင်ငယ်သည်လူဆိုး လူသွမ်း ပြည်လေး မြည်မွှား ဖြစ်သည်၊ ငရွှင်ငယ်နှင့်အပေါင်း အဘော်လူတို့ကိုမည်သည့်ကျေးရွာမဆိုပန်းတောင်း မြို့သူကြီး သီရိဇေယဝဍ္ဎနာကဆင့်ဆိုရာမြို့ရွာ မြေတိုင်သူကြီး တို့ကနာခံ၍ရမိအောင်လိုက်လံဘမ်းဆီး စေ၊ မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး နှင့်မြစ်စဉ်ဝန်တို့စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာမိတ္ထီလာမြို့သူကြီး လျှောက်ချက်တွင်ယင်း တော်မြို့သူကြီး မယားကိုယင့်နေသည်ဆိုသည့်စကား ၊ ရနောင်မြို့မှာသူခိုး လူဆိုး မဟုတ်သူကိုသတ်၍ ကြေး ငွေယူသည့်စကား ၊ ရေဆုံ ရွာသူကြီး ကိုမြစ်စဉ်ဝန်လူတို့သူခိုး ထား ပြုလုပ်၍တိုက်ခိုက် သေဆုံး သည့်စကား ၊ မင်းဘူး လှေစီး တို့ကိုတိုက်သည့်စကား ၊ စလင်း မြို့နယ်တွင်မြစ်စဉ်ဝန်လူတို့ကျွဲနွားများ ကိုတိုက်ခိုက်သည့်စကားများ မှာမိတ္ထီလာမြို့သူကြီး လျှောက်ချက်အတိုင်း မဖြောင့်မညီ သေးဖြစ်သည်၊ မိတ္ထီယာမြို့သူကြီး က လျှောက်ချက်ပါစကား အရပ်ရပ်ကိုအသိအမြင်စစ်ကြောသင့်သမျှ စစ်ကြော၍စာသွင်း ဦး ။

16 August 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ၃၅နှစ်စမ္မာဓိမာသီသုဒ္ဓဒိန်၅၄၆ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၆ရက်နေ့နား ခံသီဟနော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ငွေအပ်ငယ်သည်အမျိုး အမည်ကိုမစောင့်မကျင့်အပ်မကျင့်တန်ကျင့်သူဖြစ်သည်၊ ငွေအပ်ကိုသစ်တောလေး ရပ်သို့ပို့၊ သနား တော်မူသည့်ဗေါင်း စလွယ်အစီး အနင်း အဆောင်အဆွက်များ ကိုသိမ်း၍သွင်း ၊ မြေမြို့စောင့်အမှုထမ်း တို့သည် ငါး ရမ်း ခေါသွား ရာမလိုက်တန်လိုက်သူများ ဖြစ်သည်၊ သင်း တို့ကိုအဆုံး စီရင် သင့်သော်လည်း အသက်ကိုချမ်း သာစေ၍ နောင်မဝံ့အောင်မြို့တွင်း မြို့မြင်ပြတံခါး လမ်း များ မှာ မောင်း ကြော်ပြီး လျှင်ရိုက်၍လွှတ်၊ လွှတ် တော်သို့တက်၍ စီရင်သည့် ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့သည်တိုင်း ရေး ပြည်ရေး ကိုမချင့်မထောက်မြို့ကြီး စောင့် အမှုထမ်း လက်နက်စွဲလူတို့ကိုငါး ရမ်း ၍ ဝင်း ခင်း တဝ်ခင်း ခေါရာအမှုထမ်း သေနတ်စွဲလူတို့လိုက်သွား သည့်အရာသည်ရာဇဝတ် တော်ကိုမထောက်မကြောက် နောင်ရေး နောင်ရာမသင့်ဖြစ်လျက်သင်း တို့ကိုစီရင်ထိုက်သည့်အတိုင်း မစီရင် ငွေနား တော်ကြား စာမဆက်မသွင်း ၊ အလျောက်သာလွှတ်သည့်အရာသည်ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်တို့ကိုရာဇဝတ်စီရင်သင့်ပြီ၊ တကြိမ်တခါသာဖြစ်၍ ချမ်း သာပေး တော်မူသည်၊ ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့ကိုလွှတ်သို့တက်၍ စီရင်မြဲစီရင်စေ။

17 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသိသုဒ္ဓ ဒိန်၅၄၇ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၇ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေ်ရထာတွင်ပြန်။ (တင်ပုပိုက်)

နှစ်စဉ် ဝါကျွတ်အလှူတော်လှူမြဲရက်နီးပြီ၊ ဆင်ယဉ်မြင်း ယဉ်မှစ၍ ဝါကျွတ်အလှူတော်ကိုဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆိုနှိုး ဆော်မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ တုရာသီတန် ဆောင်မုန်းလ ဝါကျွတ်ကန်တော့ခံ တော်မူမည်မှာလည်း ဆီမီး မြမိုရ်အကာသပူဇော်တန် ဆောင်တော်များ နှင့်တချက်တည်း နှိုး ဆော်မည်ကန် တော့အဆက်အသ စော်ဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲ နေရာ နေမင်း ညီမင်း သား မှူး မတ်အရာရှိတို့ကိုနှိုး ဆော်မည် စာရင်း ဂုံထား ဆက်သွင်းသည့် အတိုင်း သင့်ပြီ။

18 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာ ဒိမာသ်သုဒ္ဒိန် ၅၄ဂ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ဂရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး သိရိဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ကောလင်း မြို့စား ကို ပေး စေသည့် ဝေပုံကသည်းကုလား တို့ကိုအိမ် ရွှေမင်း သမီး ကိုသနား တော်မူသည်၊ ထောင်မှာ ရှိသည့်ကုလား တို့ကိုလည်း အိမ် ရွှေမင်း သမီး ကနှုတ်ယူ စေ၊ ဝေပုံကသည်းကုလား တို့ကိုအိမ် ရွှေမင်း သမီး ဝန်သို့စာရင်း နှင့် စေ့ငု အောင်အပ်။

19 August 1817

ဆ န်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ် စမွှာ မိမသိသုဒ္ဓ ဒိန် ၅၄၉ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မျှး ထွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

မြိတ် ဒဝယ် တံသာ ဝတီမြို့များ ကဒူး ယင်း သီး ဆက်သည့်အရာသည်ပြသ တော်မူ သည့်အတိုင်း အရင့်အမာကိုပုံ၍ အောင်မလုပ်မ ဆောင်မဆက်မသနိုင်ကြ၊ ရောက် သည့်ဒူး ယင်း သီး များ လည်း ကောင်း မွန် အောင်မ ရောက်မြို့ရွာ များ တစ ရိုက် ကြေး ငွေကုန်ကျပင်ဝန်း ရုံသာ ရှိသည်၊ မြို့ရွာ များ တစရိုက် ကြေး ငွေနှင့် ဒူး ရင်း သီး ကိုမဆက်မပို့ကြ စေနှင့်၊ ကိုယ်တဆက်သလိုလျှင်မြို့ရွာကိုမထိမပါး ကိုယ် ကစရိုက် ကြေး ငွေနှင့်သာဆက် စေ။

21 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမွှာ ဓိမာသိဘုဒ္ဓ ဒိန်၅၅၁ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၁၁ရက် နေ့နာ၁း ခံ ဇေယ နေဝ်ရထာတွင် ပြန်။

(တင်ပူရဗိုက်)

ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် နော်ရထာ တထုံးကြီး ဆည်တော် ရေ သောက်ကန် တဆယ့်နှစ်ရွာ၊ ငနိုင်အင်း ရေ သောက်ကန် ခုနစ်ရွာ အစုသား တို့လုပ် ပြေ နေ မြေ တွင် တအိမ်တတဲမျှ မရှိ၊ ရှမ်း ပြည် မြေလပ် ကျေး ရွာ တောင်ဘက်မြို့ ကျေး ရွာများ မှာ ရှိနေ ကြောင်း ကိုသာ ကြား သိပါသည်၊ သိမ်း သွင်း ပြုစု၍ ချထား ရင်း လုပ် မြေ နေ မြေမှာ နေထိုင်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့် ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အ တိုင်း ကိုး ခရိုင်လယ်တွင်း အရပ်သည် ရွှေပြည်တော်အနီး ပါး လုပ်ခင်း လယ်ယာ များ ပြွား သည်၊ အလွတ်အလပ် မရှိ စေနှင့်၊ ကိုး ခရိုင်ပြည့်ဝ အောင်လုပ်ရလျှင်လည်း ရွှေပြည်တော်အစာပင်ဖြစ်သည်၊ ကိုး ခရိုင်နယ်တွင်ရှိ နေရင်း ဝင်း ကောင်တန် အစုသား တို့လုပ် မြေ နေ မြေတွင် မရှိမ နေ၊ တောင်ဘက်ရမည်း သင်း ယင်း တော် ပြောင်ရမ်း အရပ်ရပ်မြို့ ကျေး ရွာများ သို့လွင့်ပါး ရှိသည်များ ကိုမည်သည့်မြို့ ကျေး ရွာမဆို ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် နော်ရတာကသိမ်း ရုံး စေ၊ ကျောက်ဆည် ဝန်တသိမ်း ရုံး ရာလည်း မိုး နဲဗိုလ်မှူး စော်ဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူ ကြီး တို့တအဆီး အတား မရှိ စေနှင့်၊ ပေး အပ် စေ၊ သိမ်း ရုံး ရသည့်လူတို့ကိုလည်း ပေး ချရင်း လုပ် မြေ နေ မြေမှာ ကျောက်ဆည်ဝန်က ချထား နေထိုင် စေ။

22 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ် စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၅၅၂ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

နော်ရထာ ကျော်ထင်ကိုလက်ဝဲဝင်း မှူး အရာကနှုတ်။

23 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ် စမ္ဗာ ဓိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၅၅၃ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၃ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ကျောက်ဆည်ဝန်က သူခိုး ထား ပြုတို့ကို ဖမ်း ဆီး ရာရသည့်နွား ၂၀ ကို အောင်ပင်
လယ်လမိုင်း သို့အပ်၍ ထိန်း သိမ်း လုပ် ဆောင် စေ၊ ရမည်း သင်း မြို့ဝန်ငမှုံကိုကြီး
ပင်း သတား နှင့်အကျည်း လုံခြုံ အောင်အလျှင်အမြန် ခေါ်ယူ စေ၊ သင်း တို့သူခိုး
ထား ပြုတို့ကိုလည်း မ ထွက်မလွတ် စေရ၊ အိမ်ရှေ့မင်း က တော်သင့် အောင် သေနတ်
ခန့်ထား ပြီး လျှင် ကျောက်ဆည်ဝန်သို့ပို့အပ်၍ ကျောက်ဆည်ဝန်ကလူနှင့်ရမည်း သင်း
ကျေး ထွင်း ရွာ၊ မန်ကျည်း တန်ရွာ၊ ရွှေ ညောင်ဘူး ရွာများ မှာသူခိုး ထား
မြုပ်ရှိသမျှဆီး တား သည့် ကျေး ရွာ နေလူတို့ကိုတ ယောက် မကျန်ကုန်စင် အောင်သိမ်း
ဆီး သတ်ညှစ် စေ၊ ရမည်း သင်း မြို့ကျေး ထွင်း ရွာ၊ မန်ကျည်း ကန်ရွာ၊ ရွှေ ညောင်
ဘူး ရွာများ မှာရွာ နေလူတို့ကို ကျောက်ထည်ဝန်တမဖမ်း မဆီး မသတ်မညှစ် စေ
နှင့်ဦး ၊ စစ်ကြော ပေး အပ်ရန်ရှိသည့်လူတို့ကိုမြို့စား မင်း သမီး တထဝတည်းသိမ်း
ခေါ် ပေး အပ် စေ၊ မြို့ဝန်ကိုအကျည်း ယူ စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာလည်း မြို့စား
က ခေါ်၍ ပေး အပ် စေ၊ လွှတ် တော်ထခန့်ထား မိလျှင်နှုတ်။

24 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမြောက် မိမာသိသုဒ္ဓ
ဒိန် ၅၅၄ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

25 August 1817

ရတနာသိဃ်မြို့တော်ခွတော၊ သစ်ပလွေတော၊ ရေဝင်တောလယ်တော်များမှာ လက်သည်စောင့်စပါး ကိုလုပ်စေ၍စပါး ရသည့်ကာလ ကျောက်မြောင်းသို့ချပြီးလျှင် လှေနှင့်ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပို့စေ၊ အလုံမြို့ဝန်ကိုမှာ။

25 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာဝိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၅၅၅ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ဝန်နေမျိုး ကျော်ထင်ကိုတော်နေရာမှာချ၍ခစား စေ၊ ဝန်နေမျိုး ကျော်
ထင်ကိုထွမ်း ခွက်၊ လက်ကိုအိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်ရှစ်ထောင့်၊ ငွေ ဆွေး အင်၊ ထား
အဆောက်ကဏ္ဍီပါနက်မွမ်း ၊ ရင်း ဖွား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
အိမ်ပါအိမ်ကဏ္ဍီပါနက်မွမ်း ၊ ရင်း ဖွား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
အိမ်ပါ၊ ထမ်း စင်သံလျင်း ၊ တလဲ ၉ ငန်း ၊ ဘီနပ်တုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊
အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ဃောဝ်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်ကြာနု၊ တ
မြို့ချီး ၊ ကမွတ်အတွင်း ၊ ပြင်၊ ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား
ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြို့ချီး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်မိ ညောင်ရွက်အ
တွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊
ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲ၊ လက်ယာ၊ ၃ဝန်း စီ၊
နောက်ထုတ်၃ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊
ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂ဘန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော် သေး ၊ ကျေး
စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘဃောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ၊
ညောင်ရွက်၂ဆင့်၊ ရွှေထွက်၁၊ ညောင်ရွက် ရေ၁၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွက်၁၊ ဖေါင်း
ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉၊ ရွှေစလွယ် ၉သွယ်၊ တဏ္ဍီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ခံဂံ၊
နား ထောင်း ရွှေသား ကြက်ရင်ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုန်း စိန်
တောင်ရ၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား ၊ စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊
မောက်ရှု၊ ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကာ နောက်ဇော၊ ကဏ္ဍီပါနီ၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသတ်၊
မျည်း တို၊ တဏ္ဍီပါနက်ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသတ်၊ မျည်း ရှည်၊ တတီပါပြာ၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံ
သတ်၊ မြင်း တကိုဝ်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာနှံ့ရက် ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊
ဘါး ကာ ရွှေဇာဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ
ကတောင် ရွှေရေး စာမရိုရှပ် ပန်း ခက်တိုက်၊ အနား သံငှ၊ ရွှေပိန်း ၊
ဥက္ကက်၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊
သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ လှော်ကား ၊ လှေမှတ်၊ ဦး စက်
ဝန်း ၊ ဝဲ့စက်ဝန်း ၊ ရွှေငှက်ပျံရုပ်၄၊ နောက်ငှက်ပျံရုပ်၆၊ ဆံထုံးတဖက်ဘဂုံတုံး၊ ပ
ဂိုတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်၊ အမှိုး အုံဖြူ၊ ဝဲ့ဘီ၊ တုရင်၊ လှင်တိုင်၊ ထောင့်ဖြေပန်း

ဆုပ်၊ ကြေး၊ ကြိုး၊ ငွေကတော့၊ အောင်းနီ၊ ဦးတပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ လှော်တက် ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စားချွန်ရေး မြေရေး ရှိသွင်း၊ ရွှေမြို့တော် မြောက်အ တွင်း ရန်အောင်ရပ် နေငခဲ ယစ်မူး ထိုင်းမှိုင်း၍ မယား မိခွေး နှင့်ခိုက်ရန် ဖြစ်ကြရာ ငခဲ ဖွဲ့တိုင်သည့်ထား ကိုမယား မိခွေး လူသည်တွင် ငခဲ ကိုယ်ခိုက်သည့် ဒဏ် ရာငန်း မန်း လိုက်၍ သေကြောင်း နှင့်စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်ရှိသည်၊ မိခွေး ကို ရာဇဝတ်ကင်း လွတ်စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

26 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗွာ မိမာသ်သုဒ္ဓိ ဒိန် ၅၅ ၆ သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး သီရိ ဇေယ နော်ရ ထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

27 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမွာဓိမာသ် သုဒ္ဒဒိန်၅၅ရသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၂ရက်နေ့နား ခံကျော်စွာ နော်ရထာထွင် ပြန်။

(တင် ပုရပိုက်)

အသုံး စာရေး ရာဇနန္ဒမိတ်၊ ကျော်ထင်ရာဇာတို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ မြင်း တကိုင်း ညောင်ဂွတ်၅၊ သံပရာခွံ့ရုတ် ဘောက်ကတေဝင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝါပိန်း ၊ နှင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ တတောင်၊ ရွှေရေး ၊ စာမရိရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနားသံငုံ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥကွက်ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သဏ္ဍာလပ်ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီ၊ ဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ငုံခံ၊ ဇောင်း ပန်း ၆၊ တမာဂွတ်ယောင်၆၊ ရွှေစလွယ်ဖြသွယ်၊ မိုင်း လုံ၊ ဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူ၊ ရွှေမြိတ်ငုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ အုံ့ရွှေပိန်း ၊ အရပ်အနား ၊ သံ၅ရွှေ၊ ရွှေကုံး ၊ ရွှေပွင့်ရု၊ မောက်ရှု၊ ပါလည်ကွေး ၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ· နောက်တဝ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ၊ ဘဲကွပ်၊ မျည်း တို၊ ကတ္တီပါပြာ၊ ဘဲကွပ်၊ မျည်းရှည်မိုင်း လုံနီ၊ ဘဲကွပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ၊ ပင်း မြို့စဝး မင်း သမီး ကပင်း မြို့မှာမြို့သူကြီး ငကြီး တိုသစ် တောသို့ပို့၍ သေဆုံး လျှင်သား ငစင်း ဆက်ခံကြီး စိုး သည်၊ ငစင်း ကိုရာဇဝတ်တော်နှင့်ကွပ်မျက်စီရင်သည် နောက်ညီငတင့်ဆက်ခံကြီး စိုး သေဆုံး ရှိပါသည်၊ ရာဇဝတ်တော်နှင့်ကွပ်မျက်စီရင်သည့်သူကြီး ညီသား ဆွေမျိုး တို့ကိုမဆက်မခံမကြီး မစိုး စေနှင့်အမိန့်တော်ရင်း နှင့်အညီ ပင်း မြို့စာရင်း ပါငပြေကိုသူကြီး ခန့်တော်မူ၍ကြီး စိုး စီရင်သည်၊ ငပြေ သေဆုံး လျှင်သား မြေး အဆက်အခံ မရှိမြို့ရွာကိုအုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း နိုင်မည့်သူ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ခုပင်း မြို့အသည်ကြီး မြို့မှ ဆောင်စာရင်း ပါငဘုန်း ကြိုင်သား ငလှကို မြို့သူကြီး ခန့်တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပင်း မြို့မှာရာဇဝတ်တော်နှင့်စီရင်သည့်သူကြီး အဆက်ပြင် နောက်ခန့်တော်မူသည့်သူကြီး ငပြေတွင်လည်း အဆက်အခံပြတ်လပ်၍ ရှိသည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုပင်း မြို့အသည်ကြီး စာရင်း ပါသူငဘုန်း ကြိုင်သား ငလှကိုပင်း မြို့မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊စာရင်း တော်ကိုလည်း လဲပြောင်း ဆက်သွင်း စေ။

မိုးညှင်း မြို့ဝန် နေမျိုး မင်းထင်၊ မိုးညှင်း မင်းသား အကြီး နေမျိုး မင်းလှ
တို့ကို ၄၀ တော်ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာ စာရင်း သွင်း၍ ၄၀ တော်အစုသွဲ့၊
သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ဂျယ်ကိုလည်း သွင်း၊ နေမျိုး မင်းလှကိုအထက်
၅၀ တော် နေမျိုး သူရ သွေး သောက်မှာ သွဲ့အမိန့် တော်ပါသည်ကိုသိမ်း၊ နေမျိုး မင်း
ထင်၊ နေမျိုး မင်းလှတို့ကို တော် နေရာမှာ ချ၍ ခစား စေ၊ မိုးညှင်း မင်းသား
အကြီး နေမျိုး မင်းလှကိုထွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တ တောင်း ဝိတ်အဝန်း၊ ထား
အ ဆောက်ကတ္တီပါနက်မှုမ်း၊ ရင်း ဖျား ရွေး မ ရွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မှုမ်း၊ ရင်ဖျား ရွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
အိမ်ပါ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွက် ၂ ခံ၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွက် ၁၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်
၅၊ သံပရာ ခွံရက် ဘောက်၊ တ တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝါဝိန်း၊ နှင်း
နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇာဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး၊ စာ မရိ
ရှုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ ငှံ၊ ရွှေ ဝိန်း၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း
ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း၊
စက်ရွှန်း ၃ ဆင့်၊ ထမ်း စင်၊ သံလျင်း တလဲ ၆ ဝန်း၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်၊
ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်၊ မှော်၊ ခါး ပန်း၊ က မွတ်
ကြာနု၊ တမြို့ခြား၊ ကမွတ်၊ အနား၊ အတွင်း၊ ပြင်၊ ပွတ်ခြမ်း၊ စက်၊ ဇော့ကွင်း
အတွင်း ကြယ်နား၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြို့ခြား၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊
အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ယောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အ ဖြေမြင်းနား
လျှောက် ၅ ဝန်း၊ ထုပ် ၃ ဝန်း၊ တု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲ၊
လက်ယာ ၂ ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ် ၂ ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်
ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော်၊
ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွင်၊ ပေါင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ဆောင် ၉၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊
ရွှေနား တောင်း၊ ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ရွှေစလွယ် ၉ သွယ်၊ မောက်တို့ ရွှေ
ဝိန်း၊ ရွှေကုန်း စိန် တောင်ရ၊ ရွှေထိပ်၊ ငှက်မနား၊ စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာ၊
နား တာ၊ မောင်ရှု၊ ပါလည် ကွေး၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီ၊ ဘဲကွပ်၊
ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း တို၊ ကတ္တီပါနက်၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း ရှည်၊ ကတ္တီပါပြာ၊ ဘဲ

ကွဝ်၊ ပိုး စုံသပ်၊ ဘွဲ့ဖြူ၊ ရွှေမြိတ်ဂံ သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။

28 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာမိမာသည်သုဒ္ဓ ဒိန်၅၅ဂသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မိတ္တီလာမြို့သူကြီး ဇေယသေဒ္ဒ လျှောက်ချက်နှင့်သိမြင်သည်ဆိုသူတို့ စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ မိတ္တီလာမြို့သူကြီး လျှောက်ချက်အတိုင်းအသိအမြင်လူတို့ကဟုတ်မှန် ကြောင်း နှင့်အစစ်ခံထွက်ဆို၍ ရှိသည်၊ မိတ္တီလာမြို့သူကြီး ကိုမြို့ရွာပြန်စေ၊ ငကြာငိုး ကို ထောင်မှာအကျည်း ထား ၊ ယင်း တော်မြို့သူကြီး မယား မိဝဲကိုလည်း ခေါ်၍စစ်၊ မိတ္တီလာမြို့သူကြီး လျှောက်ချက်ပါမစစ်ကျန်သည့်စထားများကိုလည်း ကုန်စင် အောင်စစ်ဦး ၊ နောက်ဝင်း ပွဲဒိုင်း ကောင် (ဟန်) ဒိုင်း ခေါင်း သွေး သောက်ကြီး ကောင်း ထွက်ပုံရှိသူ၊ ငထွန်း သာ၊ ငမြတ်ဖြူ၊ ငရန်မျိုး ၊ ငမြ ကျော်တို့က လျှောက်ချက်အစီရင်ခံချက်နှင့်ငသာညို၊ ငမွှေး ၊ ကောင်း ထွက်ပုံရှိသူ၊ ငထွန်း သာ၊ တုရင်ရဲ ကျော်သူတို့စစ်ချက်များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာအစစ်အကြောမကုန် သေး ဖြစ်သည်၊ သိသာ အောင်စစ် ကြော၍သွင်း ဦး ၊ ဝင်း ကိုယ်ရံတော်အစုသား တို့သည်မင်း ညီမင်း သား တို့ထံသနား တော်မမူသည်ကိုအ လျှောက်ထမ်း ရွက်ရမြဲထုံး စံမရှိဖြစ်သည်၊ ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုသား တို့ကိုမင်း ညီမင်း သား တို့မှာ မထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ ထမ်း ရွက်ရှိလျှင်လည်း ထမ်း ရွက်သမျှကိုကုန်စင် အောင်နှုတ်၍ဆိုင်ရာအစုသို့အပ်၊ ငရေး မယား မိသည်း အူကို ထောင်း သတ်သေဆုံး သည့်စကား စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်ကို ထောက်၍ သေစား သေစေဆင့်ဆိုစီရင်မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ စကိုင်း အောင်မြေ လောက စေတီ တော်သို့ လေမိုး ငြိမ်သက်၍ ရေ ကြောင်း သာလာလျှင်အဘုး အ မြှော် ရွှေစက် တော်ဖြန့် တော်မူမည်၊ အောင်မြေ လောကတံနန်း တော်မ ကောင်း ဟောင်း နွမ်း ယိုယွင်း သည်များ ကိုပြင်လုပ်စေ။

29 August 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာ မိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၅၅၉ သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ထပယ်မြို့စား ကဆရာ တော်ရမြင်း ကို မောင်ငမှိုင်း သို့ပေး အပ်စီး သွား စေ ရာ ကျောက်ဆည်ဝန်ကမြင်း နိုး ဖြစ်သည်၊ မြင်း ကိုသိမ်း ယူ၍ ငမှိုင်း ကိုချုပ်ထား ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ထပယ်မြို့စား မောင်ငမှိုင်း ကို ကျောက်ဆည်ဝန်ထမချုပ်မထား စေနှင့်၊ မြင်း ကိုလည်း မသိမ်း မယူ စေနှင့်၊ လွှတ် စေ၊ ရွှေ လေး တမ်း ရင်း ငပြည်ထွန်း သား ငနွဲ၊ ငရွှေတုံး မြေး ငဝန်း ၊ ငကြာ ဝေ မြေး ငပေါ်၊ ငကြာဝေမြစ် ငရွှေဥ၊ ငဖြိုး အောင်သား ငမွေး ၊ ငကျော်လှ မြေး ငရွှေဥ၊ ငထွန်း ဦး မြေး ငရွှေဘုတို့ကို ၄၀ တော်သား ၅၀ တော် သွေး သောက် မှာ စာရင်း သွင်း ၍ဘွဲ့ယား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကိုယ်ကိုလည်း သွင်း ။

1 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း ထရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာ ဗိမာသီသုဒ္ဓ ဒိန် ၅၆၂ သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံသီတ နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ရခိုင်ငှုန်ထိုး လင်းဇင်း အစုသား တို့တိမ်း ရှောင်ဖျောက်ဖျက်၍အနည်း ငယ်သာ ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ လင်းဇင်း လှေသား ရခိုင်တို့ကိုစား တော်ကဲ နေမျိုး ရာဇ ကျော် သူကအုပ်ချုပ်ထိမ်း သိမ်း စေ၊ လက်ဝဲမာရဘင်တံခါး မှာလည်း စောင့်နေ စေ၊ အမိန့်တော်ရသင်း သား တို့မှာလည်း လက်ဝဲမာရဘင်တွင်အမိန့်တော်ရသင်း မှူး နှင့်စောင့်နေမြဲထုံး စံအတိုင်း လက်ဝဲဝင်း ရှိအမိန့်တော်ရသင်း အစုသွေး သောက် ကိုသင်း မှူး သိရိဇေယသူနှင့်လက်ဝဲမာရဘင်တံခါး တော်တွင်တဲ တန်း နှင့်စောင့် နေထမ်း ရွက် စေ၊ မြေထဲမြို့ရှိရင်း တနက်ပလာဆင်အစုသား ကိုဟံသာဝတီမှာရှိ နေသည့်များ ကိုဆင်မင်း ဝန်နေမျိုး မင်းလှစည်သူကသိမ်း ရုံး၍ မြေထဲမြို့မှာနေ ထိုင်မြဲ နေထိုင် စေ။

2 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာမိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန်၅၆၃သတင်း ကျွတ်လဆန်း ဝရက်နေ့နား ခံဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ပုထိုး တော်ကြီးလှေပွဲ တော်တွင် လှေ လှော်လူချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြ၍နှစ်ဦး သာတို့ခဲ
အုတ်နှင့်ပစ်ခတ်ကြရာ ငသာစံ သေဆုံး သည့်အမှုကို စာဆက်သွင်း သည်မှာ ပွဲလမ်း
တွင်ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ ပစ်ခတ်ထိခိုက်သည့်အရာဖြစ်သည်၊ လက်သည်ကိုစစ်၍ ရမည်မဟုတ်၊
ပုံ့သူနရာနှင့်ပုံ့သူနရာ လှေတွင်ပါသူတို့ကလည်း ခဲအုတ်ပစ် ကြောင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်
ကြောင်း များ ကို ဖြောင့်ဆိုချက်ရှိသည့်အတိုင်း နောင်သည်ကဲ့သို့ခိုက်ရန်မဖြစ်မပြု
မကျင့်ဝံ့အောင်ပုံ့သူနရာနှင့်ပုံ့သူနရာ လှေတွင်ပါသည့်လူတို့ကို မောင်း ကြော်၍
လွှတ်၊ အဝိုက်ကိုချမ်းသာစေ၊ ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် နော်ရထာကို ရွှေ
ဘဝါး တော် အောက် ခေါ်စေ၊ ရွှေ တောင်ပုံ့ချိ ကျော်ကိုမြို့စာ ရေး ခန့်၊ ရွှေ
ယင်း မာရွာစား မိဘကဆင်း သက်၍ပိုင်သည့်တဘက်ဆွဲရွာရှိဥယဉ်ထန်း မြေကို
ရွှေယင်း မာရွာစား ကိုသနား တော်မူသည်၊ တဘက်ဆွဲရွာစား နှင့်ဝန်ဝန်စါ
ရေး တို့ကအခွန်အတုတ်မ ရေး မစစ်မသိမ်း မခံ စေနှင့်၊ ရွှေယင်း မာရွာစား
ကခြံဥယဉ် စောင့်ထား သည့် ကျေး ကျွန်လုပ်သား ကိုလည်း တဘက်ဆွဲရွာအစီရင်သူကြီး
တို့ကအခန့်အထား မရှိ စေနှင့်။

3 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ဝိစမ္မာ မိမာသီသုဒ္ဓ
ဒိန်၅၆၄သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ဝန်း သို့မြို့ပန်ကမြို့သူကြီး ငသာရွဲ၊ ငရွှေး ၊ ငသွင်ဖြူ၊ ငသာပဲတို့နှင့်ဆိုး သွမ်း ကျင့်
ကြံ၍ ခွန်တောင်း သူကြီး ငပြည့်ကိုထိုး သတ်သူ ကဝေ၊ ငထွန်း ဖြူ၊ ငကွန်း၊ ငမြတ်ဖြူ၊
ငပန်ရ၊ ငတော်ရတို့ ကောလင်း မြို့သို့ဝင်သွား ရှိနေ ကြောင်း နှင့်လူစာ စေ
လွှတ် တောင်း သည်ကို မပေး မအစ်အင် ထောက်သာမြို့နယ်တကုန်း ၊ သမန်သာ၊
ကျွန်း လှ၊ အင်ကုန်း ၊ ခေါက်စင်း ၊ ပင်း သာ၊ ပင်ချိုင့်၊ မော်တုံ၊ မော်ကယ်မြို့
ကျေး ရွာ များ ကိုလှည့်ပတ်တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီး သူ ကောလင်း မြို့နယ်ကိုင်း ကြီး ရွာ နေ
ထား ပြဗိုလ် ခေါင် ငရွှန်း ၊ ရွှေး ထွင်း ရွာ နေ ငနှောင်ကြွက်သွား ၊ ကြို့ပင်ရွာ
နေငအိစွန် တောင် ခေါင်ဆူရစ်ခြူ ခေါင်ငချစ်ဘွယ်တို့နှင့်လူအများ သေနတ်ထား
လှံ့စွဲကိုင်ပြီး လျှင်ဝန်စုအမိန့် တော်ပါမြို့ရွာမဟုတ်ဆို၍ ကောလင်း မြို့အုပ်ငစို၊ မြို့
သူကြီး ငစိမ်၊ ငရွှေဦး တို့ခုခံဆီး တား ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်
အတိုင်း မှန်မမှန် ကောလင်း မြို့အုပ်မြို့သူကြီး တို့ကို ခေါ်၍ စစ်၊ လက်ယာရက္ခမိတ်ကို
မြေတိုင်အမတ်ခန့်။

4 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဝိမဟာသိဿုဒ္ဒ
ဒိန်၅၆၅သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁ပရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး ကျော်စွာ နော်
ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

မိုး ညှင်း မြို့ဝန် နေမျိုး မင်း တင်က မိုး ညှင်း မြို့တွင် ကုသိုလ် တော် ရွှေကူ ဘုရား မှန် မဟာ ရုံ များ ယိုယွင်း ရှိသည်ကို ကိုယ်စား တော် ပြုပြင် ဆင်လုပ် ဆောင် ပါရမည့် အကြောင်း နှင့် ရှိခိုး သံ တော် ဦး တင်ချက် အတိုင်း မိုး ညှင်း မြို့ရှိ ကုသိုလ် တော် ရွှေ ကူဘုရား မှန်မဟာရုံ များ ကို မိုး ညှင်း မြို့ဝန် နေမျိုး မင်း ထင်က ပြုပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်စေ၊ ဝန်ထောက်တို့မှာ ထား အသနား တော် ခံရ မြဲ ထုံး စံ မရှိ ဖြစ်သည်၊ ဝန်ထောက်တို့ကို အဆောင်အရွက် အသနား တော် မူ ရာ ထား မပါစေနှင့်၊ အမိန့် တော် တွင် ထား ပါသည်ကို နှုတ်။

5 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာ ဗိမာ သ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၅ ၆ ၆သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

မဇ္ဈိမဒေသတိုက်သတ္တ ဓေဗတိုင်း ဝေသာလီမင်း ကဆက်သည့်မင်း သမီး ကို ရွှေနန်း
6 September 1817
တော်သို့ဆက်သွင်း မည်မှာသတင်း ကြွက်လဆန်း ၁၂ ရက် ၁၃ ရက် နေ့မင်္ဂလာတွင်
7 September 1817
ဂုဝ်ဆိုင်း၍ ၁၄ ရက်နေ့မင်း သမီး ကိုသကြန်ခေါ်စေပြီး လျှင် ၁၅ ရက်နေ့ ရွှေ
8 September 1817
နန်းတော်သို့ဆက်သွင်း မည်၊ လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မင်း သမီး နှင့်ပါသည့်ဝန်ကြီး
9 September 1817
ဝန်ထောက် စာရေး ကြီး တို့ကိုလက်ဆောင်တော်များ နှင့်အဆက်အသဝင်စေမည်၊
10 September 1817
ဝေသာလီမင်း ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာပါသည်များ ကိုလည်း ၁၂ ရက်နေ့ပြန်
6 September 1817
ဆိုမြဲပြန်ဆိုစေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မင်း သမီး ကိုအတွင်း တော်သို့
သွင်း သည့်ကာလအဝတ်အဆင်မှာလည်း ဝတ်မြဲဘာသာအဝတ်အဆင်များ ကိုဝတ်ဆင်
၍အတွင်း တော်သို့သွင်း စေ၊ ဗာရာဏသီ ရောက် ဂေါဝိန္ဒဆရာ၊ ဥဇေဝတီ ရောက်
ဝိသိဋ္ဌပြဟ္မာ၊ မဏိပူရ ရောက်သုဝိသပြဟ္မာ၊ ဇေယမဂ္ဂပြဟ္မာ၊ ရာဇပ ရောဟိတ
ပြဟ္မာ၊ ဝိသပြဟ္မာတို့ကိုအသနား တော်မြတ်ခံရသည့်အဝတ်အဆင်ကိုဝတ်ဆင်စေပြီး
လျှင် ဝေသာလီဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာရေး ကြီး တို့၌ရာသံတော်ဆင့်ကျော်ထင်ဇေ
ယသူနှင့်သွား၍စကား ဝင်မဝင်ကို မေး မြန်း ပြန်ဆို စေ၊ ရွှေစက် တော် အောက်
ရောက်သည့်ဝေသာလီမင်း သမီး မှာအရွယ်ငယ်သည်ဖြစ်၍နား မတွင်း သေးဖြစ်
သည်၊ နား တွင်း မင်္ဂလာကိုလည်း ဝေသာလီဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာရေး ကြီး တို့
မြို့ရွာသို့မပြန်မီ တော်သင့်သည့်နေ့ရက်ကိုနား တွင်း တော်မူမည်၊ တောင်း မြတ်
သော နေ့ရက်အခါမှစ၍ ပွဲလမ်း သဘင်ဆင့်ဆိုစီရင်ရန်ရှိသည်များ ကို ပြေကုန် အောင်
စီရင်၊ ဝေသာလီပြည်သည်လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်၍ရှိသည်၊ ဝေသာလီမင်း စန္ဒ
ရဂန္ဒရှိန်ကလည်း မြို့ရွာတွင်အစောင့်အနေထား ပါမည့်အကြောင်း နှင့်ဗန့်မော်
မြို့ဝန်တို့တွင်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ပါသည်များ ကို ထောက်၍ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး အ
စုံနှင့်ရဲမက်လက်နက်ကိုင်အစောင့်အနေခန့်ထား ရန်ရှိသည်ကိုအိမ်ရှေ့မင်း တ
တော်သင့်အောင်ရွေး ၍စာဆက်သွင်း စေ၊ နှစ်စဉ် လှေပွဲသဘင်မှာမင်း သမီး
ကိုကြိုဆိုကြည့်တွင်လည်း ပွဲလမ်း သဘင်အကြီး အကျယ်ပင်ဖြစ်သည်၊ နောက် လှေပွဲသဘင်
လှော်ပြိုင်ရမည်မှာမြစ် ရေ လျှော့ကျ၍ ရေနည်း သည်ဖြစ်သည်၊ လှော်ပြိုင်ရ တော့
မည်မဟုတ်၊ ဘောင်တော် လှေ တော်များ ကိုသာထုတ်နိုင်သည့်အခါထုတ်စေ။

6 September 1817

6 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ် သုဒ္ဓဒိန်၅ုဖရသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။ (တင် ပုရပိုက်)

ဝေသာလီမင်း စန္ဒရဂန္ဒရှိန်ကဒ္ဒရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာပြန်ချက်တွင် ဝေသာလီ ပြည်အရှေ့မျက်နှာမြို့ရွာများ ကိုမိုးညှင်း မြို့ဝန်၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်တို့တိုက်ခိုက် ၍ မိကွဲဘကွဲသား ကွဲသမီး ကွဲလူ ၁၀၀၀ ကျော်သိမ်း ယူသွား ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်ပါသည်၊ ရှိခိုး သံတော်တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်မိုး ညှင်း မြို့ ဝန်၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်တို့ကိုစစ်၊ ဝေသာလီမင်းစန္ဒရဂန္ဒရှိန်ရှိခိုး သံတော် ဦး တင်ချက်နှင့်အညီ ဝေသာလီသား တို့ကိုတိုက်ဖျက်သိမ်း ယူခဲ့သည်မှန်လျှင်သိမ်း ရုံး သမျှလူတို့တ ယောက်မကျန် ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည့် ဝေသာလီဝန်ဝန် ကြီး ဝန် ထောက်တို့သို့ပေး အပ်စေ၊ ဝေသာလီမင်း သမီး ကိုဘိသိက်သွန်း မည့်အ ခမ်း အနား အစီရင် ဝေသာလီမင်း ဝန်ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး တို့ကို မြေနန်း တော်တွင်အ တွေ့ခံ တော်မူမည့်အခမ်း အနား အစီအရင်များ ကိုဂုံထား

7 September 1817

ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဗာမိမာသိသုဒ္ဓိဒိန် ၅ ဖြဧသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နှစ်စဉ်လှူတော်မူမြဲဆင်ယဉ်၊ မြင်း ယဉ်၊ သင်္ဘော လှေယဉ် အလှူတော်များ ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း ပြမြဲသွင်း ပြရှဲလှူဒါန်း စေမည်စာရင်း ဂုံ ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြစ်စဉ်ဝန် နေမျိုး သူရ နော်ရထာကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွှတ်၊ မိတ္တီလာမြို့စား အကြီး ရာဇသိခ်ကို ၄၀ တော်ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကိုယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ရာဇသိခ်ကိုထွမ်း ခွက် လသက်အိုး တကေါင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက် ၅၊ သံပရာနွံရက် တောက်၊ ဏ တောင် ဆွဲ ဆက် ပါး တာ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိဝ်၊ အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ တ တောင် ရွှေ ရေး စာမဂ်ုရှုပ် ပန်း ခက်ကုက်၊ အနား သံငှာ၊ ရွှေ ဝိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိဝ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ် သဏ္ဍလဝ်ကြိုး ရွှေကြယ်တဝ်၊ စီး နှီး သဏ္ဍဒါန် သဏ္ဍလဝ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီ ဆင်စွယ်ထွတ်ာ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ငှံခံ၊ ဗောင်း ပန်း ဖြ၊ တမာရွက် ထောင်ဖြ၊ မိုင်း လုံဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရဝ်အနား ဆူး ၂တဝ်၊ ရွှေစလွယ်ဖြသွယ်၊ မောက်တို ရွှေထိဝ် ရွှေထွတ် အုံ့ရွှေဝိန်း ၊ အရဝ်အနား သံ၅၊ ရွှေကုန်း ၊ ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရှု၊ ပါလည်ကွေး ၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ တဆွိဝါဝ်မ်း

ကတ္တီပါဖိမ်း ဘဲကွပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်၊ မျည်း ရှည် မိုင်း လုံး နှ် ဘဲကွပ် သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

7 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္မာ ဝိမာသိသုဒ္ဓ ၅ဖ်ဂသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန် ။

(တင်ပုရပိုက်)

စန္ဒရဂန္ဒရှိန်မင်း စိုး အုပ်သည့်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာသည်ကာမရူပတိုင်း ၊ အာသံတိုင်း ၊ ဂေါ်ဂ ခေါင်မြို့၊ သက္ကဒေဝလူမျိုး ဖြစ်ကြောင်း နှင့်ဝန်ကြီး တရဂုဟာရီအစစ်ခံ ချက်ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ ယခုဆက် ရောက်သည့်မင်း သမီး ရွှေစက် တော် အောက် ရောက် သည့်စာတမ်း စာရင်း မှား မှာ ဝေသာလီမရေး မသား မခေါ်မဝေါ် စေ နှင့်၊ အာသံတိုင်း ဂေါ်ရ ခေါင်မြို့သက္ကဒေဝလူမျိုး ရေး သား ခေါ် ဝေါ်ကြစေ၊ ရန်ကုန်မြို့နေသဘော်သူကြီး အသုံး တော်ခံအာကာဝတ်၊ အင်္ဂလိမြို့နေသဘော်သူကြီး အ သုံး တော်ခံသီရိဘဂ်လွန်၊ ကာရာပစ်၊ ဘင်္ဂလား မြို့နေရတံဇီ၊ ဖါရသီ နော်ရွှတ် ဇီတို့ကိုအာသံတိုင်း သက္ကဒေဝမင်း ကနှမ တော်ကိုအဆက်အသလာ ရောက်သည် မြေ နန်း သဘင် တော်တွင်ကန် တော့လက် ဆောင် တော်ဆက်သပါရမည့်အကြောင်း နှင့် ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကုလား သဘော်သား လူမျိုး ခြား ကုန်သည်ကြီး ငါး ယောက်ကိုဘာသာအဝတ်အဆင်နှင့် မြေနန်း လက်ဝဲတော် နေ့ရာသုံးသွယ် တောင် လက္ခံမ်း မြင်း မှူး မင်း သား တို့ နေရာ နောက်နား ခံတို့ နေသည့် နောက်ကနေ ရာချ၍ခစား စေ၊ ကုန်သည်ကြီး တို့ကဆက်သသည့်လက် ဆောင် တော်ကိုသံ တော်ခံတို့ တဘက် လျှောက် စေ။

8 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသိသုဒ္ဒ ဒ္ဒန်၅၆၉သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၄ရက် နေ့နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

10 September 1817

အသံတိုင်း သဏ္ဍ ဒေဝမင်း သမီး ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း မည်မှာ မိုး စဲမှသွင်း စေ၊ အသံတိုင်း သဏ္ဍ ဒေဝမင်း သမီး ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း မည်မှာ မိုး ရွာ၍ ရွံ့ ရေအများ နှင့်ရှိသည်၊ လမ်း ခရီး မသာမယာ ရှိသည့်အခိုက်မသွင်း စေနှင့်၊ ရွံ့ ရေလမ်း ခရီး သာယာ ရှင်း လင်း သည့် နေ့ရက်မှ ပွဲလမ်း သဘင်အခင်း အကျင်း နှင့် ကောင်း မွန် အောင်ဆက်သွင်း စေ၊ ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူတို့သူ ခိုး ထား ပြဆို၍သိမ်း ဂိုး ဘမ်း ဆီး သည့်အမှုတွင်လှိုင်း တက်မြို့ ပေါ်ခမ်း စကား၊ ရမည်း သင်း မြို့ကျေး တွင်း ရွာ၊ ရွှေ ညောင်ဘူး ရွာ၊ မန်ကျည်း ကန်ရွာ စကား များ ကိုမှန်မမှန်စစ် ကြောရန်ဖွဲ့သည်မှာ ကျောက်ဆည်ဝန်က စေခန့်သူတို့ ရောက်လျှင် ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူနှင့်လှိုင်း တက်မြို့ ပေါ်ခမ်း ရွာသူကြီး အမှုဆောင်တို့ကို မှန်မမှန်တိုက်ဆိုင်၍ စစ်၊ ရမည်း သင်း မြို့ကျေး ငွင်း ရွာ၊ ရွှေ ညောင်ဘူး ရွာ၊ မန်ကျည်း ကန်ရွာစကား မှာလည်း သူကြီး ငယ်သုံး ဦး ၊ ရမည်း သင်း မြို့ဝန်ကဆီး တား စေသည်ဆိုသူ ရမည်း သင်း မြို့ဝန်လုငတ်ည့်၊ မြို့စာ ရေး မြို့မှုဆောင်တို့ ရွှေ ဘဝါး တော် အောက် ရောက်၍ ရှိသည်၊ ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူနှင့်မှန်မမှန်တိုက် ဆိုင်၍စစ်၊ စစ်ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊ ရမည်း သင်း မြို့ဝန်မှာ ရွှေဘဝါး တော် အောက် မခေါ်သာပြီ၊ မြို့ရွာတွင်အုပ်ချုပ် နေထိုင် စေ။

10 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီးနန်း စံ ၃၅ နှစ် စမွှာ မိမှာသည်သုဒ္ဓ ဒ္ဒန်၅ရာသတင်း ကြွတ်လပြည့် ကျော် ၁ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

အသံတိုင်း က ရွှေစက် တော် အောက် ရောက်သည့် ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့မှာ သံတမန် ကဲ့သို့မဟုတ်အသံတိုင်း ရွှေလက် တော်သို့ ရောက်၍ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး တို့နှင့်အတူ ရွှေစက် တော် အောက်ပါလာသူဖြစ်သည်။ မြနန်း တော်တွင်အ တွေ့ခံ တော်မူသည့်ကာလအ မေး တော်ခံရမည့်သူမဟုတ်။ အ မေး တော် မေး တော်မမူပြီ။ အ မေး တော်ခမ်း မပါစေနှင့်။ နေမျိုး မင်း လှ ကျော်ကို လွှလျှင်ခန့်ထား ကြိုယူ စေမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် နော်ရထာသည်တပယ်မြို့စား မှာရသည့်အရာ တော်(ရ)မြင်း ကို(တပယ်မြို့စား) မောင်ငမှိုင်း သို့ ပေး၍ စီး သွား ရာမြင်း ရှင် ပေါ်ထွက်သည့်အမှုကို မည်သည့်အကြောင်း နှင့်မြင်း ကိုရသည် စစ် ဆေး ၍အရာ တော်(ရ)မြင်း မှန်လျှင်မြင်း ဝင်နွား ဝင်ကျွဲဝင်တို့မှာ ခြောက် လ စေ့လျှင်အရာ တော်သွင်း မြဲထုံး စံနှင့်အညီအရာ တော်သွင်း ၍ ငြိသည်။ မြင်း ရှင် နွား ရှင်ကျွဲရှင်တို့က နှုတ်ယူရမြဲထုံးစံမရှိဖြစ်သည်။ စီရင်ရမည်ကို မစစ်မ ဆေး အရာ တော်(ရ)မြင်း ကိုစီး သူငမှိုင်း ကိုမြင်း ခိုး ဖြစ်သည်ရာဇဝတ်စီရင်မည်ပြုသည့် အရာသည်ထုံး စံအစဉ်ကိုမသိမကြွမ်းပြုကျင့်သူဖြစ်သည်နောင်သည်ကဲ့သို့မပြုမကျင့်စေ နှင့်။ အမိန့်တော်နာကျင် အောင်အပြစ်တင်ပြန်၍ ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် နော်ရထာကို ကျောက်ဆည်သို့ပြန်သွား အုပ်ချုပ်စီရင် စေ။

10 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စိစမ္ဗာ ဝိမသိသုဒ္ဓ ဒိန် ၅ ရ သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ဝရဝိုက်)

ကျော်ထင်သီရိကို ရွှေးကြီး အုပ်အရာကနှုတ်၊ ရွှေးကြီး လှေတော်သားတို့ကိုစား
တော်ကဲနေမျိုး ၇၁၈ ကျော်သူကအုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်း စေ၊ မြန်မာသကြား ချက်
အစုသားတို့မှာသကြား တော်ကိုမချက်မလုပ်တတ်ဖြစ်သည်၊ အထက်သကြား ချက်ကြို
စိုက်ပျိုး ရန်ပေး ချသနား တော်မူသည့်မြေများ ကိုနှုတ်၊ လူမှာလည်း အစုဆိုင်
ရာထမ်း ရွက်စေ၊ မြန်မာသကြား ချက်အစုကနှုတ် မြေ ရွှေကာထယ် တော်အပါး အ
နီး ရှိသည်၊ မြောင်း ဆုံ မြောင်း ဆင်း က မြေကနှုတ်၍ ပေး ရင်း ချောင်းနှောင်း
မြောင်း သောက်ပယ် ၄ ဝဲ၊ မြောင်း ဆုံ မြောင်း သောက်
မြောင်း ဆုံငယ် ရွှေဒိုင်း ကနှုတ်၍ ပေး ရင်း လယ်ပြင်ချောင်း ခေါ် ၁ ဝဲ၊ မြောင်း
ဆုံ မြောင်း သောက်မန္တာဟရတ်ကုထား ပျိုလယ်ကနှုတ် ပေး ရင်း ၁ ဝဲ၊ လက်ယာဝင်း
အရင်း ကောင်ကာတနှုတ် ပေး ရင်း ၁ ဝဲ၊ ပေါင်း ၇ ဝဲလက်ပယ် မြေရပ်ထည့် ရွှေ
ကာလယ် တော်အနီး အပါး ဖြစ်သည်၊ ရွှေတာလယ် တော်မှာဖြည့်ပြီး လျှင် ဝန်ဝန်စံ၊
ရေး တို့ကထိမ်းသိမ်း၍ ရွှေကာလယ် တော်လုပ်တို့ကိုချတင်လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ၊
ကျန်ကလံဖို့အ ရွှေဘက်အနောက်ဘက် မြောင်း ဆုံ မြောင်း မတော် ရေ သောက်ပယ်
၄ ဝဲ၊ ဆင်တောင်ရွာအ ရွှေမဲဇာကုကျ် မြေကနှုတ် ပေး ရင်း ၂၂၊ စို့ ၄ ဝဟင်း ငု
ဒိုင်ကနှုတ် ပေး ရင်း ၁ ဝဲ၊ လက်ယာဝင်း ရန်ပုံခွင်း ဒိုင်း ငွာပုလ်ရွာ၊ တမုတ်
မြောင်း သောက် ၁ ဝဲ၊ မြင်း ခုံတိုင်နယ်တွင်စို့ ၄ ဝ ကျေး နီဒိုင်းနွား တက်ဆည် ရေ
သောက် ၁ ဝဲ၊ မြင်းစိုင်မြို့နယ်ရွာပိုက် တော်ကနှုတ် ပေး ရင်း ၂ ဝဲ၊ ရွှေဝင်း ရဲစစ်
ကာတနှုတ် ပေး ရင်း ၁ ဝဲ၊ ပေါင်း ၁ ဝ ၂ ၂ မြေရပ်ကို မြေစွန်းဝန်ကသိမ်း ရုံး ချ
တင်၍လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ၊ မြို့ဝန်အစီရင်ခံချက်စည်သာ မြောက်ရပ် သွေး
သောက်ကြီး ကင်း ခေါင်း တို့စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်များ နှင့်သုဆုံး လုဆုံး သေသည့်
အမှုကိုစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာဓိမာသည်သုဒ္ဓ
ဒိန် ၅၇၂ သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ဖြတ်မြို့အခွန်ဝန်ထဆက်သည့် နေ့ကဲ ရေကတ်ဒူး ဂင်း ပင်ကြီး နှစ်ပင်ကိုသိရိနန္ဒဝန်
ဥယဉ် တော်အ ရှေ့နန္ဒာစံဥယျာဉ်မှာတုမရသရက်ပင်အနီး အပါး တွင်စိုက်စေ၊
စိုက်ရပ်သို့သွင်း ရမည်မှာမြစ်ငယ်ကလှည့်၍သွင်း စေ၊ စိုက်ရမည်မှာလည်း ရာဇ
မှတ်ပင်ပါး မှာဖြစ်စေနန္ဒာစံဥယျာဉ်မှာဖြစ်စေသင့်ရာစိုက်စေ၊ မြေး တော်သ
တိုး မင်း ကျော်၊ သတိုး မင်း ထင်၊ သတိုး မင်း ငယ်တို့ကို မြေး တော်မြင်း စိုင်း
မင်း သတိုး မင်း လှရာဇာနည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ။

12 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စိစမ္မွာမိမာသိသုဒ္ဓ
ဒိန်၅ရ၃သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်၃ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်
ရတာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

နေမျိုးမင်းလှကျော်ထွင်ပါသည့်အမင်း မင်းတို့တဆက်သည့်လက်ဆောင်တော်ကို အသံတိုင်း ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်တို့ဝင်သည့်ပွဲတက်သဘင်တော်ထွင်သံတော်ခံတို့ကို ဘတ်လျှောက်စေမည်စာဆက်သွင်း သည်မှာလက်ဆောင်တော်ဆက်သံလည်း မပါ၊ လက်ဆောင်တော်သာဖြစ်သည်၊ မဘတ်မလျှောက်စေနှင့်၊ ဆက်သွင်းမြဲအတွင်း တော်မှာဆက်သွင်းစေ၊ အသံတိုင်း ဂေါရခေါင်မြို့သဏ္ဍ ဒေဝမင်း တလက်ဆောင်တော်များကို ရွှေနန်းတော်သို့ဆက်သွင်းပြီး နောက်တရက်အိမ်ရှေ့တော်သို့အဆက်အသဝင်စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်းသင့်ပြီ။

13 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ ၃၅ နှစ်စမ္မာဓိမာသီသုမ္မဒ္ဓန်၅ရ၄သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်၄ရက်နေ့နံနား ခံသီဟနေ်ရထာတွင်ပြန်။

(ဝ:ငိပုရပိုက်)

15 September 1817

ရွှေပြည်စိုး ဇေတဍှာဘ်ကို ဒူး နေရာ နေတို့နည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက်စေ။

15 September 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှ စံစမ္ဘာ ဝိမာသ်သုဒ္ဒ ဒ်နံ ၅ရ ဖြသတင်း ဂွတ်လပြည့် ကျော် ဖဂုတ် နေ့နား ခံ ပြေ ဘုကြီး မှူး သိဂ္ဂ် ဇေယ နော် ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုဗိတ်)

စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာဘမြို့များ သည်အင်္ဂလိပ်တို့တိုင်း နိုင်ငံ မဟုတ်၊ ရှေး ရခိုင်မင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာဖြစ်၍တိုင်း နိုင်ငံ တော်သာဖြစ်သည်၊ အင်္ဂလိပ်တို့တိုင်း နိုင်ငံမဟုတ်သည်ကိုတရား မစောင့်လွန်ကြူး၍ဓညဝတီရခိုင်မင်း တို့ပိုင်နတီနယ်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာဘများ မှာအခွန်အတုတ် တောင်း ခံစား ယူပြုကျင့်သည့်အရာသည်ထုံး စနှင့်မညီတရား မစောင့်ပြုကျင့်သည် ဖြစ်သည်၊ နိုင်ငံ တော်ရခိုင်ဓညဝတီမြို့အဝင်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာဘမြို့များ မှာလည်း နဘတ်ကိုယ်စ်နှင့်ထိန်း သိမ်း လျက်ရှိသည့်နိုင်ငံ တော်မြို့ ရွာမှန်သည့်အတိုင်း အခွန်အတုတ်ကို ရွှေစက် တော် အောက်သို့သာဆက်သင့်လျက်အင်္ဂလိပ် လူမျိုး တို့နှင့်မဆိုင်သည်ကိုတရား မစောင့်ပြုကျင့်သည့်အရာများ ကိုငါတို့အရှင်အလို တော်မရှိ၊ ကာမရူပိတိုင်း ပြည်သည်ကြီး ကျယ် သောမြို့ပြပြည်ရွာဖြစ်လျက်တရား မ စောင့်ပြုကျင့်သူတို့ ကြောင့်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာမငြိမ်မဝပ် ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူလျှင်ဗိုလ် ခြေအများ ခန့်ထား သိမ်း ရုံး တော်မူ၍မင်း ဖိုး မင်း မျိုး မှန်သူစန္ဒရဂန္ဒဗွန်ကိုထီး နန်း တင် တော်မူပြီး လျှင်လူသူဥစ္စာပစ္စည်း များ ကိုလက်ရသိမ်း ယူ တော်မမူ၊ စန္ဒရဂန္ဒဗွိန်ကိုပင်အပ်၍တရား သဖြင့်စိုး အုပ် စေသည်၊ တိုင်း ပြည်ကိုလည်း ငြိမ်ဝပ်သာယာ အောင်သိမ်း ပိုက်မစ တော်မူသည်၊ မဏိပူရမြို့မှာလည်း မဟာရာဇာညီဇူပရာဇာတို့နှစ် ယောက်တွင်အစ်ကိုမဟာရာ ဇာသည်တရား မစောင့်၊ ဂတိသစ္စာမမှန်၊ အမိန့် တော်နှင့်သွား စေသူဇူပရာ ဇာကိုဖျင်း ပမ်း နှိပ်စက်ပြုကျင့် ကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော် မူသော ကြောင့်ဗိုလ် ခြေအများ ခန့်ထား ချီတက် စေပြီး လျှင်ဇူပရာဇာကိုမဟာ ဗွိန်ရာဇာအမည်နှင့်ထီး နန်း တင် တော်မူ၍မြို့ရွာကိုတရား သဖြင့်စိုး အုပ် စေ သည်၊ အရပ်ရပ်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာများ မှာလည်း သည်ကဲ့သို့တရား မစောင့်ထုံး စံ နှင့်အညီမကျင့်မဆောင်ပြုကျင့်သည်များ ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူလျှင်လည်း ဗိုလ် ခြေအများ ခန့်ထား ချီတက်သိမ်း ရုံး ၍မြို့ရွာကိုမဖျက်မဆီး သို့ပန်း လက်ရမ သိမ်း မယူ၊ တရား သဖြင့်မစယ်မဲ့ ပိုက် တော်မူသည့်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာလည်း အများ ဖြစ်သည်၊ အင်္ဂလိပ်တို့တရား မစောင့်ပြုကျင့်သည်ကိုလည်း ငါတို့အရှင်အလို တော်မရှိ၊ စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာဘမြို့များ ကိုအင်္ဂလိပ်ဂုမ္ပဏီတို့ကအခွန်

အတုတ်မတောင်း မခံမသူသင့်၊ နိုင်ငံတော်ဖြစ်သည်နှင့်အညီမြို့ရွာကို ရွှေစက်တော်အောက်ဆက်သပေး အပ်မှအင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့အငြိမ်အဝပ်နေရမည်၊ တရားမစောင့်နိုင်ငံတော်မြို့ရွာဖြစ်သောစစ်တကောင်း၊ ပန်းဝါ၊ ဒါကာမြို့များကိုမဆက်မသမပေး မအပ်ဘဲ နေလျှင်ရွှေနား တော်ကြားသနား တော်ခံ၍ဗိုလ်ခြေအများနှင့်အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုတိုက်ဖျက်သိမ်းယူမည်အကြောင်း နှင့်ရမ္မာဝတီမြို့ဝန်တဘက်လား ဂူနှုတ်ကိုသို့စာပေး စေဦး၊ အာသံတိုင်း သက္ကဒေဝမင်း မျိုးတို့စိုး အုပ်သောတိုင်း ပြည်သည်ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း အပြင်နှုတ်တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဖြစ်လျက်ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်မင်းအဆက်ဆက်မကြား မသိဘူး သောအာသံတိုင်း ပြည်သည် ရွှေလက် တော်သို့ရောက်၍သက္ကဒေဝမင်း မျိုး စန္ဒရဂန္ဒရှိန်ကိုထီး နန်း တင်ပြီး လျှင်နိုင်ငံတော်နှင့်ထချက်တည်း မင်း အဖြစ်မြှင့်ချီး မြှင့်ပြုစုတော်မူသည်၊ အာသံတိုင်း ပြည်တွင်စန္ဒရဂန္ဒရှိန်ကိုမကျိုး မနွံပြုကျင့်သူရှိလျှင်လည်းမကျိုး မနွံသမျှတို့သုတ်သင်ရှင်း လင်း၍ငြိမ်ဝပ်သည့်ကာလ နောက်နောင်အခြားသူတို့မနှောက်မရှက်ဝံ့အောင်အကြီး အကြပ်နှင့်လက်နက်ကိုင်လူ၅၀၀ကိုစန္ဒရဂန္ဒရှိန်သို့ပေး အပ်စောင့်နေစေ၍ခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတပ်မှူး တပ်အုပ်တို့နှင့်ကျန်သမျှလက်နက်ကိုင်တို့မှာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပြန်လာစေ၊ ခန့်ဂုံစီရင်တော်မူသည့်အတိုင်း အာသံတိုင်း သို့အရောက်မှတ်သုဇာမြို့ကြောင်း ချီနေမျိုး သိုဂိုရ်ရွှေတောင်ဗိုလ်မှူး၊ နေမျိုး သူရ၊ နေမျိုး ဂုံခေါင်နော်ရထာတို့ကိုစစ်ကဲခန့်၊ တပ်လက်နက်ကိုင်မှာ ရဲနိုင်လေး မြို့တွင်ဧည့်ဝတီမြို့က၂၀၀၀၊ ရမ္မာဝတီမြို့က၁၀၀၀၊ ဒွါရာဝတီမြို့က၅၀၀၊ မေဃဝတီမြို့က၂၅၀လူ ပေါင်း ၃၇၅၀ကိုလည်း လိုက်ထမ်းစေ၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်က၁၂၅၀လက်နက်ကိုင်မှာ ပုဂံမြို့၊ စလေမြို့၊ ပုခန်းငယ်မြို့၊ ကျပင်းမြို့၊ ဝက်မစွတ်မြို့၊ စလင်းမြို့၊ စကုမြို့၊ လယ်ကိုင်းမြို့၊ မကွေးမြို့၊ မြင်ကွန်းမြို့၊ ပဒ္ဒနဂိုမြို့၊ မလွန်မြို့၊ မင်းတုံးကြိုင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ရွာကလိုက်ထမ်းစေ၊ အာသံတိုင်း သို့အမှုတော်ကိုသူကောင်း ဖြစ်လိုက်ထမ်း လိုသူတို့မှာလည်း မည်သည့်မြို့ရွာမည်သည့်အစုအငန်း အမှုထမ်း မဆိုလိုက်ထမ်း စေ၊ မဏိပူရမြို့မတော်ရှိန်ရာဇာတလည်း အာသံတိုင်း နှင့်အနီး အစပ်ဖြစ်သည့်မဏိပူရမြို့ကမြင်း စီး လက်နက်ကိုင်၅၀၀၀နှင့်ဗိုလ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်၍ခရီး လမ်း သင့်ရာချီသွား စေ၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်

ကကသည်း အတ္တပတ်မြင်း စု ရာဇဂြိုဟ်မြို့စား ငအုခန်လက်နက်ကိုင် ၅၀၀ ကိုထည်း ရာဇဂြိုဟ်မြို့စား ငအုခန်နှင့် မဏိပူရသို့ချီသွား၍ မဟာဂွန်ရာဇာကတပ်စု နှင့်အတူအသံတိုင်း ရောက်ချီသွား ထမ်း ရွက်စေ၊ အသံတိုင်း သို့ရောက်လျှင် လည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်များ နေမျိုး သီဟ ရွှေ တောင် စစ်ကဲကြီး တို့ဆင့်ဆိုရာနာခံထမ်း ရွက် စေ၊ ငအုခန်က ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကိုစား မြို့စား ၍ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကလူ ၅၀၀ စည်း ကြပ်ပြီး လျှင်အသံတိုင်း အမှုတော် တောင်း ရာ ရွှေဦး ရွှေဖျား ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့် ဝန်ရိုး သံတော်ဦး တင်ချက် အတိုင်း ငအုခန်ကို ရာဇဂြိုဟ်မြို့စားခန့်မြဲခန့်၊ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကိုခန်း ပတ်မြို့ဝန်ကလည်း အုပ်ချုပ်စီရင်မြဲအုပ်ချုပ်စီရင် စေ၊ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကလက်နက်ကိုင်လူ ၅၀၀ နှင့်မြို့စား ငအုခန်ကိုအသံတိုင်း သို့မဏိပူရ ကြောင်း ချီသွား ထမ်း ရွက် စေ။

16 September 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စစ်စဝ္ဓခမသသုဒ္ဓိ ဒိန် ၅ ရရရလ တင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ရရက် နေ့ နား ခံစ မြောင်းများ ထွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်၊ တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

18 September 1817

မဏိပူရမြို့က ဗေဒင် တော်သင်လာ ရောက်သူဇယပ ရောဟိတပြဖွာဇယ ဒေဝ ပြဖွာဇယနန္ဒပြဖွာတို့ကို မဏိပူရမြို့သို့ပြန်သွား စေ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္မာ ဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၅ဂ၅နက္ခတ် ၁၄လုံး ပတ်ပြည့် နာဂရီ ၁၀၀တုရာသီစန္ဒရမာသာအသ်ာတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁ရက် နေ့က စ၍ တလပတ်လုံး ကောင်း ကင်ဆီမီး နှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်သင့်ကြောင်း နှင့် ဘိသိက် တော်ဆက်ရာဇိန္ဒအဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇဂုရုရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပြည်တွင်း ပြည်ပလမ်း သေး လမ်း မလွဲခါသုတ်သင်ဆင်ယင်၍ နှစ်ဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော် စေ။

24 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္မာ ဓိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၅ဂ၉သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၉ရက် နေ့နာ း ခံ ဇေယ နေ်ရထာတွင် ပြန်။

18 September 1817

(တင် ပုရပိုက်)

မှုး ကောင်း မင်း သား အိမ်သို့အသံတိုင်း ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်နှား ခံစာ ရေး ကြီး တို့သွား လို ကြောင်း နှင့်ရှုံး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သွား စေ၊ သိန္နီ၊ ဟုဟံ၊ မှုင်း ကိုင်မြို့မှာလူသူကွဲနွား များ ကိုတိုက်ဖျက်သိမ်း ယူသည့်အရာသည် သိန္နီ၊ သီပေါ နေဟိုဟံတို့ပင်ဖြစ်သည်၊ မှုး နဲ့ဗိုလ်မှူး မဟာ နေမျိုး ကိုလည်း ယုံမှတ် သနား တော်မူ၍ ချုပ်ကြီး တိုင်ကြီး အရာနှင့်ခန့်ထား ထိန်း သိမ်း စီရင် စေသည် ကိုသိန္နီ၊ သီပေါ ဟုဟံတို့ကိုနိုင်နင်း အောင်မဘမ်း မဆီး မကွပ်မညှပ်မစီရင် သော ကြောင့်သင်း တို့ဆိုး သွမ်း ရသည်ဖြစ်သည်၊ မှုး နဲ့ဗိုလ်မှူး မဟာ နေမျိုး ကိုအပြစ်တင် နာကြင် အောင်ပြန်၊ စစ်ချက်ပါဟုဟံတို့ကိုလည်း မည်သည့်မြို့ရွာ မဆိုမှုး နဲ့ဗိုလ်မှူး က တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး စစ် ကြောစီရင် စေ။

19 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဘာမိမာသီသုဒ္ဒ ဒိန်၅ဂ၀သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်၁၀ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ရွှေဝန်း တန်လှေတော် ဟောင်း မင်းစံ လှေတော်များ ကို ရေကျတွင်သင့်ရာ တင်၍လက်မှုး ၊ ကြွက် လျှောက်၊ ဒကူ၊ ဦး ၊ ပဲ့မကောင်း ဟောင်း နွမ်း သည်ကို ကောင်း မွန် အောင်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင် စေ။

20 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဘာမ်မာယ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၅ဂ၁သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်နှင့်ထူး မြတ်သည့်ဆင် တော် ဘောင်များ ကိုစုန်ဆင်း မြဲ ရွှေ ဘဝါး တော် အောက်အ ရောက်စုန်ဆင်း ခဲ့စေ၊ မြင်း ခုံတိုင်မြို့နယ်တွင်အစုသား တို့မှာလူရှိနှင့်စား စုသင့်တိုင်း တာ ပေး သည့်ပြင်ပယ်ပို မြေကို မြေစွန်း ဝန်က ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ကို တော်သို့သွင်း စေ။

22 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမြောက်မသသုဒ္ဒ ဒန်၅ဂ၃သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၃ရက် နေ့နား ခံသခ် ာနော်ရထာတွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

မြေဒူး မြို့ ကျေး သူ့စရာပင် တောကအဝတ်း သင်း အောက်မသား တော်များ နှင့် တိုက် အောက်ခဲ့သည့်ဆင် တော်အတိုင်း ၄၂ ခန့်အစွယ်ပြင် ပေ ၇ ဝ ခန့် ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည်ကိုကျူး တော်သို့သွင်း၍ ကြေ့ဘမ်း မြဲ ကြေ့ဘမ်း စေ၊ အသည် တိုင်း သဏ္ဍ ဒေဝမင်း သမီး ကိုနား ထွင်း မည့်ပွဲလမ်း သဘင်အစ်အရင်များ ကို ဆက်သွင်း သည်မှာ မြေး ထော်အိမ်ရှေ့မင်း သမီး နှင့်နား မထွင်း သေး သည့် မြေး တော်မင်း သမီး မင်း သား များ ကိုလည်း နား ထွင်း တော်မူမည်ဖြစ် သည်၊ သဏ္ဍ ဒေဝမင်း သမီး ကိုအခြား အခမ်း အနား ရှိ ရ တော့မည်မဟုတ်၊ မြေး တော်တို့နှင့်အတူနား ထွင်း တော်မူမည့်အခါ နေ့ရက်မှစ၍ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိ သမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ သိဂ တော်ဘုရား ကျောက် စေတီ တော်ကိုတည်လုပ် စေရမည်ဖြစ်သည်၊ မင်း ထွန်း မှာ စေတီကုလား ကျောင်း ပစ္စယာ ဘောင်း လုပ်ဆောင်ရှိသမျှ ကျောက်စုကိုမှတ်သား ရှိသည့်အတိုင်း စီခင်း လုပ်ဆောင်ရန်သ

25 September 1817 - 24 October 1817

ရွတ်အင် တောများ နှင့်တကွနန်း စံ ၃၅ နှစ်တန် ဆောင်မုန်း လအတွင်း ကြပ်မလုပ် ဆောင်ရင်း သူ့အရွတ်ဝန်လက်ဝဲပုံရှိ ကျော်သူတို့ လှေနှင့်တင် ဆောင်ဆန်သွား စီ ခင်း လုပ်ဆောင် စေ။

24 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မောဓိမဟာသုဒိန် ၅ ၀ ၅ သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁ ၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ဓညဝတီမြို့မှာရှိနေသည့်ရခိုင်ပုဏ္ဏား နှင့်ဆက္ကာသည်တို့ကို ဓညဝတီမြို့မှာ မနေစေ နှင့်သား မယား နှင့်တကွ ရွှေဘဝါး တော် အောက်သိမ်း ခေါ်ထမ်း ရွက်စေ။

25 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္ဗာ ဝိမသာသုဒ္ဒ ဒ္ဓန် ၅ဂဖ်တန် ဆောင်မှုန်း လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံသိဟ နေ့ဂွရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာဘမြို့ရွာများ သို့ထွက်သွား ရှိနေသည့် ရခိုင်ကျွန် တော်မျိုး တို့ကိုရမ္မာဝတီမြို့ဝန်ကသိမ်း ခေါ် စေရာအိန္ဒိယတိုင်း အင်္ဂလိပ်တိုင်း နိုင်ငံဖြစ်၍လာ ရောက်ဖွဲ့သူတို့ကိုနှင်ထုတ်ရမြဲထုံး စမရှိကြောင်း နှင့် အင်္ဂလား ဂုမ္ပဏီကဟံသာဝတီဝန်ကြီး သို့ပေး သည့်စာတွင်ပါသည်၊ စစ်တကောင်း ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာဘမြို့ကျေး ရွာများ သည်အင်္ဂလိပ်တို့နိုင်ငံမဟုတ် ကြောင်း နှင့်ဟံသာဝတီဝန်ကြီး မင်း လှ နော်ရထာကစာပြန် ပေး စေ။

28 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဒိဒိန်၅ဂ၉တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၄ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်၊ တင် မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

တရုပ်မော်မြို့စား ထွင်မြင်သည့်သမီး တော်မဘဲမြို့စား သိဂိုဝဏ္ဏာဝတီကကုန်သည် မှာ ရွှေး အဝမင်း လက်ထက်သရက်မင်း သမီး ကိုသဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ်စေ၊ ထွက်တော်မူခန်း ပါသည်မှာလည်း လွတ်တော်မမူမီအမိရှေ့မင်း ကိုလည်း မထွက်စေနှင့်၊ မိုင်း ကိုင်မြို့က ဆေး သမား ငပေါ်အား ရုပ်ထား နံထား ပြုလုပ်ရင်း အရုပ်မှာပြသ ဘော်ယူ၍ ငစွန် ရွှေငယ်ဝင်း ခြံအတွင်း တူး ဘော်သည်တွင်အရုပ် ၃ ရသည်ကို ဆောင်ယူပြီး လျှင်ငပေါ်အား ကိုအကျည်း ခေါ်ယူခဲ့ကြောင်း နှင့်စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ပါသည့်အရုပ် ၃ကို မည်သို့ပြုသင့်သည် ဆေး သမား ငပေါ်အား ကိုမေး ၍သင့်အောင် ပြေသိမ်း စေ၊ ဝန်း သိုမြို့ဝန် ရွှေ တောင် ဇေယသူက ရာဇဝတ်အပြစ်အ လျှောက်စီရင်သည့် ငခွေး ၊ ငသွင်ဖြူ၊ ငသာဝဲတို့ ငွေရွက်နီ ၁၃၅၀ ပေး ၍ ကောလင်း မြို့သူကြီး ငဇံမ့်၊ သူကြီး ငယ်တို့မှာ ပေါင်ဝယ်သည့် မြေ တာရွာ၊ ကုက္ကိုင်း ရွာ၊ လက်ပ တွေ့ရွာသုံး ရပ် ပေါင်း မြေ ကျေး ရွာမှား သည်ဘဏ္ဍာအရာ ဖြစ်၍လုပ်ခွန်စပါး မှား ကိုဆက်သ မည်လုပ်ဘက်လုပ်မြဲသူတို့ကို ဖျေး စပါး သိမ်း ရနွား ၃၄ ပေး အပ်၍လုပ် ဆောင်ပါစေမည်ကို ကောလင်း မြို့သူကြီး ငစိမ့်၊ ငရွှေဥ်း တို့ ကလယ်လုပ်လုတ်မှာ ကြေး ငွေ ကောက်ခံသည်၊ လုပ်လုတ်ကို ခေါ်ယူဆီး တား နှောက်ရှက် ကြောင်း နှင့်တင် ချက်အတိုင်း ပေါင် မြေ ဝယ် မြေဖြစ်သည်၊ ပေါင်ရင်း ဝယ်ရင်း ငွေကိုမ ပေး သမျှဆီး တား ရမည်မဟုတ်၊ မဆီး မတား စေနှင့်၊ ဝန်း သို မြို့ဝန်က ချထား လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ။

29 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စစ္စာ ဓမ္မာသုဒ္ဓ ဒန်၅၉ ဝတန် ဆောင်မှုန်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံသိဟ နေဝံ ရထား ထွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

အသံတိုင်း မှာ စန္ဒရဂန္ဓဝှိန်ကိုယီး နန်း တင် တော်မူ၍ တိုင်း ပြည်မြို့ရွာကို သာယာဉ်ငြိမ်ဝပ် အောင် မစ သိမ်း ပိုက် တော်မူသည်၊ မတောက်ပိုင်ပရာ တမြို့သာ အငြိမ်အဝပ်မရှိ သေး ၊ မတောက်ပိုင်ပရာ ငြိမ်ဝပ်လျှင်လည်း အမှုပြီး ပြေသည် ဖြစ်သည်၊ မတောက်ပိုင်ပရာမြို့စား ကို ခေါ်၍ အသံတိုင်း ကမှူး မတ်တို့နှင့်အစုံ အညီ ပြေငြိမ်း အောင်ပြုသ ဆုံးမ တော်မူမည်၊ မတောက်ပိုင်ပရာမြို့စား ကိုမိုး ကောင်း မြို့ဝန် နေမျိုး သီဟ ကျော်ထင်က ရွှေဘဝါး တော် အောက်အရောက် ခေါ် စေ၊ တလုပ်မြို့နယ်တွင်မြို့ပါမြစ်း ၊ ထနောင်း တိုင်မြင်း စီး ငဝန်း မှာ အိမ်ဈော ကား ရင်း တွင်သစ်ပင်စိုက်မည်တူး စေရာတိုက်နှင့် ငွေအိုး တွေ့သည်ကြား သိရ ကြောင်း နှင့်စစ်ချက် ကြောချက်တို့ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း မည်သို့ တွေ့ရှိသည်များ ကို သိသာ အောင်ထနောင်တိုင်မြင်း စီး ငဝန်း ကိုဆိုင်ရာဝန်က ခေါ်၍ စစ် ကြော စေဦး ၊ စစ် ချက်ကိုလည်း သွင်း စေ၊ စောလှမြို့စား ၊ မြောဝ်လှမြို့စား တို့မှာ စောလှမြို့၊ မြောင်လှမြို့နယ်တွင်း က ရေခွန်ကိုမြို့စား တို့ကိုသနား တော်မူ သည်၊ မြေခွန်း ဝန်က ရေး စစ်သိမ်း ခံမြဲ ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ ရသည့်စပါး ကိုမြို့စား တို့သို့သွင်း ပေး စေ၊ ကြွပ်ပြင်စိုသူကြီး ဇေယျရာဇာကကြွပ်ပြင်ရွာပင့်ကူ တောင် တွင်း တော်မှာတူး ဘော်ရသည့်ပတ္တမြား ကျောက် တော်ကို ဆောင်ယူ၍ ဘောင် တော်ဆိပ်သို့ဆိုက် ရောက် ကြောင်း နှင့်ရွှံ့ဆုံး သံ တော်ဦး တင်သည့် ကျောက် တော်ကို ကြိုဆိုမြဲကြိုဆိုဆက်သွင်း စေ၊ အသံတိုင်း မှာယီး နန်း တင် တော်မူ၍ တိုင်း နိုင်ငံ တော်နှင့်ထချက်တည်း ဖြစ်၍ ရှိသည်၊ အသံတိုင်း ပြည်အတွင်း မြို့ပြ ကျေး ရွာများ တွင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပါသည့်လက်နက်ကိုင်ဗန့်မော်၊ မိုး ကောင်း ၊ မိုး ညှင်း သုံး တဝ်ပါရဲမက် တော်တို့အသီး အသီး သုံ့ပန်း လက်ရတမ်း ယူခဲ့သည့်အရာများ သည် ခုခံတိုက်ခိုက်ပြုကျင့်သည်ရန်သူ တော်မြို့ရွာ မဟုတ်၊ သုံ့ပန်း မဘမ်း မယူသင့်၊ ဘမ်း ယူခဲ့သမျှတို့ကိုဗန့်မော်၊ မိုး ကောင်း ၊ မိုး ညှင်း သုံး တဝ်သား တို့နှင့်အမှုထမ်း အရာထမ်း လက်နက်ကိုင်ပါသမျှလူတို့ကတ ယောက်မကျန်စုအပ် စေ၊ အသံတိုင်း သား ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သမျှလူတို့ကိုလည်း သက္က ဒေဝမင်း သမီး သီရိအတုလ ဒေဝီကိုသနား တော်မူသည်၊ မင်း သမီး ကျွန်စုကိုလုပ် မြေ နေ မြေနှင့်အရှည်ဌာ ဝရဖြစ် အောင်တစုတဂိုး တည်း ချထား နေထိုင် စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓ

2 October 1817

2 October 1817

ဒွန်၅၉၃တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၀ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မျိုး ကျော်စွာ
နော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ဗန့်မော်မြို့ဝန်ကသက္ကဒေဝမင်း သမီး ကို ဆောင်ထုဆက်သရာ စရိတ်ကုန် ငွေကို မြစ်ညာမြို့ရွာစုက ပေး စေမည်စာသွင်း သည်မှာမြို့ရွာဆင်း ရဲသား တို့ကို မခန့် မထား မပေး မကုန် စေနှင့်၊ ဒသမ ငွေ တော်ထသနား တော်မူမည်၊ ငွေ တော် ထုတ်ယူ စေ။

3 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာ မိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၅၉၄ တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

5 October 1817

9, 10 & 11 October 1817
တုရာသီတန်ဆောင်မုန်းလဝါကျွတ်တန်တော့မှာစန္ဒြရမာသာ ၁၅အသိ၁ နေ့က
12 October 1817
စ၍ ၁၆အသိ၁ ၁၇အသိ၁တိုင်သုံးရက်ကန်တော့ပွဲတက်မြဲတက်စေမည်၊ ၁၈အသိ၁
12 & 13 October 1817
နေ့အိမ်ရှေ့တော်ပွဲတက်မြဲတက်စေမည် ၁၈အသိ၁ နေ့အိမ်ရှေ့တော်ပွဲတက် ၁၉အသိ၁
7, 8 & 9 October 1817
နေ့အနောက်ပွဲတော်များကိုဆင့်ဆိုရသည်၊ ဆီးမီးမြှုံရှိမှာ ၁၃အသိ၁ နေ့ကစ၍
၁၅အသိ၁တိုင်သုံးရက်ထွန်းညှိပူဇော်စေမည်၊ တန်ဆောင်တော် ၁၅၊ မီးအိုး
မီးပန်းပဒေသာများနှင့်အိမ်ရှေ့မင်းသားမင်းမြေးမင်းသမီးမင်း
8 October 1817
မိဘုရားတန်ဆောင်များကိုလည်းအစီအစဉ်အတိုင်းတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ရက်
၁၄အသိ၁ နေ့နံနက်သွင်းပြစေ၍လျှာဒါန်းစေမည်၊ မီးအိုးမီးပန်းပဒေသာများမှာ
နှစ်စဉ်ရှိလွှတ်မြဲလွှတ်တော်မြောက်တွင်ရှိလွှတ်စေမည်၊ စာဆက်သွင်းချက်အတိုင်း
8 October 1817
သင့်ပြီ၊ ပြီးပြေအောင်ဆင့်ဆိုစီရင်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄အသိ၁ နေ့
နှစ်စဉ်လှူဒါန်းမြဲမသိုးသင်္ကန်းအလှူတော်စာရင်းရှိထားဆက်သွင်းချက်အတိုင်း
ယက်လုပ်လှူဒါန်းမြဲယက်လုပ်လှူဒါန်းစေ၊ သီဟတော်ဘုရားကျောက်စေတီတော်
အတည်အလုပ်အသယ်အပိုးစာရင်းဆက်သွင်းသည်မှာဝင်းတော်လေးမျက်နှာအ
စုအငန်းသားတို့ကိုမခန့်စေနှင့်၊ မြို့တော်ကြီးပြတ်ခါးစောင့်မြို့ရွာအမှုထမ်း
ကသာတော်သင့်အောင်ခန့်ထားသယ်ပိုးလုပ်ဆောင်စေ၊ အလုပ်အဆောင်အကြီး
အကြပ်မှာလည်းရန္တမိတ်ကျော်သူကိုအရွက်ဝန်လက်ဝဲပိုရှီကျော်သူနှင့်ဘက်ခန့်၍ကြီး
ကြပ်လုပ်ဆောင်စေ၊ မဘဲမြို့စာရေးငတ်ပေးကိုအယောသတ်၍ဥစ္စာပစ္စည်းသက်
ရှိသက်မဲ့များကိုသိမ်းယူပြကျင့်သူမဘဲမြို့သူကြီးမယားမိမြတ်နိုးကိုဝန်ကြီးမဟာသီ
ဟသူရကတော်တပါးအောင်ခေါ်စေ၊ မင်းတိုးမြို့ဝန်ထံအကျည်းချုပ်ထားရှိသူင
တ်ပေးသားမယားတို့ကိုလည်း မင်းတိုးမင်းဝန်စာရေးတို့ကဝန်ကြီးကတော်
သို့အပ်စေ၊ ပန်းတိမ်မြို့သူကြီးငရွှေသားလည်းနှမမိမြတ်နိုးနှင့်တိုင်ပင်၍ငတ်
ပေးကိုသတ်သည်၊ ဥစ္စာပစ္စည်းကိုလက်ခံသိမ်းထားသည်အစစ်ခံချက်တွင်ပါသည်၊
ပန်းတိမ်မြို့သူကြီးငရွှေသာကိုလည်းဝန်ကြီးကတော်တခေါ်စေ၊ ယောမြို့ကျေး
ရွာယင်းမာတောတမဂိလာလေးသင်းအောက်မားတော်များနှင့်တိုက်
အောက်ခဲ့သည့်ဆင်ထော်အတိုင်း ၄ ကျော်ခန့်အစွယ်ပြင်ပေါ်ခန့်ရွှေဘဝါးတော်
အောက်ရောက်သည်ကိုကျီးတော်သို့သွင်း၍ကြေ့ဘမ်းမြဲကြေ့ဘမ်းစေ။

5 October 1817

5 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာမ်မာသိသုဒ္ဒ ဒိန်၅၉ဖတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၁ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မျှ်း သိုံ ဇေယ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူတို့လက်ဝဲဝင်း မှူး ခန့်။

6 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမှာ ဓိမသည်သုဒ္ဒ ဒ္ဒန် ၅၉ ရတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံစ ဖြောင်မှူး ကျော်စွာ နေဘ်ရထာကွင်ပြန်။

(တင်ပွဲရပိုက်)

မှိုင်း မောမင်း သမ်း သေလွန်သည်မှာသိဂ်မင်း သမီး သေလွန်ရှာသဖြုဟ်သည့် နည်း လုပ်ဆောင်သဖြိုဟ်စေ။

6 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာ မိမာသိသုဒ္ဒ ဒ္ဒန် ၅၉ ရတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နံနက် ခံ ပြော ကြီး မျှ ထွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

မြစ်စဉ်ဝန် နေမျိုး သူရ နော်ရထာကိုမြစ်စဉ်မြို့ရွာများ သို့စုန်သွား၍ ငရွှင်
ငယ်နှင့်အပေါင်း အဖော်သူဆိုး လူဆိုး တို့ကိုရမိ အောင်ဖမ်းဆီး စေ၊ အရပ်ရပ်
မြို့ရွာများ ကလည်း အထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း မြစ်စဉ်ဝန်ဆင့်ဆိုခန့်ထား
ရာနာခံဖမ်းဆီး ကြစေ။

7 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ် စမ္ဗာဗ်မာသည်သုဒ္ဒ
ဒန်၅၉၈တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုပ္ပက်)

8 October 1817

8 October 1817

တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ညအာကာသဆီမီးမြှင်မိုရ်မီး ပန်း မီး ပဒေသာမီး ဖြူမီး ဝါယုံး ပါးမီး ရှုံ့လွှတ်မည့်ပွဲ တော်တွင်သဏ္ဍ ဒေဝမင်း ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်နား ခံစာ ရေး ကြီး ကျေး ရွာသူကြီး ပါသူတို့ကိုလွှတ် တော်မှ သင့်ရာကချထား ကြည့်ရှုစေမည်၊ ဝါကွက်က တော့ပွဲတက်သုံး ရက်အခင်း အကျင်း များ ကိုလည်း ရှေ့ရုံး တော်ကချထား ကြည့်ရှုစေမည့်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

8 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမွှာမိမာသသုဒ္ဒိန် ၅၉၉ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ကံတော့ပွဲ တက်လက် ဆောင် တော်စာအဘိအ လျှောက်မှာ မင်းသားကြီး တို့နေ ရာ နေကုန် အောင်ဘတ် လျှောက် စေ၊ မင်းသားကြီး နေရာပြင်ကျွန်သမျှမှာ မင်း ညီမင်းသား မှူး တော်မတ် တော်တစုတည်း ဘတ် လျှောက် စေ၊ မင်းသား ကြီး ပြင်ကျွန်မင်းသား တို့မှာ ရွှေဘလား ခါးသာသာကံ တော့စေ။

9 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ် စံစမ္ဗာဒိမာသသုဒ္ဓ ဒိန်၆၀၀တန် ဆောင်မှုန်း လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ကသည်း မင်း သမီး အကြီး အမိ သေလွန်သည်မှာ ကတ္တိပါ မှော်ကြဲနှင့်လုပ် ဆောင် သဂြိုဟ် စေ၊ ကံ တော့ပွဲတက်အခမ်း အနား ထွက် တော်မူသည်များ တွင် ပြေ့အစု သား တို့မှာ ပေါင်း ဝတ်လုံတရှပ်ဇမ်းတရှပ်နီ ပေါင်း ၍ ကြေ့ကွင်း နှင့် မြေနန်း တော်မင်း တက် လှေကား လက်ဝဲလက်ယာ လှေကား များ တွင် စောင့်နေမြဲထုံး စံ နှင့်အညီလက်ဝဲလက်ယာ စောင့်နေ စေ။

10 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာ ဓမာသသုဒ္ဓ ဒိန်ဖြ ဝ ၁ တန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့ နား ခံ စ မြောင်မှူး ကျော် စွာ နော်ရထာ ကွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ထွက်တော်မမူပြီ၊ အသျှတော်စာလက်ဆောင်တော်စာများ ကိုဘတ် လျှောက်မြဲ ဘတ် လျှောက်၍ကံ တော့ကြ စေ။

11 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်မွှာဓိမာသိသုဒ္ဓ ဒိန်၆၀၂ဂဟန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၂ရက်နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။ (တင်ပုရပိုက်)

13 October 1817

သက္က ဒေဝမင်း သမီး နှင့်ပါသမျှလူတို့ကိုကျို တော်ကလစည်ရိုကွာ လောက်အောင် ထုတ်ပေးစေ။

13 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဘောဓိမသည်သုဒ္ဒိန်ဖြေဝငှတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံသိမ်း နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မင်းတုံး မင်းသုသီရိမမ္ဘာရာဇာက ငဘီလူး ကိုမင်းတုံး တောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ဝန်ခန့်တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငဘီလူး ကိုမင်းတုံး တောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်မြို့ဝန်ခန့်။

15 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ၃၅နှစ်စမ္ဘာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်၆၀၆တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၆ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မိတ္ထီလာမင်း သမီး မိထွေး မင်း ရွှေနန်းသမီး သေလွန်ရာ ပျည်ကတ္တီပါ ရွှေမှော် ကြံနှင့်လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

18 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ် စမ္မာ ဗမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၆ဝ၉တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံသခ် နော်ရတာတွင်ပြန်။ (ထင်ပုရပိုက်)

ရွှေပန်း တန်မင်း စံ လှေ တော်လက်မိုး ကြွက် လျှောက်လုပ်ရန် မှာသစ်ရှည်ကို မခွဲ မလုပ်စေနှင့်၊ လှစာသစ်ကိုသာ ခွဲ၍ ကောင်း မွန် စေ့စပ် အောင်လုပ် ဆောင် စေ။

19 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ် စမ္ဗာ မိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန်၆၁၀တန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော်၁၀ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး သီရိ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ဒွါရာဝတီမြို့ဝန်ကထုး မြတ် သောလကျ်ာ ရစ်ခရုသင်း ဂကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အလျှင်အမြန် ဆောင်ယူဆက်သစေ။

20 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၃၅နှစ် စမ္ဗာဓိမဟာသုဒ္ဓဒိန်ဖောတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နေဝ်ရယာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

တောင်တွင်းကြီး မြို့အဝင်နား တောင်းရသူကြီး ၊ ပေါက်တောသူကြီး ၊ ရေပုတ်သူကြီး ၊ ကြုံး ချောင်းသူကြီး ၊ မြင်တွင်းသူကြီး ၊ ညောင်ဝန်းသူကြီး ၊ ပန်း တောသူကြီး ၊ မြို့အစီရင်ငတွယ်၊ ကြေးတမ်းကြီး ငသူတို့နှင့် ရွှေဘဝါး တော်အောက်ရှိသူကြီး ၆၀ ကျော်သားတို့က တောင်တွင်းမြို့မှာ ငရွှေရန်တနှစ် ကျော်ကြီး စိုးသည်အတွင်း အခွန်တော် ငွေ ၁၀၀၀ ကျော်စပါး ၄၀၀၀၀ ကျော်ခွဲ တောင်း၍အသီး အသီး သူကြီး ငယ်ကြေး ပေး ငယ်သားတို့က ပေးနိုင်ရပါသည် ဒဿမအခွန်တော်ကို ငွေ ၃၀ သာ ဆက်သွင်းပါသည်၊ မြို့ကျေး ရွာသူကြီး ငယ်ကြေးတမ်း ငယ်သားတို့တွင် မှုပြစ်မရှိ ဥစ္စာသက်ရှိသက်မဲ့ကိုသိမ်း ယူသည်၊ ငရွှေရန်ယောက္ခမ အစီရင်ငတွယ်သမီး ငရွှေရန်မယား ညီမ မိမင်ရေး လင်ငမှိုင်း တို့ကိုကွာရမည်ချည် နှောင်ရိုက်နှက်၍အကျည်း ထား ပြီး လျှင်သက်ရှိသက်မဲ့ကိုသိမ်း ယူသည်၊ ငရွှေရန်မင်း မှုထိုကျင့်နှိပ်စက်ညှင်း ပမ်း သော ကြောင့်မြို့နေရွာသား တို့တမြို့တရွာပွက် ပြေး ပါရသည်၊ ငရွှေသမီး မိဘဲငကြွယ်သမီး မိဝန်း မိကောင်း သမီး မိဝန်း တို့ကိုလည်း ငရွှေရန်သိမ်း ယူပြီး လျှင်အတင်း သင့်နေ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငရွှေရန်နှင့်မှန်မမှန်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့ကသိ တော်မူသာ အောင်စစ်၍ စာသွင်း စေ။

21 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗောဓိမဟာသိသုဒ္ဓဒိန် ၆၁၂ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ပန်းတည်း ဝန်ရွှေကောင်သီရိနော်ရထာက အရပ်ရပ် ကြေးသွန်း ကြေးခတ် အတတ်နှင့် လုပ်ဆောင်ရောင်းဝယ်သူတို့သည် အစစ်အကြောမရှိ သွန်းခတ်လုပ် ဆောင်ရောင်းဝယ်ကြသောကြောင့် ရွှေမြို့တော်မှစ၍ မြို့ကျေးရွာများတွင် ဘုရားပုထိုး လှူဒါန်းသည့် ခေါင်း လောင်း ဆည်းလည်း ကြေးစလောင်း ယိုယွင်း ပျောက်ပျက်၍ ရာဇဝတ်တော်ရေး မကင်း ရှိပါသည်။ ပန်းတည်း ကြေးသွန်း ကြေးခတ်လုပ်စားသူတို့ကို အလျောက်အလျား မသွန်း မခတ်မလုပ်မဆောင်မ ရောင်းမဝယ်စေရ။ စစ်ကြောဆင့်ဆို၍ ခတ်သွန်း လုပ်ဆောင်ရောင်းဝယ် ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်မှစ၍ အရပ်ရပ်မြို့ကျေးရွာများတွင် ပန်းတည်း ကြေးသွန်း ကြေးခတ်မှန်သမျှလူတို့ကို ပန်းတည်း ဝန်ကတဝတည်း ဆင့်ဆို၍ သွန်းခတ်လုပ်ဆောင်ရောဝ်း ပယ်ကြစေ။ အလျောက်အလျား မသွန်း မခတ်မလုပ်မဆောင်မရောင်း မဝယ်ကြစေနှင့်။ တောင်တွင်းကြီး မြို့သူကြီး ငယ်တို့က အမိန့်တော်မြတ်ကို ဦးထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အ တိုင်း ငရွှေရန်ကို မစစ်ကျွန်တော်အစီရင်သူကြီး ငယ်ခေါင်း အကြီး တို့ကိုတန်း ထောင် ထား၍ အနာအကျင်ကြီး မျက်မှောင်ချည်နှောင်စစ်ကြောရာခံနေရပါသည်။ င ရွှေရန်ကို မလျှောက်မထားပါပြီ။ လျှောက်ထားသည်ကိုလည်း အလိုမတူပါ။ အဆိုချမှ အကျည်းကလွတ်ပါရသည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦးတင်သည်။ အိမ်ရှေ့ဝန်ကို လည်း သူကြီး ငယ်တို့ကို မချည်မနှောင်။ လူကြီးပြုသူငဘွယ်။ ငရွေး တို့နှစ်ယောက်ကို သာသံတော်ဦး တင်သည့်သူကြီး ဖဝကိုစာရင်း မပေး၍ ချည်နှောင်ကြောင်း နှင့် ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။ သူကြီး ငယ်တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့ တင်ချက် လျှောက်ချက်ကို ထောက်၍ မှန်မမှန်လွှတ်တော်က စစ်ချက်ကိုလည်း သွင်း ။

25 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၃၅ နှစ်မြှာမ်မာသ်သုဒ္ဓ ဒိန်ဖောဖနတ်တော်လဆန်း ၁ ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ကျော်စွာနော်ရ ထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

သဏ္ဌ ဒေဝမင်း သမီး နှင့်ပါသည့်လူတို့ပစ္စည်း ဥစ္စာများ ကိုမိုး ကောင်း မိုး ညှင်း တပ်ပါလူတို့သိမ်း ယူသည့် ဇော်တရှိန်ကိုသင့် နေသည့်အကြောင်း အရာများ နှင့်ဗန်း မော်ဝန်ထံ ပြောဆိုလာသူ ယောကျ်ား မိန်း မတို့ကိုစစ်ချက်မ စေ့မငု သေး ဖြစ်သည်၊ ဗန်းမော်ဝန်ထံ ပြောဆိုလာသမျှလူတို့ကို စေ့ငု အောင်စစ်ကြော စေဦး ၊ မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း ဝန်တို့တပ်ကသိမ်း ခေါ်ယူခဲ့သည်အသံတိုင်း သား မှန်သမျှလူတို့ကိုကုန်စင် အောင်စစ်ကြော၍အသံမင်း သမီး သို့အပ် စေအမိန့်တော်ရှင်း အတိုင်း မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း မြို့ဝန်တို့ကိုစစ် ကြောလျှင်တစုံတ ယောက်မျှ မပါကြောင်း နှင့်အစစ်ခံ သော်လည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်သို့ရောက်မှလူ ၂၃ ရ၍ရှိသည်၊ မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း မြို့ဝန်တို့ကိုထပ်၍ ပေါ် အောင်စစ်ဦး ။

26 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ပာ မိမာသိသူဒွိ ဒိန်ဖြာရနတ် တော်လဆန်း ၂ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မျှား ထွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

29 October 1817

တောင်တွင်း မြို့သူကြီး ကိုသူကြီး ငယ်တို့ လျှောက်ထား သည့်အမှုမှာအိမ် ရှေ့ဝန် နေမျိုး ရာဇသူကလည်း မြို့ရွာမငြိမ်မဝပ်ပျက်ပြား ရှိကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦးတင် သည်၊ မြို့ကျေး ရွာမှာမြို့သူကြီး သူကြီး ငယ်တို့မသင့်မတင့်မငြိမ်မဝပ် ရှိလျှင်မြို့ရွာ နေဆင်း ရဲသား တို့ပင်ပန်း ကြမည့်အကြောင်း ဖြစ်သည်၊ င ရွှေရန်ကိုမြို့သူကြီး အရာက နှုတ်၊ လျှောက်သူမြို့အစီရင်ငအွယ်နှင့် လျှောက်ရာ ပါသူကြီး ငယ်တစုတို့ကလည်းသူကြီး အရာကနှုတ်၊ တောင်တွင်း ကြီး မြို့တွင်မ နေကြ စေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် နေ စေ၊ နှုတ်သည့်သူကြီး ငယ်တို့အစား ကိုလည်း အသည်ကျိတ်စုစာရင်း ပါသူတို့ကို ရွေး ချွခန့်၊ နေမျိုး ရာဇသူကိုလည်း ဒိမ် ရှေ့ဝန်သုံး ပါးဝန်အရာက နှုတ်၊အိမ် ရှေ့သို့မချဉ်း စေနှင့်၊ ရွှေမြို့တော် ရေး ချိုရပ်တွင်လင်နှင့်မယား ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွါး ၍သတ်ပုတ် ကြရာ မယား လက်လွန် သေဆုံး သော ကြောင့်လင်ငရေး ကိုအဆုံး စီရင်အမိန့် တော် ပါသည်မှာငရေး အသက်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ မြေး တော်ပန်း တောင်း မင်း သမီး ကနှုတ်ယူ စေ။

29 October 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာဝိမာသိသုဒ္ဓ ဒိန်၆၂၀နတ် တော်လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး သိဂို ဇေယ နော်ရထါ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မဏ္ဍရာမင်း မဟာသီရိဓမ္မရာဇာကမင်း စုရွာမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခု [1783]
နှစ်ငါတကိုး ၊ ငနိုး တကိုး ရှိသည်တွင်ငနိုး သေသား ငမွေး ဆက်ခံကြီး စိုး သည်၊ ငမိုး ထွက်ပြေး သောကြောင့်တိုက်သူကြီး ရဲကျော်နော်ရထာကလက်ဝဲကြီး သေနတ် အစုသား ငလာမျိုး ကိုအမိန့်တော်ခံ၍ကြီး စိုး စေသည်၊ ငလာမျိုး သေ (သက္ကရာဇ် ၁၁)၄၅ခု [1783] သူကြီး မြေတိုင်စစ်တမ်း စာရင်း ပါငဝါသား ငဘူး ကိုမြေတိုင်သူကြီး ခန့်တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း (သက္ကရာဇ် ၁၁)၄၅ခု [1783] စစ်တမ်း စာရင်း ပါငဝါသား ငဘူး ကိုပန်း ချီတိုက်မင်းစုရွာ မြေ တိုင်သူကြီး ခန့်၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း လဲ၍ဆက်စေ၊ ငလာမျိုး ကိုအထက်ပေး အပ်သည့်တံဆိပ်စာချွန်ကိုလည်း သိမ်း ၊ မင်း တိုင်ပင်အမတ်မဟာရာဇာသင်္ကြန်ကသ နား တော်မြတ်ခံရသည့်မြို့ကြီး ရွာနယ်သည်အလယ်တွင်ယမား ချောင်း စီး၍မီး သွေး ပုံ တော်သား သည်တွင် တောင်ကိုပန်း ကျီ၊ မြောက်ကိုကမ်း နီတရွာတည်း တွင် ပန်း ကျီကမ်း နီနှစ်ရပ်က ခေါ်ချခန့်ထား သောကြောင့်မငြိမ်မဝပ်ပါ ဆွေမျိုး ကျေး ရွာဖြစ်၍အထက်သနား တော်မြတ်ခံရသည့်တောင်ဘက် မြောက်ဘက်နှစ်ရပ် မြို့ကြီး ရွာတပျက်ပြား သူတို့ကိုပြုစုသိမ်း သွင်း ပြီး လွှင်မင်း မှုတော်ရပ်ကို ရွှေဘဝါး တော်မြတ် အောက်ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်၍တရား ကွမ်း သီး ခိုး သေး မီး ပွါး ကိုစီ ရင်စား ယူပါရမည့်အကြောင်း နှင့်သနား တော်ခံရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ပန်း ကျီတိုက်မြို့ကြီး ရွာမှာယမား ချောင်း မြောက်ဘက်ကိုကမ်း နီနယ် တောင်ဘက် ပန်း ကျီနယ်ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော်မူ၍ရှိသည်မြို့ကြီး ရွာမ တောင်ဘက်ပန်း ကျီသို့ပါသည့်အတိုင်း မြောက်ဘက်သို့ပါသည့်တမ်း နီနယ်တွင် ကျေး ရွာကိုမြို့ကြီး ရွာတနယ် ဖြစ်ကောင်း သည်မဆို စေနှင့်၊ ကမ်း နီနယ်ဖြစ်စေ၊ မြို့ကြီး ရွာစား မဟာရာဇာ သင်္ကြန်ကိုသနား တော်မူသည်မှာ နောက်နောင်ပယ်နယ်အ ထွေး အရှုက်မရှိ စေရ၊ ပန်း ကျီတိုက်မြို့ကြီး ရွာကိုလည်း သနား တော်မူသည့်အမိန့်တော်စာတ စောင်မြို့ကြီး နယ်ကဖြတ်၍ကမ်း နီမြို့နယ်တွင်း သို့ပါသည့်ရွာစုကိုလည်း အမိန့်တော်တ စောင်ခံယူ၍ စား စေ၊ ပန်း ကျီကမ်း နီနှစ်ဦး နှစ်ဘက်**ကာ**မ နှောက်မရှက်စေနှင့်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဒ [30 October 1817] ဒိန်၆၂၁နတ်တော်လဆန်း ၆ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ကျော်ဖွါနော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မြောက်ဘက်တိုက်ဝန် သေလွန်သည်မှာ ကောင်း တုံမြို့စား သေလွန်ရာသဂြိုဟ်သည့် နည်း ကတ္တီပါ မှော်ကြိနှင့်လုပ် ဆောင်သဂြိုဟ်စေ၊ နော်ရထာ ကျော်ထင်ကို တောင် တွင်း ချောင် မြို့စား အရာကနှုတ်၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူကို တောင် တွင်းချောင်မြို့ကိုသနား တော်မူသည်။

2 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမသိသုဒ္ဓ ဒိန်၆၂၄နတ် တော်လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခံသခံ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ဝုရပိုက်)

ရွှေမြို့တော် မြောက်ပြင်ကျီတော် ရှေ့ရခိုင်စု နေမိမြတ်သား ငယ်ကိုချီ၍ မဟာမုနိ
ဘုရား သို့အဘုး ဒမြှော်သွား ရာသား ငယ်တွင် ဝတ်ဆင်သည့် ခြေချင်း ကိုငပို ချွတ်
ယူကြောင်း နှင့် ဝတ်မြေစာရေး ငဦး၊ ဘုရား အရံ စောင့်တစုတို့ လျှောက်ချက်၊ မိ
မြတ်စစ်ချက်၊ ခြေချင်း ကိုချွတ်ယူသူ ငပိုစစ်ချက်ဆင်ကျုံး အရှေ့လမ်း တွင်မိမှုဥကိုမှုဒိန်း
ပြုကျင့်သူ ငမြတ်သူ စစ် မေး ထွက်ဆိုချက် ဝန်တို့ဆင့်ဆိုစီရင်ချက် များ ကိုဆက်သွင်း ချက်
အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အလုံမြို့ဝန်း သို့မြို့မြစ်စဉ်၊ မိုးညှင်း ၊ မိုး ကောင်း ၊ ဗန်းမော်၊
ပုသိန်၊ မင်းတုံး၊ ဒွါရာဝတီ၊ မေဃဝတီ၊ သိန္နီမြို့များ ပြင်မြို့စား ရှိသည့်မြို့များ
မှာအမိန့်တော် နှင့်မြို့ဝန်ခန့်ထား သည်ကိုနှုတ်၊ မြို့စား တို့ကမြို့ဝန်မခန့်စေနှင့်၊
မြို့အုပ်မြို့ကိုင်သာခန့်ထား ယိမ်း သိမ်း စေ၊ အငြိမ့်မိန်း မမိမှုံ သေလွန်သည်မှာ ပျည်
အဘုံး ကမွတ် ရွှေထည့်နှင့်လုပ် ဆောင်သဂြိုဟ် စေ။

3 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ် စမ္မာမိမာသိသုဒ္ဓ
ဒိန် ၆၂၅နှစ် တော်လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နားခံ ပြောကြီး မှူး သိရီဇေယ နော်ရထာ
တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ဟံသာဝတီမြို့မှာ ရှိသည့်စံ ကျောင်း ဆရာ ဝဇီရကို ရွှေပြည် တော်သို့ပင့်ခေါ်စေ။
4 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာဓိမာသ်သုဒ္ဓ ဒန် ၆၂၆ နတ်တော်လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

အသံတိုင်း ပြည်ကမိုး ကောင်း ၊ မိုး ညှင်း ဝန်တို့ဘမ်း ဆီး သိမ်း ထုခဲ့သည့်သက္က ဒေဝမင်း ကျွန် တော်မျိုး တို့ကိုမိုး ကောင်း မိုး ညှင်း ဝန်တို့ကအပ် စေအမိန့် တော် မြတ်ရင်း အတိုင်း မရမအပ် ကြောင်း နှင့်သက္ကဒေဝဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း တပြည်ကအမှုဖြစ်သည် နောက်တပ်၍ ရွှေနား တော်မ ကြား စေနှင့်ပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

6 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာဓမသာသုဒ္ဓ ဒိန် ၆၂ ဂနတ် တော်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ဗန့်မော်မြို့ဝန်မင်းကြီး နေမျိုး ကျော်ခေါင်ကို မညဝတီမြို့ဝန်မင်းကြီး မဟာ နော်ရထာကိုသနား တော်မူသည့်အိမ်နည်း ဗန့်မော်မြို့မှာ ဆောက်လုပ်နေထိုင်စေ၊ မင်းကြီး နေမျိုး ကျော်ခေါင်ကို ၄၀ တော်သိရိဒေဝဗလ သွေး သောက်မှာ စာရင်း သွင်း ၍ ၄၀ တော်အစုဘွဲ့၍သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဗန့်မော်မြို့မှာ ရွှေ တောင်ရဲလှရဲ ခေါင်၊ လက်ဝဲ ကျော်စွာတို့ကို စစ်ကဲ၊ သူရိန် ကျော်သူ၊ ရဲလှ ကျော်သူတို့ကို နား ခံ၊ တမွတ် ရွှေ တောင်၊ သူရိန် ကျော်ထင်တို့ကို မြို့စာ ရေး ခန့်၊ အာတာ ရဲလှရဲ ခေါင်ကို ၄၀ တော် ရွှေ တောင်သိခ်ယူ သွေး သောက်မှာ စာရင်း သွင်း ၍ဘွဲ့သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ သိရိ ဇော်တရပ် ကျော်၊ ရဲထင် ကျော်သူ၊ ရဲ ခေါင် ဒေဝ ကျော်သူ၊ သူရိန် ကျော်ထင်တို့ကို ၅၀ တော် နေမျိုး သူရ သွေး သောက်မှာ စာရင်း သွင်း ၍ဘွဲ့သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဗန့်မော်မြို့စစ်ကဲ ရွှေ တောင်ရဲလှရဲ ခေါင်၊ သိရိ ဇော်တရပ် ကျော်၊ အာတာ ရဲလှရဲ ခေါင်၊ ရဲတင် ကျော်ယူ၊ ရဲ ခေါင် ဒေဝ ကျော်သူတို့တို့အရည်တူ ဝတ်ဆင် စေ၊ ဗန့်မော်မြို့နား ခံသူရိန် ကျော်သူ၊ **ရဲလှကျော်သူ** တို့ကိုမြင်း တကိုင်း ညောင်ရွက်၅သံပရာခွံရက် ဘောက်တ တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကါ ရွှေဇာဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ စာ မရိုရှပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သင့် ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကက်၊ ယိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သဏ္ဍလပ်ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ ယဏ္ဍဒါန် သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

8 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာ မ မာသိသုဒ္ဒ ဒိန် ၆၃၀ နတ် တော်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး သိရိ ဇေယ နော်ရ ထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

နေမျိုး သီဂို နော်ရထာကိုစား ရင်းမင်း ရွာနှင့် နောက်ဝင်း မှူး အရာကိုနှုတ်၊ ရွှေ တောင်သီဟ ကျော်သူကို နောက်ဝင်း မှူး ခန့်။

9 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ် စမ္ဗာဓမာသည်သုဒ္ဓ ဒိန်ဖ၃ာနတ် တော်လပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(တင်ပုဂိုဏ်)

ဖုသျှသကြိန်တော်ခေါ်တော်မူမည့်အခမ်းအနား မှာနှစ်စဉ်ဆောက်လုပ်မြဲစာ တမ်းထွက်ပါရင်းအတိုင်း ဆောက်လုပ်စေမည့်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်နေမျိုး သီရိသခ်ရာကျွမ်း ဆွဲအနောက်အင်း ကူး တံတား ကို ဆောက်လုပ်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆောက် လုပ်စေ၊ သာယာဝတီမင်း ကိုပုဂံမင်း စီး သည့်ဘောင်နည်း လုပ်ဆောင်စီး နင်း စေ။

10 November 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၆၃၂နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၂ရက်နေ့နား ခံဇေယနေဘ်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

အလုံမြို့နယ်တွင်ငပယင်း ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငအော သေအစား အကြင်င
ရောက်၊ သွေး သောက်ကြီး ငရန် အောင် သေအစား ငဘိုအူ၊ မောင်း ထောင်
ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငမြတ်ဖြူ သေအစား သား ငရွှေမှုံ၊ သွေး ကြီး ငပိုက်
သေအစား သား ငပေါက်ချို၊ ကင်း စမ်း ရွာ သွေး သောက်ကြီး ပညာစိတ္တ သေ
အစား အကြပ်ငဟိန်၊ သွေး သောက်ကြီး လက်ဝဲ တေဇ သေအစား အကြပ်ငရန်မင်း၊
ကျေး ဗဒ္ဒုံမှာ သွေး သောက်ကြီး သမန္တဗိုလ် သေအစား ညိုငရွှေအိုင်၊ ကန်သစ်ရွာ
မှာ သွေး သောက်ကြီး ငရွှေပွင့် သေအစား အစ်ကိုငရွှေသူ၊ မုံရွာမှာ သွေး သောက်
ကြီး ငအိ သေအစား အကြပ်ငလွှဲ၊ ဇရပ်ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငလူ သေအစား
အကြပ်ငရွှဲ၊ နောင်ကြီး အိုင်ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငမြတ် ကျော် သေအစား အ
ကြပ်ငကြာ ရောက်၊ ဇရပ်ဖြူရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငစံငြိမ်း သေအစား သူကြီး
ငနေ၊ မန်ကျည်း စောက်ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငရ သေအစား သား ငပွါး
တို့ကို စာရင်း စစ်သံ တော်ဆင့် နေမျိုး ရာဇာကစာရင်း ဆက်သည့်အတိုင်း သွေး
သောက်ကြီး ခန့်ရှု ထမ်း ရွက် စေ။

11 January 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ပာ ဓိမာသ် သုဒ္ဓ
ဒိန် ၆ ၃ ၃ နတ် တော်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံသိမ်နော်ရထားတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

အတွင်း တော်သင်း တန်း တွင်သင်း မှူး ငစံမင်း ကိုအပ်သည့်သင်း ထား ပျောက်ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ အတွင်း တော်တွင် ပျောက်သည့်အမှုဖြစ်သည်၊ သူနိုး ကို ပေါ် အောင်စစ်၊ သင်း မှူး ငစံမင်း ကိုလည်း မြို့ဝန်ကိုအပ်၍ ထောင်မှာအကျည်း ထား ။

12 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၆၃၄ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး သီရိ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

နောက်ဝင်း ဒိုင်း အစုသား ငသာညိုသည်အစုရင်း မှာမထမ်း မရွက်ပြည်မင်း ထံထမ်း ရွက်သည်၊ ထိုး ကွင်း ထိုး သည်၊ ဆင်စီး ၍ သေနတ်ထား လုံအများ နှင့် သွား သည်၊ အလွန်အကြူး ပြုကျင့်သည်များ ကိုဒိုင်း ခေါင်း တို့ လျှောက်ချက်အတိုင်း သိသူမြင်သူတို့တွက်ချက် ငသာညို လျှောက်ချက်များ နှင့်အမှန်ဖြစ်သည်၊ ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုသား တို့မှာလည်း မင်း ညီမင်း သား တို့ထံထမ်း ရွက်ရမြဲထုံး စံမရှိ၊ အထက်လည်း အမိန့် တော်ထုတ်ပြန်၍ ရှိသည်၊ ငသာညိုကိုပြည်မင်း ထံမထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ ပြည်မင်း ကလည်း လက်မခံ စေနှင့်၊ ငသာညိုကိုအကျည်း ကလွတ်ပြီး လျှင် နောက်ဝင်း မှူး ဝင်း စချီဒိုင်း စာရေး တို့သို့အပ်၍ဝင်း တော်မှာထမ်း ရွက် မြဲထမ်း ရွက်စေ။

12 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာဒိမာသိသုဒ္ဓ ဒိန်၆၃၄နတ် တော်လပြည့် ကျော်၄ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေ်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

13 November 1817

ရွှေမြို့တော်အတွင်း ပြင်လမ်း သေးလမ်း မရှေး ဆိုင်များ မှာ ရောင်း ဝယ် သူတို့ ငွေခွက် ငွေစများ ကိုဖြည့်ယူသူ ငရွှေတုတ်၊ ငရွှေလုပ်၊ ငရွှေတုတ်တို့ စစ်ချက်၊ သံတော်ဆင့် နန္ဒမိတ် ကျော်ထင်ဇေမ်မှာ ရွှေလည်ဆွဲပုတီး ကိုဖြတ်ယူသူ အောင်ထင်ရပ် နေ ငပု စစ်ချက်၊ အိမ် ရှေ့တင်း တိမ်ရုံ မှူး ကွမ်း အစ်ထုံး ဘူး ငွေကြုတ်များ ကိုလုယူ သူဘက်စံ တော်ရဗ် နေ ငခွေး ဖြူ စစ် မေး ထွက်ဆိုချက်၊ ဝန်တို့ဆင့်ဆိုစီရင်ချက်များ ကိုစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ငအိုကိုအတွင်း တော်သို့မဝင် စေနှင့်၊ အိမ်မှာ နေစေ၊ ငကျော် ကောင်း ကိုအတွင်း ဝန်အရာကထုတ်၊ အတွင်း တော်သို့လည်း မ ဝင်စေနှင့်။

13 November 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာ ဓိမာသိသုဒ္ဓ ဒိန် ၆၃၅ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နာ ခံ စ မြောင်မှူး ကျော်ဌာ နော် ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ရတနာသိဃ်မြို့နေ မိမငြီး က ယောက်ခမသတိုး ကျော်သူ ပေး သွဲ့သည့် ငစည့်တူး မြို့
နယ်တွင် မောင်း မကန်တန် အောက် ရေ ယောက်လယ်ပုံ ၁၀ ပယ်ကို မြေး တော်ပန်း
တောင်း မင်း သမီး ကိုဆက် ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငစည့်
တူး မြို့နယ်တွင် မောင်း မကန်၊ တန် အောက် ရေ ယောက်လယ်ပုံ ၁၀ ပယ်ကို မြေး တော်
ပန်း တောင်း မင်း သမီး တသိမ်း ယူ စေ၊ မိမငြီး ကလည်း လူထည့်၍ပြုသ ပေးအပ်
စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း သမီး ၊ သက္က ဒေဝမင်း သမီး တို့နှစ် မြေး တော်
မင်း သမီး မင်း သား တို့ကို နား ထွင်း တော်မူမည်မှာ (ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်

25 November 1817

မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၆၄ ရပြာသိုလဆန်း ၂
ရက် နေ့ ရာဇာမိပုဏ္ဏမီနှင့်ကြိမ်သည်၊ ကောင်း မြတ် သောအခါ တော်တွင်နား ထွင်း
မင်္ဂလာပြုသင့် ကြောင်း နှင့်ပညာရှိပုဏ္ဏား ပုရောဟိတ်တို့က ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်
ချက်အတိုင်း နား ထွင်း မင်္ဂလာခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်
စီရင်၊ နောက်ဝင်း မှူး ရွှေ တောင်သီဟ ကျော်သူကိုမိုင်း ညောင်မြို့ကိုသနား
တော်မူသည်၊ ၁၅၀ထမ်း ရင်း လူတို့သား မြေး မတိုက်သူ ငစံမင်း ကြီး ၊ ငစံမင်း
ကလေး ၊ ငရှိင်း ၊ ငစံလှ ဘော်၊ ငသာဝ၊ ငအောင်မင်း တို့ကိုသင်း မှူး အရာ
တနှုတ်၊ ၁၅၀လူတို့သား မြေး မှန်သူ ဇေယ ရွှေ တောင် ကျော်၊ ရွှေ တောင်မနော်၊
ငကျော်ယွန်း ၊ ငကြာ၊ ငရွှေစ၊ ငနေတက်၊ ငနန့် အောင်တို့ကိုသင်း မှူး ခန့်။

13 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓ
ဒိန် ၆၃၅နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၅ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်
ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

အလုံမြို့နယ်သို့ပါဝင်သည့်နဘဲကြူး ရွာ၊ ငကင်ရွာ နေရတနာထမ်း စင်စုဘွဲ့ရာပါလူ တို့ကိုအလုံမြို့သူကြီး ကျေး ရွာသူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ကမင်း မှုမင်း ခင်း မခွဲမခန့် စေနှင့်၊ ဘွဲ့ရင်း တိုင်း ရတနာထမ်း စင်အစုမှာထမ်း ရွက်စေ။

16 November 1817

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္မာဓိမသိသူဒ္ဓိန် ၆၃ဂနတ် တော်လပြည့်ကျော် ၀ရက် နေ့နံနက် ခံသိမ်နေ ၁ ရထ ထွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

အာသံတိုင်း သက္ကဒေဝမင်း ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်နား ခံစာရေးကြီး တို့ကိုအပို့
အသမိုး ကောင်း မြို့ဝန် နေမျိုး သိဒ္ဓိကျော်ထင်၊ ရာဇကြိုတ်မြို့စား ငအူခန်း နှင့်
လက်နက်ကိုင် ၅၀၀၊ မိုး မိတ်မြို့လက်နက်ကိုင် ၅၀၀ များ ကိုရံထား ဆက်သွင်း ချက်အ
တိုင်း သင့်ပြီ၊ ဆိပ်ခွန်ရွာ ရှိမင်း ဘူး ကြီး ။ မင်း ဘူး ငယ်လယ်နှစ်တွင်သည်အရာ
တော်လယ် မြေဖြစ်သည်၊ အလုံမြို့ဝန်ကသိမ်း၍လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ၊ မလဲကျွင်
ရွာမှာ ကျေး ထမ်း ကြီး တစုတို့က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစာရင်း စစ်သိမ်း သည် 1783
တွင်မလဲကျွင်ရွာသူကြီး ငမွေး အောင်နာမကျန်း ရှိ၍ရွာနေ င သော်ငြိမ်း ကိုစာ
ရင်း အဆက်အသွင်း စေလွှတ်ရှိရာ င သော်ငြိမ်း သည်မဟုတ်မမှန်သူကြီး ပြုလုပ်၍စာ
ရင်း ဆက်သွင်း သည်၊ တံဆိပ်စာချွန်ခံယူပြီး လျှင်ကြီး စိုး သော ကြောင့်သူကြီး ငိုး
င မွေး အောင် သေသား င ရွှေသာကရိုး ရာမှန် ကြောင်း နှင့်လွှတ်ရုံးလျှောက်
ထား ပြောဆိုသည်ကိုအမှန်အကန်မဖြစ်ရ၊ အရိုး မတုတ်သူ င သော်ငြိမ်း သေလျှင်
သား ကိုပင်ဆက်ခံကြီး စိုး စေစီရင်၍အကြိမ်ကြိမ် လျှောက်ထား ပြောဆို သော်လည်း
အရိုး အရင်း မှန်ရာမစီမစစ်မစီမရင် ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊
မလဲကျွင်ရွာမှာသူကြီး ရိုး ရာမှန်သူရှိလျက်မဟုတ်မမှန်စာရင်း ဆက်သွင်း သည်ကို
စာရင်း စစ်မှူး မတ်တို့မစီမစစ်လက်ခံ၍ပြည်သူတို့အမှုအဟုတ်အမှန်သို့မရောက်ရှိသည်
အရာလည်း ရှိသည်၊ အထက်စာရင်း စစ်သူတို့မဟုတ်မမှန်ပြုကျင့် သော်လည်း နောက်
လွှတ်ရုံး စီရင်သူတို့အရင်း အမြစ်မှန်တန် အောင်စစ် ကြော စီရင်ရမည်ဖြစ်လျက်မ
စစ်မကြော သော ကြောင့်မဟုတ်မမှန်ဖြစ်ရသည်များ လည်း ရှိသည်၊ သည်ကဲ့သို့ရှိ စေ
ရမည်မဟုတ်၊ မလဲကျွင်ရွာစတား ကိုမှန်ကန် အောင်စစ် ကြော၍စာသွင်း ၊ မိုင်း
တိုင်မြို့မှာ ညောင် ရွှေမြို့တပ် ပေါင်း ဖြစ်၍ ညောင် ရွှေ စော်ဘွား ကသာမြို့စား
ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေအမိန့် တော်ရင်း ရှိ သော်လည်း ငခွန် ကျော်ကိုမြို့စား သား
မြေး မှန်သည်မြို့စား အရာခန့်တား ပါမည့်အ ကြောင်း နှင့်အိမ် ရွှေမင်း သမီး
မြေး တော်နှစ်ဦး ကသနား တော်ခံ သော ကြောင့်ငခွန် ကျော်ကိုမြို့စား ခန့်
တော်မူသည်၊ ငခွန် ကျော် သေဆုံး ၍ထား အရာခံငခွန်စဲ့ကိုဆက်ခံဘွား စား ပါ
စေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငခွန်စဲ့ကိုမိုင်း ကိုင်း
မြို့စား ခန့်၊ ညောင် ရွှေ စော်ဘွား ကခန့်ထား သူရှိလျှင်လည်း နောက်နောင်

လည်း မြို့စား တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကခန့်ထား ရိုး မရှိ၊ စော်ဘွား တို့က သာခန့်ထား မြဲထုံး စံနှင့်အညီမြို့စား ရိုး ရာဆို၍မ လျှောက်မထား စေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကလည်း မြို့စား အခန့်အထား မရှိ စေနှင့်အမိန့် တော် ရှင်း အတိုင်း စော်ဘွား တို့ကသာခန့်ထား စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဗာမိမာသ်သုဒ္ဒိန် ၆၃၉ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ သေလွန်သည်မှာ ပျည်ကတ္တိုပါ မှော်ကြဲနှင့်လုပ် ဆောင်သဂြိုဟ်စေ။

18 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္ဗာ ဓမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၆၄ ဝနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်များ တွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ကလေး မြို့စား သတိုး မင်း ရဲ ကျော်ထင်က ဦး ရီး တိမ်ညင်မြို့စား ကြီး ၊ လှေတို့နှင့်အထက်ဆင် တော်သည့်ဘွဲ့ရင်း အစုကလူ ပေါင်း ၃၆ ကိုဘွဲ့ ပေး သနား တော်မြတ်ခံရပါသည်၊ ဦး ရီး တိမ်ညင်မြို့စား ကြီး ၊ လှေတို့သား ဥဒိန် ဇေယ ကျော်၊ ဥဒိန်ဇေယသူ၊ ဥဒိန်သီရိ ကျော်၊ ဥဒိန်သီရိသူ၊ ဥဒိန်နန္ဒသူ၊ ဥဒိန်စကြာသူတို့ကိုဆင် တော်သည့်တို့နည်း ပေါင်း ၊ ဝတ်လုံ၊ စလွယ်သနား တော်မြတ်ခံရပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကလေး မင်း သား ဦး ရီး ကြီး ၊ လှေတို့သား ဥဒိန် ဇေယသူ၊ ဥဒိန်သီရိ ကျော်၊ ဥဒိန်သီရိသူ၊ ဥဒိန်နန္ဒသူ၊ ဥဒိန်စကြာသူတို့ကိုအထက်ဆင် တော်သည့်တို့နည်း ပေါင်း ၊ ဝတ်လုံ၊ စလွယ် ဆောင်ရွက် ဝတ်ဆင် စေ။

အဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စမ္ဗာဓိမာသ်သုဒ္ဓ

19 November 1817

ဒိန် ၆၄၁ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ သီဟ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ဘိန်း စား ဘိန်း သောက်ဘိန်း ရှုအမှုသည်မြန်မာတိုင်း ပြည်တွင်အ လေ့ထုံး စံမရှိ ဖြစ်သည်၊ ဘမ်း ဆီး ရမည်မှာလူမျိုး ခြား ကုလား တရုတ်တို့ကိုသာမဘမ်း မဆီး စေနှင့်၊ မြန်မာဘိန်း စား ဘိန်း သောက်လူတို့ကို တွေ့မိအောင်မြို့ဝန်ကဘမ်း ဆီး ၍ အကျည်း လုံ အောင်ထား စေ၊ ဘိန်း ရောင်း သူလည်း မရှိစေနှင့်၊ ဘိန်း ရှိသမျှ ကိုသိမ်း ၍တိုက် တော်သို့သွင်း စေ၊ တရုတ်တို့မှာရှိသည့်ဘိန်း ကိုလည်း ရွှေတိုက်ဝန်က သိမ်း ၍ ရွှေတိုက် တော်သို့သွင်း စေ။

16 December 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ခင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်စစမ္ဗာဓိမာသ် သုဒ္ဒိန်၆၆ဂပြာသိုလပြည့်ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ဟံသာဝတီ၊ ဓညဝတီ၊ ရမ္မာဝတီ၊ ဒွါရာဝတီ၊ မေဃဝတီမြို့ဆိပ်များ သို့သင်္ဘော ဆိုက်ရောက်သည်များ တွင် ရောင်း ရန်ဘိမ်း ဘင်း ဆောင်ယူပါသည်များ ကိုမဝယ်မချမ်း မသုံး မဆောင်ကြစေနှင့်၊ ဘိန်း ရှုဘိန်း သောက်လူတို့ကိုလည်း မြန်ပါတို့ သောက်ရှုသမှုကိုစစ်၍အကျည်း ထား ၊ အသီး အသီး မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကိုမှာ၊ ခန်း ပတ်မြို့သို့ကသည်း တို့က ရောက်သည့်ဘိန်း များ ကိုလည်း မဝယ်မချမ်း မသုံး မဆောင် စေနှင့်၊ ခန်း ပတ်မြို့ဝန်ကစစ် ကြော စေ။

18 December 1817

(ဆ န်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာဓိမာသ် သုဒ္ဓဒိန်ဖရဝပြာသိုလပြည့် ကျော်၁၀ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

တံသာဝတီဝန်ကြီး ကဘင်္ဂလား ကာလကတ္တား ကုမ္ပဏီတို့သို့ ပေး မှာရန်စာကိုဆက်သွင်း သည်မှာ-အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ပိုင်သည့်အရာ ဝိလပ်ကျွန်း သာဖြစ်သည်၊ အနောက်တပြင်မြို့ရွာများ သည်အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံမြို့ရွာမဟုတ်၊ ရခိုင်ကျွန်တော်မျိုး တို့ရှိ နေသည့်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာ၊ မုတ်သုဇာမြို့များ လည်း ရခိုင်မင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာနိုင်ငံ တော်ဖြစ်သည်၊ နိုင်ငံ တော်မြို့ရွာတွင်ရှိ နေသည့်ရခိုင်ကျွန် တော်မျိုး တို့ကိုအင်္ဂလိပ်တို့မှာ တောင်း ရ တော့မည်မဟုတ်၊ အင်္ဂလိပ်တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာလည်း ဝိလပ်ကျွန်း တကျွန်း သာဖြစ်သည်၊ အနောက်တပြင်မြို့များ သည်ဗာရာဏသီ၊ လကွနောင်၊ ဒိလီမင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာဖြစ်၍ ဒိလီမင်း တံဆိပ်လက်ယာအထင်အရှား ဖြစ်လျက်အင်္ဂလိပ်တို့မဟုတ်မလျား နိုင်ငံ ကျေး ရွာလုပ်ပြုသည်အရာသည်ထုံး စံမဟုတ်၊ ရခိုင်မင်း တို့ပိုင်သည့်နိုင်ငံ တော်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကာမြို့များ ကိုမညာဝတီမြို့သို့ ပေး အပ်ရမည့်အကြောင်း အင်္ဂလိပ်တို့အကြောင်း အရာကုလား တို့တိုင်းပြည်အနေအထိုင်များ ကိုလည်း အကောက်ဝန်သီရိသူရနော်ရထာကို မေး ၍အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီတို့သို့တံသာဝတီဝန်ကြီး က ပေး မှာ။

22 December 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်၆ရ၄ပြာသိုလပြည့်ကျော်၁၄ရက်နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

30 December 1817

မြန်မာတိုင်း ပြည်တွင်အ လေ့ထုံး စံ(မ)ရှိသည်ကိုဘိန်း သောက်ရှုကြ သော ကြောင့် နောင် ရေး နောင်ရာကို ထောက် တော်မူ၍သင်း တို့ဘိန်း သောက်တစုကိုအကျည်း ထား စေသည်၊ အကျည်း ရှိသည့်ဘိန်း သောက်လူတို့မှာ နောက် နောင်မ သောက်မ စား ပါပြီ စာမှတ်ခံ စေ၍အကျည်း ကလွှတ်၊ နောက် နောင်လည်း ဘိန်း ရောင်း ဘိန်း ရှုမရှိ စေနှင့်၊ နောင် ပေါ် ရှိလျှင်ဘိန်း ရောင်း ဘိန်း သောက်လူတို့ကို အဆုံး စီရင်။

30 December 1817

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဗာဓိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၆၀၂ တပို့တွဲလဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

မဏိပူရမြို့မဟာဇှိန်ရာဇာသို့ပေး မှာရန်စာကိုဆက်သွင်း (စေ) ၎င်း မဟာဇှိန်ရာဇာနှမတို့ရှိနေသည့်တချင်းမြို့ဂုဏ္ဌိလာမြို့များ သည်အင်္ဂလိပ်တို့နယ် မြေမဟုတ် အင်္ဂလိပ်တို့ထံအခွန်အတုပ်မခံမယူစေနှင့်၊ ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တချင်းမြို့ဂုဏ္ဌိလါမြို့တွင်ရှိသည့်နဘတ်ကသါအခွန်အတုတ်ကိုဖမ်းယူပေ၊တချင်းမြို့ဂုဏ္ဌိလါမြို့မှ အင်္ဂလိပ်တို့ကိုအခွန်အတုတ်ခံယူကြိုလျှင်လည်း မရှိမနေစေနှင့်၊ မဟာဇှိန်ရာဇာကနိုင်နင်းအောင်နှင်ထုတ်ရမည့်အကြောင်း နှင့်မှာစာတွင်သွင်း၍ ပေး မှာစေ။

8 March 1818

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ၃၆နှစ်စမ္မာဓိမသိ သုဒ္ဓဒိန်ရ၅၀တန်ခူး လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံသီဟ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။
(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ဘုန်းတော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအရှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရားအ
မိန့်တော်ရှိသည်၊ အဓိမာသ်ခုနစ်ပါးကို ရွေး ပြက္ခဒိန်ဆရာတို့အထိမ်းအမှတ်ခွဲ
ရှိသော ကြောင့်ဥတုရတုအယည်ဝိမိကာကလက္ခအမှန်မရှိ၊ နက္ခတ်သာလျှင်အမြဲဖြစ်
သောသဘောရှိလျက် နေလတို့သို့လိုက်ခြင်း ကြောင့် နေရာဌာနအမြဲမရှိသည်ကို
နက္ခတ်နှင့်ချင့်တွက်မှသာ နေလအသွား ကိုသိနိုင်ရာသည်၊ ရွှေဥာဏ်တော်ဖြင့်
ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ဓိမာသ်ကိုထိမ်းမှတ်တော်မူသည်၊ ထိမ်းမှတ်ရခြင်းအကြောင်း
လည်း နက္ခတ်ဖြင့်မှတ်အပ်သော ပုဏ္ဏမီလပြည့်ရက်အမ္ဗဝါသီလကွယ်ရက်တို့၌အဓိမာသ်
ပြု၍ လေးလတွင်းသာစန်းအနေမဖောက်ပြည့်ခြင်းကွယ်ခြင်းညီသည်၊ လေးလကလွန်
လျှင်အစိတ်နစ်မြင်းအစိတ်တွက်ခြင်းတို့ဖြင့် နိဝါလိဖြစ်သော ကြောင့် နိဝါလိပုဏ္ဏမီ၊
နိဝါလိအမ္ဗဝါသီသာဖြစ်၍ ၃၂လ စေ့သောအခါနက္ခတ်ပုဏ္ဏမီရက်၌ကုဟူအမ္ဗဝါသီဖြစ်
သဖြင့်လ ရေအလုံး ကွယ်သည်နက္ခတ်အမ္ဗဝါသီလကွယ်ရက်၌ရာဂါမိပုဏ္ဏမီဖြစ်၍ ၁၆လုံး
ပြည့်သည်၊သည်ကဲ့သို့ နေလ ဘောက်ပြန်ခြင်းကို ထောက်၍ထိမ်းမှတ်ရခြင်းဖြစ်သည်၊
ထိမ်းမှတ်ရာ၌လည်း ၃၂လအဓိမာသ် ၃ပါး ၃၃လအဓိမာသ် ၄ပါး ရှိသည်တွင် ၃၂အဓိ
မာသ်၌လမထပ်ရ၊ ၃၃လဓိမာသ်၌သာလထပ်ရသည်၊ယခုနန်းစံ ၃၆နှစ်စမ္မာဓိ
မာသ်မှာ ၂၃လုံးပတ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀အဌာရသဓိမာသ်ပြုသည်ကစမ္မာဓိမာသ်ကန်း
၍ ၁၆လုံးပတ်နာရီ ၁၀၀တွင်စမ္မာဓိမာသ်ပြုမည်ဖြစ်သည် ၃၃လပိုင်းခြားသော
စမ္မာဓိမာသ်သည်လထပ်ရသောဓိမာသ်ဖြစ်၍ နတ်တော်လဓိဂသိနက္ခတ်သို့မရောက်
20 September 1818
မိတုရာသီတန် ဆောင်မုန်းကြတ္တိကာလကိုပထမနတ်တော် ခေါ် ဝေါ်မှတ်သားကြစေ၊
20 October 1818
ဝိစ္ဆာရာသီမိကသီနတ်တော်လကိုဒုတိယနတ်တော် ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားရမည့်အ
ကြောင်းနှင့် ရွှေပြည်တော်မှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာ စော်ဘွားမြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲ
မြေတိုင်သူကြီးတို့ကို စေ့နှံ့အောင်အမိန့်တော်ပြန်ဆိုမှတ်သားကြစေ။
9. September 1818
(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ၃၆နှစ်စမ္မာဓိမာသ်
သုဒ္ဓဒိန် ၉၃၅သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၅ရက် နေ့နားခံသီဟ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(မြိုးကြည့် ၁၉၄၈)

ဗန့်ကျီတိုက်ပုံစံ ရေးသား ဆက်သွင်းသည့်နယ်သည်အရှေ့ကိုသလ္လာဝတီချင်းတွင်းမြစ်၊ တောင်ကိုယမားချောင်း၊ အနောက်ကိုပုံတောင်ရိုး၊ မြောက်ကိုယမားချောင်း နယ်သတ်သည်မှာအရှေ့ကိုသတ်သည့်နယ်တွင်ချင်းတွင်းသို့မရောက်အမြင့်မြို့သရက်ကိုင်ရွာ၊ ဆားခါးရွာ၊ ခွံ့သာရွာ၊ ဆင်ခြေတိုက်ငခုံရွာများ ကွတ်မှတ်ဖို့သည်ကိုဗန့်ကျီတိုက်နယ်အား ပေးတော်မြတ်ခံပါရမည့်အကြောင်းနှင့်မဏ္ဍရာမင်းက ပုံဆက်သွင်း၍ဖို့ခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း အလုံမြို့နယ်သည်ချင်းတွင်းအနောက်ဘက်ရေတပက်ပြတည့်၍ရှိသည်၊ အလုံမြို့နယ်နှင့်ခိုင်စပ်သည်မှာအလုံမြို့ကပြကိုသာဗန့်ကျီတိုက်ကသတ်ဆို စေ၊ အလုံမြို့နယ်တန်အစက တောင်ကိုယမားချောင်းရောက်သတ်သည်နယ်မှာအရှေ့ကိုချင်းတွင်းမြစ်ထိဗန့်ကျီတိုက်ကသတ်ဆို စေ၊ ဗန့်ကျီတိုက်နယ်ရာပါသည့်သရက်ကိုင်ရွာ၊ မြစ်ကိုင်ရွာ၊ ဆားခါးရွာ၊ ခွံ့သာရွာ၊ ငါးခုံရွာများကိုလည်း ဗန့်ကျီတိုက်နယ်ဖြစ် စေ၊ အမြင့်မြို့ဆင်ခြေတိုက်စာရင်းပါသည်များကိုသိမ်း၍ဗန့်ကျီတိုက်ကျေးရွာစာရင်းသွင်း စေ၊ ဗန့်ကျီတိုက်ပုံတွင်နယ်နမိတ်ကိုပြတတ်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီး)နန်းစံ၃ရနှစ် (ကဆုန်လပြည့်ကျော်)၁၁ရက်နေ့နားခံပြော့ကြီးမှူးသိရိဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။ (13 April) 1819

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)